

Ștefan-Marius Deaconu
Cezar Mihai Hâj

Studiu privind angajabilitatea absolvenților de învățământ superior din România (2021)

Ștefan-Marius Deaconu, Cezar Mihai Hâj

**Studiu privind angajabilitatea absolvenților de învățământ
superior din România (2021)**

***

UE Fiscali

Publishing House

București, 2022

Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării

București, str. Mendeleev nr. 21-25, Sector 1, cod 010362

Telefon: +40 21 30 23 850; Fax: +40 21 31 15 992

E-mail: office@uefiscdi.ro

www.uefiscdi.ro

Responsabilitatea pentru conținutul materialului aparține autorilor.

În elaborarea volumului au contribuit următorii experți: Luiza Bunescu, Simona Ciotlăuș, Irina Duma, Lenuța-Ioana Dunca, Daniel Luceș, Mihaela Păun, Alina Simion, Irina Zamfirache, Raisa-Gabriela Zamfirescu.

Copyright 2022 – UEFISCDI Publishing House.

ISBN 978-606-95508-6-1

Această operă este pusă la dispoziție sub Licența Creative Commons Atribuire-Necomercial-FărăDerivate 4.0 Internațional.

Detaliile pe larg privind exercitarea drepturilor licențiate pot fi parcurse aici: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode.ro>.

Cuprins

1. INTRODUCERE.....	5
2. ANGAJABILITATEA ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR ÎN CONTEXT INTERNAȚIONAL.....	6
2.1. ASUMĂRILE STATELOR MEMBRE SEÎS CU PRIVIRE LA ANGAJABILITATE.....	6
2.2. ASUMĂRILE STATELOR MEMBRE PRIVIND MONITORIZAREA PARCURSULUI PROFESIONAL AL ABSOLVENȚILOR – RECOMANDAREA CONSILIULUI UE (2017/C 423/01)	6
2.3. PARTICIPAREA STATELOR MEMBRE UE LA STUDIUL PILOT EUROGRADUATE.....	9
3. ANGAJABILITATEA ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR ÎN CONTEXT NAȚIONAL.....	10
3.1. PREVEDERI LEGISLATIVE DIN DOMENIUL ANGAJABILITĂȚII ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR.....	10
3.2. MONITORIZAREA PARCURSULUI PROFESIONAL AL ABSOLVENȚILOR LA NIVELUL INSTITUȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR.....	11
4. CHESTIONARUL NAȚIONAL PRIVIND ANGAJABILITATEA ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR (CNAAIS) – CADRU CONCEPTUAL ȘI METODOLOGIC.....	16
4.1. MODALITĂȚILE DE SONDARE	16
4.2. CHESTIONARUL UTILIZAT	16
4.3. SELECȚIA RESPONDENȚILOR	17
4.4. LIMITE ȘI STRATEGII DE LIMITARE A ERORILOR	18
4.5. PROFILUL RESPONDENȚILOR CNAAIS	19
4.6. INTERPRETAREA REZULTATELOR OBTINUTE.....	21
4.6.1. Variabile caracteristice contextului social, economic, educațional și profesional al absolvenților	22
4.6.2. Variabile privind tranziția și inserția în piața muncii	23
5. TRANZIȚIA CĂTRE PIAȚA MUNCII.....	27
5.1. STUDENȚI ANGAJAȚI ÎN PERIOADA DESFĂȘURĂRII STUDIILOR	27
6.1.1. Date generale.....	27
6.1.2. Păstrarea locului de muncă ulterior absolvirii studiilor.....	30
5.2. PROCENTUL ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR CARE AU AVUT CEL PUȚIN UN LOC DE MUNCĂ DE LA MOMENTUL ABSOLVIRII PÂNĂ ÎN NOIEMBRIE 2021, INCLUSIV PRIN PĂSTRAREA LOCULUI DE MUNCĂ	31
5.3. DISTRIBUȚIA PRIMELOR VENITURI OBTINUTE DE ABSOLVENȚI DUPĂ FINALIZAREA STUDIILOR.....	35
5.4. INTERVALUL DE TIMP ÎN CARE ABSOLVENȚII AU CĂUTAT PRIMUL LOC DE MUNCĂ.....	41
6. SITUAȚIA ABSOLVENȚILOR PE PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ.....	44
6.1. ASPECTE METODOLOGICE	44
6.2. RATA DE OCUPARE A ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR LA NIVEL INTERNAȚIONAL ȘI NAȚIONAL.....	44
6.2.1. Rezultatele CNAAIS în contextul studiilor de la nivel internațional și a datelor de la nivel național.....	46
6.3. SITUAȚIA LA NIVELUL REGIUNILOR DE DEZVOLTARE	47
6.4. CARACTERISTICI SOCIOECONOMICE ȘI DE ȘCOLARITATE	49
6.4.1. Angajabilitatea pe termen scurt	49
6.4.2. Angajabilitatea pe termen mediu	50
6.4.3. Rata de ocupare în funcție de gen	51
6.4.4. Examenul de Bacalaureat.....	52
6.5. EXPERIENȚE PROFESIONALE PE PERIOADA STUDIILOR ȘI PARCURSUL EDUCAȚIONAL.....	53
6.5.1. Finalizarea la termen a studiilor	53
6.5.2. Stagii de internship.....	54
6.5.3. Activități de voluntariat	54
6.5.4. Mobilități sau stagii de practică externe	54
6.5.5. Angajarea pe perioada studiilor	55
6.6. DOMENIUL DE STUDIU	55
6.7. GĂSIREA LOCULUI DE MUNCĂ	57
7. VENITURILE NETE LUNARE	60
7.1. ASPECTE METODOLOGICE	60
7.2. CARACTERISTICI SOCIOECONOMICE	60
7.2.1. Genul.....	60
7.2.2. Primul student în familie.....	60
7.2.3. Mediul de rezidență al locului de naștere	61

7.2.4.	<i>Examenul de Bacalaureat</i>	61
7.3.	EXPERIENȚE PROFESIONALE PE PERIOADA STUDIILOR.....	62
7.3.1.	<i>Finalizarea studiilor la termen</i>	62
7.3.2.	<i>Stagii de internship</i>	63
7.3.3.	<i>Activități de voluntariat</i>	63
7.3.4.	<i>Mobilități sau stagii de practică externe</i>	63
7.3.5.	<i>Angajarea pe perioada studiilor</i>	63
7.4.	DOMENIUL DE STUDIU.....	64
8.	CONVERGENȚA ÎNTRE CALIFICAREA UNIVERSITARĂ ȘI STATUSUL OCUPAȚIONAL	68
8.1.	ASPECTE METODOLOGICE.....	68
8.2.	CARACTERISTICI SOCIOECONOMICE.....	68
8.2.1.	<i>Genul</i>	68
8.2.2.	<i>Primul student în familie</i>	68
8.2.3.	<i>Statut socioeconomic precar</i>	69
8.2.4.	<i>Examenul de Bacalaureat</i>	69
8.3.	EXPERIENȚE PROFESIONALE PE PERIOADA STUDIILOR.....	70
8.3.1.	<i>Finalizarea studiilor la termen</i>	70
8.3.2.	<i>Stagii de internship</i>	71
8.3.3.	<i>Activități de voluntariat</i>	71
8.3.4.	<i>Mobilități sau stagii de practică externe</i>	71
8.3.5.	<i>Angajarea pe perioada studiilor</i>	71
8.4.	DOMENIUL DE STUDIU.....	71
8.5.	IMPACTUL ASUPRA VENITURILOR.....	74
8.6.	REFLECTĂRI SUBIECTIVE.....	76
8.6.1.	<i>Concordanță domeniu de studiu – domeniu de activitate</i>	77
8.6.2.	<i>Utilitatea studiilor absolvite</i>	78
8.6.3.	<i>Importanța prestigiului instituției de învățământ superior în ocupare</i>	79
9.	ABILITĂȚI ȘI COMPETENȚE	81
9.1.	ASPECTE METODOLOGICE.....	81
9.2.	VENITUL NET LUNAR.....	81
9.3.	DOMENIUL DE STUDIU.....	84
9.4.	CARACTERISTICI SOCIOECONOMICE.....	86
9.5.	EXPERIENȚE PROFESIONALE PE PERIOADA STUDIILOR.....	88
9.6.	ALTE ASPECTE PRIVIND OCUPAREA.....	90
10.	PERSPECTIVE ȘI CERTITUDINI ÎN VIAȚĂ ȘI CARIERĂ	92
10.1.	ASPECTE METODOLOGICE.....	92
10.2.	GENERAL.....	92
10.2.1.	<i>Autonomia la locul de muncă</i>	93
10.2.2.	<i>Siguranța locului de muncă</i>	93
10.2.3.	<i>Oportunități de dezvoltare</i>	94
10.2.4.	<i>Câștiguri conform așteptărilor</i>	94
10.2.5.	<i>Deschidere spre nou</i>	94
10.2.6.	<i>Perspective bune de carieră</i>	94
10.2.7.	<i>Statut social satisfăcător</i>	95
10.2.8.	<i>Echilibru viață-profesie</i>	95
10.2.9.	<i>Altele</i>	95
10.3.	VENITUL NET LUNAR.....	97
10.4.	DOMENIUL DE STUDIU.....	98
11.	IMPACTUL PANDEMIEI DE COVID-19 ASUPRA TRASEULUI PROFESIONAL AL ABSOLVENȚILOR	104
11.1.	CONTEXTUL GENERAL.....	104
11.2.	ASPECTE METODOLOGICE.....	105
11.3.	ASPECTE GENERALE.....	106
11.4.	CARACTERISTICI SOCIOECONOMICE.....	106
11.5.	EXPERIENȚE PROFESIONALE PE PERIOADA STUDIILOR.....	107
11.6.	DOMENIUL DE STUDIU.....	108
11.7.	VENITUL NET LUNAR.....	109
12.	CONCLUZII	110

Studiu privind angajabilitatea absolvenților de învățământ superior din România (2021)

12.1.	IMPLEMENTAREA LA NIVEL NAȚIONAL A POLITICILOR COMUNITARE ȘI SITUAȚIA LA NIVELUL INSTITUȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR 110	
12.2.	ROBUSTEȚEA CHESTIONARULUI NAȚIONAL PRIVIND ANGAJABILITATEA ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR.....	112
12.3.	TRANZIȚIA CĂTRE PIAȚA MUNCII.....	112
12.4.	SITUAȚIA ABSOLVENȚILOR PE PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ.....	114
12.5.	VENITURI NETE LUNARE.....	116
12.6.	SUPRACALIFICAREA (CONVERGENȚA ÎNTRE CALIFICAREA UNIVERSITARĂ ȘI STATUSUL OCUPAȚIONAL).....	117
12.7.	ABILITĂȚI ȘI COMPETENȚE.....	118
12.8.	PERSPECTIVE ȘI CERTITUDINI ÎN VIAȚĂ ȘI CARIERĂ.....	119
12.9.	IMPACTUL PANDEMIEI DE COVID-19 ASUPRA TRASEULUI PROFESIONAL AL ABSOLVENȚILOR.....	120
13.	BIBLIOGRAFIE.....	122
14.	ANEXE.....	125
14.1.	ANEXA 1 – LISTA INSTITUȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR CARE AU PARTICIPAT PRIN INTERMEDIUL EXPERTILOR INSTITUȚIONALI LA DESCRIEREA PROCESULUI DE MONITORIZARE A PARCURSULUI PROFESIONAL AL ABSOLVENȚILOR.....	125
14.2.	ANEXA 2 – ÎNTREBĂRILE ADRESATE PRIN INTERMEDIUL CNAAIS.....	126
14.3.	ANEXA 3 – PONDERI APLICATE RESPONDENȚILOR CNAAIS.....	138
14.4.	LISTA FIGURILOR.....	140
14.5.	LISTA TABELELOR.....	143

1. Introducere

Autorii prezentei analize și-au propus prezentarea principalelor rezultate ale cercetării naționale privind **angajabilitatea absolvenților de învățământul superior**. Principalul instrument de cercetare utilizat a fost Chestionarul Național privind Angajabilitatea Absolvenților de Învățământ Superior (CNAAIS). Acesta a fost implementat în cadrul proiectului „Calitate în învățământul superior: internaționalizare și baze de date pentru dezvoltarea învățământului românesc” (POCU-INTL).

Proiectul este implementat de către **Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării** (UEFISCDI), în parteneriat cu **Ministerul Educației** (MEd). Proiectul este cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman (POCU), cod SMIS 126766. CNAAIS a fost dezvoltat în cadrul sub-activității A.4.5 *Realizarea unei cercetări sociologice privind angajabilitatea absolvenților de învățământ superior din România (National Employability Survey)*. **CNAAIS** completează o serie de demersuri anterioare realizate la nivelul **UEFISCDI** în ceea ce privește monitorizarea inserției absolvenților de învățământ superior din România care a vizat promoțiile 2005 și 2009, respectiv 2006 și 2010 și dezvoltarea sistemului informatic **Studenti, Absolvenți și Piața Muncii (SAPM)**, prin intermediul căruia au fost colectate informații comparative privind absolvenții de învățământ superior pentru absolvenții din promoțiile 2010 și 2014.

De asemenea, UEFISCDI a editat două publicații, în 2013 și 2020, prin care a subliniat angajamentele asumate de România ca parte a Sistemului European de Învățământ Superior (SEÎS), în cadrul Procesului Bologna. În context, au fost formulate o serie de recomandări în ceea ce privește îmbunătățirea angajabilității absolvenților de învățământ superior din perspectiva politicilor publice.

2. Angajabilitatea absolvenților de învățământ superior în context internațional

2.1. Asumările statelor membre SEÎS cu privire la angajabilitate

În cadrul SEÎS, preocupările privind urmărirea inserției profesionale a absolvenților sunt evidențiate în cadrul Comunicatului Ministerial de la Yerevan (2015), unde a fost recunoscută dezvoltarea rapidă a pieței forței de muncă și apariția unor noi oportunități în sfera angajabilității. De asemenea, a fost subliniată necesitatea instituțiilor de învățământ superior de a se adapta, în vederea oferirii unor competențe care să le permită absolvenților inserția pe piața muncii, dar care să și creeze bazele pentru dobândirea de noi competențe de care ar putea avea nevoie de-a lungul vieții profesionale.

În acest sens, miniștrii educației din statele membre SEÎS și-au asumat **îmbunătățirea cooperării dintre instituțiile de învățământ și reprezentanții pieței forței de muncă**, în vederea identificării modalităților de îmbunătățire a conținuturilor curriculare și a procesului educațional. Printre principalele angajamente luate a fost acela de a **colecta date relevante cu privire la traseul profesional al absolvenților**, precum și **progresul în carieră**. Una dintre motivații rezidă în necesitatea factorilor de decizie de la nivelul instituțiilor de învățământ, a potențialilor studenți, a părinților acestora și societății în ansamblul ei, de a **cunoaște realitățile privind inserția în piața muncii a absolvenților de învățământ superior**. Angajamentul este complementar celor anterioare care au privit necesitatea **asigurării unei educații de calitate**, care să ofere **competențele necesare absolvenților în vederea unei tranziții facile către piața muncii**, după cum au fost enunțate în cadrul Conferințelor Ministeriale anterioare desfășurate la Budapesta și Viena (2010) și București (2012).

Evoluția asumărilor din cadrul Procesului Bologna, prin Comunicatele Ministeriale:

- Sprijinirea parteneriatelor în vederea creșterii angajabilității (Londra, 2007).
- Operaționalizarea învățării pe tot parcursul vieții, ca responsabilitate publică cu rezultate în sfera angajabilității (Leuven/Louvain la Neuve, 2009).
- Îmbunătățirea gradului de angajabilitate, a accesului la învățare pe tot parcursul vieții și la competențe antreprenoriale, prin cooperare cu reprezentanții angajatorilor (București, 2012).
- Angajabilitatea ca obiectiv distinct, cu direcții specifice pentru operaționalizare (Yerevan, 2015).

Așa cum reiese din cea mai recentă publicație cu privire la implementarea Procesului Bologna, editată de Agenția Executivă Europeană pentru Educație și Cultură – EACEA (Comisia Europeană 2020), pentru Comisia Europeană, deși există o **tendință de contracție între diferențele de venituri ale absolvenților de învățământ preuniversitar secundar (ISCED 4-5) și cel universitar (ISCED 6-8)**, există, în continuare, o **discrepanță semnificativă** între acestea (ex. În România, raportul dintre mediana veniturilor medii brute ale angajaților cu studii superioare și cele ale angajaților cu un nivel inferior de educație a fost de 1,86 în 2018). De o mare însemnătate sunt și datele cu privire la **gradul de ocupare adecvată cu calificarea** obținută în urma absolvirii studiilor universitare.

2.2. Asumările statelor membre privind monitorizarea parcursului profesional al absolvenților – Recomandarea Consiliului UE (2017/C 423/01)

La nivelul Uniunii Europene, **urmărirea traseului profesional al absolvenților** apare în Recomandarea Consiliului din 2017 (Consiliul UE, 2017), care evidențiază **necesitatea existenței unor informații de calitate** la nivelul statelor membre, în vederea **îmbunătățirii inserției acestora în piața muncii**. În acest sens, dezvoltarea unei **oferte adecvate de cunoștințe, aptitudini și competențe relevante** joacă un rol important. Colectarea centralizată a unor date poate evita o **ocupare inadecvată a pieței forței de muncă, înăbușind inserția profesională a absolvenților în anumite regiuni ori sectoare de activitate**. Având în vedere **complexitatea factorilor de cauzalitate** în cazul inserției profesionale a absolvenților, este necesară colectarea unei game variate de date, care să ofere statelor informații cu privire la contextul socioeconomic, socio-demografic, nivelul de calificare și nivelul de studiu.

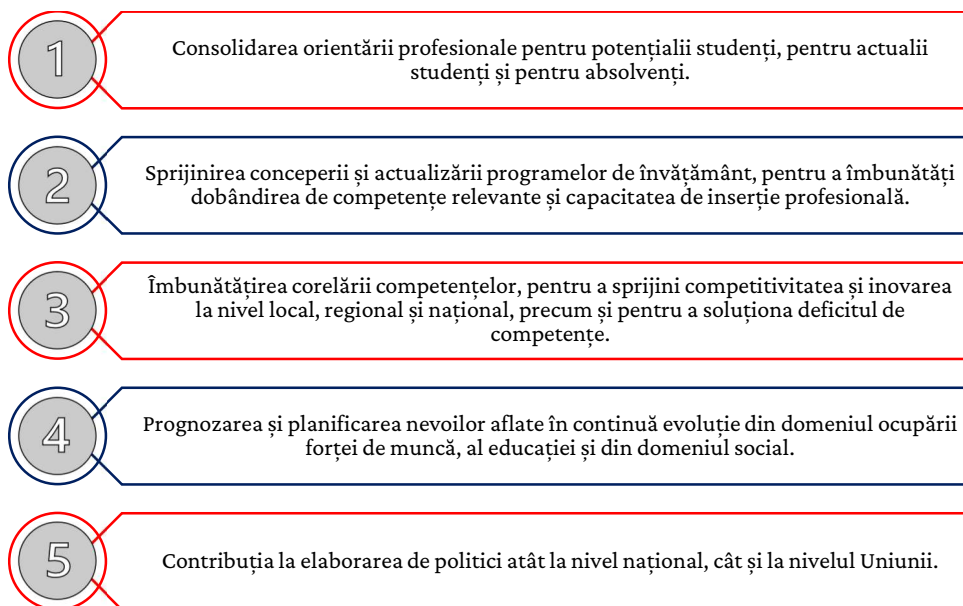

Printre instrumentele care pot oferi date relevante privind inserția absolvenților pe piața muncii și a progresului lor în carieră enumerăm: colectarea de date administrative, diseminarea de chestionare și, respectiv, corelarea datelor administrative cu informațiile oferite de către absolvenți prin completarea unui chestionar. Principalul avantaj al **chestionarelor**, ca instrument de urmărire a parcursului profesional, este dat de posibilitatea colectării de **date calitative** privind percepția absolvenților asupra propriului traseu educațional și profesional, progresul în carieră, respectiv includerea unor detalii cheie privind inserția profesională. Totodată, **corelarea informațiilor provenite din chestionare cu cele colectate din baze de date asigură o acoperire (aproape) totală a tuturor absolvenților vizați și oferă date obiective care permit urmărirea traseului profesional în mod periodic**, respectiv realizarea de analize longitudinale și dinamice cu privire la cariera acestora. În ceea ce privește forma de diseminare a chestionarelor, în mod evident cele distribuite *online* prezintă avantajul costurilor reduse, a posibilității includerii unor itemi cu răspuns complex și/sau multiplu (spre deosebire de anchetele telefonice) și a unei rate de răspuns considerabil mai mari (față de chestionarele transmise prin poștă) (Comisia Europeană 2020b).

În ceea ce privește **alegerea cohortelor de absolvenți incluse în studii**, Comisia Europeană evidențiază necesitatea ca o primă cohortă să fi absolvit cu suficient de puțin timp înainte astfel încât să poată oferi un **feedback cât mai relevant** cu privire la parcursul educațional (la un an de la absolvire, **T+1**), iar o altă cohortă să fi avut suficient timp pentru a fi inclusă în piața forței de muncă și pentru a avea rezultate în ceea ce privește succesul în carieră (la cinci ani de la absolvire, **T+5**). Totodată, **urmărirea parcursului profesional după o perioadă mai mare de 5 ani de la absolvire ar fi redundantă**, în contextul dinamicii sistemelor de învățământ și a faptului că progresul în carieră după acest timp este exclusiv dependent de experiența profesională a absolvenților (Comisia Europeană 2020b).

Una dintre principalele **provocări** în ceea ce privește adoptarea unei **abordări comune la nivel comunitar** este faptul că statele membre UE au practici diferite în ceea ce privește înțelegerea și colectarea de date privind absolvenții de învățământ superior (Comisia Europeană 2020b).

Figură 1. Obiectivele principale ale procesului de monitorizare al absolvenților de învățământ superior (Comisia Europeană 2020a).

În vederea asigurării unei **abordări unitare la nivelul statelor membre**, a fost recomandată colectarea unor seturi de date comune care să poată să răspundă la unele provocări precum ocuparea inadecvată pe piața forței de muncă, respectiv diferențele între regiuni și/sau sectoare de activitate. Printre categoriile de date propuse se numără și: informații socio-biografice și socioeconomice ale absolvenților, informații privind parcursul educațional și formarea, informații privind încadrarea în muncă sau continuarea educației și formării, relevanța educației și formării pentru încadrarea în muncă sau pentru învățarea pe tot parcursul vieții sau date despre progresul în carieră.

Între Recomandarea Consiliului UE (2017/C 423/01) și **programele comunitare** din domeniul **educației și ocupării forței de muncă** există o sinergie. Prin acest mecanism se urmărește operaționalizarea Țintelor propuse prin Pilonul european al drepturilor sociale până în 2030. Câteva dintre aceste priorități vizează și aspecte relevante privitoare la învățământ (superior) și angajare.

„Fiecare cetățean are dreptul la o educație de calitate și incluzivă și de acces la oportunități de formare inițială și continuă, în vederea dobândirii și îmbunătățirii competențelor care să le faciliteze participarea totală în societate și tranziția către piața muncii” (Consiliul UE, 2017).

„Fiecare cetățean are dreptul la asistență personalizată, oferită în timp util, în vederea îmbunătățirii perspectivelor de angajare sau de derulare a unor activități independente. Aceasta include dreptul la beneficierea de suport în căutarea unui loc de muncă, în formare și reorientare profesională. Tinerii au dreptul la educație și formare continuă, stagii de ucenicie și oferte de muncă rezonabile în cel mult 4 luni de la absolvire” (Consiliul UE, 2017).

Astfel, la nivelul UE au fost setate o serie de **condiții favorizante** pentru obiectivele specifice asumate prin Pilonul european al drepturilor sociale, de împlinirea cărora depind finanțările nerambursabile prin Fondul european de dezvoltare regională (FEDR) și Fondul social european (FSE)¹.

Figură 2. Măsuri privind operaționalizarea condiției favorizante 4.3 – „Un cadru de politică strategic pentru sistemul de educație și formare la toate nivelurile”.

(1)	Sisteme de anticipare și previzionare a competențelor necesare în piața muncii , bazate pe evidențe ;
(2)	Mecanisme de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților , în vederea furnizării unor servicii de orientare în carieră eficiente și de calitate pentru cursanți, indiferent de vârstă;
(3)	Un mecanism de coordonare care să acopere toate nivelurile sistemului de educație și formare, inclusiv învățământul superior și o împărțire clară a responsabilităților între organismele naționale și/sau regionale relevante;
(4)	Măsuri care să garanteze accesul egal, participarea și absolvirea unor programe de educație și formare de calitate , la prețuri accesibile, relevante, nesegregate și favorabile incluziunii și dobândirii de competențe-cheie la toate nivelurile, inclusiv în învățământul superior;
(5)	Modalități multiple de monitorizare, evaluare și revizuire a cadrului național strategic de politică;
(6)	Măsuri de sprijinire a cadrelor didactice, a formatorilor și a personalului universitar în ceea ce privește metode de învățare adecvate, evaluarea și validarea competențelor-cheie;
(7)	Măsuri care să vizeze adulții cu un nivel scăzut de calificare și competențe , respectiv persoanele provenind din medii socioeconomice defavorizate ;
(8)	Măsuri care să promoveze mobilitatea cursanților și a personalului și colaborarea transnațională a prestatorilor de servicii de educație și formare, inclusiv prin recunoașterea rezultatelor studiilor și calificărilor .

De interes pentru analiza de față este condiția favorizantă 4.3 – „Un cadru de politică strategic pentru sistemul de educație și formare la toate nivelurile”. Operaționalizarea acestei condiții presupune punerea în practică a mai multor măsuri cu aplicabilitate inclusiv în învățământul superior. Reținem **importanța dezvoltării unor mecanisme de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților de învățământ superior** în statele membre UE unde nu există astfel de instrumente. Ca urmare a importanței acordate

¹Operaționalizate prin Regulamentul (UE) 2021/1060 al Parlamentului European și al Consiliului din 24.06.2021.

acestui subiect la nivelul Uniunii Europene, în lipsa unui astfel de sistem, statele membre vor întâmpina dificultăți semnificative în atragerea viitoarelor fonduri disponibile din FEDR și FSE.

2.3. Participarea statelor membre UE la studiul pilot Eurograduate

Un prim pas în vederea implementării unui mecanism comun la nivel comunitar privind monitorizarea traseului profesional al absolvenților de învățământ superior a fost lansarea studiului pilot Eurograduate în 2018² la care au participat 8 țări. Grupul țintă a fost constituit din absolvenții de învățământ superior ai nivelurilor 6 și 7 ISCED (ciclul de studii universitare de licență, respectiv masterat), proveniți din instituții de învățământ superior civile, de stat și private. Instituțiile de învățământ superior cu profil militar au fost excluse din considerentul că absolvenții acestora au o inserție garantată pe piața muncii și că, în cele mai multe cazuri, aceștia activează chiar în cadrul acestor universități.

Acest chestionar a fost realizat în baza recomandărilor Consiliului UE (2017/C 423/01) și servit ca **model pentru implementarea unor astfel de instrumente la nivel național**. Pe de o parte, studiul a răspuns **nevoii de colectare de date în mod unitar**, iar pe de cealaltă parte, au fost avute în vedere anumite **soluții particulare de implementare pornind de la contextele naționale diferite**. Rezultatele chestionarului pilot din 2018 au urmărit parcursul profesional al absolvenților atât din perspectiva locului de muncă pe care aceștia l-au accesat după finalizarea studiilor universitare, cât și din cea a efectelor produse de învățământul superior la nivel profesional, personal și social, fiind corelate cu activitățile desfășurate și experiențele dobândite în timpul studiilor.

Un al doilea pas în vederea implementării unui mecanism de acest tip la nivelul UE îl reprezintă **studiul pilot Eurograduate 2022**. Acesta cuprinde informații de bază privind absolvenții de învățământ superior, și permite corelarea răspunsurilor acestora cu diferite experiențe profesionale și de învățare, în funcție de opțiunea fiecărui stat participant. De asemenea, un modul vizează și aspecte ce țin de viața personală, cunoașterea contextului politic sau implicarea în viața politică, respectiv opiniile cu privire la teme de interes precum schimbările climatice. Astfel, exercițiul include și linia directoare care presupune colectarea feedbackului din partea absolvenților, după cum este prevăzut în Comunicarea Comisiei Europene *privind realizarea Spațiului european al educației până în 2025*. Printre cele 16 state participante se numără, în premieră, și România³. Cohortele de absolvenți vizate sunt cele din anii universitari **2020/2021 (T+1)**, respectiv **2016/2017 (T+5)**.

În paralel a fost dezvoltată **Rețeaua europeană de monitorizare a parcursului absolvenților**, în fiecare stat existând un **Punct național de referință** cu misiunea de a transmite informațiile și de a asigura **fluxuri constante de comunicare**. De asemenea, este urmărită facilitatea cooperării între statele membre UE, precum și schimbul de expertiză în acest domeniu. Prima întâlnire a reprezentanților Rețelei europene de monitorizare a parcursului absolvenților s-a desfășurat în mai 2022.

---

² <https://www.eurograduate.eu/results>.

³ Prin OMEd nr. 5241/2021, UEFISCDI a fost desemnat ca Punct național de referință privind monitorizarea parcursului profesional al absolvenților și organism desemnat pentru realizarea sondajului pilot Eurograduate 2022.

3. Angajabilitatea absolvenților de învățământ superior în context național

3.1. Prevederi legislative din domeniul angajabilității absolvenților de învățământ superior

Prevederile legislative în domeniul educației cu privire la angajabilitate pornesc de la prevederile art. 2 alin. (2) din Legea educației naționale nr. 1/2011⁴, care evidențiază necesitatea pregătirii viitorilor absolvenți în spiritul dezvoltării personale, antreprenoriale, pentru participarea activă în societate și pentru angajarea pe piața muncii. Vom aborda acest capitol pornind de la o **abordare centrată pe Ministerul Educației**, ca organism cu un rol esențial în **corelarea sistemului educațional cu piața muncii**.

Astfel, MEd îndeplinește o serie de atribuții generale și specifice în domeniu. MEd are responsabilitatea de a urmări traseul profesional al absolvenților de învățământ superior, prin accesarea unor informații din registrul general de evidență a salariaților, conform art. 5 lit. q) din HG nr. 369/2021 *privind organizarea și funcționarea Ministerului Educației*. De asemenea, MEd stabilește cifrele de școlarizare anuale în instituțiile de învățământ superior conform art. 119 alin. (1) din Legea educației naționale nr. 1/2011. Acestea reprezintă un factor determinant pentru evoluțiile din piața muncii. MEd realizează și monitorizarea unor indicatori statistici pentru analiza și prognoza activităților de învățare pe tot parcursul vieții, alături de Ministerul Muncii și Solidarității Sociale (MMSS), respectiv Ministerul Culturii, conform art. 359 din Legea educației naționale nr. 1/2011. MEd îndeplinește această misiune și prin Consiliul Național de Statistică și Prognoză a Învățământului Superior, care actualizează permanent indicatorii de monitorizare a învățământului superior și pentru a prognoza evoluția acestuia în raport cu dinamica pieței muncii, conform art. 218 alin. (1) din Legea educației naționale nr. 1/2011.

Trebuie menționat și că Ministerul Educației facilitează **corelarea sistemului de învățământ cu piața muncii** prin intermediul **centrelor de consiliere și orientare în carieră** pentru elevii din anii terminali, studenți și absolvenți, din cadrul instituțiilor de învățământ superior, în cadrul cărora funcționează **unități de analiză și gestiune previzională a solicitărilor pieței muncii**, conform art. 352 alin. (2) din Legea educației naționale nr. 1/2011 și a OMEN nr. 650/2014 *pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind organizarea și funcționarea centrelor de consiliere și orientare în carieră în sistemul de învățământ superior din România*.

Datele privind angajabilitatea absolvenților de învățământ superior joacă un rol important în **procesele de evaluare internă și externă a calității învățământului superior** conform OUG nr. 75/2005 *privind asigurarea calității educației*, a HG nr. 915/2017, respectiv a altor acte normative subsecvente.

MEd este sprijinit în îndeplinirea sarcinilor prevăzute de cadrul normativ național de către UEFISCDI. Astfel, Ministerul Educației a desemnat UEFISCDI drept **instituție responsabilă cu pilotarea sistemului de monitorizare a angajabilității absolvenților de învățământ superior din România** prin OMEd nr. 4504/2021. De asemenea, România a confirmat participarea la studiul Eurograduate privind angajabilitatea absolvenților de învățământ superior la nivelul a peste 15 state membre în Uniunea Europeană. Ministerul Educației a desemnat UEFISCDI prin OMEd nr. 5241/2021 drept **punct național de referință privind monitorizarea parcursului profesional al absolvenților și organism desemnat pentru realizarea sondajului pilot Eurograduate**.

Un document cadru de mare importanță în ceea ce privește tranziția către piața muncii este dat de *Strategia națională pentru ocuparea forței de muncă 2021-2027* (SNOFM), aprobată prin HG nr. 558/2021. În vederea implementării acestei strategii, este subliniat faptul că este necesar un **mecanism de monitorizare și**

---

⁴ Legea educației naționale nr. 1/2011, Art. 2, alin. (3), „Idealul educațional al școlii românești constă în dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a individualității umane, în formarea personalității autonome și în asumarea unui sistem de valori care sunt necesare pentru împlinirea și dezvoltarea personală, pentru dezvoltarea spiritului antreprenorial, pentru participarea cetățenească activă în societate, pentru incluziune socială și pentru angajarea pe piața muncii”.

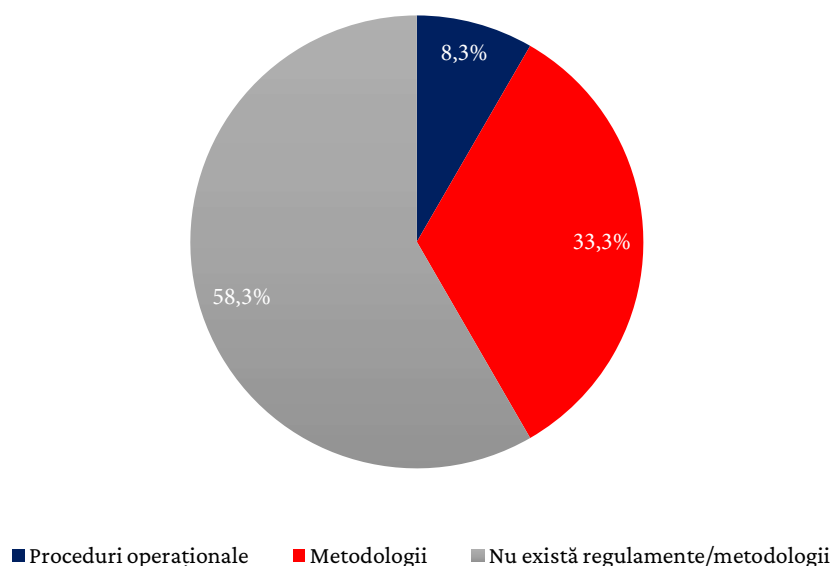
prognozarea dinamicii pieței forței de muncă din perspectiva competențelor necesare absolvenților pentru asigurarea unei tranziții rapide și a unei ocupări adecvate.

3.2. Monitorizarea parcursului profesional al absolvenților la nivelul instituțiilor de învățământ superior

Pentru a explora modul în care instituțiile de învățământ superior din România realizează procesul intern de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților, a fost efectuat un studiu reprezentativ pornind de la situația descrisă în 24 de universități (Anexa 1)⁵. Acesta a urmărit, totodată, organismele responsabile de implementarea proceselor de monitorizare la nivel instituțional și a instrumentelor de cercetare utilizate de către acestea.

Parcursul profesional al absolvenților reflectă, într-o măsură importantă, calitatea studiilor efectuate de către absolvenți. Prin urmare, monitorizarea parcursului acestora oferă o radiografie a modului în care sistemul de învățământ superior satisface nevoile pieței muncii și ale societății. Schimbările rapide ale societății au impact și asupra sistemului educațional care trebuie să se adapteze provocărilor tranziției digitale, apariției de noi profesii și factorilor de mediu (de exemplu, pandemia de Covid-19).

Figură 3. Procentul instituțiilor de învățământ superior care au adoptat metodologii și regulamente vizând monitorizarea parcursului profesional al absolvenților.

Pentru a vedea modul în care universitățile monitorizează parcursul profesional al absolvenților de învățământ superior au fost analizate practicile curente, transpuse prin intermediul unor regulamente și metodologii coerente adoptate la nivel instituțional.

În cazul celor **24 de instituții de învățământ superior** supuse analizei, **8,3%** (2 universități) au menționat existența unor **metodologii** de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților. Dintre cele două, doar una pune la dispoziția publicului metodologia utilizată la nivel de universitate. În același timp, **33,3%** (8) dintre universitățile analizate utilizează **proceduri operaționale (PO)** pentru monitorizarea parcursului profesional al absolvenților.

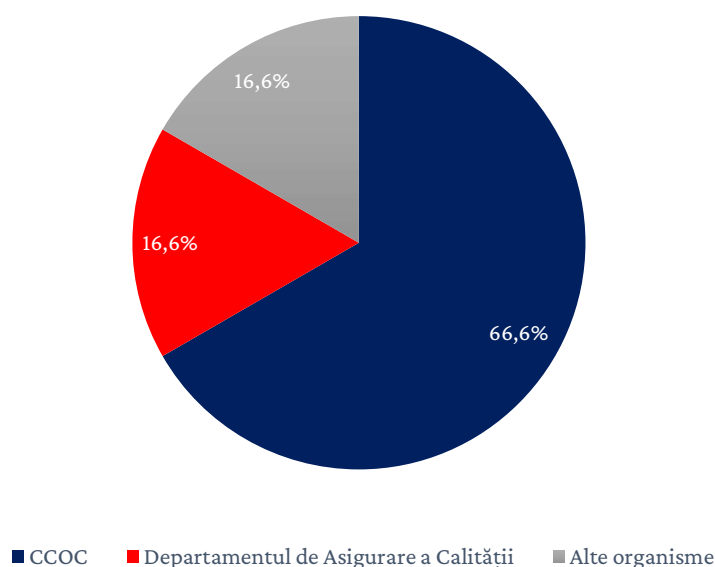
Pentru a asigura monitorizarea parcursului profesional al absolvenților, dar și implementarea metodologiilor și a procedurilor, la nivel instituțional trebuie să existe **organisme și persoane responsabile a căror activitate să includă desfășurarea periodică a proceselor de colectare și analiză a datelor.**

⁵ Datele utilizate în prezentul studiu au fost colectate prin intermediul experților universitari care au elaborat analize pentru instituția de învățământ superior pe care o reprezintă în contextul implementării chestionarului CNAAIS.

Realizarea de sondaje în rândul absolvenților este esențială pentru **dezvoltarea unei oferte educaționale adecvate**, precum și pentru **identificarea problemelor ce vizează inserția acestora pe piața muncii**.

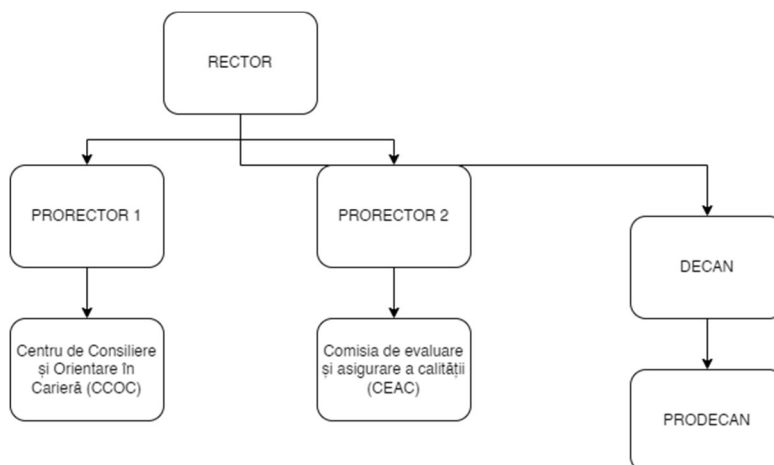
În cadrul instituțiilor de învățământ superior analizate, au fost identificate predominant două organisme responsabile: **Centrul de Consiliere și Orientare în Carieră (CCOC)** și **Departamentul de Asigurare a Calității (DAC)**. Astfel, **66,6%** (16) au ca organism responsabil Centrul de Consiliere și Orientare în Carieră, iar **16,6%** (4) Departamentul de Asigurare a Calității. În același timp, în cadrul anumitor instituții (**16,6%**) există și alte organisme responsabile, cum ar fi Centrul Regional de Studii Comparative și Analiză Socială din cadrul Universității de Vest din Timișoara, Direcția de Orientare Strategică, Evaluare, Monitorizare și Politici Publice din cadrul Universității din București, Organism de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților la nivelul Universității Naționale de Muzică București.

Figură 4. Distribuția procentuală a organismelor care monitorizează parcursul profesional al absolvenților, în funcție de tip.

În cazul anumitor instituții (**33,3%**), sunt numite și persoane responsabile la nivelul Consiliului de administrație (de regulă, prorectorul desemnat pentru asigurarea calității) care să asigure procesul de monitorizare. Există universități care realizează procesul de monitorizare și la nivel de facultate, prin numirea prodecanilor ca responsabili ai întregului proces. În același timp, regăsim exemple de universități care chestionează absolvenții la nivel de facultate, neexistând o practică instituțională desfășurată în mod periodic. În situația din urmă este mai dificilă constituirea unei situații exacte a inserției profesionale a absolvenților la nivel de instituție.

Figură 5. Model de flux decizional la nivelul managementului executiv în cazul sistemului de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților.

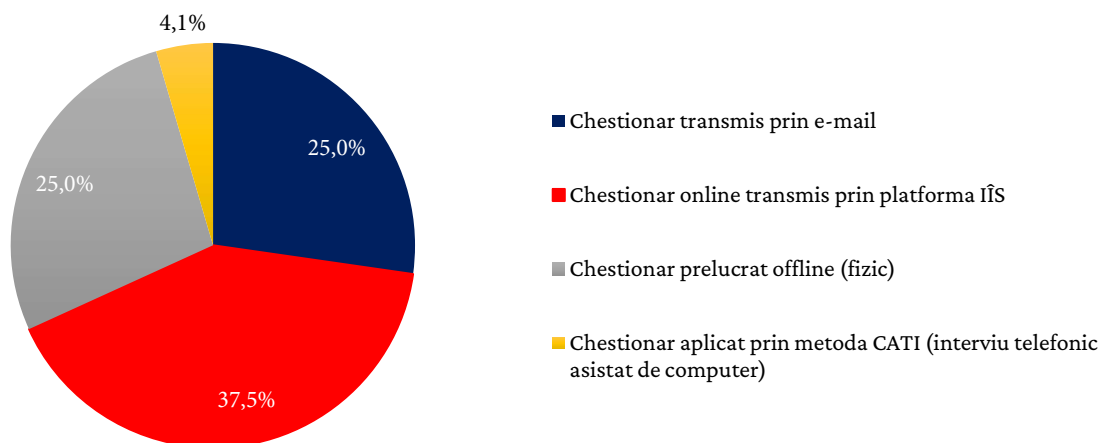

Modelele de flux decizional la nivelul **managementului academic** în cazul sistemului de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților sunt mai complexe și implică decizia celui mai înalt și numeros for de reprezentare al comunității universitare, Senatul. Managementul academic formulează, revizuieste și propune noi proceduri, iar hotărârile Senatului sunt comunicate managementului executiv care urmează să le implementeze. Fluxul de decizie la nivelul **managementului executiv este mai simplu** întrucât implică o comunicare directă cu persoanele responsabile de implementare procesului.

În majoritatea instituțiilor sondate, procesul de monitorizare presupune aplicarea unui chestionar la finalizarea programului de studii (licență, master și doctorat) și elaborarea unui raport pe baza datelor colectate. **37,5%** îl pun la dispoziție în platforma universității, **25,0%** dintre universități apelează la un chestionar transmis prin e-mail, **25,0%** asigură completarea fizică a acestuia și **4,1%** chestionează telefonic absolvenții. Este important de menționat că anumite instituții de învățământ superior optează pentru mai multe forme de completare a chestionarului.

Un alt aspect important ce a fost identificat este acela că, în cazurile analizate, există și situații în care se impune completarea chestionarului împreună cu documentele de înscriere la examenele de finalizare a studiilor. Acest fapt oferă mai degrabă o perspectivă asupra situației profesionale a studenților în timpul studiilor. Pentru ca instituția să surprindă în mod real statutul absolvenților pe piața muncii, sondarea trebuie să se realizeze la câteva luni după finalizarea programului de studii. În același timp, o parte dintre instituțiile analizate au menționat că absolvenții sunt chestionați la 6 (șase) luni, 8 (opt) luni sau 12 luni de la absolvire. Totodată, anumite instituții condiționează eliberarea actelor de studiu de completarea chestionarului.

Figură 6. Distribuția procentuală a instituțiilor de învățământ superior în funcție de modalitatea de chestionare a absolvenților.

Un procent de **58,3%** dintre universitățile analizate menționează realizarea unui raport în urma colectării datelor. Dintre acestea, doar **29,1%** îl pun la dispoziția publicului. În privința datelor colectate cu privire la inserția pe piața muncii a absolvenților, aceasta cuprinde întrebări cum ar fi:

- Anul angajării la ultimul loc de muncă;
- Apartenența în diferite asociații/structuri (ex. alumni);
- Aspecte apreciate de angajator în vederea înaintării unei oferte.
- Continuarea studiilor universitare;
- Corespondența între competențele necesare la locul de muncă și cele deprinse pe parcursul studiilor;
- Date de identificare, dimensiunea, forma de proprietate și domeniul de activitate al angajatorului;
- Durata contractului de muncă;
- Durata de timp dintre finalizarea studiilor și angajare;
- Feedback cu privire la studiile absolvite;
- Forma de exercitare a profesiei (liber profesionist, angajat, membru ONG, etc);
- Gradul de satisfacție cu privire la locul de muncă;
- Importanța atribuită unor aspecte ale locului de muncă (ex. mediu de lucru plăcut, bine plătit, program convenabil, etc);
- Intenții de viitor pentru parcursul profesional;
- Localitatea în care se află locul de muncă;
- Modalitatea de identificare a ofertei pentru locul de muncă;
- Modul în care a fost obținut primul loc de muncă;
- Motivația în carieră;
- Motivația pentru a nu ocupa un loc de muncă;
- Notele obținute pe parcursul studiilor;
- Numărul de locuri de muncă deținute;
- Orientări valorice ale absolvenților – carieră, familie, timp liber;
- Realizarea practicii de specialitate a fost realizată în cadrul angajatorului?
- Statutul pe piața muncii;
- Studiile absolvite solicitate;
- Vechimea în cadrul companiei;
- Vechimea în piața muncii;
- Venituri.

În concluzie, analiza celor 24 de universități chestionate subliniază eforturile acestora în monitorizarea parcursului profesional al propriilor absolvenți. Dintre acestea, majoritatea (33,3%) optează pentru

proceduri operaționale (PO) de monitorizare a parcursului profesional, în timp ce 8,3% utilizează regulamente sau metodologii. Deși regulamentele și metodologiile de monitorizare a parcursului absolvenților lipsesc în cazul majorității instituțiilor de învățământ superior, colectarea datelor se realizează în toate universitățile analizate. Printre principalii factori care determină acest lucru se numără **obligatia legală a prezenței în raportul anual al rectorului a unei situații cu privire la inserția profesională a absolvenților din promoțiile precedente** (art. 130 alin. (2) lit. h) din LEN nr. 1/2011), respectiv **indicatorul de performanță IP.B.2.1.1 Valorificarea prin capacitatea de a se angaja pe piața muncii**, regăsit în *Metodologia de evaluare externă, standardele, standardele de referință și lista indicatorilor de performanță a ARACIS*.

În ciuda responsabilității publice a instituțiilor de învățământ superior, accesibilitatea informațiilor cu privire la parcursul profesional al absolvenților este redusă. Astfel, mai mult de jumătate dintre instituțiile de învățământ superior elaborează analize, însă mai puțin de o treime dintre acestea le fac publice. Cu privire la structurile responsabile privind implementarea procesului de monitorizare a parcursului profesional, aceasta revine, în majoritatea cazurilor, în atribuțiile centrelor de consiliere și orientare în carieră și a departamentelor de asigurare a calității.

În ceea ce privește **canalele de comunicare cu absolvenții**, majoritatea instituțiilor aplică chestionare online prin intermediul platformelor proprii, (**37,5%**), aproape o treime dintre acestea le transmit prin e-mail (**25,0%**) sau le oferă spre completare în mod fizic (**25,0%**). Un procent redus este al instituțiilor care apelează la anchete telefonice în rândul absolvenților (**4,1%**). Putem observa din analiza realizată faptul că **aplicarea chestionarelor nu este monitorizată în mod consecvent**. În câteva cazuri, colectarea datelor se realizează la nivel minimal, prin existența unor chestionare care cuprind strict identificarea statutului pe piața muncii, fără a conține itemi mai complecși, cum ar fi corespondența dintre locul de muncă și specializarea absolvită sau aplicabilitatea cunoștințelor și aptitudinilor dobândite pe perioada studiilor universitare la locul de muncă. Evidențiem și faptul că, de regulă, aceste chestionare nu sunt aplicate periodic și nu cuprind absolvenții fiecărei promoții.

În același timp, **există și situații în care studenții sunt chestionați cu privire la statutul pe piața muncii înainte de absolvire**, acest fapt constituind chiar un pas obligatoriu în momentul înscrierii la examenele de finalizare a studiilor. **Colectarea și interpretarea datelor trebuie să fie o practică recurentă la nivel instituțional** și să fie făcută publică prin rapoarte anuale. Strategiile și politicile dezvoltate la nivel instituțional privind absolvenții trebuie să fie ghidate de studiile elaborate în urma proceselor de colectare a datelor.

4. Chestionarul Național privind Angajabilitatea Absolvenților de Învățământ Superior (CNAAIS) – Cadru conceptual și metodologic

CNAAIS a fost deschis spre completare în perioada **17 noiembrie – 28 februarie 2022** și a fost completat de un număr de **8.857** de absolvenți din anii universitari **2016 (T+5)** și **2020 (T+1)**.

4.1. Modalitățile de sondare

Tehnica de cercetare socială aplicată în cazul **CNAAIS** a fost **sondajul online**. Accesibilitatea crescută a chestionarului prin intermediul telefoanelor mobile și a tabletelor, a reprezentat unul dintre principalele argumente în vederea alegerii acestei opțiuni. Infrastructura utilizată este similară cu cea prin care a fost implementat **Chestionarul Național Studentesc** (vezi Deaconu și Olah 2022). Altminteri, în urma izbucnirii pandemiei de Covid-19, un număr tot mai mare de cercetători au optat pentru acest tip de chestionar, în contextul în care datele au putut fi colectat cu o mai mare ușurință, respectiv cu costuri semnificativ reduse (Singh și Sagar 2021). Alte motive care au stat la baza deciziei de a aplica acest tip de chestionar au fost:

- Contextul epidemiologic care a făcut dificilă interacțiunea „față-în-față” cu absolvenții.
- Precaritatea datelor administrative colectate despre absolvenți în ceea ce privește domiciliul actual, respectiv alte date personale care puteau conduce la contactarea acestora.
- Experiența pozitivă în ceea ce privește utilizarea infrastructurii de cercetare cu Chestionarul Național Studentesc.
- Procesul de culegere și prelucrare a datelor a fost mai eficient și a permis o mai mare mobilitate de lucru echipei de cercetare.
- Abordări diferențiate la nivelul instituțiilor de învățământ superior în ceea ce privește relația cu absolvenții conduce la abordări fragmentate, de la o universitate, la alta.

4.2. Chestionarul utilizat

CNAAIS a cuprins un număr total de **64** de întrebări (*Anexa 2*), însă fiecare absolvent a beneficiat de un **traseu flexibil în funcție de statusul profesional actual**. De asemenea, lungimea chestionarului a variat în funcție de **răspunsul la anumite întrebări** (ex. absolvenții care nu erau angajați nu puteau oferi informații despre venitul mediu net obținut la locul de muncă).

De asemenea, o parte dintre întrebări au fost formulate pentru a putea ca datele să fie comparate cu rezultatele obținute în exerciții anterioare ale chestionărilor efectuate prin sistemul informatic **Studenti, Absolvenți și Piața Muncii (SAPM)**, respectiv **studiul pilot Eurograduate 2022**.

În vederea reducerii numărului de întrebări la care absolvenții au răspuns, pentru parte dintre itemii prin care au fost colectate informații generale despre persoane (ex. gen, data nașterii, locul nașterii etc.) au fost utilizate date administrative (**18** întrebări). Acest lucru a fost realizat doar în urma exprimării consimțământului absolvenților în acest sens, în conformitate cu legislația existentă la nivelul UE în ceea ce privește protecția datelor cu caracter personal.

Table 1. Structura întrebărilor din CNAAIS în funcție de categorii și sub-categorii, respectiv numărul de întrebări aplicate.

Categorie	Sub-categorie	Număr întrebări
Date personale	<i>Informații generale</i>	13
Studii absolvite	<i>Studii preuniversitare absolvite</i>	6
	<i>Studii universitare absolvite</i>	14
Experiență profesională	<i>Tranziția către piața muncii</i>	9
	<i>Statut actual</i>	22

În general, măsurarea percepției absolvenților cu privire la angajabilitate a fost realizată prin scale Likert cu valori cuprinse între unu (1) și cinci (5). Unele întrebări au avut și varianta de răspuns „0 - nu mi se aplică”.

Tabel 2. Exemplu de întrebare care a utilizat scală Likert - E.04. „Vă rugăm să estimați nivelul dumneavoastră de competență pentru următoarele abilități”.

0 – nu am competență	1 – într-o foarte mică măsură	2 – într-o mică măsură	3 – neutru	4 – în mare măsură	5 – într-o foarte mare măsură
----------------------	-------------------------------	------------------------	------------	--------------------	-------------------------------

4.3. Selecția respondenților

Selecția respondenților nu a fost realizată în baza unui **procedeu probabilist**. În fapt, au fost dezvoltate **două rute de acces**. Una dintre acestea a presupus invitarea absolvenților care au avut o adresă de e-mail validă în RMUR prin intermediul unui e-mail. În acest caz, statutul de absolvent a fost verificat automat. Cea de-a doua rută de acces a presupus validarea statutului de absolvent prin intermediul Codului Numeric Personal sau, după caz, introducerea datelor personale care au fost ulterior validate prin intermediul RMUR. Ambele rute au presupus și un acord privind prelucrarea datelor cu caracter personal.

Mecanismul de validare a permis echipei de cercetare să se asigure că un **absolvent a completat un singur chestionar**, în timp ce respondenții aparțin, în totalitate, populației cu specificațiile urmărite. Dintre aceștia cei **8.857** de absolvenți, **7.303 (82,5%)** au finalizat completarea chestionarului. **6.028** au completat chestionarul în urma invitației personalizate trimise pe adresa de e-mail (**68,1%**), restul completând chestionarul în urma diseminării realizate de către instituțiile de învățământ superior.

Tabel 3. Distribuția respondenților CNAAIS în funcție de ruta de acces la chestionar.

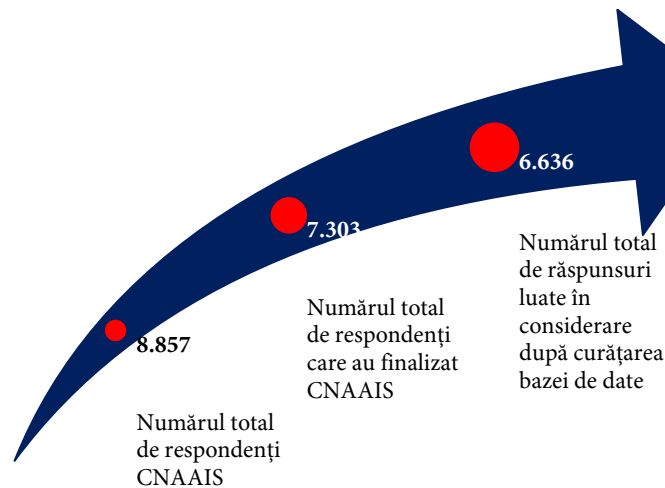
Ruta de acces	Ciclu de studiu	Număr	%
link_personalizat	Licență	3.149	70,3%
	Master	1.332	29,7%
www.chestionar-absolventi.ro	Licență	1.190	55,2%
	Master	960	44,8%

Pentru a asigura **relevanța statistică** a datelor în vederea realizării unei analize cu un grad de acuratețe mare din numărul total de răspunsuri înregistrate în urma implementării CNAAIS, **74,92%** au fost păstrate în urma procesului de curățare a bazei de date. Astfel, analiza datelor CNAAIS pornește de la cei **6.636** respondenți, fiind excluse:

- Răspunsurile absolvenților provenind din instituțiile de învățământ superior cu profil militar;
- Răspunsurile absolvenților din filiale universitare situate în străinătate;
- Răspunsurile absolvenților din alte cicluri de studii decât licență sau master (An pregătitor, doctorat);
- Răspunsuri care au avut o școlaritate înscrisă în RMU și care nu atestă finalizarea studiilor;
- Răspunsurile în cazul cărora nu au putut fi reconstituite categoriile de date utilizate în vederea efectuării ponderărilor;
- Răspunsurile absolvenților care au frecventat o altă formă de învățământ decât cea cu frecvență;
- Răspunsurile absolvenților care nu au finalizat completarea chestionarului.

După finalizarea operațiunilor de curățare ale bazei de date au rămas **6.636** de răspunsuri valide. Dintre acești respondenți, **67,52%** au completat chestionarul distribuit prin intermediul invitațiilor personalizate primite pe e-mail, cea mai mare majoritate fiind absolvenți ai ciclului de studii universitare de licență.

Figură 7. Reprezentare vizuală a numărului de respondenți CNAAIS în funcție de diferite criterii.

4.4. Limite și strategii de limitare a erorilor

Rezultatele CNAAIS sunt relevante, în contextul în care există un număr semnificativ de cazuri care au fost luate în calcul astfel încât posibilele erori să fie limitate, sau chiar eliminate:

- 100% dintre răspunsurile selectate pentru analiză aparțin unor absolvenți înscriși în Registrul Matricol Unic.
- Aproape 30 de instituții de învățământ superior public au delegat un reprezentant pentru a colabora cu echipa de cercetare în vederea diseminării CNAAIS în comunitățile de absolvenți.
- Platforma utilizată este adaptabilă tuturor dispozitivelor electronice utilizate (desktop, laptop, telefon mobil, tabletă etc.).
- A fost utilizat un design intuitiv și prietenos cu utilizatorii, fluxul urmat de către participanți fiind unul coerent și ușor de urmărit.
- Întrebările au fost formulate clar și inteligibil, fiind însoțite, în unele cazuri, de explicații succinte pentru a nu genera confuzie.
- Eroarea provocată de auto selecția participanților a fost limitată prin aplicarea unei ponderi (vezi Anexa 3) care a ținut cont de gen și de domeniul fundamental de studii, conform nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare adoptat în fiecare an universitar.

Cele mai semnificative limitări CNAAIS au fost:

- Inexistența unor date personale administrative (ex. adresă de e-mail) pentru mai bine de 50% dintre absolvenții de învățământ superior din anii analizați (2016 și 2020).
- Cunoașterea insuficientă a ocupațiilor practicate în cadrul economiei naționale, identificate și ierarhizate prin intermediul Clasificării ocupațiilor din România a generat confuzie în cazul unor respondenți.
- Lipsa unor date administrative și/sau colectate despre domiciliul fiscal actual, respectiv despre tipul de angajator. Acest aspect este valabil inclusiv pentru ocupațiile și angajatorii pe care absolvenții i-au avut pe perioada studiilor universitare.
- Colectarea sumelor nete obținute de către respondenți a condus, în unele cazuri, la unele erori pornind de la introducerea greșită a unor sume de care aceștia au beneficiat și care au devenit valori extreme maxime.
- Există categorii de respondenți unde au fost înregistrate prea puține răspunsuri pentru a putea fi relevante din punct de vedere statistic, astfel că au fost excluse în vederea realizării analizei propriuzise.
- Efectul de *survey fatigue*, în contextul creșterii semnificative a numărului de sondaje online a contribuit la scăderea bazinului de potențiali respondenți, fără a putea fi estimat un procent exact.

Limite de ordin conceptual

CNAAIS a fost implementat în 2021 pentru generațiile de absolvenți din 2016 și 2020 (ciclul de licență și ciclul de master). Culegerea concomitentă, la nivelul anului 2021, a unor date pentru două generații de absolvenți conduce la o serie de limitări în ceea ce privește interpretarea datelor:

- Pentru absolvenții de licență din 2016 și 2020 nu a putut fi identificat dacă până la momentul aplicării chestionarului absolvenții nu au fost înscriși și la un program de master.
- În cazul absolvenților de licență din 2016, o parte din caracteristici ar putea fi datorate frecvenței și absolvirii a unor programe de master, ceea ce ar influența pozitiv angajabilitatea.
- În cazul absolvenților de licență din 2020, o parte din caracteristici ar putea fi datorate înscrierii la un program de master, fapt care ar putea influența negativ angajabilitatea în măsura în care o parte din studenții masteranzi nu se angajează în timpul studiilor.

4.5. Profilul respondenților CNAAIS

Din punct de vedere al ciclului de studii, populația de absolvenți din CNAAIS este subreprezentată în cazul studiilor universitare de licență, atât pentru cohorta din 2016 (cu 12,7% față de populația totală prezentă în RMU), cât și pentru cea din 2020 (cu 7,4%). Pentru cohorta 2016, procentul de absolvenți de licență și master care au completat chestionarul este simțitor egal.

Tabel 4. Distribuția respondenților CNAAIS în funcție de ciclul de studii absolvit și prin raportare la datele din RMU.

	2016				2020			
	CNAAIS	% din total CNAAIS	RMU	% din total RMU	CNAAIS	% din total CNAAIS	RMU	% din total RMU
Licență	1.123	52,4%	54.754	65,1%	2.645	59,0%	48.183	66,4%
Master	1.019	47,6%	29.383	34,9%	1.838	41,0%	24.338	33,6%

În ceea ce privește distribuția respondenților în funcție de **gen**, aceasta este sensibil comparabilă cu datele din RMU pentru cohorta **2016**, în timp ce populația de **gen masculin este subreprezentată** în cazul cohortei **2020** (cu 5% față de datele din RMU). Per ansamblu, numărul de respondenți de gen feminin a fost semnificativ mai mare decât al celor de gen masculin.

Tabel 5. Distribuția respondenților CNAAIS în funcție de gen și prin raportare la datele din RMU.

	2016				2020			
	CNAAIS	% din total CNAAIS	RMU	% din total RMU	CNAAIS	% din total CNAAIS	RMU	% din total RMU
Masculin	828	38,7%	32.700	39,0%	1.542	34,5%	28.647	39,5%
Feminin	1.309	61,3%	51.196	61,0%	2.924	65,5%	43.848	60,5%

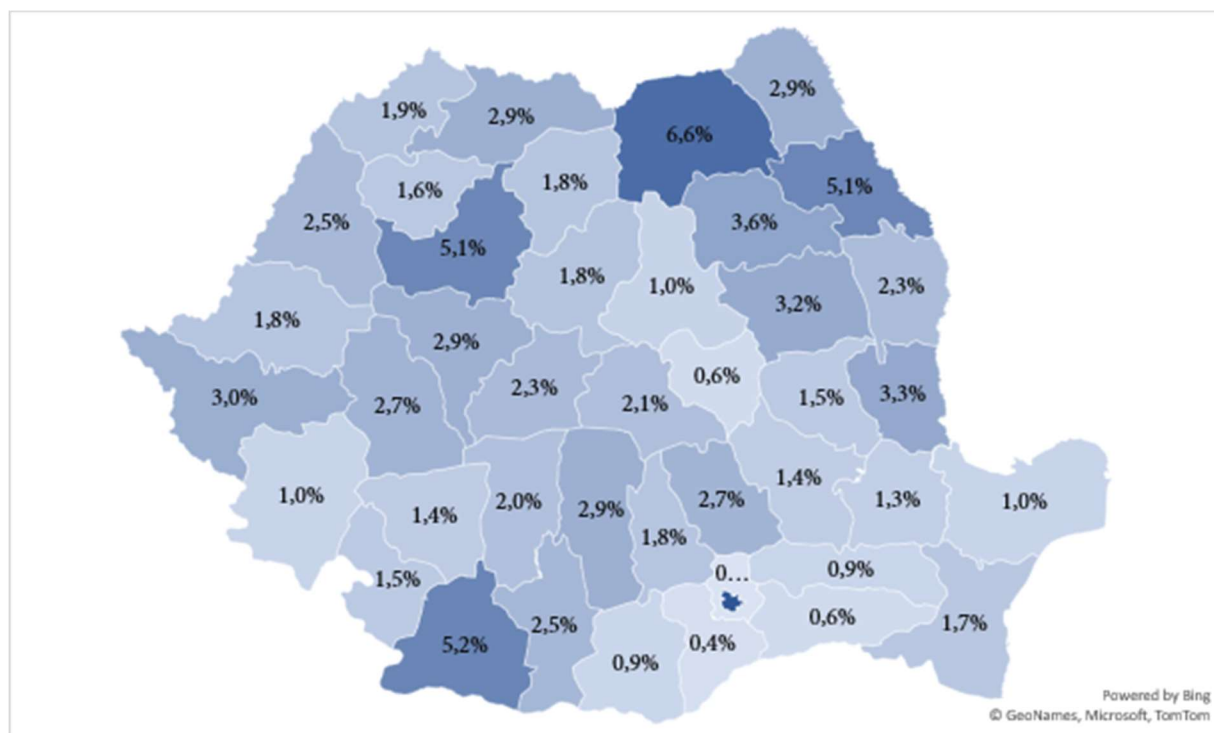
Pentru cohorta **2016**, cea mai mare diferență între respondenții CNAAIS și populația din RMU raportat la domeniul fundamental de științe s-a înregistrat pentru **Științe biologice și biomedicale** (-5,9%), urmat de domeniul **Științe umaniste și arte** (-2,7%). La polul opus, domeniile suprareprezentate au fost **Matematica și științele naturii** (+3,8%) sau **Științe ingineresti** (+3,4%). În ceea ce privește generația de absolvenți din **2020**, diferențe mai mari s-au înregistrat în cazul absolvenților din domeniul **Științe sociale** (+4,1%), respectiv **Științe biologice și biomedicale** (-3,7%).

Tabel 6. Distribuția respondenților CNAAIS în funcție de gen și prin raportare la datele din RMU.

	2016				2020			
	CNAAIS	% din total CNAAIS	RMU	% din total RMU	CNAAIS	% din total CNAAIS	RMU	% din total RMU
Matematică și științele naturii	248	11,6%	6.533	7,8%	343	7,7%	5394	7,4%
Științe inginerești	662	30,9%	23.155	27,5%	1.243	27,7%	20.250	27,9%
Științe biologice și biomedicale	149	7,0%	10.779	12,8%	449	10,0%	9.912	13,7%
Științe sociale	839	39,2%	30.947	36,8%	1.813	40,4%	26.369	36,4%
Științe umaniste și arte	197	9,2%	10.041	11,9%	508	11,3%	8.236	11,4%
Știința sportului și educație fizică	47	2,2%	2.678	3,2%	127	2,8%	2.360	3,3%

Din punct de vedere al distribuției respondenților CNAAIS în funcție de **judetul de naștere** (N=6.313), rezultatele sunt relevante, existând diferențe mici din punct de vedere procentual față de populația de absolvenți din RMU. Cele mai mari diferențe s-au înregistrat în cazul județelor **Suceava** (+2,6%), **Dolj** (+2,1%), **Iași** (+1,2%), respectiv **Brașov** (-0,9%), **Constanța** (-1,1%) și **Prahova** (-1,1). În ceea ce privește distribuția în funcție de **judetul de domiciliu** (N=, 5.599), rezultatele sunt similare, cele mai mari diferențe înregistrându-se în cazul județelor **Suceava** (+2,7%), **Dolj** (+1,7%), **Iași** (+1,6%), în timp ce județe precum **Prahova** (-1,3%), **Brașov** (-1,4%) sau **Constanța** (-1,4%) au fost subreprezentate.

Figură 8. Distribuția respondenților CNAAIS în funcție de județul de domiciliu (N=6.313).

Pentru cohorta **2016**, din punct de vedere al regiunii de dezvoltare în funcție de locul nașterii, cei mai mulți respondenți CNAAIS provin din regiunea **Nord-Est** (24,5%), **Nord-Vest** (17,7%) și **Sud-Est** (10,6%). O situație similară s-a înregistrat și pentru cohorta **2020**, unde regiunile cele mai bine reprezentate au fost **Nord-Est** (23,3%), **Nord-Vest** (14,8%) și **Sud-Vest Oltenia** (12,3%). Situația pentru fiecare cohortă în parte este relativ similară și dacă analizăm în funcție de **judetul de domiciliu**.

Tabel 7. Distribuția respondenților CNAAIS în funcție de regiunea de dezvoltare, raportat la județul de naștere/domiciliu.

	Județ naștere		Județ domiciliu	
	2016	2020	2016	2020
Nord-Est	24,5%	23,3%	29,2%	23,1%
Sud-Est	10,6%	9,9%	12,1%	10,0%
Sud-Muntenia	9,6%	10,6%	10,1%	11,7%
Sud-Vest Oltenia	13,7%	12,3%	4,0%	11,1%
Vest	8,1%	8,8%	5,6%	8,1%
Nord-Vest	17,7%	14,8%	20,9%	14,4%
Centru	9,8%	11,4%	11,2%	11,6%
București-Ilfov	6,0%	9,1%	6,9%	9,9%

4.6. Interpretarea rezultatelor obținute

Obiectivul principal al CNAAIS a fost acela de a identifica o serie de tendințe în ceea ce privește integrarea în piața muncii a absolvenților de învățământ superior, în diferite momente de timp. Printr-un **absolvent de studii superioare** înțelegem orice absolvent care a finalizat studiile superioare și a obținut o diplomă⁶.

Pornind de la acesta, am formulat o serie de întrebări de cercetare primare, care ne-au ghidat în realizarea analizei de mai jos. Acestea sunt:

1. Care sunt caracteristicile care determină un grad mai mare de angajabilitate ale unui absolvent?
2. Cum diferă în timp, pe termen scurt sau mediu, perspectivele privind angajabilitatea unui absolvent?
3. Care a fost impactul pandemiei de Covid-19 în ceea ce privește traseul educațional sau profesional al absolvenților?

Pornind de la acestea, am colectat și dezvoltat mai multe seturi de date din cele două surse principale: RMU și răspunsurile la CNAAIS.

În ceea ce privește caracteristicile care determină angajabilitatea absolvenților de învățământ superior, o primă clasificare a acestora este în funcție de **acuratețea colectării datelor**. Vom înțelege prin caracteristici de tip **obiectiv** acele trăsături ale absolvenților care pot fi măsurate în mod riguros, fără a putea fi influențate de factori externi (ex. momentul absolvirii, domeniul de studiu, forma de finanțare etc.). Prin caracteristici de ordin **subiectiv** vom înțelege acele particularități chestionate în rândul subiecților care pot face obiectul unor interpretări personale (ex. percepția despre competențe și aptitudini).

⁶ Cazurile selectate din RMU pentru absolvenții de studii superioare: *absolvent propriu, cu diplomă și completare date diplomă*. Cazuri de absolvenți care nu au fost luate în considerare în analiză: *absolvent fără diplomă trimis la altă instituție în vederea susținerii examenului de diplomă și absolvent fără diplomă*.

4.6.1. Variabile caracteristice contextului social, economic, educațional și profesional al absolvenților

Procesul de angajare al unui absolvent de învățământ superior poate fi corelat cu o serie de factori de care depinde acesta. Prin urmare, angajarea are un caracter indexical, în baza unor variabile antecedente identificabile și măsurabile. Am împărțit aceste variabile în mai multe categorii:

- **Variabile generale:** gen, locul nașterii, domiciliul în momentul înmatriculării.
- **Variabile care descriu elemente de școlaritate:** media la examenul de Bacalaureat, domeniul de studiu ISCED-F, anul absolvirii, instituție de învățământ superior, finalizarea studiilor la timp.
- **Variabile care descriu contextul socioeconomic:** statut socioeconomic precar, stoc de educație în familie, primul student în familie.
- **Variabile care descriu experiențe educaționale și profesionale pe perioada studiilor universitare:** efectuarea unor stagii de internship, realizarea unor activități de voluntariat, efectuarea unor mobilități sau stagii de practică externe.

Variabile generale

Prin chestionarea absolvenților din generația **2020** la un an de la momentul absolvirii (**T+1**), au putut fi identificate o serie de aspecte relevante pe termen scurt. Prin comparație, chestionarea absolvenților din generația **2016** la cinci ani de la momentul absolvirii (**T+5**), au fost ilustrate tendințe relevante pe termen mediu. Din punct de vedere al genului, au fost selectate opțiunile masculin și feminin.

Pornind de la locul nașterii și domiciliul absolvenților în momentul înmatriculării din datele administrative, au putut fi definite o serie de variabile precum **trecut migratoriu, mediul de rezidență și regiunea de dezvoltare**.

Variabile care descriu elemente de școlaritate

Pentru fiecare absolvent chestionat prin intermediul CNAAIS a fost identificată **media la examenul de Bacalaureat**. În contextul în care Herțeliu et al. (2022) au demonstrat că media la examenul de Bacalaureat reprezintă cel mai semnificativ predictor al accesului și performanței în cadrul studiilor universitare, am apreciat relevant acest indicator pentru realizarea unor teste în raport cu alte variabile care descriu angajabilitatea absolvenților.

Domeniul de studiu aferent fiecărui absolvent este **ISCED-F** (2013). Utilizarea clasificării internaționale standard a educației a permis organizarea programelor și calificărilor pe niveluri educaționale și domenii, cu scopul de a putea realiza analize comparative cu situația din alte state sau la nivelul UE. Corelarea între nomenclatorul domeniilor și al specializărilor sau programelor de studii universitare a fost realizată cu sprijinul Autorității Naționale pentru Calificări.

Variabile care descriu contextul socioeconomic

O serie de variabile care determină contextul socioeconomic al absolvenților pot avea un impact asupra acestora în ceea ce privește angajabilitatea acestora, atât pe parcursul studiilor (Martinez et al. 2012, Brnton et al. 2016), cât și ulterior finalizării studiilor (Engle și Tinto 2008). Astfel, **situația socială specială** a absolvenților a fost fie indicată de respondenți în momentul completării chestionarului, fie identificată în baza datelor administrative existente în RMU⁷.

Totuși, pentru a avea o imagine mai amplă asupra **statutului socioeconomic precar** din perioada studiilor, a fost realizată o variabilă compozit care să determine acest lucru. Ea a fost concepută în baza a două variabile menționate anterior, respectiv statutul de **bursier** și **situația socială**. Acest indicator compozit este de tip binom (da sau nu) și a fost utilizat în analiză pentru a determina dacă absolvenții care au întâmpinat dificultăți de ordin economic sau care au provenit dintr-un mediu social dezavantajat, s-au confruntat cu un parcurs diferit față de cel al colegilor ulterior absolvirii studiilor.

---

⁷ Cazurile de situație socială specială care au fost luate în considerare sunt: orfan de un părinte, orfan de ambii părinți, proveniți din sistemul de protecție a copiilor, provenit din familie monoparentală.

Un alt aspect relevant luat în considerare a fost **stocul de educație** în rândul părinților. Acest indicator a fost obținut prin selectarea celui mai ridicat nivel de educație existent în rândul părinților sau, după caz, al părintelui sau aparținătorului legal. În funcție de stocul de educație existent am putut determina dacă absolvenții sunt, sau nu, **primii studenți în familie**. Considerăm a fi un absolvent în această situație dacă stocul de educație pe care îl are este inferior studiilor superioare (< ISCED 5). Primii studenți în familie sunt asociați în dezbaterile din mediul academic ca fiind studenți într-o situație de risc sau dezavantajați, uneori chiar provenind din anumite categorii sociale care întâmpină dificultăți economice majore sau care sunt asociate cu anumite minorități etnice (Ilett 2019).

Variabile care descriu experiențe educaționale și profesionale pe perioada studiilor universitare

Prin CNAAIS au fost colectate date cu privire la experiențele educaționale și profesionale ale absolvenților din perioada studiilor universitare. Printre acestea amintim:

- **Stagiile de internship.** Deși internshipul pe teritoriul României a fost reglementat abia în anul 2018⁸, există numeroase companii care au apelat la acest tip de pregătire a elevilor, cursanților sau studenților, suplimentar față de activitățile de practică obligatorie. Stagiile de internship oferă o serie de beneficii tuturor actorilor implicați - studenți, angajatori și instituții de învățământ superior, facilitând inclusiv colaborarea dintre furnizorii de educație și piața forței de muncă (Sanahuja Vélez și Ribes Giner 2015). Un astfel de stagiu permite aplicarea cunoștințelor teoretice într-un timp relativ scurt după dobândirea lor (mai precis, încă din timpul studiilor și nu după absolvire), respectiv familiarizarea cu cerințele pieței forței de muncă și ancorarea viitorilor absolvenți în realitățile vieții de adult, reprezentând astfel și un mijloc de orientare în carieră.
- **Activitățile de voluntariat.** În general, voluntariatul reprezintă o activitate de grup și rareori individuală, ceea ce presupune dezvoltarea unor abilități sociale și cultivarea simțului de apartenență la societate, ducând inclusiv la îmbunătățirea sănătății mintale și fizice (Gray și Stevenson 2020). Totodată, voluntariatul contribuie atât la dobândirea unor competențe profesionale și transversale relevante pentru piața forței de muncă, cât și la incluziunea socială și evitarea excluderii unor categorii de persoane vulnerabile. Cadrul legislativ general la nivel național privind voluntariatul a apărut încă din anul 2001⁹, iar încurajarea studenților de a participa la astfel de acțiuni este reglementată odată cu apariția Legii educației naționale nr. 1/2011 (art. 203), ca formă de recunoaștere a beneficiilor activităților de voluntariat și încurajarea participării la acestea.
- **Mobilități sau stagii de practică în străinătate.** În general, mobilitățile internaționale facilitează experiențe valoroase pentru studenți, incluzând aici integrarea în medii culturale diverse sau îmbunătățirea unor abilități sociale, lingvistice sau de comunicare. În România, procentul de studenți care accesează mobilitățile sau stagiile de practică internaționale este unul mic. Chiar dacă în perioada 2014/2015-2018/2019, numărul de mobilități Erasmus+ de tip *outgoing* a crescut cu 21,82%, în anul universitar 2018/2019, doar 1,47% dintre studenții de la licență, respectiv 1,65% din cei de la master au accesat o astfel de mobilitate (UEFISCDI 2021a). În cadrul studiului CNAAIS am urmărit în ce măsură experiențele de studiu sau de practică peste hotare contribuie la scurtarea timpului necesar angajării, la îmbunătățirea parcursului în carieră și, în unele cazuri, chiar la creșterea nivelului salarial.

4.6.2. Variabile privind tranziția și inserția în piața muncii

În ceea ce privește angajabilitatea absolvenților de învățământ superior, am luat în considerare mai multe variabile cu privire la tranziția și inserția acestora în piața muncii. În acest sens am lucrat cu mai mulți indicatori pe care îi redăm mai jos.

⁸ Legea nr. 176/2018 privind *internshipul*, cu modificările și completările ulterioare.

⁹ Legea voluntariatul 195/2001, abrogată și înlocuită de Legea nr. 78/2014 privind *reglementarea activității de voluntariat în România*, cu modificările și completările ulterioare.

Variabile cantitative privind ocuparea

În vederea definirii profilului unui absolvent ocupat, respectiv a unui absolvent ocupat în perioada studiilor, echipa de cercetare a pornit de la definiția utilizată de Institutul Național de Statistică pentru a descrie populația ocupată¹⁰.

- **Absolvent ocupat în perioada studiilor** – un absolvent chestionat care a desfășurat o activitate economică producătoare de bunuri sau servicii în scopul obținerii unor venituri sub formă de salarii, plată în natură sau alte beneficii în populația totală chestionată pe perioada studiilor desfășurate care au fost analizate în cadrul CNAAIS.
- **Absolvent ocupat** – un absolvent chestionat care desfășura o activitate economică producătoare de bunuri sau servicii în scopul obținerii unor venituri sub formă de salarii, plată în natură sau alte beneficii în populația totală chestionată în momentul aplicării CNAAIS. Categoriile de absolvenți ocupați: Angajat(ă) determinată, Angajat(ă) nedeterminată, Colaborare (sub 6 luni), Lucrător independent, PFA, Am o afacere proprie. Categoriile de absolvenți neocupați: Voluntar, Altele, Incapacitate (medical), Concediu pentru creșterea copilului, Șomer(ă), Casnic(ă), Student(ă).
- **Rata de ocupare pe perioada studiilor** – ponderea absolvenților ocupați în perioada studiilor în populația totală chestionată. Categoriile de absolvenți ocupați pe perioada studiilor: care au desfășurat activități independente¹¹, au lucrat *part-time* (4 ore/zi) sau *full-time* (8 ore/zi).
- **Rata de ocupare pe termen scurt** – ponderea absolvenților ocupați în populația totală chestionată la un an de la finalizarea studiilor (T+1 – generația de absolvenți din 2020).
- **Rata de ocupare pe termen mediu** – ponderea absolvenților ocupați în populația totală chestionată la un an de la finalizarea studiilor (T+5 – generația de absolvenți din 2016).

În context, respondenții au fost chestionați și cu privire la **intervalul de timp petrecut pentru căutarea unui loc de muncă după absolvire**. În interpretarea acestei variabile au fost introduse limite pentru intervalele exprimate, respectiv 0-60 luni (T+5 – generația 2016) și 0-12 luni (T+1 – generația 2020). De asemenea, variabila interval a fost recodată în mai multe categorii, pornind de la condiționalitățile menționate anterior în următoarele categorii: 0 lună, 1-2 luni, 2-4 luni, 4-6 luni, 6-8 luni, 8-12 luni, 1-2 ani, 2-3 ani, 3-4 ani.

Variabile calitative privind ocuparea

În ceea ce privește absolvenții ocupați, aceștia au avut de completat un câmp generic definit **Ocupația**, în care au putut alege dintr-o listă orientativă de ocupații din Clasificarea Ocupațiilor din România (COR)¹². Ulterior, acestea au fost corelate cu COR de către echipa de cercetători: celor unde s-a putut realiza acest

¹⁰ „Populația ocupată cuprinde toate persoanele de 15 ani și peste care au desfășurat o activitate economică producătoare de bunuri sau servicii de cel puțin o oră în perioada de referință (o săptămână), în scopul obținerii unor venituri sub formă de salarii, plată în natură sau alte beneficii. Începând din anul 2011, lucrătorii pe cont propriu și lucrătorii familiari neremunerați care lucrează în agricultură sunt considerați persoane ocupate doar dacă sunt proprietarii producției agricole (nu neapărat și ai pământului) obținute și îndeplinesc una dintre următoarele condiții: a) producția agricolă este destinată, fie și măcar în parte, vânzării sau schimbului în natură (troc); b) producția agricolă este destinată exclusiv consumului propriu dacă aceasta reprezintă o parte substanțială a consumului total al gospodăriei”. Pentru mai multe detalii vezi *Precizări metodologice* la adresa web: https://insse.ro/cms/files/statistici/comunicate/com_anuale/ocup-somaj/precizari_metodologice_2020r.pdf.

¹¹ Activitățile independente sunt definite în Codul fiscal, adoptat prin Legea nr. 227/2015, cu modificările ulterioare. Acestea sunt definite la art. 7 pct. 3, ca fiind „orice activitate desfășurată de către o persoană fizică în scopul obținerii de venituri, care îndeplinește cel puțin 4 dintre următoarele criterii: 3.1. persoana fizică dispune de libertatea de alegere a locului și a modului de desfășurare a activității, precum și a programului de lucru; 3.2. persoana fizică dispune de libertatea de a desfășura activitatea pentru mai mulți clienți; 3.3. riscurile inerente activității sunt asumate de către persoana fizică ce desfășoară activitatea; 3.4. activitatea se realizează prin utilizarea patrimoniului persoanei fizice care o desfășoară; 3.5. activitatea se realizează de persoana fizică prin utilizarea capacității intelectuale și/sau a prestației fizice a acesteia, în funcție de specificul activității; 3.6. persoana fizică face parte dintr-un corp/ordin profesional cu rol de reprezentare, reglementare și supraveghere a profesiei desfășurate, potrivit actelor normative speciale care reglementează organizarea și exercitarea profesiei respective; 3.7. persoana fizică dispune de libertatea de a desfășura activitatea direct, cu personal angajat sau prin colaborare cu terțe persoane în condițiile legii”.

¹² În primele zile de implementare, aceasta nu a funcționat astfel încât respondenții au introdus manual ocupația. Similar, au avut opțiunea *Altele*, unde au introdus manual ocupația.

lucru, li s-a atribuit un cod COR de 3, 4 sau 6 cifre, după caz. A fost luat în considerare COR valabil la 1 martie 2022.

Pornind de la ocupația absolvenților definită în momentul completării CNAAIS, a fost generată o variabilă care descrie **discrepanța verticală privind calificarea (vertical mismatch)**. Vom face referire la această variabilă în cadrul studiului sub termenul generic de **supracalificare (verticală)**. Considerăm că în cazul unui absolvent de studii universitare, indiferent de nivel (licență sau master) este regăsită o discrepanță verticală privind calificarea în cazul în care acesta are o ocupație a cărei exercitare poate fi realizată cu un nivel inferior de educație (studii preuniversitare).

Conform Metodologiei de înscriere și înregistrare a calificărilor din învățământul superior în registrul Național al Calificărilor din Învățământ Superior (RNCIS), adoptată prin **OMEN nr. 3475/2017**, ocupațiile conferite de către instituțiile de învățământ superior trebuie să aparțină grupei majore 2. Ocupațiile din grupa majoră 1 cuprind membri ai corpului legislativ ai executivului, înalți conducători și funcționari superiori din unitățile economico-sociale și politice. Aceste ocupații au fost considerate ca fiind în acord cu calificările obținute în absolvirea studiilor superioare. Pentru restul grupelor majore (3-9), ocupațiile au fost considerate a fi inferioare calificărilor universitare, rezultând că absolvenții sunt supracalificați.

De asemenea, am generat o variabilă care descrie statutul de **liber-profesionist**. Prin acest termen înțelegem orice absolvent ocupat care a declarat că este un lucrător independent, persoană fizică autorizată sau are o afacere proprie. Nu am luat în considerare absolvenții ocupați care au declarat că sunt angajați pe perioadă determinată sau nedeterminată, respectiv cei care sunt angajați într-o colaborare sub 6 luni.

Variabile care descriu câștigurile și timpul de lucru

Respondenții CNAAIS au avut de răspuns la mai multe întrebări cu privire la câștigurile salariale pe care le-au avut în diferite momente de timp. Toate câștigurile raportate au o serie de caracteristici generale:

- Au fost luate în considerare doar răspunsurile absolvenților ocupați.
- Acestea reprezintă sume nete. Respondenților li s-a cerut să raporteze câștigurile lunare nete, fiind precizat că e vorba de venituri „în mână”.
- Sumele raportate reprezintă medii ale veniturilor.
- Sumele sunt exprimate în lei (RON).
- Nu au fost incluse variații precum ore suplimentare, tichete de masă, bonusuri sau alte plăți.
- Pentru a nu influența absolvenții participanți la studiu, nu au existat limitări din punct de vedere al introducerii datelor.

Având în vedere precizările de mai sus, CNAAIS a colectat date referitoare la următoarele tipuri de câștig:

- Câștigul lunar mediu net la primul loc de muncă după finalizarea studiilor.
  - În funcție de câștigul raportat, respondenții au fost împărțiți în următoarele categorii: sub 500 lei, 501 - 1.000 lei, 1.001 - 2.000 lei, 2.001 - 3.000 lei, 3.001 - 4.000 lei, 4.001 - 6.000 lei, 6.001 - 8.000 lei, 8.001 - 10.000 lei, peste 10.000 lei.
  - În realizarea testelor statistice au fost luate în considerare toate veniturile raportate și cuprinse între 0 și 9.000 lei (în cazul în care nu există o mențiune explicită la un alt interval).
- Câștigul lunar mediu net în momentul completării CNAAIS.
  - În funcție de câștigul raportat, respondenții au fost împărțiți în următoarele categorii: sub 500 lei, 501 - 1.000 lei, 1.001 - 2.000 lei, 2.001 - 3.000 lei, 3.001 - 4.000 lei, 4.001 - 6.000 lei, 6.001 - 8.000 lei, 8.001 - 10.000 lei, peste 10.000 lei.
  - În realizarea testelor statistice au fost luate în considerare toate veniturile raportate și cuprinse între 0 și 25.000 lei (în cazul în care nu există o mențiune explicită la un alt interval).
- Câștigul lunar mediu net urmărit.
  - În funcție de câștigul raportat, respondenții au fost împărțiți în următoarele categorii: sub 500 lei, 501 - 1.000 lei, 1.001 - 2.000 lei, 2.001 - 3.000 lei, 3.001 - 4.000 lei, 4.001 - 6.000 lei, 6.001 - 8.000 lei, 8.001 - 10.000 lei, peste 10.000 lei.

- În realizarea testelor statistice au fost luate în considerare toate veniturile raportate și cuprinse între 0 și 25.000 lei (în cazul în care nu există o mențiune explicită la un alt interval).

În ceea ce privește **intervalul de muncă**, respondenții ocupați au precizat **numărul mediu de ore lucrate săptămânal**, nefiind incluse orele suplimentare. În interpretarea rezultatelor au fost luate în considerare, dacă nu este precizat altfel, valorile cuprinse între 0 și 80 de ore, limita maximă de conveniență fiind de 16h/zi, raportat la 5 zile lucrătoare pe săptămână, în medie. Pornind de la aceste date și de la interpretarea echipei de cercetare conform căreia o săptămână are în medie 5 zile lucrătoare a fost calculat **numărul de ore zilnice de muncă**.

$$\text{numarul mediu de ore zilnice de munca} = \frac{\text{numarul mediu de ore lucrate saptamanal}}{5}$$

În 2021 au existat un număr de **254** zile lucrătoare dintr-un total de **365** de zile. Prin urmare, numărul mediu de zile lucrătoare pe lună a fost de **21** (21,167). Prin raportarea între veniturile medii nete lunare și numărul mediu de ore lucrate zilnic a putut fi calculată **rata orară medie** pentru fiecare respondent CNAAIS ocupat care a introdus valori specifice variabilelor mai sus amintite.

$$\text{rata orara medie} = \frac{\text{veniturile medii nete lunare}}{\text{numarul de ore zilnice de munca} \times 21}$$

5. Tranziția către piața muncii

5.1. Studenți angajați în perioada desfășurării studiilor

- Aproape 6 din 10 studenți declară că lucrează pe perioada studiilor.
- Studenții din ciclul de master tind să aibă o rată de ocupare mai mare decât cei care sunt la licență.
- Rata de ocupare pe perioada studiilor în rândul absolvenților de master este în creștere, în timp ce pandemia de Covid-19 a afectat angajabilitatea studenților de la licență.
- Procentul studenților care se angajează pe perioada studiilor este cel mai ridicat în cazul celor care urmează specializări specifice domeniilor ISCED-F Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC), Științe sociale, jurnalism și informare sau Inginerie, producție și construcții, fiind la jumătate în cazul domeniului Sănătate și asistență socială.
- La nivel general, majoritatea absolvenților care au lucrat pe perioada studiilor au avut contracte de tip full-time (L- 50,8%, M – 69,1%), în timp ce aproape o treime au lucrat cu jumătate de normă (L – 32,9%, M – 21,5%).
- Absolvenții de gen feminin au fost mai puțin implicați în activități independente decât absolvenții de gen masculin. În schimb, absolvenții din domeniul Științe umaniste și arte au de 3,5 ori mai multe șanse decât cei din Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) să fie angrenați în activități independente.
- Nu se înregistrează diferențe semnificative între studenții angajați pe perioada studiilor în funcție de contextul socioeconomic sau nivelul de educație în familie.
- Peste jumătate dintre absolvenții de învățământ superior și-au păstrat locul de muncă după absolvire (52,3%), îndeosebi cei care au finalizat studiile de master (+11,5% față de licență).
- Absolvenții născuți în mediul rural tind să își păstreze locul de muncă ulterior finalizării studiilor mai frecvent în comparație cu cei din mediul urban (+8,9%).
- Păstrarea locului de muncă din perioada studiilor este corelată cu un câștig salarial mai mare. Cei care își păstrează ocupația au câștigat cu până la 15% (generația 2020) mai mult decât cei care au căutat un alt loc de muncă.

În contextul în care mai puțin de jumătate dintre elevii din clasele terminale de liceu din 2018 au devenit studenți în România (41%) și aproximativ 30% dintre aceștia au ajuns în cel de-al treilea an de studiu în anul universitar 2020/2021 (Hâj și Țucă 2022), tranziția de la învățământul secundar la cel universitar este una problematică. De asemenea, rata de abandon în cazul studiilor universitare de licență de trei ani este de 43,8% (Herțeliu et al. 2022). Pornind de la aspectele relatate anterior, am încercat să identificăm **în ce măsură absolvenții de studii superioare au fost angajați sau au desfășurat activități lucrative în perioada desfășurării studiilor**, într-un context în care rata de abandon este una semnificativă.

Opțiunea de a avea un loc de muncă pe perioada studiilor, deși nu întotdeauna dictată de considerente referitoare la un context social și/sau economic precar, are un **impact negativ asupra performanțelor academice** (Hovdhaugen 2015, Choi 2018). Chiar dacă ancheta CNAAIS nu a colectat date privind angajabilitatea studenților care au abandonat studiile, tendința reliefată în cazul absolvenților ne oferă date contextuale prin care putem înțelege mai bine în ce măsură angajarea pe perioada studiilor reprezintă un factor agravant în ceea ce privește un potențial abandon universitar.

6.1.1. Date generale

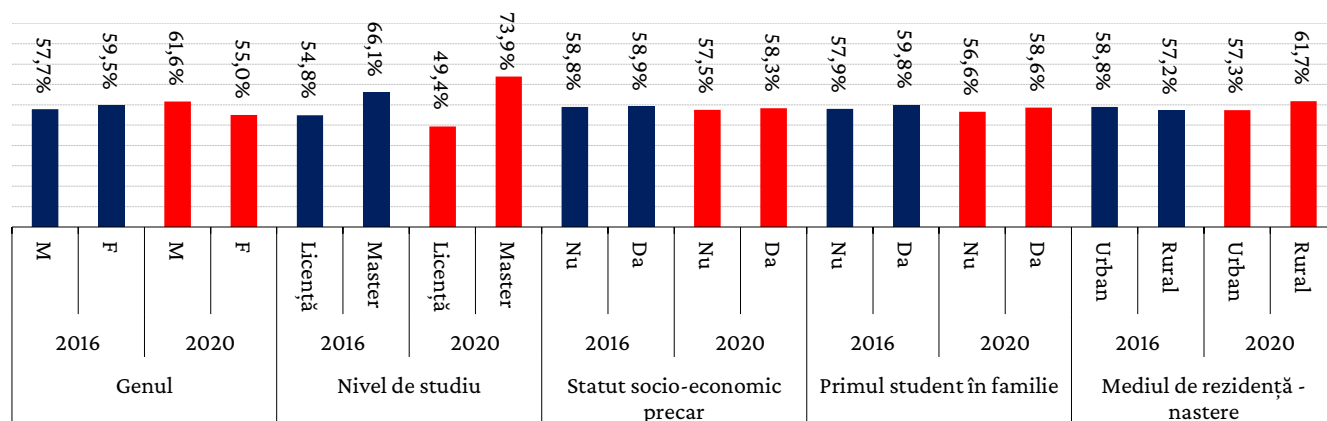
În cazul absolvenților de **licență**, rata de ocupare pe perioada studiilor a fost de **54,8%** (2016), respectiv **49,4%** (2020). Rata de ocupare a absolvenților de studii universitare de **master** a fost semnificativ mai mare în cazul ambelor cohorte, respectiv **66,1%** (2016) și **73,9%** (2020). Prin urmare, 1 din 2 absolvenți de studii universitare de **licență** a lucrat în perioada studiilor. Aceste procente sunt semnificative ținând cont de faptul că în analiza de față au fost considerați doar absolvenții care au finalizat studii universitare *cu frecvență*.

Atât în cazul absolvenților din **2016**, cât și în cazul celor din **2020**, nu s-au înregistrat diferențe semnificative în ceea ce privește rata de ocupare pe perioada studiilor în funcție de **statutul socioeconomic precar, nivelul de studii al părinților**, respectiv **mediul de rezidență al localității de naștere**.

Din punct de vedere al **clasificării ISCED-F 2013**, domeniile în care s-a înregistrat cea mai mare rată de angajare pe perioada studiilor universitare sunt: *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (71,3%), *Științe sociale, jurnalism și informare* (67,0%) și *Inginerie, producție și construcții* (63,0%). Cele mai mici rate de angajare s-au înregistrat în cazul absolvenților din *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (57,1%), *Științe umaniste și arte* (54,7%) sau *Sănătate și asistență socială* (32,5%).

Studiu privind angajabilitatea absolvenților de învățământ superior din România (2021)

Figură 9. Distribuția absolvenților de învățământ superior ocupați pe perioada studiilor în funcție de diferite elemente de școlaritate și context socioeconomic (sursa: CNAAIS)

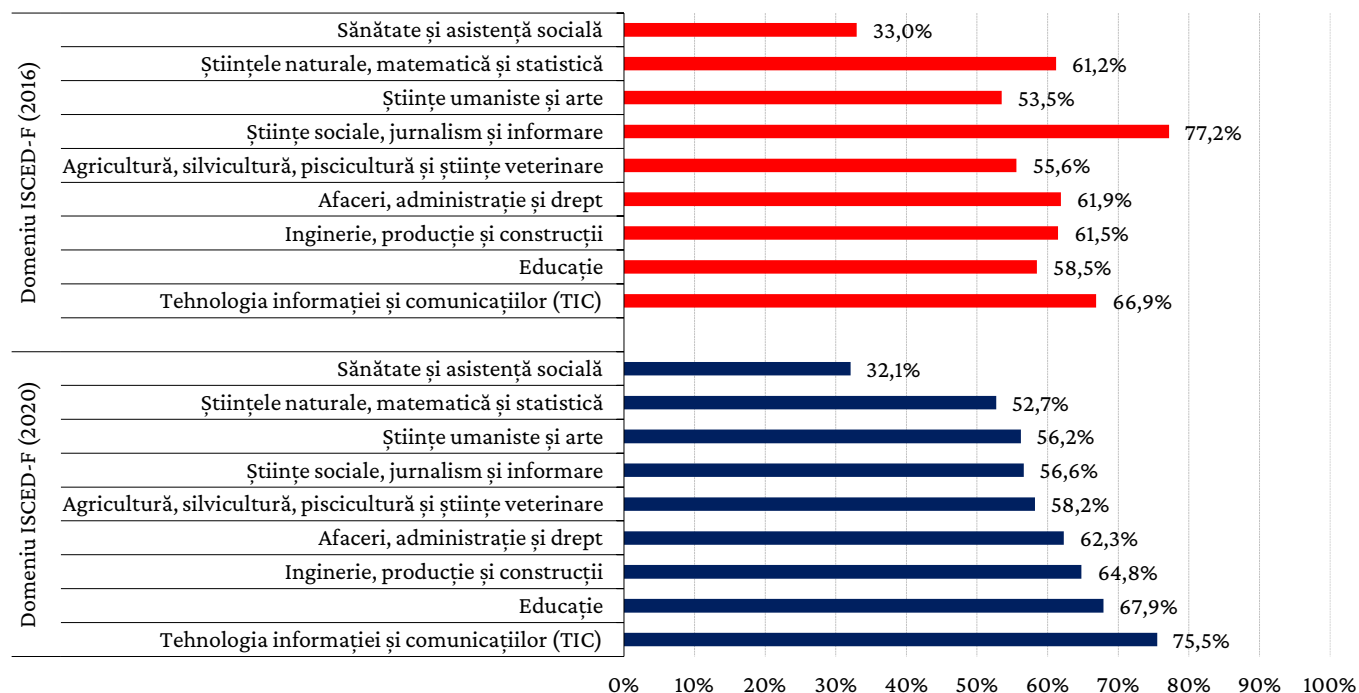

Între generațiile de absolvenți 2020 și 2016 s-au înregistrat creșteri semnificative în ceea ce privește rata de ocupare pe perioada studiilor în cazul domeniilor de studiu *Educație* (+9,4%) și *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (+8,6%). La polul opus, o scădere semnificativă s-a înregistrat în cazul absolvenților din domeniile *Științele naturale, matematică și statistică* (-8,5%), respectiv *Științe sociale, jurnalism și informare* (-20,6%).

În ceea ce privește distribuția absolvenților în funcție de domeniul fundamental de studii, cea mai mare rată de ocupare în timpul studiilor este înregistrată în rândul celor care au urmat o specializare în domeniile *Științe inginerești* (63,9%), *Științe sociale* (63,7%) sau *Matematică și științele naturii* (61,2%). Cea mai scăzută rată de ocupare este înregistrată în rândul absolvenților din domeniul *Științe biologice și biomedicale* (34,8%).

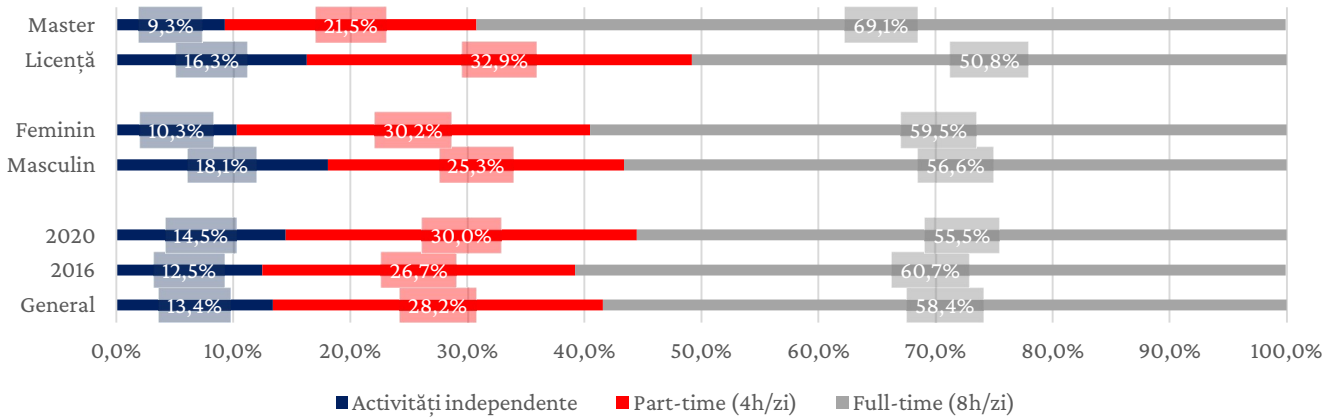
Dintre absolvenții angajați pe perioada studiilor, aproape **6 din 10 au avut contracte de tip full-time (58,4%)**. Aproximativ **o treime dintre studenți au lucrat part-time (28,20%)**, în timp ce **13,4%** au desfășurat **activități independente**. Între cele două cohorte studiate, cea mai mare diferență pozitivă s-a înregistrat în cazul contractelor de tip *part-time*, a căror frecvență a crescut cu **3,3%**, în timp ce ponderea contractelor de tip *full-time* a scăzut cu **5,2%**.

Figură 10. Distribuția absolvenților de învățământ superior ocupați pe perioada studiilor în funcție de domeniul ISCED-F (sursa: CNAAIS).

Analizând distribuția absolvenților ocupați în funcție de tipul de loc de muncă desfășurat pe perioada studiilor, observăm faptul că studenții de gen **feminin** tind să fie mai puțin implicați în activități independente decât cei de gen **masculin** (+7,8%). Absolvenții care au finalizat studiile de **master** tind să lucreze considerabil mai mult decât cei de la **licență** pe contracte de tip **full-time**, diferența fiind de **18,3%**. În subsidiar, sunt mai puțin cu **11,4%** studenți la **master** față de **licență** angajați pe o normă parțială, respectiv cu **7%** mai puțin implicați în **activități independente**.

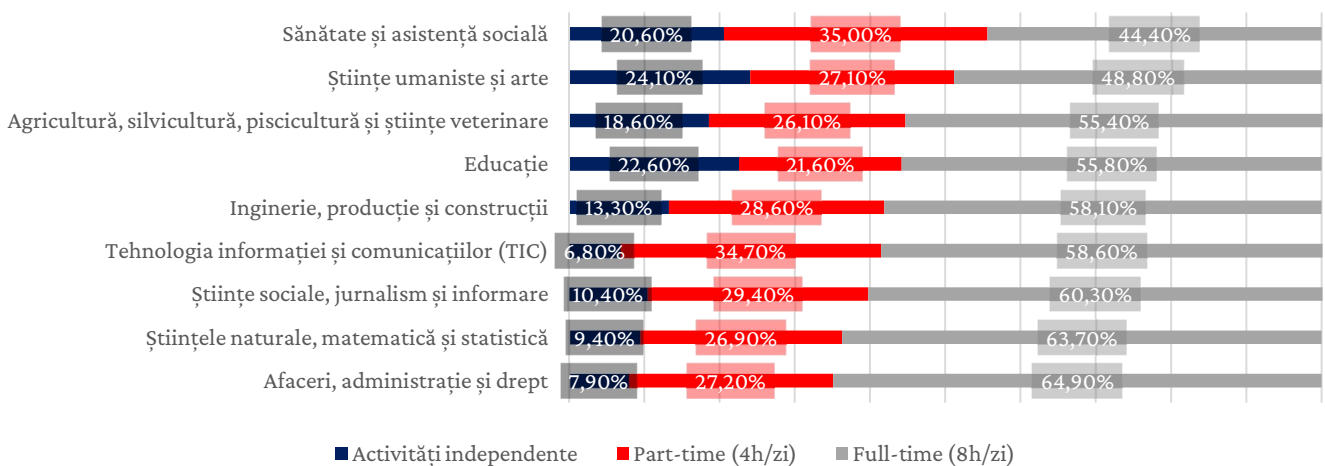
Figură 11. Distribuția absolvenților de învățământ superior ocupați pe perioada studiilor, raportat la tipul de loc de muncă, în funcție de diferite elemente de școlaritate și context socioeconomic (sursa: CNAAIS).

Nu există diferențe semnificative între tipurile de contracte pe care le-au avut studenții pe perioada studiilor în funcție de diferite elemente de context socioeconomic, cu mențiunea că în cazul studenților care s-au născut în mediul rural tind să lucreze într-un procent mai mare decât cei născuți în mediul urban pe contracte de tip **full-time** (+7,2%). În plus, studenții proveniți dintr-un mediu socioeconomic precar sunt mai angrenați în activități independente decât cei care nu au acest statut (+4,5%).

Analizând tipul de contract de muncă al absolvenților din perioada studiilor, observăm diferențe semnificative între aceștia în funcție de **domeniul ISCED-F** absolvit. Astfel, absolvenții din domeniul **Științe umaniste și arte** au de 3,5 ori mai multe șanse decât cei din **Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)** să fie angrenați în activități independente. O situație similară se regăsește și în cazul celor din domeniul **Educație (3,3)** sau **Sănătate și asistență socială (3)**.

Figură 12. Distribuția absolvenților de învățământ superior ocupați pe perioada studiilor, raportat la tipul de loc de muncă, în funcție de domeniul ISCED-F (sursa: CNAAIS).

Dacă analizăm tipul de contracte *part-time*, observăm că în general, absolvenții din domeniul *Sănătate și asistență socială* (1,6 ori), respectiv *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (1,6) au o frecvență mai mare a acestui tip de angajare decât cei din domeniul *Educație*. În ceea ce privește contractele de tip *full-time*, absolvenții din domenii precum *Afaceri, administrație și drept* (1,5 ori), *Științele naturale, matematică și statistică* (1,4) sau *Științe sociale jurnalism și informare* (1,3) au o probabilitate să desfășoare astfel de activități decât cei din domeniul *Sănătate și asistență socială*.

6.1.2. Păstrarea locului de muncă ulterior absolvirii studiilor

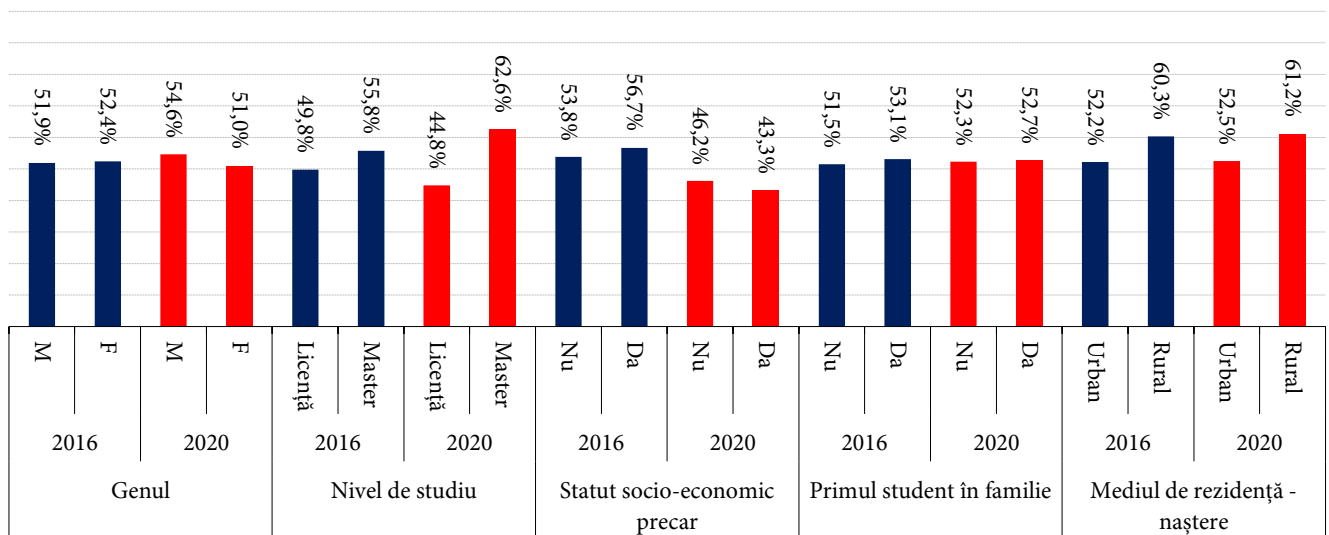
Mai mult de jumătate dintre respondenții la studiu și-au păstrat locul de muncă din perioada studiilor (**52,3%**). În medie, absolvenții studiilor de **master** și-au păstrat cu **11,5%** mai des locul de muncă avut pe perioada studiilor decât cei de la nivel de licență. Procentul este unul semnificativ și poate fi explicat prin mai multe ipoteze:

1. Prin formularea întrebării (*Ați păstrat locul de muncă ulterior absolvirii studiilor universitare?*), absolvenții de studii universitare au înțeles că facem referire la angajator mai degrabă decât la ocupația efectiv exercitată, care din punct de vedere teoretic ar fi necesitat studii universitare.
2. Raportarea eronată la Clasificarea Ocupațiilor din România atât din perspectiva angajatorilor, cât și din cea a angajaților, după caz.

Ponderea ipotezelor mai sus formulate în ceea ce privește situația absolvenților nu poate fi calculată într-un mod exact, constituind o limitare adițională a studiului. Totuși, tendința de a declara faptul că și-au păstrat locul de muncă poate indica:

1. Ocuparea de către studenți a unor locuri de muncă de calitate încă din perioada studiilor universitare.
2. Creșterea proporției angajatorilor care încearcă să fidelizeze angajații studenți încă dinainte de a finaliza studiile.

Figură 13. Distribuția absolvenților de învățământ superior ocupați pe perioada studiilor și care și-au păstrat locul de muncă ulterior absolvirii în funcție de diferite elemente de școlaritate și context socioeconomic (sursa: CNAAIS).

Nu există diferențe semnificative în funcție de contextul socioeconomic al absolvenților, mai puțin în cazul mediului de rezidență al localității de naștere. Astfel, absolvenții născuți în mediul rural tind să își păstreze locul de muncă cu până la **8,9%** mai des.

Tranziția către piața muncii

Tabel 8. Distribuția absolvenților de învățământ superior ocupați pe perioada studiilor care și-au păstrat locul de muncă ulterior finalizării studiilor în funcție de diferite experiențe profesionale pe parcursul studiilor (sursa: CNAAIS).

		2016 (T+5)		2020 (T+1)		General	
		Nu a păstrat locul de muncă	A păstrat locul de muncă	Nu a păstrat locul de muncă	A păstrat locul de muncă	Nu a păstrat locul de muncă	A păstrat locul de muncă
Stagii de internship	<i>Nu</i>	48,0%	52,0%	51,5%	48,5%	48,2%	51,8%
	<i>Da</i>	47,4%	52,6%	54,2%	45,8%	46,7%	53,3%
Acțiuni de voluntariat	<i>Nu</i>	46,2%	53,8%	57,0%	43,0%	44,8%	55,2%
	<i>Da</i>	49,9%	50,1%	46,7%	53,3%	51,5%	48,5%
Mobilități sau stagii de practică externe	<i>Nu</i>	46,9%	53,1%	53,9%	46,1%	46,5%	53,5%
	<i>Da</i>	55,1%	44,9%	40,2%	59,8%	57,2%	42,8%

Procentul absolvenților care își păstrează locul de muncă după absolvirea studiilor și care au derulat activități de voluntariat este, în medie, cu **6,7%** mai mic decât al celor care nu au fost implicați în astfel de activități. Similar, procentul absolvenților care au efectuat mobilități sau stagii de practică externe pe perioada studiilor și care și-au păstrat locul de muncă ulterior finalizării studiilor este cu **10,7%** mai mic decât în cazul celor care nu au beneficiat de o astfel de experiență. Această distribuție poate fi explicată prin faptul că desfășurarea unor activități de voluntariat poate contribui la creșterea gradului de mobilitate profesională prin dezvoltarea unor competențe transversale (Godemann et al. 2007).

Tabel 9. Statistici privind veniturile nete la primul loc de muncă pentru studenții ocupați pe perioada studiilor universitare, în funcție de păstrarea sau nu a locului de muncă (sursa: CNAAIS).

	2016		2020		General	
	Nu	Da	Nu	Da	Nu	Da
Mediana veniturilor la primul loc de muncă (lei)	1.600	1.700	2.000	2.300	1.800	1.930
% sub 1.000 lei	7,3%	10,2%	4,0%	4,2%	6,0%	7,6%
% 1.001 - 3.000 lei	81,8%	75,0%	73,5%	66,6%	78,4%	71,3%
% peste 3.001 lei	10,9%	14,9%	22,4%	29,3%	15,7%	21,0%

Unul dintre elementele care au putut determina păstrarea locului de muncă obținut pe perioada studiilor universitare ulterior absolvirii este reprezentat de venitul obținut. Astfel, în cazul celor care și-au păstrat locul de muncă, mediana primului câștig obținut este mai mare în cazul ambelor cohorte, chiar semnificativ mai mare în cazul absolvenților din anul 2020 (15%).

5.2. Procentul absolvenților de învățământ superior care au avut cel puțin un loc de muncă de la momentul absolvirii până în noiembrie 2021, inclusiv prin păstrarea locului de muncă

- Procentul absolvenților de învățământ superior care au avut cel puțin un loc de muncă de la momentul absolvirii până în noiembrie 2021, inclusiv prin păstrarea locului de muncă a fost de 92,4% pentru generația 2016 (T+5) și 81,1% pentru generația 2020 (T+1).
- Absolvenții de învățământ superior au o capacitate foarte ridicată de a se integra în piața muncii: aproape 9 din 10 absolvenți s-au angajat ulterior finalizării studiilor sau și-au păstrat locul de muncă de pe perioada studiilor.
- Pe termen scurt, absolvenții care au avut domiciliul în mediul rural anterior începerii studiilor au o rată de ocupare mai mare.
- În cazul absolvenților de master, rata de ocupare totală nu este semnificativ diferită în funcție de diferiți indicatori. Un nivel superior de educație (comparativ cu licența) estompează diferențele dintre absolvenți. Un stoc superior de educație în familie poate determina un avantaj doar pe termen scurt de la finalizarea studiilor.

- Per ansamblu, efectuarea unui stagiu de internship contribuie pozitiv la angajabilitatea absolvenților, în special pe termen scurt, indiferent de cohortă sau nivelul de studii absolvit. Diferențele tind să scadă în timp raportat la realizarea unei astfel de activități, sau nu, respectiv nivelul de studii absolvit.
- Rata totală de ocupare a absolvenților de-a lungul timpului a variat în funcție de domeniu, de la 90% (Educație, Științe umaniste și arte) la 96% (Tehnologia informației și comunicațiilor – TIC), în cazul studiilor de licență, respectiv de la 88,2% (Științe umaniste și arte), la 98,7% (Tehnologia informației și comunicațiilor – TIC) în cazul absolvenților de master.

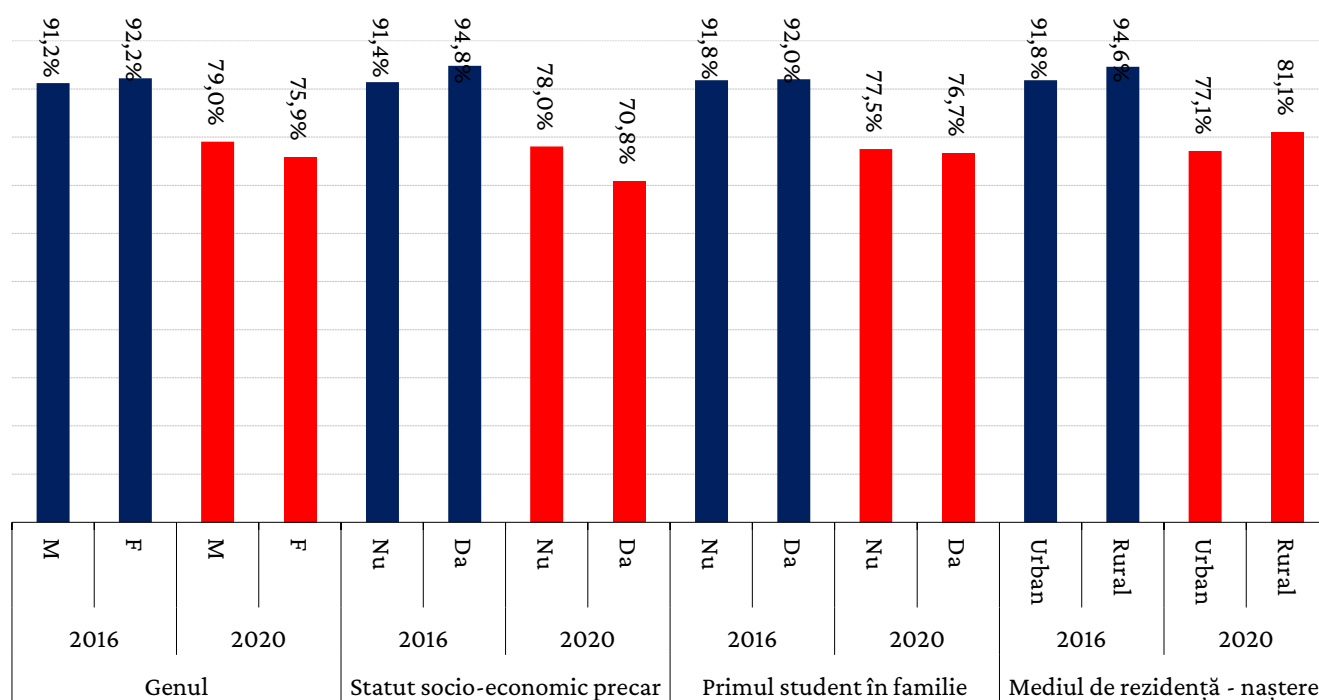
Pentru a avea o imagine de ansamblu asupra relației absolvenților de învățământ superior cu piața muncii ulterior finalizării studiilor, am calculat un procent total de absolvenți care au avut cel puțin un loc de muncă. În calculul acestui procent am luat în considerare următoarele categorii:

- Absolvenții care au avut un loc de muncă și l-au păstrat ulterior absolvirii studiilor.
- Absolvenții care au avut un loc de muncă ulterior finalizării studiilor și care nu au lucrat pe perioada acestora.

Procentul este calculat până la momentul aplicării CNAAIS, respectiv cinci ani de la absolvire pentru generația 2016 și un an de la absolvire pentru generația 2020. **Astfel, acest procent nu indică o imagine de moment, aceasta urmând să fie dezvoltată într-un capitol ulterior.** De asemenea, această abordare este una strict cantitativă și nu ilustrează ocuparea absolvenților de învățământ superior printr-o manieră calitativă. Obiectivul avut în vedere pentru calculul acestui procent este acela de a observa în ce măsură pot fi catalogați ca „angajabili” absolvenții de învățământ superior.

La nivelul ambelor cohorte analizate, 87,2% dintre absolvenți și-au găsit un loc de muncă sau au păstrat locul de muncă din perioada studiilor. Procentul diferă în funcție de cohortă, de la 92,4% (2016) la 81,1% (2020).

Figură 14. Procentul absolvenților de învățământ superior care au avut cel puțin un loc de muncă de la momentul absolvirii până în noiembrie 2021, în funcție de diferite elemente de școlaritate și de context socioeconomic (licență) (sursa: CNAAIS).

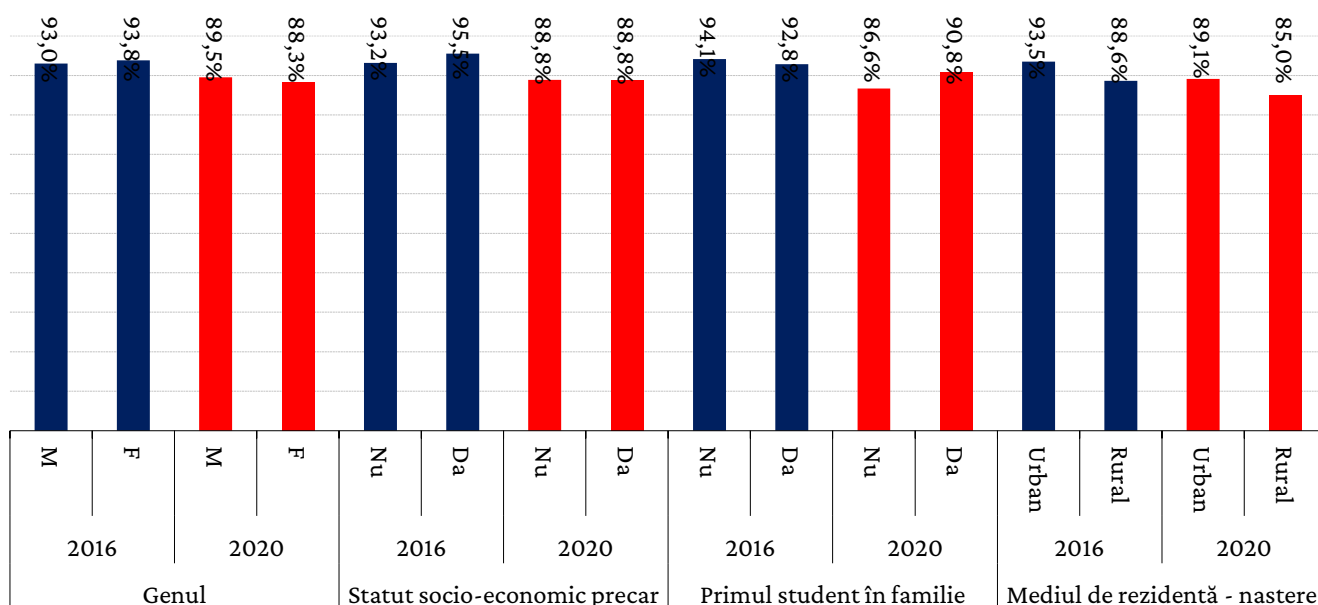

Din punct de vedere al procentului de **absolvenți de licență angajați**:

- În cohorta 2020 se remarcă o diferență procentuală de 3,1% în favoarea celor de gen masculin.
- În cazul absolvenților cu statut social precar în momentul înmatriculării, în 2016, diferența este în favoarea celor care au avut o situație mai dificilă (+3,4%), față de anul 2020, când diferența este cu 7,2% mai mică.

- Nu sunt înregistrate diferențe semnificative în funcție de stocul de educație (superioară) în familie.
- În 2020 se înregistrează o diferență de 5% în favoarea celor care au avut domiciliul în mediul rural anterior începerii cursurilor universitare.

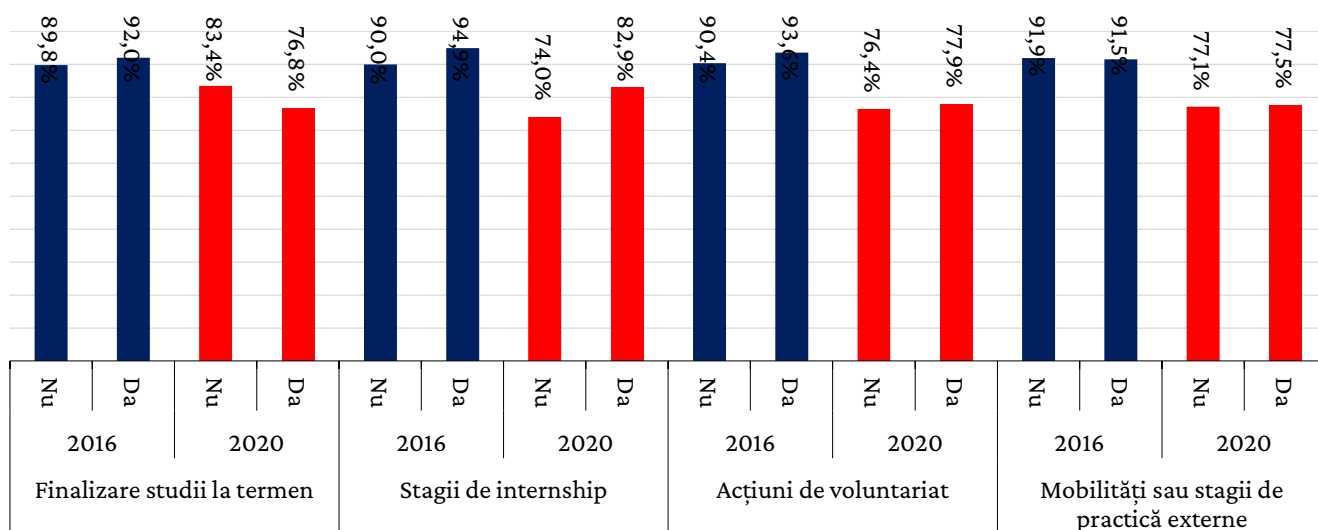
Figură 15. Procentul absolvenților de învățământ superior care au avut cel puțin un loc de muncă, de la momentul absolvirii până în noiembrie 2021, în funcție de diferite elemente de școlaritate și de context socio-economic (master) (sursa: CNAAIS).

În ceea ce privește procentul **absolvenților de master**, angajați:

- Diferențele între cele două cohorte sunt mai mici.
- Primii studenți în familie par să performeze în piața muncii pe termen scurt în ceea ce privește angajarea în comparație cu colegii care au un stoc superior de educație în familie (+4,1% în 2020 față de -1,3% în 2016).
- Mediul de rezidență al locului de naștere tinde să fie un predictor mai bun al angajabilității, spre deosebire de studiile de licență (unde este mai relevant domiciliul înainte de studii). Astfel, se înregistrează constant o diferență privind angajabilitatea de peste 4% (2016 – 4,9%, 2020 – 4,1%) în detrimentul celor care s-au născut în mediul rural.

Figură 16. Procentul de absolvenți de învățământ superior care au avut cel puțin un loc de muncă, de la momentul absolvirii până în noiembrie 2021, în funcție de diferite experiențe profesionale pe parcursul studiilor (licență) (sursa: CNAAIS).

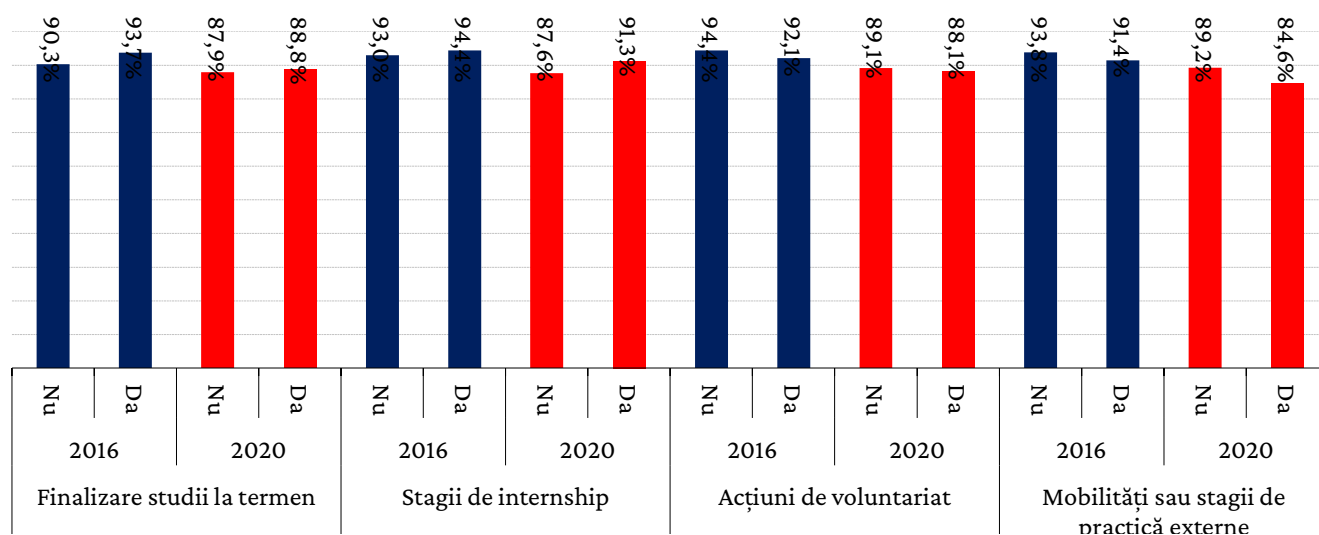

Pe termen mediu, finalizarea studiilor la termen tinde să influențeze pozitiv angajabilitatea absolvenților de învățământ superior de **licență**, existând o diferență de **2,2%** (2016). În schimb, pe termen scurt (absolvenții din 2020), rata de ocupare este mai mare cu **6,6%** în rândul celor care nu au finalizat studiile în numărul de ani prevăzuți de planul de învățământ. **Indiferent de cohorta analizată, realizarea unui stagiu sau a unor stagii de internship are un impact pozitiv la angajare**, în special pe termen scurt de la absolvire (2016 – 4,9%, 2020 – 8,9%).

Similar, **activitățile de voluntariat influențează în mod pozitiv angajarea absolvenților**, chiar dacă într-un procent mai mic (2016 – 3,2%, 2020 – 1,5%). Nu se observă diferențe semnificative între absolvenții care au realizat sau nu mobilități sau stagii de practică externe.

Pe de cealaltă parte, în ceea ce privește absolvenții de studii de **master**, diferențele sunt mai mici între cohorte. Astfel, stagiile de internship (2016 – 1,4%, 2020 – 3,7%) și finalizarea studiilor la termen (2016 – 3,4%, 2020 – 0,9%) influențează pozitiv angajabilitatea. Prin comparație, efectuarea unor activități de voluntariat sau realizarea unor mobilități sau stagii de practică externă nu aduc un aport suplimentar absolvenților de master prin raportare la rata de ocupare a acestora.

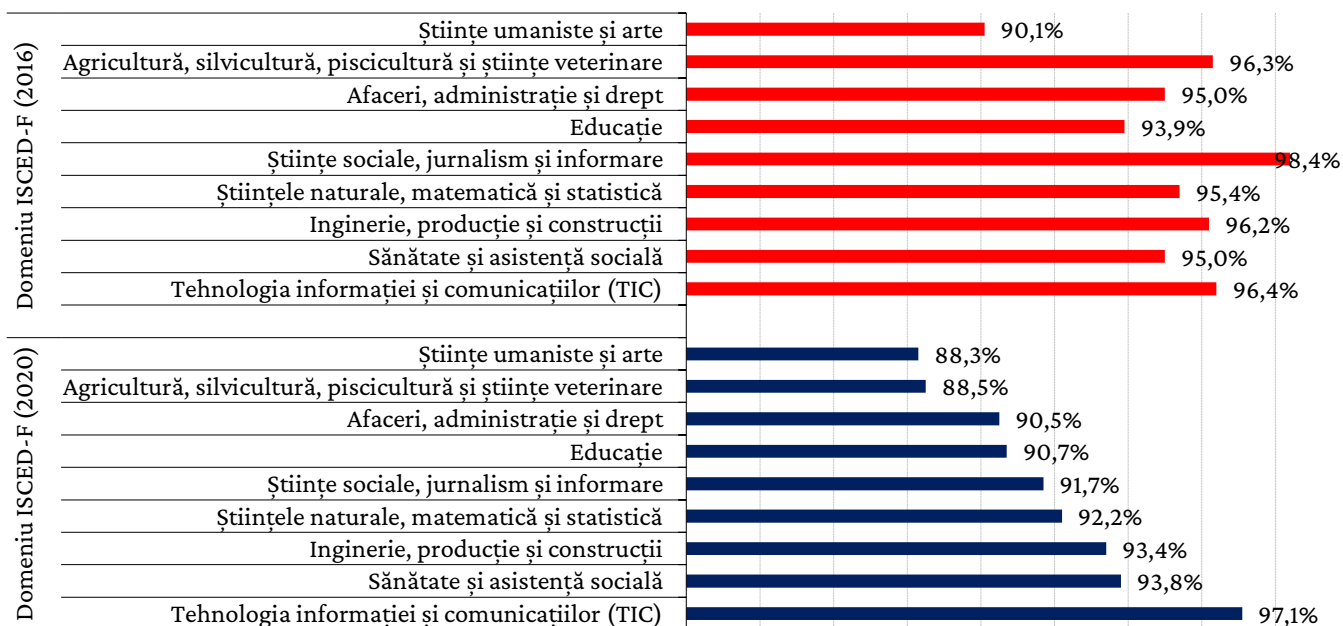
Figură 17. Procentul de absolvenți de învățământ superior care au avut cel puțin un loc de muncă, de la momentul absolvirii până în noiembrie 2021, în funcție de diferite experiențe profesionale pe parcursul studiilor (master) (sursa: CNAAIS).

Astfel, prin prisma ciclurilor de studii, indiferent de cohorta analizată, procentele absolvenților care au sau au avut un loc de muncă variază de la 90% (*Educație, Științe umaniste și arte*) la 96% (*Tehnologia informației și comunicațiilor – TIC*), dacă ne raportăm la absolvenții de licență, în funcție de domeniul ISCED-F de studii. În cazul absolvenților de master, procentul variază de la 88,2% (*Științe umaniste și arte*), la 98,7% (*Tehnologia informației și comunicațiilor – TIC*). În subsidiar, dacă analizăm prin prisma domeniului fundamental de studii, procentul absolvenților de licență care au fost angajați sau sunt activi în piața muncii variază de la 84,1% (*Știința sportului și educație fizică*) la 95,2% (*Științe biologice și biomedicale*). Pentru absolvenții de master, procentul variază între 88,7% (*Științe umaniste și arte*) și 98,2% (*Știința sportului și educație fizică*).

Tranziția către piața muncii

Figură 18. Procentul de absolvenți de învățământ superior care au avut cel puțin un loc de muncă, de la momentul absolvirii până în noiembrie 2021, în funcție de ciclul de studii absolvit, domeniul ISCED-F (sursa: CNAAIS).

5.3. Distribuția primelor venituri obținute de absolvenți după finalizarea studiilor

- Mediana veniturilor obținute la primul loc de muncă ulterior finalizării studiilor universitare a fost de 1.700 lei, respectiv 2.352 lei pentru absolvenții de licență a generațiilor 2016, respectiv 2020, și 1.746 lei, respectiv 2.000 lei, pentru absolvenții programelor de master din generația 2016, respectiv 2020.
- Absolvenții de licență de gen feminin au înregistrat primele câștiguri salariale mai mici, indiferent de cohortă, diferențele atenuându-se în timp de la 25% (2016) la 13,6% (2020). Tendința între cohorte se modifică în cazul absolvenților de master, însă diferențele rămân semnificative (2016 – 13,3%, 2020 – 20%).
- Primii studenți din familie au obținut, după absolvirea studiilor de licență, primele venituri mai mici în medie cu 10% față de cei cu stoc de educație superior, indiferent de cohorta analizată.
- Stagiile de internship au avut un impact semnificativ de cel puțin 11% reflectat în primele venituri obținute de absolvenții de licență.
- Efectuarea unor mobilități sau stagii de practică externă pe perioada studiilor poate determina venituri cu cel puțin 11% mai mari la primul loc de muncă ocupat ulterior finalizării studiilor, în cazul absolvenților de master.
- Absolvenții care au găsit foarte ușor un loc de muncă după finalizarea studiilor au câștigat de până la 1,5 ori mai mult în cazul nivelului licență, respectiv 1,4 ori la master, față de cei care au întâmpinat dificultăți.
- Absolvenții de licență care au avut așteptări realiste într-o foarte mare măsură față de tranziția către piața muncii au avut câștiguri mai mari de 1,5 ori (pentru ambele generații) față de cei care au așteptări realiste într-o foarte mică măsură.
- Absolvenții de licență din domeniul Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) din 2016 au câștigat de până la 1,7 ori mai mult la primul loc de muncă decât un absolvent din domeniul Științe umaniste și arte sau Afaceri, administrație sau drept. Situația este similară și în cazul generației 2020 (1,8 ori).

Analiza noastră a luat în considerare, doar **veniturile obținute de absolvenți la primul loc de muncă ulterior finalizării studiilor**. Nu au fost luați în considerare absolvenții care și-au păstrat locul de muncă. Analiza a fost realizată în funcție de domeniul de studiu (ISCED-F) și am limitat valorile salariale maxime la **9.000 lei**¹³, pornind de la analiza celor mai mari salarii, obținute în domeniul *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)*.

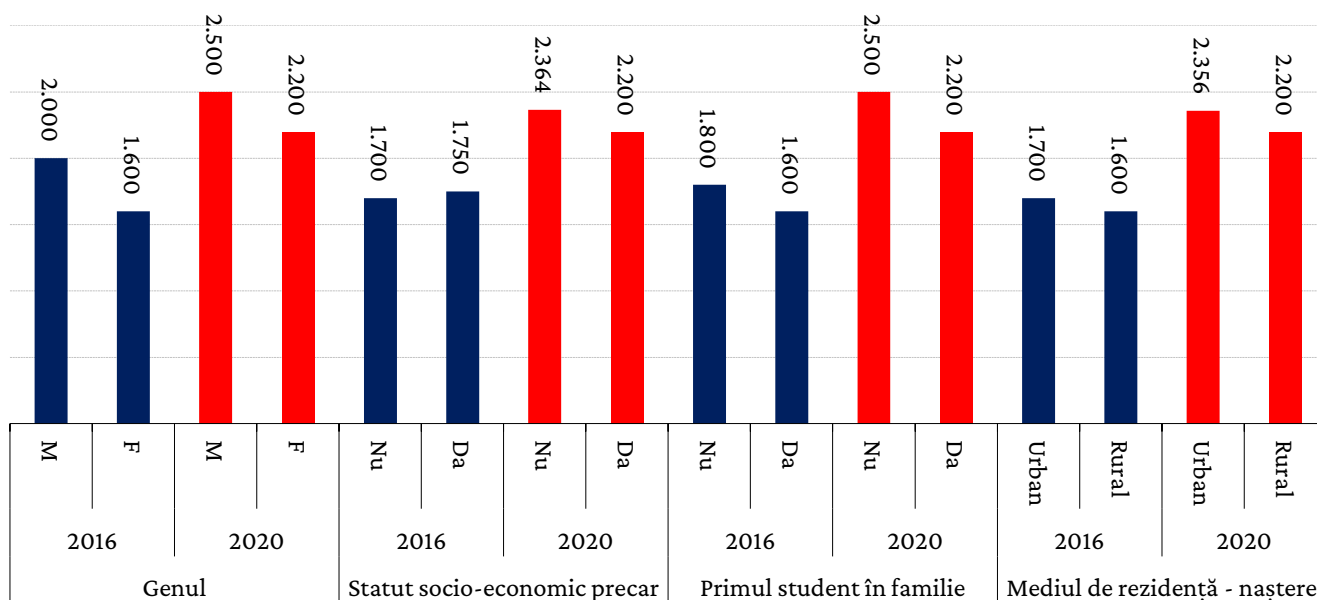
În ceea ce privește absolvenții de **licență**:

- Indiferent de cohorta analizată, absolvenții de gen feminin au înregistrat câștiguri salariale mai mici (2016 – 25%, 2020 – 13,6%).

¹³ Restul valorilor fiind considerate valori extreme maxime (outlieri).

- Statutul social-precar la momentul înmatriculării la studiile de licență a reprezentat un factor care putea influența negativ primul câștig ulterior absolvirii doar în cazul generației 2020.
- În cazul ambelor cohorte analizate, primii studenți din familie au obținut venituri cu peste 10% mai scăzute față de cei care au avut un stoc de educație superior (2016 – 12,5%, 2020 – 13,6%).
- Mediul rural de rezidență a reprezentat un potențial indiciu pentru venituri mai scăzute în comparație cu mediul urban, în situația în care ne raportăm la locul nașterii (2016 – 6,3%, 2020 – 7,1%).

Figură 19. Mediana veniturilor obținute la primul loc de muncă ulterior finalizării studiilor universitare, în funcție de diferite caracteristici socioeconomice și de școlaritate (licență) (sursa: CNAAIS).

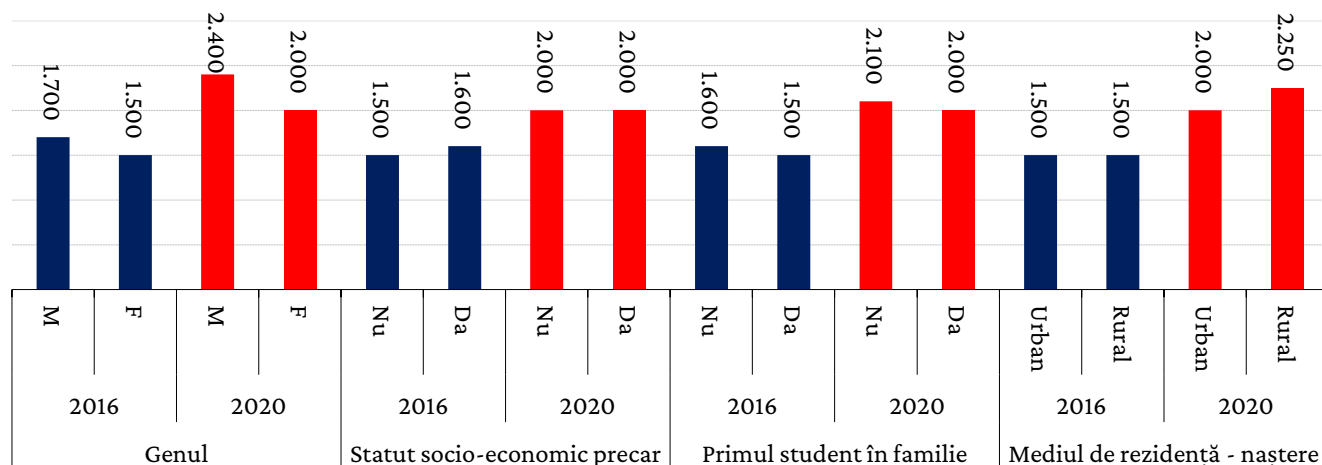

În ceea ce privește absolvenții de **master**:

- Absolvenții de gen feminin au câștigat mai puțin la primul loc de muncă ulterior finalizării studiilor (2016 – 13,3%, 2020 – 20%).
- În ceea ce privește forma de finanțare, respectiv statutul socio-economic precar în momentul înmatriculării, diferențele raportate la medianele primelor venituri ulterior finalizării studiilor de master par să se fi estompat între cele două cohorte.
- Absolvenții de master din 2020 născuți în mediul rural obțin o mediană a veniturilor cu 11,1% mai mare decât cei din mediul urban. Cei din 2016
- Primii studenți în familie au obținut venituri mai mici cu **6,25%** (2016), respectiv **5%** (2020) în comparație cu absolvenții cu un stoc de educație superior în familie.

Tranziția către piața muncii

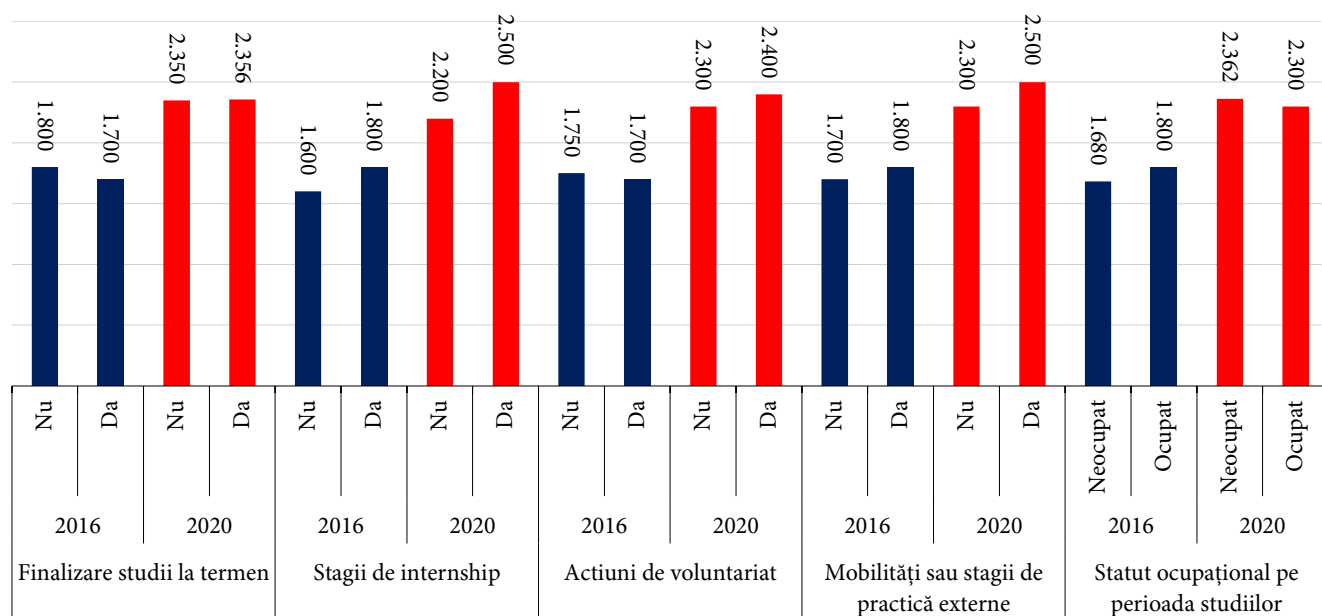
Figură 20. Mediana veniturilor obținute la primul loc de muncă ulterior finalizării studiilor universitare în funcție de diferite caracteristici socioeconomice și de școlaritate (master) (sursa: CNAAIS).

Mediana veniturilor obținute la primul loc de muncă ulterior finalizării studiilor universitare de licență a crescut de la - 5,9% la +0,3% între cohortele analizate, în favoarea absolvenților care au finalizat studiile la termen. Acest lucru poate fi explicat de procentul semnificativ de absolvenți care a urmat alte studii universitare după absolvirea din 2016.

Impactul stagiilor de internship a crescut în mediana veniturilor obținute, diferențele salariale variind de la 11,1% (2016) la 12% (2020), în favoarea celor care au realizat astfel de stagii. La polul opus, dacă în 2016, absolvenții de licență care au lucrat pe perioada studiilor câștigau raportat la mediană cu 6,7% mai mult decât cei care s-au dedicat exclusiv studiului, în 2020 absolvenții care nu au fost angajați pe perioada studiilor au câștigat cu 2,7% mai mult raportat la mediana veniturilor.

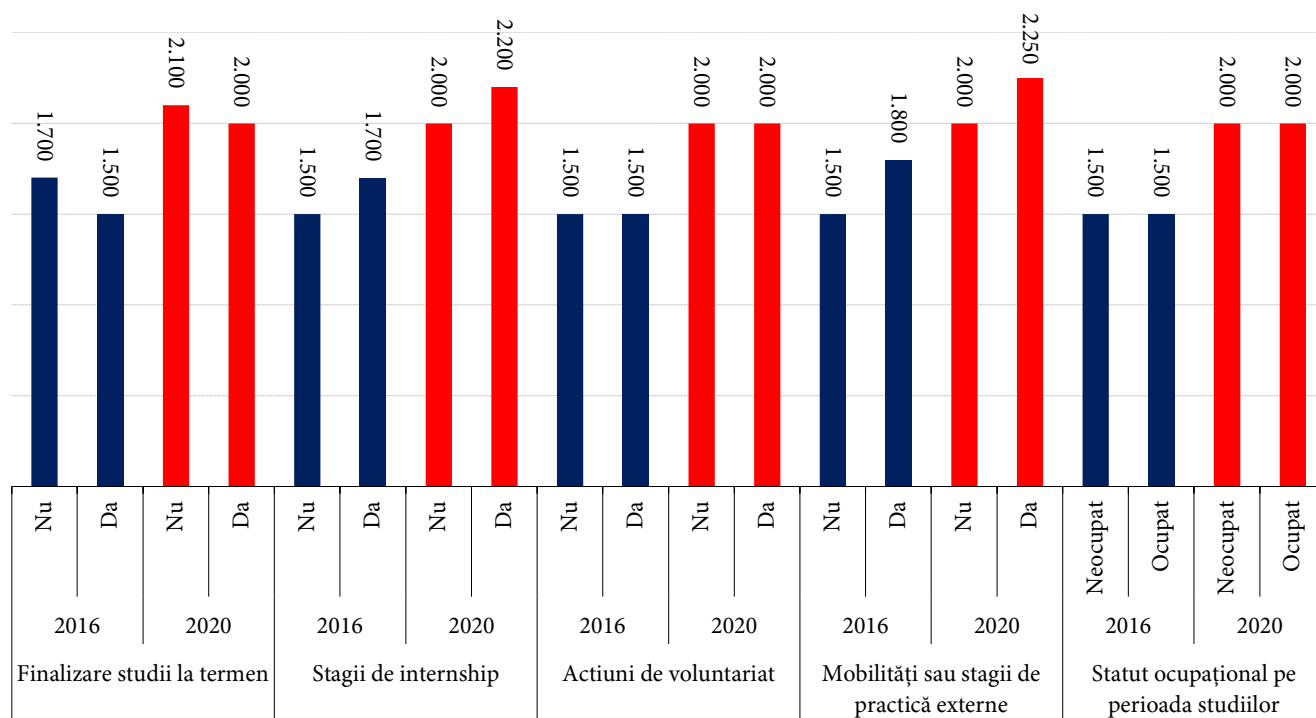
Figură 21. Mediana veniturilor obținute la primul loc de muncă ulterior finalizării studiilor universitare în funcție de diferite experiențe profesionale pe perioada studiilor (licență) (sursa: CNAAIS).

Diferențele între absolvenți în funcție de diferitele experiențe profesionale pe perioada studiilor universitare sunt estompate în cazul absolvenților de master. Remarcăm, din nou, importanța stagiilor de internship, care determină o diferență de 200 lei, pentru ambele cohorte, raportat la mediana primelor venituri după absolvire în favoarea celor care au efectuat un astfel de stagiu. Similar, efectuarea unor mobilități sau stagii

de practică externă pe perioada studiilor a condus la o mediană mai mare cu 16,7% (2016), respectiv 11,1% (2020) absolvenților de master la primul loc de muncă ocupat ulterior finalizării studiilor.

Figură 22. Mediana veniturilor obținute la primul loc de muncă ulterior finalizării studiilor universitare în funcție de diferite experiențe profesionale pe perioada studiilor (master) (sursa: CNAAIS).

Cu cât absolvenții au apreciat ca fiind mai dificil să obțină un loc de muncă, câștigurile celor care s-au angajat au fost mai mici. În subsidiar, **absolvenții care au avut așteptări mai realiste referitor la tranziția către piața muncii au obținut venituri mai mari.** Aplicând coeficientul de corelație al rangurilor Kendall a reieșit că există legătură statistică relevantă, chiar dacă de intensitate mai scăzută, între percepția privind dificultatea găsirii unui loc de muncă și așteptările privind tranziția către piața muncii după absolvirea studiilor universitare (L: -0,280; M: -0,287). Prin urmare, **așteptările nerealiste privind obținerea unui loc de muncă ulterior finalizării studiilor conduc la dificultăți în procesul de angajare.**

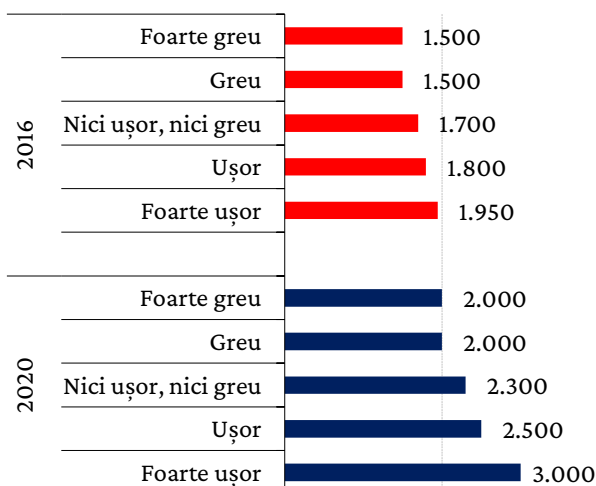
Similar, pentru percepția privind dificultatea găsirii unui loc de muncă (L: -0,165; M: -0,152), cât și pentru cea referitoare la tranziția către piața muncii (L: 0,161, M: 0,171), există o legătură statistică relevantă cu veniturile obținute la primul loc de muncă).

Sugestiv în acest sens este faptul că mediana veniturilor celor care au apreciat găsirea unui loc de muncă după finalizarea studiilor de licență ca fiind *foarte ușoară* este de 1,5 ori mai mare decât în cazul celor care au apreciat ca fiind *foarte grea* pentru absolvenții din 2020, respectiv de 1,3 ori mai mare pentru cei din 2016. Similar, în cazul absolvenților de studii universitare de master, respondenții care au apreciat ca fiind lesnicioasă găsirea unui loc de muncă au obținut o mediană a veniturilor de până la 1,2 ori (2016), respectiv 1,4 ori (2020) mai mare.

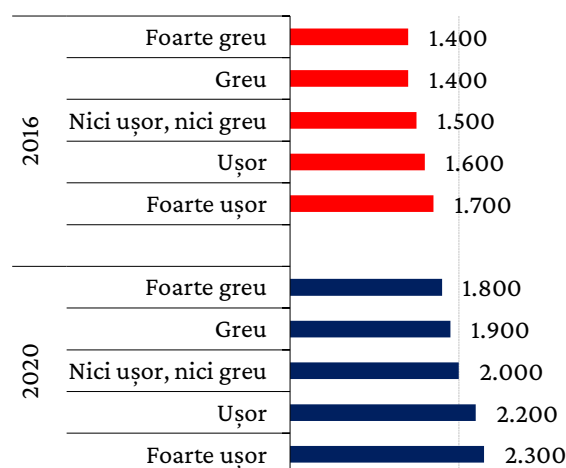

Tranziția către piața muncii

Figură 23. Mediana veniturilor obținute la primul loc de muncă în funcție de percepția privind dificultatea găsirii unui loc de muncă (licență) (sursa: CNAAIS).

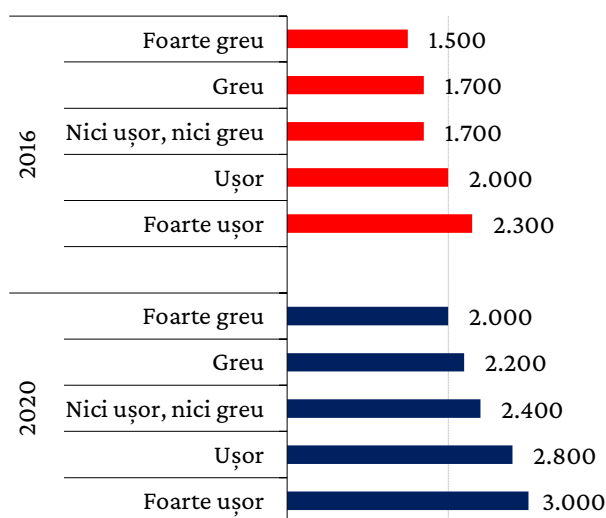

Figură 24. Mediana veniturilor obținute la primul loc de muncă în funcție de percepția privind dificultatea găsirii unui loc de muncă (master) (sursa: CNAAIS).

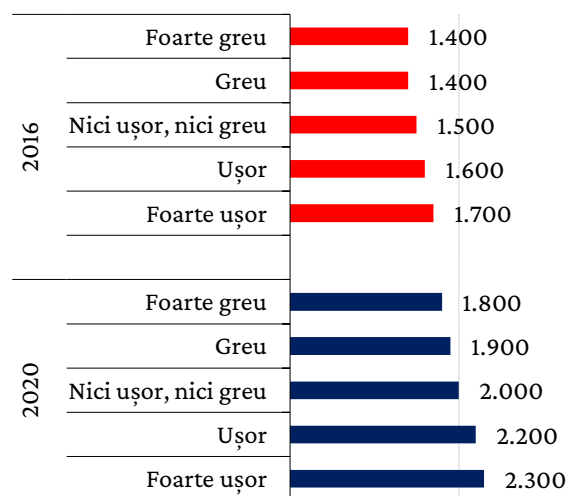

Similar, absolvenții de licență care au avut așteptări realiste într-o *foarte mare măsură* față de tranziția către piața muncii au avut câștiguri mai mari de 1,5 ori (pentru ambele generații) față de cei care au avut așteptări realiste într-o *foarte mică măsură*. Situația este similară și în cazul absolvenților de master (2016 – 1,6 ori, 2020 – 1,5 ori).

Figură 25. Mediana veniturilor obținute la primul loc de muncă în funcție de percepția realistă cu privire la tranziția către piața muncii (licență) (sursa: CNAAIS).

Figură 26. Mediana veniturilor obținute la primul loc de muncă în funcție de percepția realistă cu privire la tranziția către piața muncii (master) (sursa: CNAAIS).

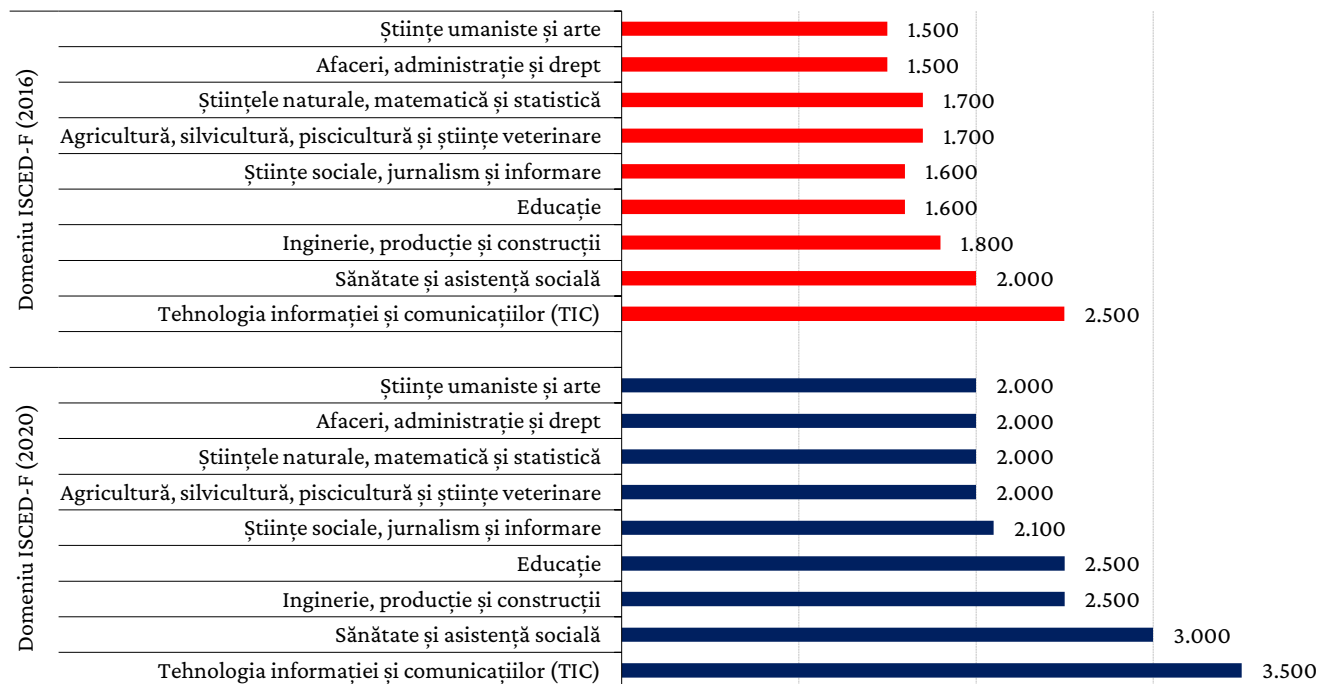

Din punct de vedere al câștigurilor obținute în funcție de domeniul de studiu ISCED-F la primul loc de muncă ulterior absolvirii studiilor de licență, există diferențe semnificative care s-au menținut indiferent de generația absolvenților. Astfel, un licențiat într-un program de licență aferent domeniului *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* a câștigat de până la 1,7 ori mai mult decât un absolvent din aceeași generație (2016) din domenii precum *Științe umaniste și arte*, respectiv *Afaceri, administrație și drept*. În cazul absolvenților de licență din generația 2020, situația este asemănătoare, diferența între mediana veniturilor minime înregistrate (*Științe umaniste și arte; Afaceri, administrație și drept; Științele naturale, matematică și*

statistică; Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare) fiind de 1,8 ori mai mică față de veniturile înregistrate de absolvenții din domeniul *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)*.

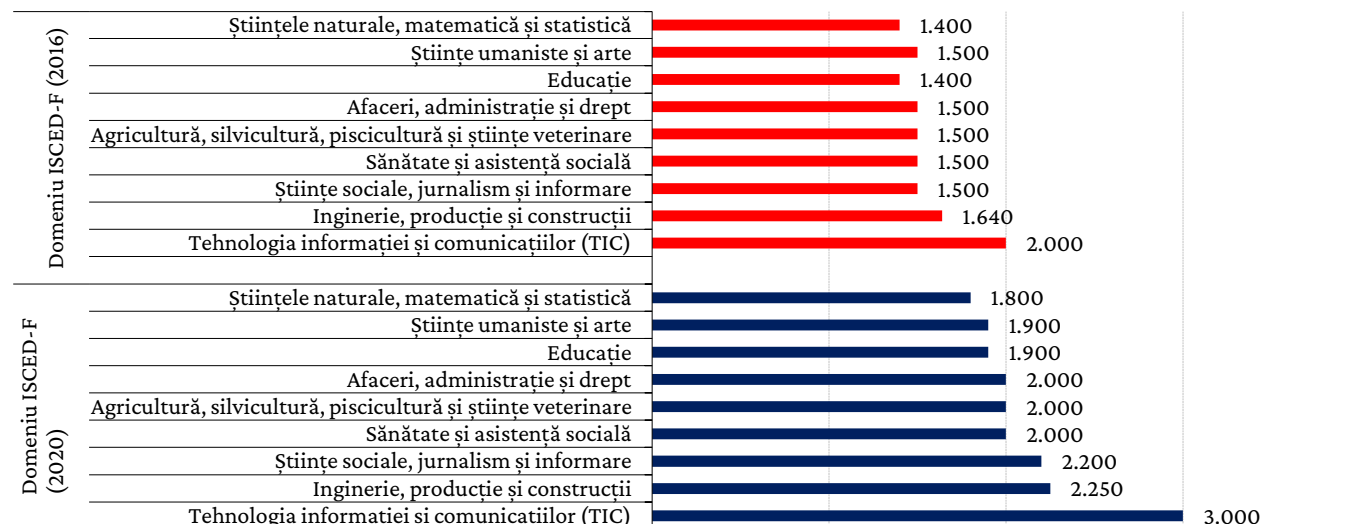
Cea mai rapidă creștere a medianei veniturilor absolvenților de licență între generațiile 2016 și 2020 s-a înregistrat în domeniul *Educație* (56,3%), urmată de *Sănătate și asistență socială* (50%) și *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (40%) sau *Inginerie, producție și construcții* (38,9%). Prin comparație, cele mai mici creșteri s-au înregistrat în domeniile *Științele naturale, matematică și statistică* și *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare*, ambele cu câte 17,6%.

Figură 27. Mediana veniturilor la primul loc de muncă în funcție de domeniul ISCED-F și domeniul fundamental de studii (licență) (sursa: CNAAIS).

În cazul absolvenților de master s-au înregistrat diferențe similare prin prisma medianei veniturilor.

Figură 28. Mediana veniturilor la primul loc de muncă în funcție de domeniul ISCED-F și domeniul fundamental de studii (master) (sursa: CNAAIS).

5.4. Intervalul de timp în care absolvenții au căutat primul loc de muncă

- În medie, intervalul de timp mediu în care absolvenții au căutat un loc de muncă a fost de 3,5 luni (generația 2016), respectiv 3,6 luni (generația 2020). Jumătate dintre absolvenți și-au găsit un loc de muncă în maxim 3 luni de la absolvire¹⁴.
- Absolvenții de gen feminin își găsesc cu până la 4,5% mai greu un loc de muncă în prima lună față de absolvenții de gen masculin. Diferența crește și ajunge la 5,6% la patru luni de la absolvire.
- Absolvenții care au avut un statut socioeconomic precar își găsesc cu până la 4,2% mai greu un loc de muncă în prima lună față de cei care au avut o situație mai favorabilă. Diferența crește și ajunge la 5,4% la patru luni de la absolvire.
- Absolvenții care au fost ocupați pe perioada studiilor își găsesc cu aproape 10% mai mulți un loc de muncă în prima lună de la finalizarea studiilor față de cei care nu au avut un loc de muncă. Diferența scade la 6,8% la un interval de patru luni de la absolvire.
- În cazul generației 2016, aproape jumătate din absolvenții din domeniul Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) s-au angajat în maximum o lună de la absolvire (46,3%). Aceștia au șanse de 1,91 ori mai mari să se angajeze în acest interval decât cei din domeniul Științe umaniste și arte. 7 din 10 absolvenți din domeniul Tehnologia informației și comunicațiilor s-au angajat în maximum 2 luni de la finalizarea studiilor, un procent de până la 2,14 ori mai mare decât în cazul celor de la Agricultură, silvicultură, piscicultură și științele veterinare.
- În cazul generației 2020, aproape jumătate dintre absolvenții din domeniul Educație (48,4%) și 4 din 10 absolvenți din domeniul Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) (39,6%) au găsit un loc de muncă într-o lună de la finalizarea studiilor. La patru luni de la finalizarea studiilor, 8 din 10 absolvenți din domeniul Educație, respectiv 7 din 10 în cazul domeniilor Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) (71,7%) și Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare (70,9%) au găsit un loc de muncă.
- 4 din 10 absolvenți de licență (40,7%) și peste 5 din 10 absolvenți de master (53,5%) din domeniul Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) și-au găsit un loc de muncă în prima lună de la absolvirea studiilor. Prin comparație, doar 26,2% din absolvenții de licență din domeniul Afaceri, administrație și drept, respectiv 24,5% dintre absolvenții de master din domeniul Științe umaniste și arte au găsit un loc de muncă după o lună de la finalizarea studiilor.

La nivel general, nu se înregistrează diferențe semnificative în ceea ce privește intervalul de timp în care absolvenții au căutat primul loc de muncă în funcție de cohortă sau nivel de studii. Remarcăm, în schimb, că există diferențe relativ mici între categoriile de absolvenți care au avut un statut socioeconomic precar pe perioada studiilor, primii studenți în familie sau ocuparea pe perioada studiilor. Datele sunt agregate pentru ambele generații (2016 și 2020) și nu sunt surprinse aspecte calitative privind angajarea, precum supracalificarea pentru locul de muncă avut.

Tabel 10. Intervalul de timp în care absolvenții au căutat primul loc de muncă ulterior finalizării studiilor, în funcție de mai mulți indicatori.

Indicator	Categorii	0 lună	2 luni	4 luni
Anul absolvirii	2016	31,6%	48,3%	69,6%
	2020	31,4%	47,1%	68,2%
Nivelul de studii	Licență	31,1%	47,1%	68,4%
	Master	32,2%	48,9%	69,9%
Genul	Masculin	34,4%	49,7%	72,6%
	Feminin	29,9%	46,8%	67,0%
Statut socioeconomic precar	Nu	32,0%	48,5%	69,6%
	Da	27,8%	42,3%	64,2%
Primul student în familie	Nu	32,7%	47,9%	69,7%
	Da	30,1%	47,8%	68,6%
Statut ocupațional pe perioada studiilor	Persoană neocupată	26,0%	41,4%	65,1%
	Persoană ocupată	35,7%	52,7%	71,9%

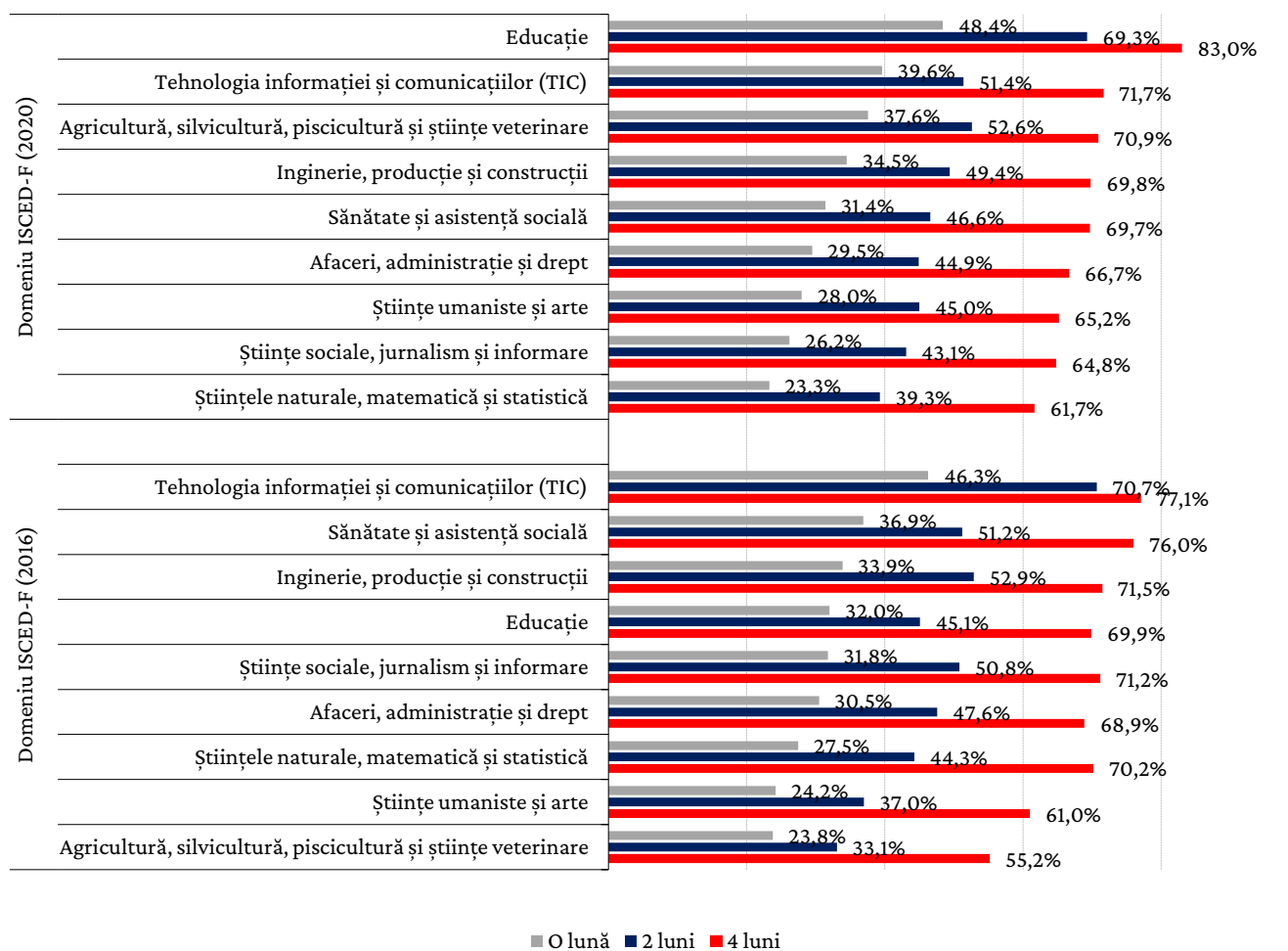
În ceea ce privește intervalul de timp petrecut în căutarea primului loc de muncă ulterior absolvirii studiilor, absolvenții din generația 2016 din domeniul Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) s-au angajat în

¹⁴ În cazul ambelor generații, răspunsurile au fost limitate la un termen maxim de 12 luni, pentru a se putea realiza comparabilitatea între cohorte.

proporție de aproape jumătate (46,3%) în maximum o lună de la absolvire. Șansele acestora de a se angaja în prima lună sunt de 1,95 ori mai mari decât cele ale absolvenților din domeniul *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare*, respectiv 1,91 ori mai mari decât în cazul absolvenților din domeniul *Științe umaniste și arte*. De asemenea, 70,7% dintre absolvenții din domeniul *Tehnologia informației și comunicațiilor* s-au angajat în decurs de maximum 2 luni de la finalizarea studiilor, un procent de 2,14 ori mai mare decât în cazul celor de la *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științele veterinare*. Situația se îmbunătățește la maximum 4 luni de la absolvire, moment în care nu a mai fost raportat vreun domeniu ISCED-F cu o rată de angajare de sub 50%.

Situația este similară în cazul generației 2020, când 48,4% dintre absolvenții din domeniul *Educație* și 39,6% dintre cei de la *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* și-au găsit un loc de muncă în maximum o lună de la finalizarea studiilor. La polul opus, doar 23,3% dintre absolvenții de profil *Științele naturale, matematică și statistică* s-au angajat în primele 30 de zile de la absolvirea studiilor. De asemenea, la un interval de maximum două luni, 69,3% dintre absolvenții din domeniul *Educație* și 52,6% din domeniul *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* s-au angajat. Procentul celor de la *Științele naturale, matematică și statistică* a crescut la 39,3%. La un interval de maximum patru luni de la finalizarea studiilor, absolvenții din domenii precum *Educație* (83%), *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (71,7%) sau *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (70,9%) și-au găsit un loc de muncă într-un procent semnificativ, de peste două treimi. Procentul cel mai „scăzut” s-a înregistrat tot în cazul absolvenților de la *Științele naturale, matematică și statistică*, acesta depășind 60%.

Figură 29. Intervalul de timp în care absolvenții au căutat primul loc de muncă ulterior finalizării studiilor, indiferent de ciclu, în funcție de domeniul ISCED-F (sursa: CNAAIS).

Absolvenții de **licență** din domeniul *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* își găsesc un loc de muncă în procent de **40,7%** la o lună de la finalizarea studiilor. Cele mai mici procente înregistrate în acest interval se înregistrează în cazul domeniilor *Științele naturale, matematică și statistică (26,3%)*, respectiv *Afaceri, administrație și drept (26,2%)*. Dacă ne raportăm la o perioadă de **4 luni** de la finalizarea studiilor, procentele cresc semnificativ în cazul tuturor absolvenților de **licență**, fiind înregistrate procente cuprinse între **73,2%** (*Sănătate și asistență socială*) și **61,2%** (*Științe umaniste și arte*).

Tabel 11. Intervalul de timp în care absolvenții au căutat primul loc de muncă ulterior finalizării studiilor, în funcție de domeniul ISCED-F și nivel de studiu absolvit (sursa: CNAAIS).

Domeniu ISCED-F	Licență			Master		
	0 lună	2 luni	4 luni	0 lună	2 luni	4 luni
<i>Afaceri, administrație și drept</i>	26,2%	43,4%	66,0%	34,5%	49,7%	70,2%
<i>Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare</i>	34,8%	47,8%	66,8%	26,3%	38,4%	59,4%
<i>Educație</i>	36,9%	48,2%	72,4%	40,7%	66,0%	80,1%
<i>Inginerie, producție și construcții</i>	35,1%	51,4%	70,0%	32,6%	51,5%	72,0%
<i>Sănătate și asistență socială</i>	34,0%	47,5%	73,2%	34,4%	54,6%	69,1%
<i>Științe sociale, jurnalism și informare</i>	28,7%	47,7%	68,9%	29,5%	46,1%	66,8%
<i>Științe umaniste și arte</i>	27,0%	39,8%	61,2%	24,5%	41,9%	67,2%
<i>Științele naturale, matematică și statistică</i>	26,3%	47,5%	69,1%	26,1%	34,7%	64,9%
<i>Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)</i>	40,7%	57,1%	70,3%	53,5%	73,4%	85,6%

În ceea ce privește absolvenții de **master**, cei din domeniul *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* își găsesc un loc de muncă într-un procent de **53,5%** la o lună de finalizarea studiilor față de cei din domenii precum *Științele naturale, matematică și statistică (26,1%)* sau *Științe umaniste și arte (24,5%)*. Situația se îmbunătățește semnificativ în cazul tuturor domeniilor la patru luni distanță, când cele mai mari rate de ocupare se înregistrează în domeniile *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) (85,6%)* și *Educație (80,1%)*, la polul opus înregistrându-se procente scăzute în domeniile *Științele naturale, matematică și statistică (64,9%)* și *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare (59,4%)*.

6. Situația absolvenților pe piața forței de muncă

6.1. Aspecte metodologice

În cadrul acestui capitol vor fi utilizați cu precădere indicatori precum *absolvent ocupat*, *rata de ocupare pe termen scurt* (generația de absolvenți T+1 – 2020) și *rata de ocupare pe termen mediu* (generația de absolvenți T+5 – 2016), definiți pe larg în subcapitolul *Variabile cantitative privind ocuparea (5.2.1)*. **Acestea au fost măsurate pentru momentul noiembrie 2021**, în care a fost lansat CNAAIS. Subliniem câteva limitări conceptuale existente în prezentul capitol:

- Deși ratele de ocupare pe termen scurt și mediu sunt prezentate împreună, anumite fenomene precum continuarea studiilor absolvenților nu sunt luate în considerare. Spre exemplu, aproximativ 40% dintre absolvenții din promoția 2016 au absolvit până în 2021 un program de master.
- Noțiunea de *absolvent ocupat* nu cuprinde și o dimensiune calitativă a angajării, cum ar fi fenomenul de *discrepanță verticală privind calificarea* sau tipurile de ocupare. Acestea se vor reflecta fie în capitole următoare, fie în studii ulterioare care vor fi elaborate în cadrul UEFISCDI.
- Comparabilitatea cu datele existente la nivel internațional (ex. UE sau OECD) nu este întotdeauna exactă, prin raportarea la populația interogată (ex. Eurostat are îndeosebi, date care se referă la tinerii ocupați cu vârsta între 15 și 34 de ani. CNAAIS a limitat respondenți luați în considerare la vârsta de 64 de ani). În unele cazuri au fost extrase seturi de date cu unele dintre limitele de interval similare între CNAAIS și Eurostat sau OECD, dar datele colectate nu au permis existența unor intervale similare în integralitate. Similar, pot exista diferențe față de momentul colectării datelor. Totuși, seturile de date internaționale sunt reprezentative pentru ipotezele pe care le-am luat în considerare.

6.2. Rata de ocupare a absolvenților de învățământ superior la nivel internațional și național

- *Absolvenții de studii superioare au cea mai ridicată rată de ocupare în comparație cu absolvenții altor categorii de studii.*
- *Capacitatea de a găsi un loc de muncă de calitate crește proporțional cu nivelul de studii absolvit.*
- *Aproape 9 din 10 absolvenți de învățământ superior sunt angajați în 2021 (86,3%). Rata de ocupare crește de la 80,5% la un an de la absolvire (T+1), la 91,2% când au trecut cinci ani de la finalizarea studiilor (T+5).*
- *Media la nivel național este superioară mediei UE-27.*

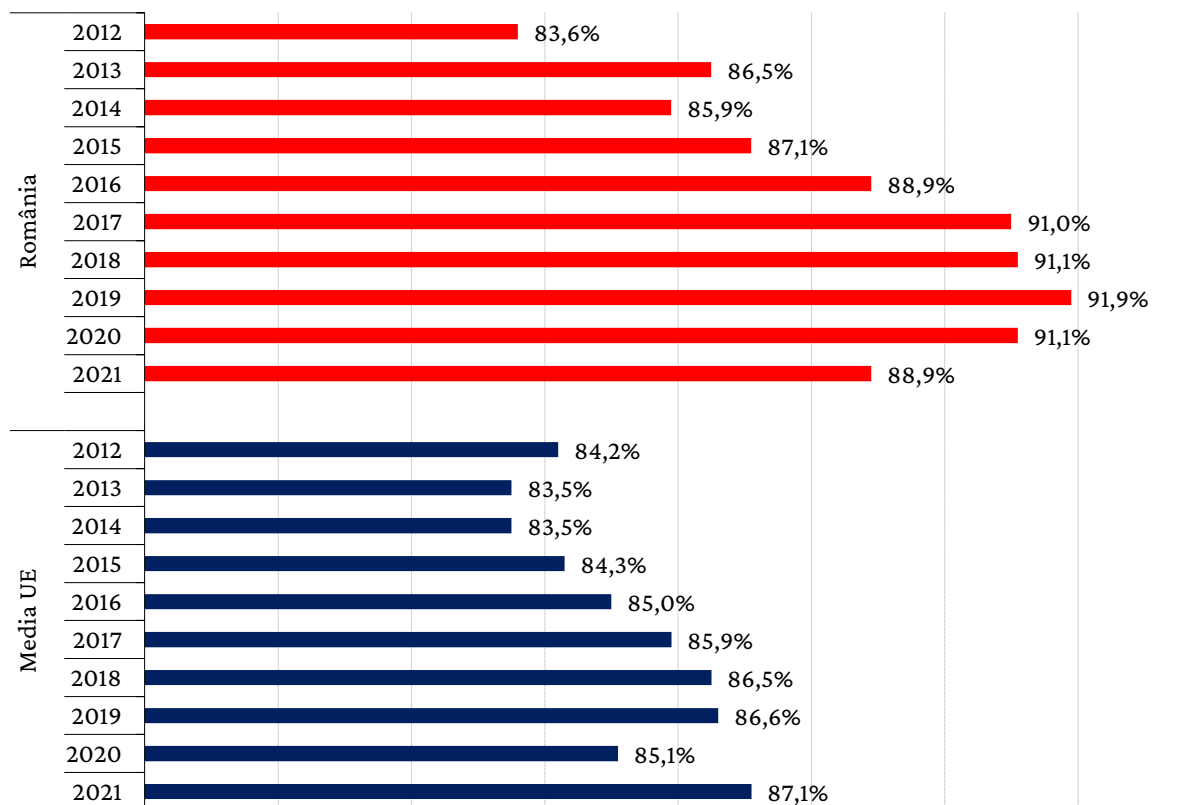
În comparație cu absolvenții cu studii secundare sau post-secundare non-terțiare, absolvenții de studii superioare (terțiare) au cea mai ridicată rată de ocupare. Rata de ocupare a absolvenților este corelată cu intervalul de timp de la finalizarea studiilor universitare. Astfel, **pe măsură ce intervalul de timp crește, șansele ca un absolvent de studii superioare să fie ocupat cresc.**

Mai multe seturi de date statistice, atât la nivel de țară, cât și la nivelul unor organizații internaționale (ex. UE, OECD) arată faptul că există cu certitudine un avantaj în ceea ce privește un loc de muncă de calitate (*employment premium*) pentru absolvenții de studii superioare. Structura economică a țărilor UE, printre care și a României, depinde în mare măsură de o ofertă de muncă înalt calificată. Astfel capacitatea de a găsi un astfel de loc de muncă crește proporțional cu nivelul de studii absolvit.

În 2020, în statele membre ale Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD), rata de ocupare a absolvenților cu *studii superioare* a fost de **84,5%**, în comparație cu **75%** în cazul absolvenților de *studii post-liceale non-terțiare* sau **57,6%** a celor cu *studii primare sau gimnaziale*. Datele au fost colectate pentru populația cu vârsta cuprinsă între 25 și 64 de ani (OECD 2022). La nivelul țărilor UE s-a remarcat aceeași tendință. Astfel, rata de ocupare în cazul celor care au absolvit *studii superioare* a fost de **85,1%**, față de **75,7%** în cazul absolvenților de *învățământ post-liceal non-terțiar* sau **50,9%** în cazul celor cu studii liceale. Datele au fost colectate pentru populația cu vârsta cuprinsă între 20 și 34 de ani (Eurostat 2022).

Tendința la nivel internațional în ceea ce privește rata superioară de ocupare a absolvenților de învățământ superior este regăsită și în România, fără excepție în ultimii ani. Conform datelor Eurostat pentru anul 2021, rata de ocupare în rândul absolvenților de *învățământ superior* a fost de **88,9%**, față de **73,3%** în cazul celor cu *studii postliceale non-terțiare* sau chiar **39,6%** în cazul celor cu studii *primare, gimnaziale sau liceale*. Datele au fost colectate pentru populația cu vârsta cuprinsă între 20 și 34 de ani (Eurostat 2022).

Figură 30. Rata de ocupare a absolvenților de studii superioare în România comparativ cu media UE-27/28, pentru absolvenții cu vârsta cuprinsă între 15-34 ani (sursa: Eurostat).

În decursul ultimului deceniu, **România a avut constant o rată de angajare a absolvenților de studii superioare mai mare decât media europeană**. Menționăm însă, faptul că, media europeană a fost semnificativ influențată de mediile de angajare joase ale absolvenților de studii superioare din țări precum Grecia, profund afectată de criza economică din 2008.

Eurostat colectează date despre *rata de ocupare a proaspeților absolvenți*. În cazul de interes pentru noi, aceștia au finalizat studiile superioare cu maximum trei ani înaintea sondajului și nu au beneficiat de nicio formare educațională (formală sau non-formală) cu un interval de până la patru săptămâni înaintea derulării anchetei (Eurostat 2022). Acest indicator este unul important din punct de vedere al angajabilității absolvenților, întrucât ilustrează într-un mod elocvent traseul proaspeților absolvenți de la educație către piața muncii. De asemenea, acesta măsoară în mod implicit, riscul absolvenților de a deveni o persoană care nu are un loc de muncă și care nu este inclusă în sistemul de educație sau formare profesională (*Not in employment, education or training, NEET*). Riscul de a deveni NEET scade o dată cu creșterea nivelului de educație absolvit.

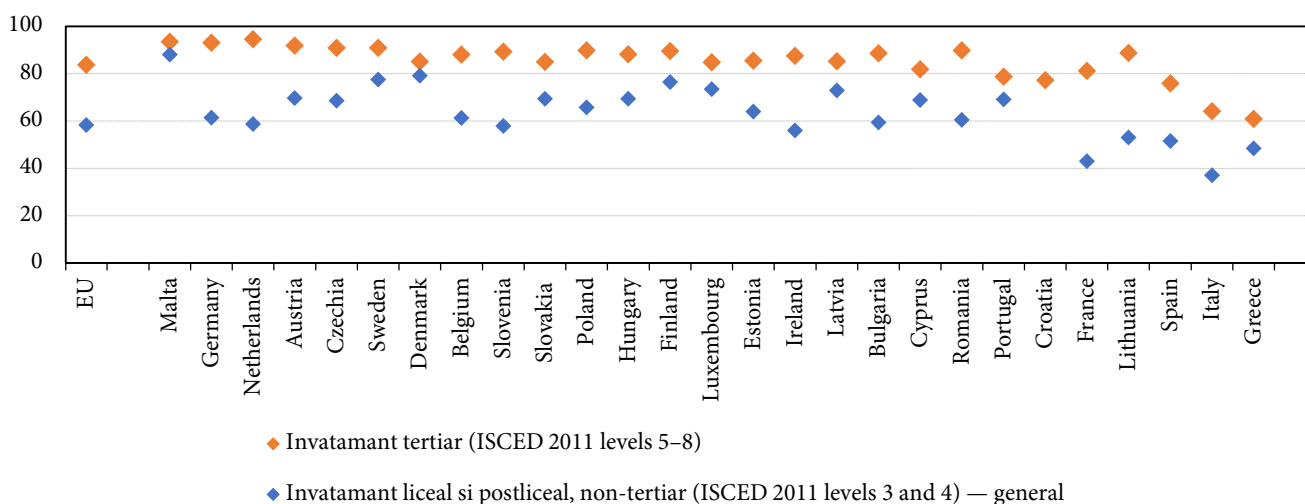
Studiu privind angajabilitatea absolvenților de învățământ superior din România (2021)

Figură 31. Rata generală de ocupare a absolvenților de studii superioare în comparație cu rata de ocupare a proaspeților absolvenți de studii superioare, cu vârsta până în 34 ani (sursa: Eurostat).

Indicator	Ani	UE-28 / UE-27	RO
Rata generală de ocupare a absolvenților de studii superioare cu vârsta până în 34 ani	2016	85,0%	88,9%
	2017	85,9%	91,0%
	2018	86,5%	91,1%
	2019	86,6%	91,9%
	2020	85,1% (UE-27)	91,1%
	2021	87,1% (UE-27)	88,9%
Rata de ocupare a proaspeților absolvenți de studii superioare cu vârsta până în 34 ani	2016	82,9%	80,7%
	2017	84,8%	87,4%
	2018	85,4%	88,9%
	2019	85,3%	87,6%
	2020	83,6% (UE-27)	89,8%
	2021	84,9% (UE-27)	83,0%

Rezultatele la nivel european, valabile și în cazul României, indică o rată de ocupare inferioară a *proaspeților absolvenți* în raport cu rata generală de ocupare a absolvenților de învățământ superior. Diferențele procentuale ilustrează, într-o bună măsură, dificultățile inițiale pe care le întâmpină proaspeții absolvenți în a-și găsi primul loc de muncă (Eurostat 2022).

Figură 32. Rata de ocupare a proaspeților absolvenți (cu vârsta între 20-34 ani) în funcție de nivelul de studii absolvit (sursa: Eurostat).

Atât la nivel european, cât și în cazul României, diferențele procentuale semnificative în ceea ce privește rata de ocupare raportată la nivelul de studiu absolvit se păstrează și în cazul *proaspeților absolvenți*. În România, spre exemplu, rata de ocupare a *proaspeților absolvenților de învățământ superior* a fost, în anul 2020, de **89,8%**, în comparație cu cea a absolvenților de *învățământ liceal și postliceal*, care a atins doar **60,4%** (Eurostat 2022). Datele au fost calculate pentru o populație cuprinsă între 20 și 34 de ani.

6.2.1. Rezultatele CNAAIS în contextul studiilor de la nivel internațional și a datelor de la nivel național

Rezultatele CNAAIS au indicat o rată de ocupare medie de ocupare a absolvenților de **85,6%** pentru ambele cohorte. Atât rata de ocupare pe termen scurt, cât și cea pe termen mediu au depășit **80%**. În vederea calculării acestor rate de ocupare, au fost selectați respondenții cu vârsta de maximum 34 de ani. Prin comparație, datele Eurostat (pentru toate cohortele de absolvenți) au indicat o rată de ocupare de **88,9%** pentru România¹⁵.

¹⁵ Datele au fost calculate pentru o populație cuprinsă între 20 și 34 de ani.

Conform CNAAIS, rata pe termen mediu a fost, în 2021, de **91,2%** (pentru generația 2016), în timp ce rata de ocupare pe termen scurt a fost de **80,5%** (pentru generația 2020).

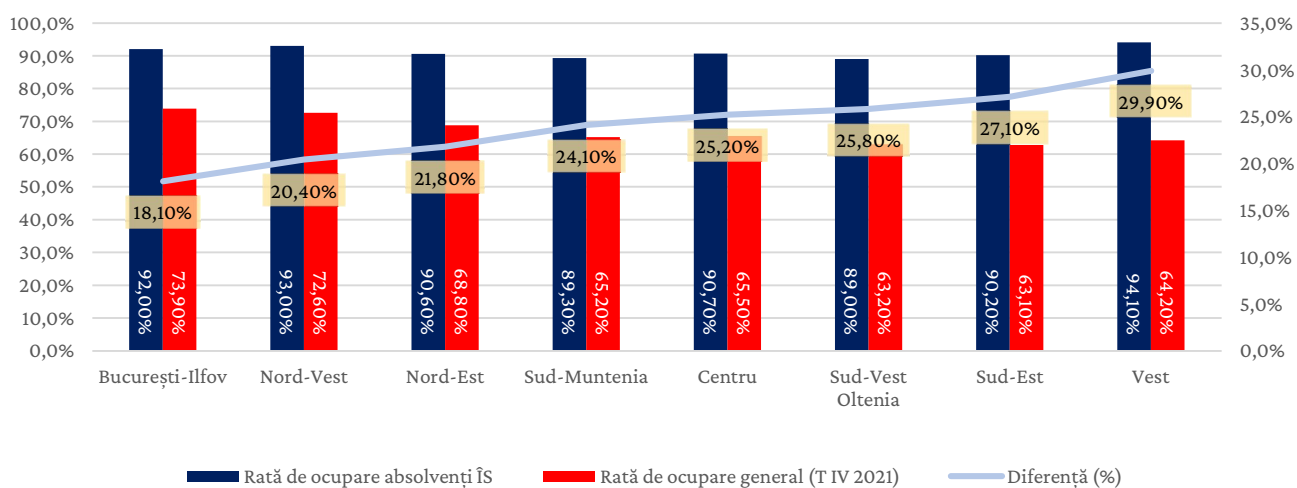
Similar cu cifrele raportate pentru România în studiile/datele OECD/UE, și datele CNAAIS arată că pentru cohorta de absolvenți din 2016 rata de ocupare în 2021 era de 91,1%, pe când cea pentru absolvenții din 2020 era de 79,30% (pentru ambele categorii, s-a considerat vârsta maximă de 34 ani la momentul completării CNAAIS, i.e. în 2021).

6.3. Situația la nivelul regiunilor de dezvoltare

- La un an de la finalizarea studiilor, absolvenții de învățământ superior au o rată de ocupare medie, mai mare cu 13% decât populația generală din regiunea de dezvoltare natală sau de domiciliu în momentul înmatriculării la studii. Aceștia sunt, în medie, mai angajabili cu aproape 20% în plus față de populația generală din regiune (T+1).
- Cea mai mare creștere a diferenței între rata de ocupare a absolvenților de învățământ superior la un an și populația generală din regiunea de dezvoltare natală subsecventă s-a înregistrat în regiunile București-Ilfov (277,1%), Nord-Vest (183,3%) și Nord-Est (92,9%).
- Diferența între rata de ocupare a absolvenților de învățământ superior în comparație cu populația generală din regiunea de dezvoltare natală sau de domiciliu în momentul înmatriculării la studii se dublează în decurs de cinci ani de la finalizarea studiilor. Aceștia sunt, în medie, mai angajabili cu aproape 45% în plus (T+5).
- Cea mai mare creștere a diferenței între rata de ocupare a absolvenților de învățământ superior la un an și populația generală din regiunea de dezvoltare unde au avut domiciliul în momentul înmatriculării s-a înregistrat în regiunile Nord-Vest (342,5%), Nord-Est (235,5%) și București-Ilfov (122,45%).

Diferența între rata de ocupare din regiunea de dezvoltare a locului nașterii absolvenților de învățământ superior și gradul acestora de angajare crește, în medie, de la **13,8%** (T+1) la **24,1%** (T+5). Astfel, pe măsură ce absolvenții au o experiență tot mai mare în piața muncii, aceștia devin tot mai performanți din punct de vedere al angajabilității în comparație cu populația generală din regiunea de dezvoltare natală. Pentru absolvenții la un an (T+1), diferențele variază între **4,8%** (București-Ilfov) și **21,7%** (Vest). În ceea ce privește absolvenții la cinci ani (T+5), aceasta este considerabil mai mare și variază între **18,1%** (București-Ilfov) și **29,9%** (Vest).

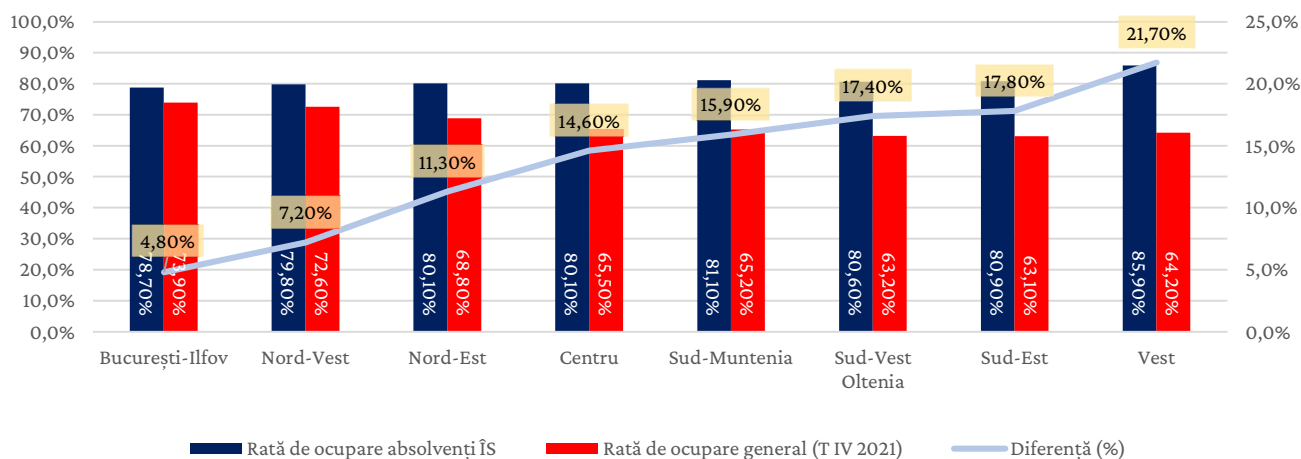
Figură 33. Rata de ocupare în noiembrie 2021 a absolvenților de învățământ superior din 2016 raportată la rata de ocupare din regiunea de dezvoltare de naștere (trimestrul IV, 2021) (sursa: date agregate din INS Tempo și CNAAIS).

Cele mai mari creșteri ale diferențelor în rata de ocupare la nivelul regiunii de dezvoltare natale și rata de ocupare a absolvenților din respectiva regiune, între cele două cohorte, au fost înregistrate în regiunile **București-Ilfov** (277,1%), **Nord-Vest** (183,3%) și **Nord-Est** (92,9%). Prin comparație, cele mai mici niveluri de creștere s-au înregistrat în regiunile **Sud-Vest** (48,3%) și **Vest** (37,8%).

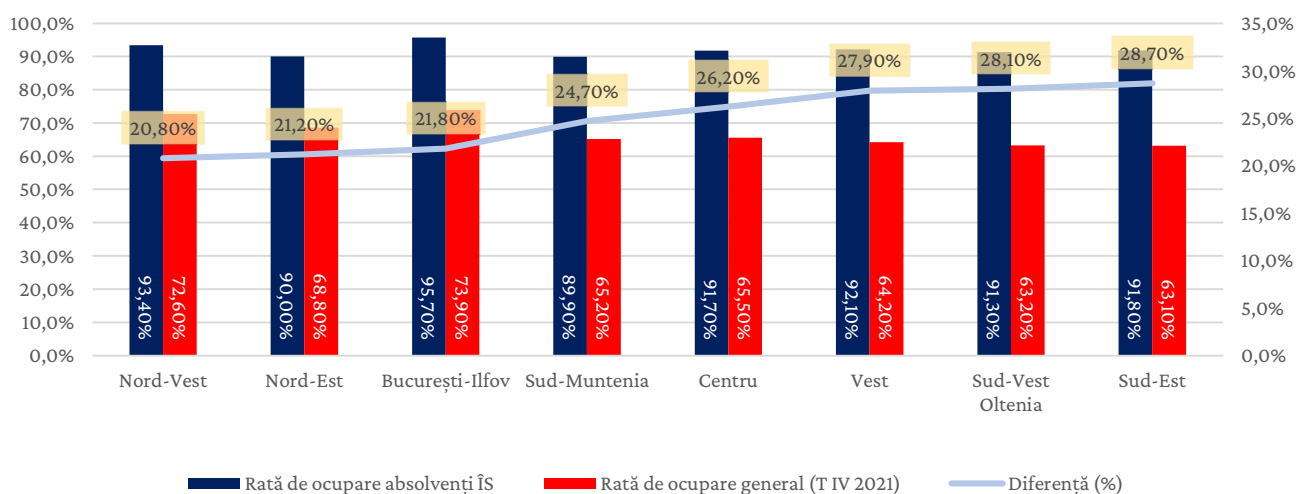
Studiu privind angajabilitatea absolvenților de învățământ superior din România (2021)

Figură 34. Rata de ocupare în noiembrie 2021 a absolvenților de învățământ superior din 2020 raportată la rata de ocupare din regiunea de dezvoltare de naștere (trimestrul IV, 2021) (sursa: date agregate din INS Tempo și CNAAIS).

În ceea ce privește comparația între rata de ocupare a absolvenților din regiunea de dezvoltare în care au avut declarat domiciliul în momentul înmatriculării, respectiv rata de ocupare a populației generale din regiunea respectivă, tendința este una similară. Astfel, pentru absolvenții la un an (T+1), media diferențelor între cele două rate mai sus menționate este de **13,43%**, aceasta crescând la **24,93%** în cazul absolvenților la cinci ani (T+5).

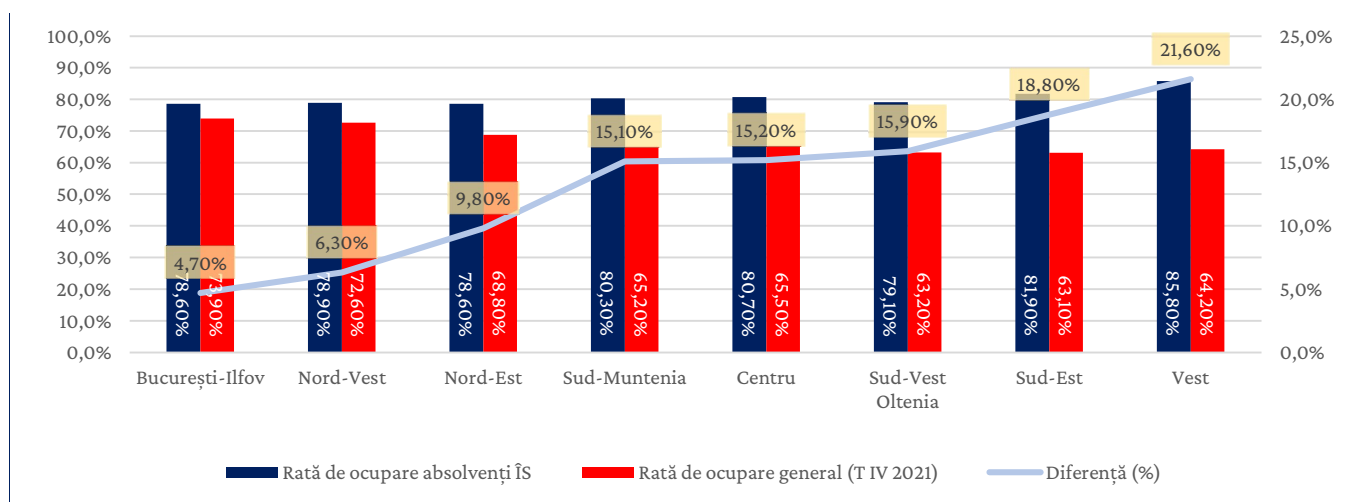
Figură 35. Rata de ocupare în noiembrie 2021 a absolvenților de învățământ superior din 2016 raportată la rata de ocupare din regiunea de dezvoltare de domiciliu în momentul înmatriculării (trimestrul IV, 2021) (sursa: date agregate din INS Tempo și CNAAIS).

Astfel, diferențele procentuale între rata de ocupare a absolvenților din regiune la un an de la finalizarea studiilor (T+1) și rata de ocupare a populației generale variază între **4,7%** (București-Ilfov) și **21,6%** (Vest). În cazul absolvenților la cinci ani (T+5), aceasta variază între **20,8%** (Nord-Vest) și **28,7%** (Sud-Est). Diferența crește cu cea mai mare viteză în regiunile **Nord-Vest** (342,5%), **Nord-Est** (235,5%) și **București-Ilfov** (122,45%). Cele mai „mici” ritmuri de creștere a diferenței între rata de ocupare a absolvenților de studii superioare și populația din regiunea de dezvoltare în care aveau aceștia domiciliul în momentul înmatriculării s-au înregistrat în regiunile **Sud-Muntenia** (63,58%), **Sud-Vest** (49,47%) și **Sud-Est** (32,87%).

Situația absolvenților pe piața forței de muncă

Figură 36. Rata de ocupare în noiembrie 2021 a absolvenților de învățământ superior din 2020 raportată la rata de ocupare din regiunea de dezvoltare de domiciliu în momentul înmatriculării (trimestrul IV, 2021) (sursa: date agregate din INS Tempo și CNAAIS).

Rezultatele reprezintă un punct de pornire important în vederea înțelegerii dinamicii mobilității absolvenților de învățământ superior între regiunile de dezvoltare din România. Corelate cu viitoare seturi de date conținând domiciliul absolvenților de învățământ superior în momentul anchetei, acestea pot servi unei înțelegeri mai profunde a dinamicii angajabilității acestei categorii de populații. Se disting în mod cert câteva regiuni de dezvoltare cu o dinamică superioară a ocupării absolvenților de învățământ terțiar, menționând aici **București-Ilfov**, **Nord-Vest** și **Nord-Est**, acestea fiind regiuni cu o rețea dezvoltată de instituții de învățământ superior. Pe de altă parte, regiuni precum **Vest**, **Sud-Vest** și **Sud-Est** înregistrează creșteri mai mici în raport cu populația generală. Cu excepția primei regiuni menționate, regiunile respective au un număr redus de universități.

6.4. Caracteristici socioeconomice și de școlaritate

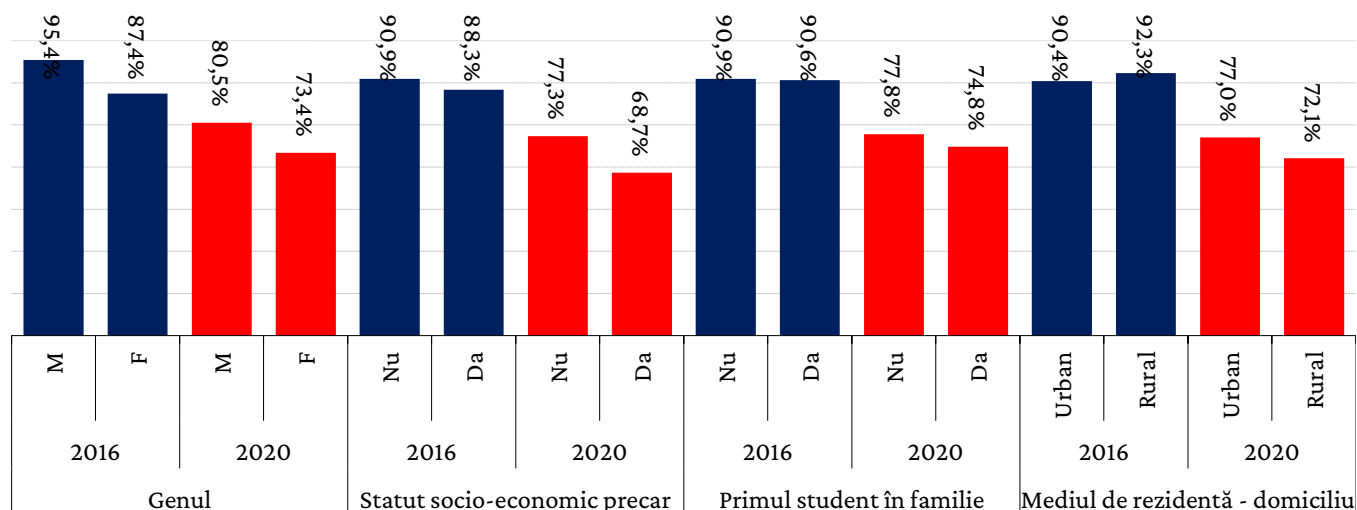
- Caracteristicile socioeconomice și de școlaritate joacă un rol important în angajabilitatea absolvenților de învățământ superior pe termen scurt și mediu, acestea fiind atenuate în timp și cu absolvirea ciclului masteral.
- Un nivel superior de educație universitară aduce o rată crescută de angajare cu peste **8%**. Rata generală de ocupare în rândul absolvenților de **licență** este de **83,9%**, în timp ce pentru studiile de **master**, aceasta este de **90,8%**.
- Pe termen scurt, criteriile precum sexul feminin, statutul socioeconomic precar, nivelul educațional scăzut al părinților și mediul de domiciliu rural influențează negativ rata de ocupare a absolvenților imediat după finalizarea licenței. Totuși, la finalizarea ciclului masteral, aceste influențe scad în amplitudine.
- În ceea ce privește impactul acestor caracteristici pe termen mediu, genul feminin și statutul socioeconomic precar influențează negativ rata de ocupare a absolvenților la cinci ani după finalizarea licenței, impactul fiind atenuat și chiar inversat în cazul absolvirii ciclului masteral (cu excepția genului).
- Diferența între rata de ocupare între absolvenții de gen masculin și feminin crește în timp, dar este mai mare în cazul unui nivel de studii inferior (licență comparativ cu master).
- Media de la examenul de Bacalaureat rămâne un predictor și în cazul ratei de ocupare pe termen scurt (la un an de la absolvirea licenței), corelarea scăzând cu timpul (pentru angajabilitatea pe termen mediu T+5) și la absolvirea ciclului masteral.

6.4.1. Angajabilitatea pe termen scurt

În ceea ce privește analiza ratei de ocupare pentru absolvenții de studii universitare de licență în funcție de diferite caracteristici socioeconomice și de școlaritate, se poate remarca faptul că la un an de la finalizarea studiilor (generația 2020), absolvenții cu un statut socioeconomic precar în momentul înmatriculării (-**8,6%**) sau cei care au fost primii studenți în familie (-**3%**) înregistrează rate de angajare mai mici față de colegii care au un context familial mai favorabil, respectiv un stoc de educație superior. Absolvenții din aceeași generație, care au avut domiciliul în mediul rural în momentul înmatriculării, au avut o rată de angajare cu **4,9%** mai mică decât cei din mediul urban.

Studiul privind angajabilitatea absolvenților de învățământ superior din România (2021)

Figură 37. Rata de ocupare în 2021 pentru absolvenții de studii universitare, pe termen scurt - generația 2020 (T+1) și pe termen mediu - generația 2016(T+5), ciclul licență, în funcție de diferite caracteristici socioeconomice și de școlaritate (sursa: CNAAIS).

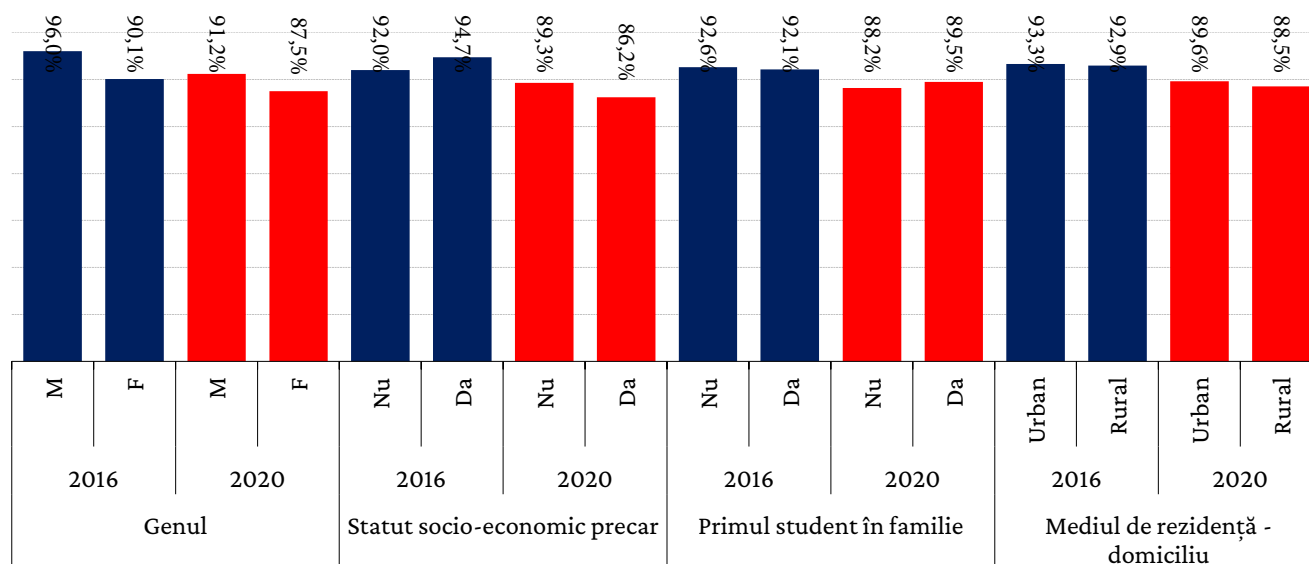

Și în cazul absolvenților de studii universitare de **master** la un an de la finalizarea studiilor (generația 2020) s-a înregistrat o diferență de 3,1% în defavoarea celor care au avut un statut socio-economic precar în momentul înmatriculării. Pe de cealaltă parte, primii studenți în familie par să fi performat pe termen scurt de la absolvire, având o rată de ocupare cu **1,3%** mai mare decât cei care au un stoc de educație superior în familie (T+1).

6.4.2. Angajabilitatea pe termen mediu

Pe termen mediu, rata de ocupare în cazul absolvenților de învățământ superior care au un statut socio-economic precar este cu **2,6%** mai mică în comparație cu colegii lor de licență cu o situație mai bună, respectiv cu **2,7%** mai mare decât a celor care nu au o situație de acest tip. Nu s-au înregistrat variații semnificative indiferent dacă ne raportăm la mediul de rezidență al locului nașterii sau al localității de domiciliu în momentul înmatriculării.

Figură 38. Rata de ocupare pentru absolvenții de studii universitare, în noiembrie 2021, pe termen scurt - generația 2020 (T+1) și pe termen lung - generația 2016 (T+5), ciclul master, în funcție de diferite caracteristici socioeconomice și de școlaritate (sursa: CNAAIS).

Disparitățile în funcție de gen în ratele de ocupare a forței de muncă se reduc pe măsură ce nivelul de educație crește și sunt cele mai scăzute în rândul adulților cu studii superioare.

6.4.3. Rata de ocupare în funcție de gen

La nivel internațional se înregistrează diferențe procentuale semnificative între absolvenții de învățământ superior de gen masculin și feminin, în favoarea primilor menționați, după cum urmează:

- OECD (2021a)¹⁶: rata generală de ocupare a absolvenților de învățământ superior de gen masculin – 87%, gen feminin – 80% (*diferență procentuală: 7%*).
- UE-27 (2020): rata generală de ocupare a absolvenților de învățământ superior de gen masculin – 89%, gen feminin – 82% (*diferență procentuală: 7%*).
- UE-27 (2021): rata de ocupare a proaspeților absolvenților de învățământ superior de gen masculin – 86,4% gen feminin – 83,6% (*diferență procentuală: 2,8%*) – vezi tabelul de mai jos.

Tabel 12. Rata de ocupare a proaspeților absolvenți de studii superioare cu vârsta între 15-34 ani, în funcție de gen (sursa: Eurostat).

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Media UE-28 (până în 2020) / UE-27 (din 2020)										
Masculin	84,0%	83,9%	83,3%	83,5%	85,6%	87,2%	87,3%	87,2%	85,1%	86,4%
Feminin	79,5%	78,2%	78,3%	80,3%	80,7%	82,9%	83,9%	83,8%	82,4%	83,6%
România										
Masculin	81,1%	81,0%	77,4%	79,8%	83,6%	86,8%	90,7%	89,5%	90,7%	82,1%
Feminin	77,6%	74,4%	71,7%	74,9%	78,4%	87,9%	87,5%	86,2%	89,3%	83,7%

Putem concluziona că există o tendință la nivel internațional în ceea ce privește o rată de ocupare superioară în rândul absolvenților de învățământ superior de gen masculin în comparație cu cei de gen feminin. O situație similară se înregistrează și în cazul României, luând în considerare rezultatele CNAAIS.

- În funcție de *rata de ocupare pe termen scurt (T+1)*, diferențele procentuale între absolvenții de gen masculin și cei de gen feminin variază de la **3,7%** (*licență*) la **7,1%** (*master*).
- În funcție de *rata de ocupare pe termen mediu (T+5)*, diferențele procentuale între absolvenții de gen masculin și cei de gen feminin variază de la **5,9%** (*licență*) la **8,0%** (*master*).
- Absolvenții de gen feminin au rată de ocupare mai mică, indiferent de cohortă sau nivel de studiu. Mai mult, în cazul ambelor cicluri de studii, această diferență tinde să crească în timp.

Tabel 13. Rata de ocupare în noiembrie 2021 a absolvenților de învățământ superior, în funcție de gen, cohortă și nivel de studiu (sursa: CNAAIS).

Anul absolvirii	Nivelul de studiu	Masculin	Feminin
2016 (T+5)	<i>Licență</i>	95,4%	87,4%
	<i>Master</i>	96,0%	90,1%
2020 (T+1)	<i>Licență</i>	80,5%	73,4%
	<i>Master</i>	91,2%	87,5%

Câteva dintre cauzele care conduc la o rată de ocupare mai mare în rândul absolvenților de gen masculin în comparație cu cei de gen feminin sunt:

- Intrarea în concediul de tip prenatal, de maternitate sau postnatal, precum și dificultățile de integrare în piața muncii după finalizarea acestora (Hyslop 1999, Keane și Sauer 2009).
- Activitățile casnice și responsabilitățile inegale în gospodărie (Brilli et al. 2016), în ciuda unui reviriment pe măsură ce copiii cresc (și sarcinile aferente scad) (Cipollone et al. 2014).
- Predilecția persoanelor de gen feminin spre domenii de studiu non-STEM, care au o rată de ocupare (și venituri) inferioare (Jasko et al. 2020).

¹⁶ Datele sunt valabile pentru absolvenții de învățământ superior cu vârsta între 25 și 34 ani.

Altminteri, ultima cauză menționată se reflectă și în rezultate CNAAIS. Astfel, domeniile de studii specifice STEM precum *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* sau *Inginerie, producție și construcții*, cu rate de ocupare ale absolvenților semnificative (92,2%, respectiv 91,2%), au un raport disproporționat de absolvenți în funcție de gen în favoarea celor de gen masculin: 2,55 - *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* și 1,77 - *Inginerie, producție și construcții*. La polul opus, domeniile de studiu cu cea mai mică rată de ocupare (și în care majoritatea programelor de studiu sunt non-STEM) au un procent disproporționat de absolvenți de gen feminin: *Științele naturale, matematică și statistică* (rată de ocupare: 76,9%, raport: 3,23) și *Științe umaniste și arte* (rată de ocupare: 79,6%, raport: 1,98).

Tabel 14. Rata de ocupare generală a absolvenților de învățământ superior în noiembrie 2021 și procentul de absolvenți în funcție de gen, raportat la domeniile de studiu ISCED-F (sursa: CNAAIS).

Domeniul ISCED-F	Rata de ocupare generală	% absolvenți (M)	% absolvenți (F)
<i>Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)</i>	92,2%	71,9%	28,1%
<i>Inginerie, producție și construcții</i>	91,2%	64,0%	36,0%
<i>Sănătate și asistență socială</i>	90,4%	30,2%	69,8%
<i>Educație</i>	86,9%	37,3%	62,7%
<i>Științe sociale, jurnalism și informare</i>	85,8%	25,7%	74,3%
<i>Afaceri, administrație și drept</i>	84,9%	24,5%	75,5%
<i>Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare</i>	82,2%	48,3%	51,7%
<i>Științe umaniste și arte</i>	79,6%	33,5%	66,5%
<i>Științele naturale, matematică și statistică</i>	76,9%	23,6%	76,4%

6.4.4. Examenul de Bacalaureat

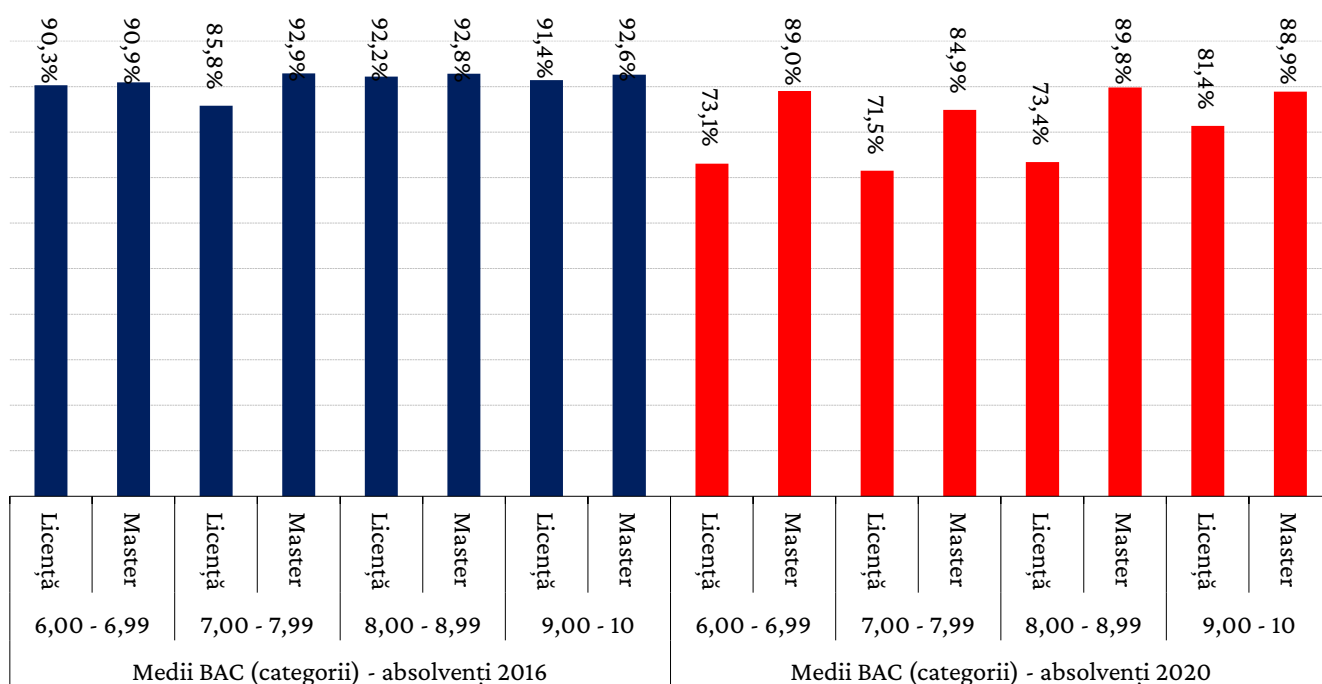
Având în vedere că **media la examenul de Bacalaureat** este un predictor al accesului și performanței în cadrul studiilor universitare după cum au demonstrat Herteliu et al. (2022), am analizat în ce măsură acest indicator influențează rata de ocupare a absolvenților de învățământ superior, respectiv dacă există legături statistice semnificative în acest sens.

În ceea ce privește **angajabilitatea pe termen scurt** (generația T+1 – 2020), media la examenul de Bacalaureat reprezintă un **bun determinant al ratei de ocupare**. Astfel, între absolvenții care au înregistrat o medie cuprinsă între 9,00 și 10, respectiv cei care au obținut o medie situată între 7,00-7,99 s-a înregistrat o diferență de 9,9%. Similar, în cazul absolvenților de **master**, rata de ocupare cea mai mare s-a înregistrat în cazul absolvenților cu o medie la examenul de Bacalaureat între 8,00 și 8,99. Diferențele sunt însă, mai mici decât în cazul absolvenților de licență.

Raportat la **angajabilitatea pe termen mediu** (generația T+5 – 2020), cea mai mare rată de ocupare s-a înregistrat în cazul absolvenților care au avut media la examenul de Bacalaureat în categoria 8,00 – 8,99. Per ansamblu, diferențele între diferite categorii de medie raportat la rata de ocupare sunt diminuate pe termen mediu.

Situația absolvenților pe piața forței de muncă

Figură 39. Rata de ocupare în noiembrie 2021 a absolvenților de învățământ superior în funcție de media la examenul de Bacalaureat și nivelul de studii absolvit (sursa: CNAAIS).

Correspondența între media la examenul de Bacalaureat și rata de ocupare după absolvirea studiilor a fost evidențiată și cu ajutorul testului Pearson, care a arătat o legătură statistică semnificativă de 0,064 la un nivel de încredere de 99% pentru generația 2020.

Tabel 15. Coeficientul de corelație Pearson între categoriile de medii la examenul Bacalaureat și statutul de persoană ocupată (sau nu a absolvenților de învățământ superior), în funcție de cohortă (sursa: CNAAIS).

		Medie BAC (generația 2016)	Medie BAC (generația 2020)	Medie BAC (general)
Persoană neocupată / ocupată	Pearson Correlation	.024	.064**	.035**
	Sig. (2-tailed)	.182	.001	.007
	N	3206	2734	5940

** Legătura statistică este semnificativă la un nivel de încredere de 99%.

6.5. Experiențe profesionale pe perioada studiilor și parcursul educațional

- Efectuarea unui stagiu de internship pe parcursul studiilor crește șansa de angajare, în special imediat după absolvire.
- Impactul activităților de voluntariat este limitat din punct de vedere al ocupării, atât pe termen scurt (T+1), cât și pe termen mediu de la absolvire (T+5).
- Angajarea pe perioada studiilor are un efect pozitiv considerabil (14,3% - licență, 16,1% - master) în ceea ce privește integrarea în piața muncii ulterioară a absolvenților pe termen scurt (T+1), impactul acestui criteriu fiind estompat la cinci ani distanță de la finalizarea studiilor.

6.5.1. Finalizarea la termen a studiilor

În ceea ce privește angajabilitatea pe termen scurt (generația 2020), rata de ocupare este mai mică (-6.1%) în cazul absolvenților de **licență** care au finalizat studiile la termen, lucru explicabil prin proporția mai mare a absolvenților care își continuă studiile la ciclul masteral. Astfel, rata de ocupare este aproape identică în cazul absolvenților de **master** (indiferent de finalizarea sau nu la termen a studiilor).

Angajabilitatea pe termen mediu indică o rată de ocupare mai mare în cazul absolvenților care nu și-au finalizat la termen studiile.

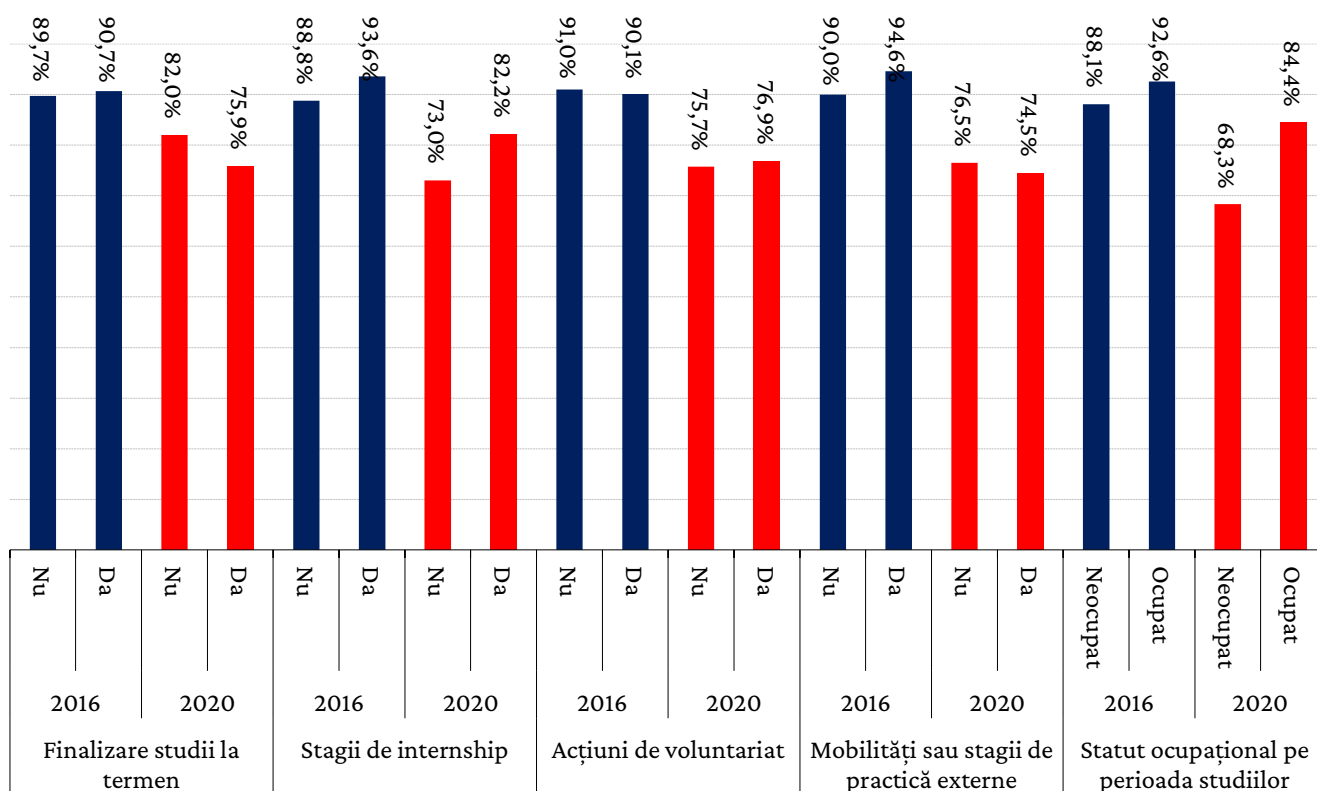
6.5.2. Stagii de internship

Efectuarea unui stagiu de internship pe parcursul studiilor crește șansa de angajare, în special imediat după absolvire. Astfel, pentru absolvenții de **licență**, rata de ocupare este mai mare cu **9,2%** la un an de la absolvire, respectiv **4,8%** la cinci ani. Diferența este mai mică dacă ne referim la absolvenții de **master**, însă și aici sunt înregistrate diferențe pozitive în favoarea celor care au efectuat un astfel de stagiu: 3,1% - T+1, 2,9% - T+5.

6.5.3. Activități de voluntariat

Realizarea unor activități de voluntariat pe parcursul studiilor universitare de **licență** sau **master** nu pare să aducă un impact semnificativ raportat la rata de ocupare ulterioară. Astfel, diferențele între absolvenții care au fost implicați în astfel de acțiuni sunt mai mici de 1%, indiferent de cohortă sau nivel de studiu absolvit.

Figură 40. Rata de ocupare a absolvenților de învățământ superior, în noiembrie 2021, în funcție de diferite experiențe profesionale pe perioada studiilor (licență) (sursa: CNAAIS).

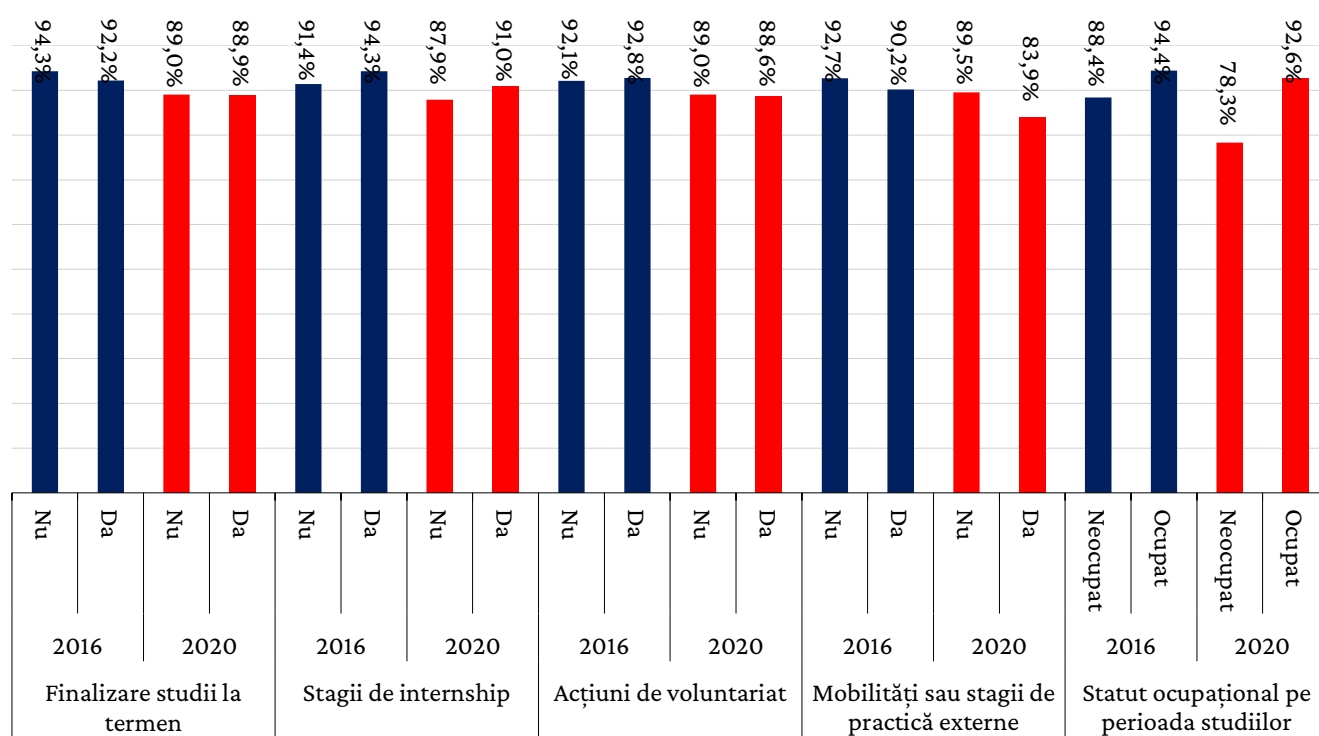
6.5.4. Mobilități sau stagii de practică externe

În cazul absolvenților de **licență sau master**, efectuarea unor **mobilități sau stagii de practică externe** nu influențează în mod pozitiv angajarea pe termen scurt (T+1), însă procentul absolvenților care au realizat un astfel de stagiu și care sunt angajați este mai mare cu **4,6%** la o distanță de cinci ani de la absolvire.

Situația absolvenților pe piața forței de muncă

Figură 41. Rata de ocupare a absolvenților de învățământ superior, în noiembrie 2021, în funcție de diferite experiențe profesionale pe perioada studiilor (master) (sursa: CNAAIS).

6.5.5. Angajarea pe perioada studiilor

În cazul absolvenților de **licență**, faptul că au avut un loc de muncă pe perioada studiilor crește șansa de a fi ocupat în comparație cu ceilalți absolvenți de 1,24 ori la un an de la terminarea studiilor. Și pe termen mediu există un efect pozitiv. Tendința se păstrează și pentru absolvenții de **master**, a căror șansă de a fi angajați la un an de la absolvire este de 1,18 ori mai mare, respectiv de 1,07 ori mai mare la cinci ani distanță de la finalizarea studiilor.

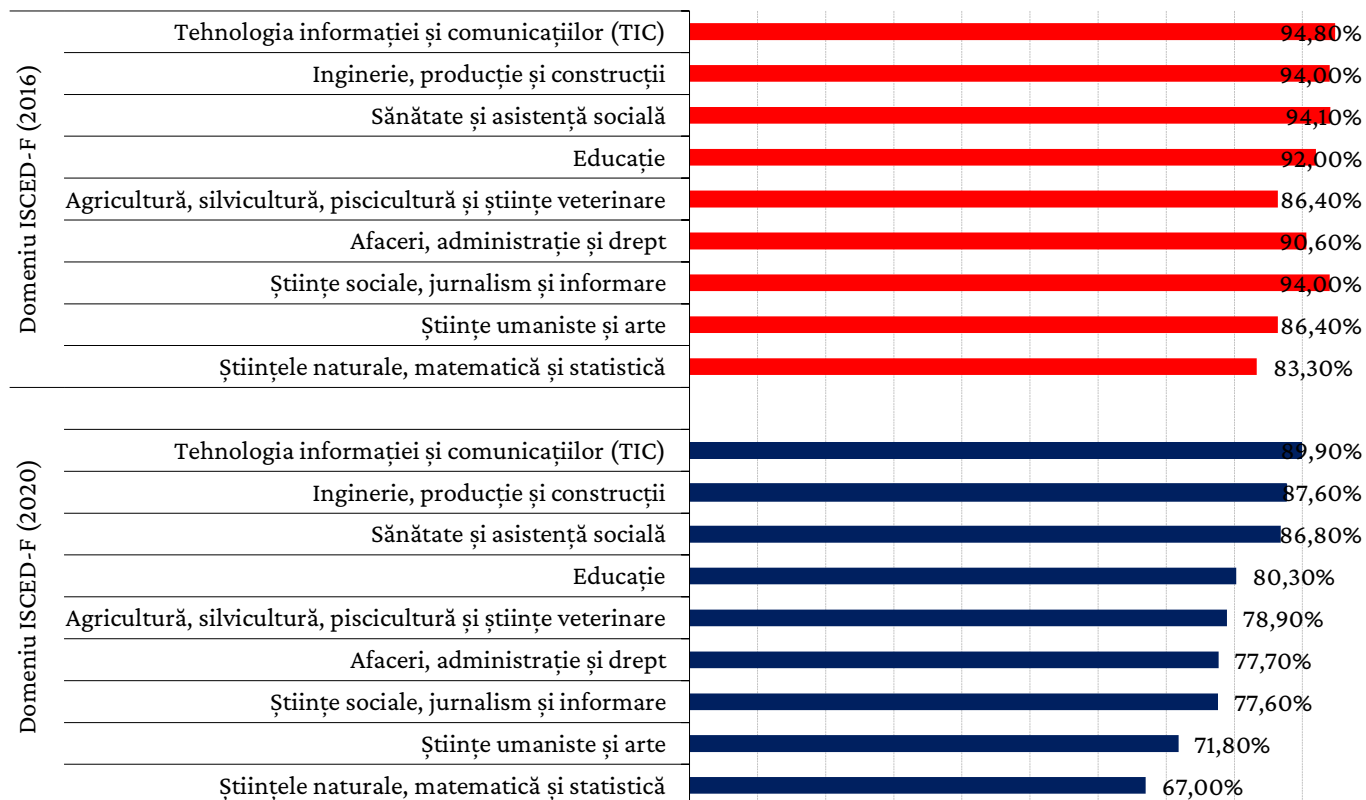
6.6. Domeniul de studiu

- La nivel general, cea mai mare rată de ocupare se înregistrează în rândul absolvenților din domeniile ISCED-F: **Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)** (92,3%), **Inginerie, producție și construcții** (91,2%) și **Sănătate și asistență socială** (90,5%). Cel mai redus procent de angajare este înregistrat în domeniile **Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare** (82,1%), **Științe umaniste și arte** (79,7%) și **Științele naturale, matematică și statistică** (76,9%).
- Din punct de vedere al diferenței între cea mai mică și cea mai mare rată de ocupare într-un domeniu de studiu ISCED-F, aceasta se înjumătățește la cinci ani de la finalizarea studiilor universitare, îndeosebi prin creșterea ratei de ocupare inferioare. În cazul ultimilor menționați, absorbția în piața muncii este mai dificilă, însă peste 8 din 10 absolvenți din aceste domenii au un loc de muncă la cinci ani de la absolvirea studiilor.

Printre cele mai interesante date obținute în urma aplicării CNAAIS sunt cele care se referă la rata de ocupare în funcție de domeniul de studiu. Astfel, în cazul absolvenților de învățământ superior la un an de la finalizarea studiilor (T+1), din punct de vedere al domeniilor ISCED-F, o rată de ocupare peste media cohorței se înregistrează în cazul absolvenților din specializări aferente domeniilor **Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)** (89,9%), **Inginerie, producție și construcții** (87,6%) și **Sănătate și asistență socială** (86,8%). Cele mai mici rate de ocupare se înregistrează în rândul absolvenților din domenii precum **Științe sociale, jurnalism și informare** (77,6%), **Științe umaniste și arte** (71,8%) și **Științele naturale, matematică și statistică** (67,0%).

Studiu privind angajabilitatea absolvenților de învățământ superior din România (2021)

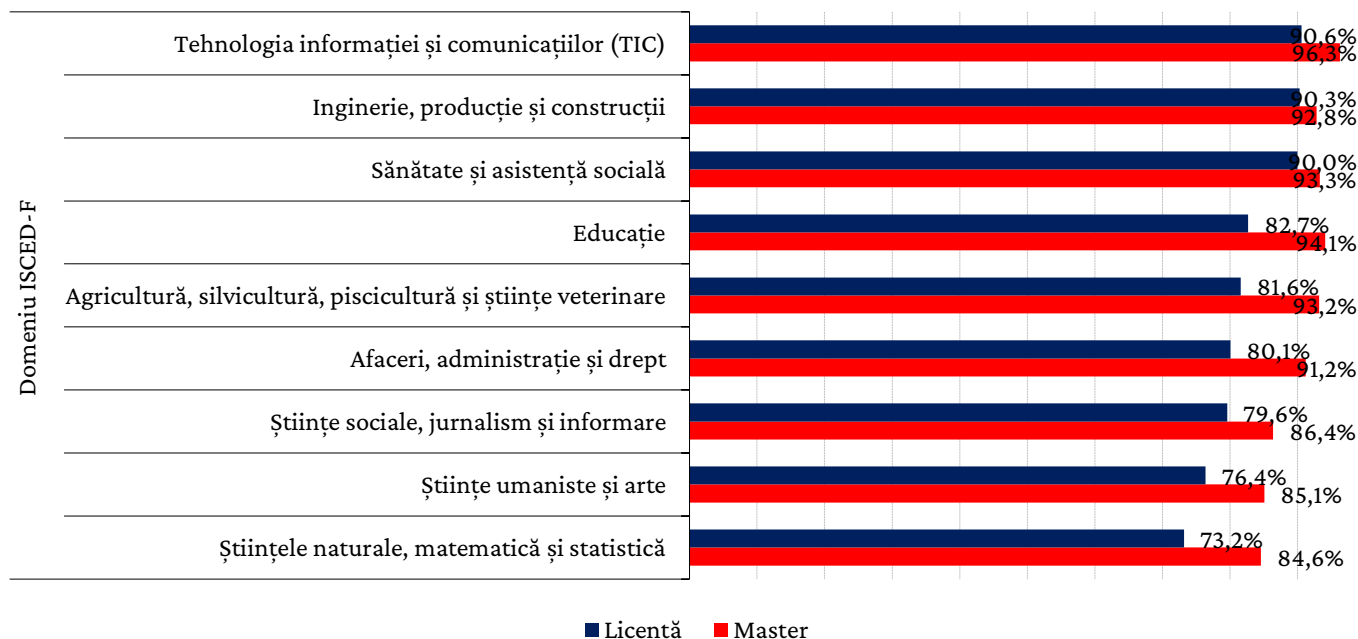
Figură 42. Rata de ocupare a absolvenților de învățământ superior, în noiembrie 2021, raportat la domeniul fundamental de studii și domeniul ISCED-F, în funcție de cohortă (sursa: CNAAIS).

Din punct de vedere al diferențelor între cele două nivele de studii analizate, **licență** și **master**, există diferențe relativ semnificative în favoarea celor cu un nivel superior de educație. În cazul absolvenților primului ciclu de studii superioare, cele mai mari rate de ocupare se înregistrează în cazul domeniilor **Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)** (90,6%), **Inginerie, producție și construcții** (90,3%) și **Sănătate și asistență socială** (90%). Rate inferioare de angajare s-au putut observa în cazul unor domenii precum **Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare** (79,6%), **Științe umaniste și arte** (76,4%) și **Științele naturale, matematică și statistică** (73,2%).

Situația absolvenților pe piața forței de muncă

Figură 43. Rata de ocupare a absolvenților de învățământ superior, în noiembrie 2021, raportat la domeniul ISCED-F, pentru ambele cohorte, în funcție de ciclu de studiu (sursa: CNAAIS).

În ceea ce privește studiile universitare de **master**, ratele de ocupare din punct de vedere al domeniilor rămân relativ în aceeași ordine, procente fiind simțitor mai mari. Astfel, în domenii precum **Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)** (96,3%), **Educație** (94,1%), **Sănătate și asistență socială** (93,3%), **Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare** (93,2%) și **Inginerie, producție și construcții** (92,8%) se înregistrează cele mai mari rate de angajare, fiind vorba de procente apropiate de o ocupare totală. Pe de altă parte, și în cazul domeniilor unde se înregistrează rate inferioare de ocupare, precum **Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare** (86,4%), **Științe umaniste și arte** (85,1%) și **Științele naturale, matematică și statistică** (84,6%), peste 8 din 10 absolvenți au un loc de muncă.

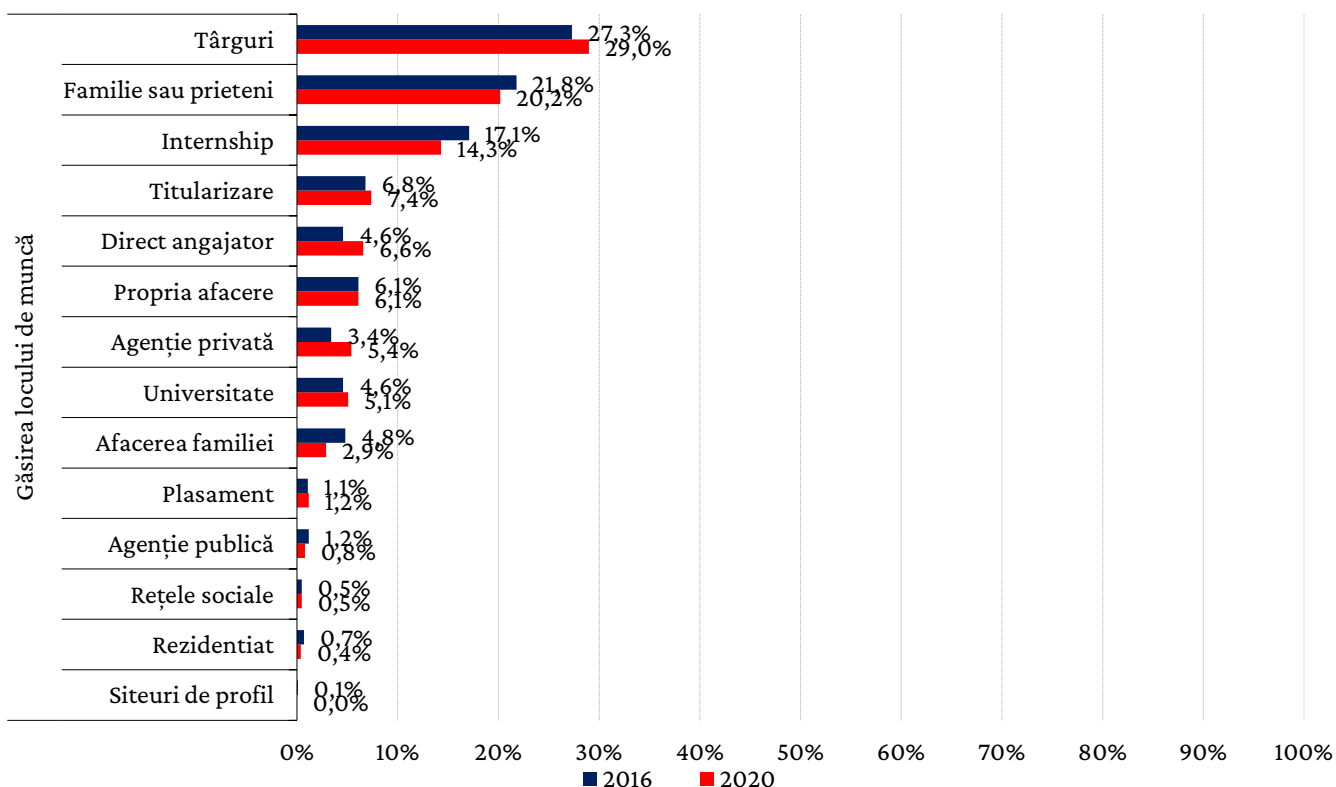
6.7. Găsirea locului de muncă

- Majoritatea absolvenților de învățământ superior au apelat la târguri de cariere, familie sau prieteni, respectiv au obținut un loc de muncă în urma efectuării unor stagii de internship, indiferent de nivelul de studii absolvit sau cohortă.
- Site-urile de profil, rețelele de socializare și agențiile publice de plasare a forței de muncă (AJOFM) au avut cea mai mică frecvență întâlnită în rândurile respondenților CNAAIS.

Atât în funcție de momentul absolvirii studiilor, cât și de nivelul de studii finalizat, absolvenții de studii superioare apelează cel mai des la târguri de locuri de muncă, familie, prieteni sau se angajează în urma realizării unor stagii de internship. Aproape o treime dintre aceștia apelează la târguri de locuri de muncă, ceea ce indică relevanța organizării unor astfel de acțiuni inclusiv la nivelul instituțiilor de învățământ superior, prin centrele de consiliere și orientare în carieră. Altminteri, mai puțin de 5% dintre absolvenți au menționat instituția lor de învățământ superior ca fiind mediul în care și-au găsit locul de muncă.

Studiu privind angajabilitatea absolvenților de învățământ superior din România (2021)

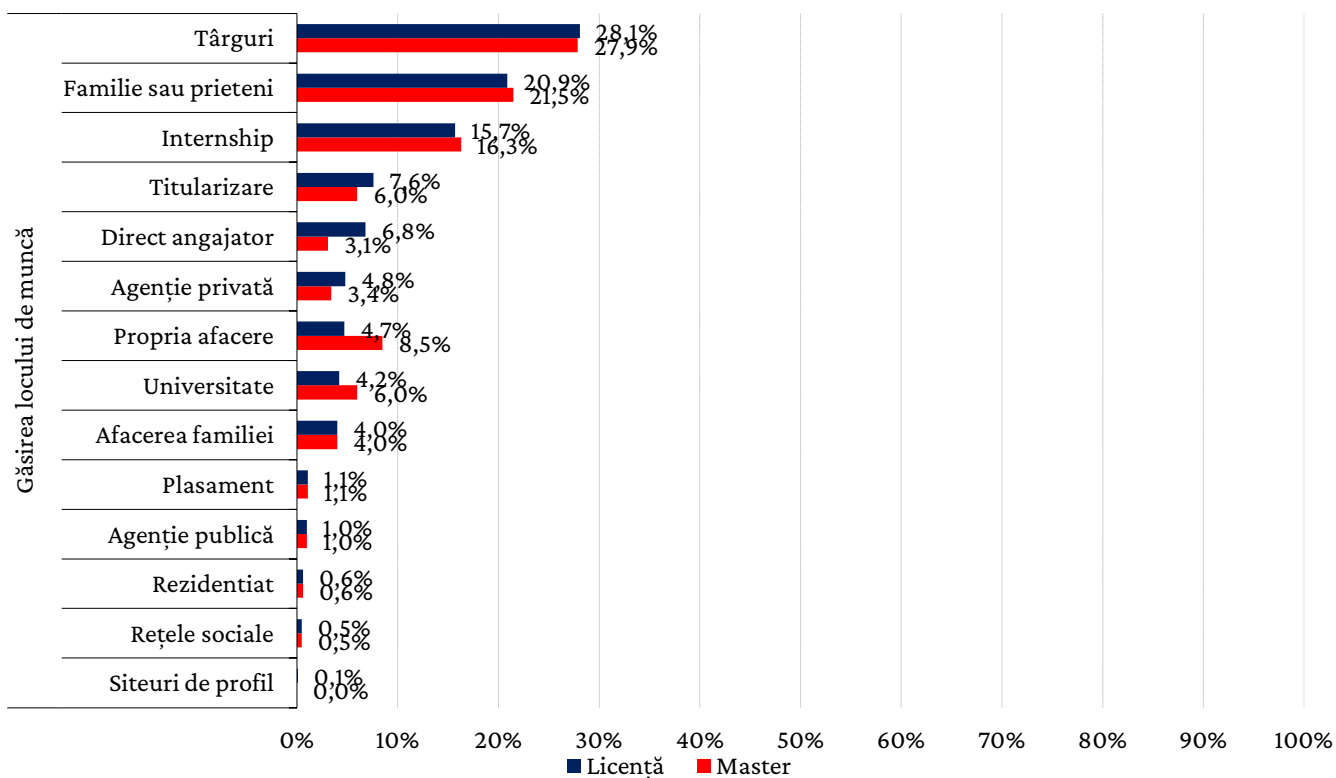
Figură 44. Mediul în care absolvenții de învățământ superior și-au găsit locul de muncă în funcție de cohortă (sursa: CNAAIS).

Pe de altă parte, este de menționat faptul că agențiile publice de plasare a forței de muncă, precum AJOFM-urile, au pierdut mult din relevanța lor în raport cu acest tip de posibili angajați. Prin urmare, modalitățile de promovare și elementele de organizare internă ale acestor agenții ar trebui reevaluate. În mod surprinzător, mai puțin de 1% dintre absolvenții de studii superioare au menționat rețelele de socializare ca fiind mediul în care și-au găsit locul de muncă. Prin urmare, maniera în care angajatorii își promovează oferta de muncă este fie inadecvată pentru tipologia de absolvenți de studii universitare, fie aceștia nu au fost captați ca grup țintă. Totodată, site-urile de profil sunt cvasi-inexistente în momentul în care absolvenții de învățământ superior își caută un loc de muncă.

Situația absolvenților pe piața forței de muncă

Figură 45. Mediul în care absolvenții de învățământ superior și-au găsit locul de muncă în funcție de ciclul de studii (sursa: CNAAIS).

7. Veniturile nete lunare

7.1. Aspecte metodologice

Principalii indicatori care vor fi utilizați în cadrul acestui capitol se referă la *câștigul lunar mediu net*, *numărul de ore lucrate* (zilnic) și *rata orară medie*. Acestea au fost descrise pe larg în subcapitolul 5.3.2. *Variabile care descriu câștigurile și timpul de muncă*. De asemenea, indicatorii amintiți anterior au fost colectați pentru momentul completării CNAAIS, în noiembrie 2021. Revenim asupra câtorva limite impuse în ceea ce privește interpretarea datelor:

- *Câștigul lunar mediu net* luat în considerare în efectuarea testelor a fost limitat la 25.000 lei.
- *Numărul de ore lucrate (zilnic)* care a fost considerat relevant pentru efectuarea testelor este de maximum 16 ore.
- *Rata orară medie* se raportează la o săptămână de muncă medie de 40 de ore și 21 de zile lucrătoare/lună.
- Toate sumele sunt exprimate în lei și reprezintă medii sau mediane, după caz, ale veniturilor lunare nete.
- Prin conceptul de *productivitate*, operaționalizat prin *rata orară medie*, înțelegem veniturile dobândite de un absolvent în cadrul activităților lucrătoare într-un interval de o oră.

Indicatorii menționați anterior au fost grupați sau, după caz, corelați cu alți indicatori prin intermediul unor reprezentări descriptive sau realizarea unor teste statistice.

7.2. Caracteristici socioeconomice

- *Veniturile medii nete lunare, în noiembrie 2021, au fost de 4.488 lei pentru absolvenții de licență 2016, respectiv 4.848 lei pentru absolvenții de master 2016.*
- *Veniturile medii nete lunare, în noiembrie 2021, au fost de 3.453 lei pentru absolvenții de licență 2020, respectiv 3.742 lei pentru absolvenții de master 2020.*
- *După cum era de așteptat, veniturile absolvenților de învățământ superior cresc odată cu trecerea timpului de la absolvire. În noiembrie 2021, venitul median al absolvenților din 2020 era de 3.000 lei (net) comparativ cu 3.600 lei net în cazul absolvenților din 2016.*
- *Absolvirea unui ciclu de studii superioare poate determina un venit (median) cu 6% mai mare la nivel general (master comparativ cu licență).*
- *Absolvenții de gen feminin câștigă în mod constant cu peste 30% mai puțin decât absolvenții de gen masculin.*
- *Primii studenți în familie obțin venituri mediane cu 11% mai mici, indiferent de momentul absolvirii sau de nivelul de educație.*
- *Există disparități semnificative între absolvenții din mediul rural și urban raportat la mediana veniturilor după finalizarea studiilor. Absolvenții care s-au născut în mediul rural câștigă, în general, cu minimum 6% mai puțin decât colegii din urban.*
- *Media obținut la examenul de Bacalaureat reprezintă un predictor pentru un venit mai mare, în special în cazul absolvenților de licență. Absolvenții de licență care au performat la examenul de Bacalaureat pot obține venituri cu până la 34,6% mai mari după primul an la finalizarea studiilor. În cazul absolvenților de master, procentul poate ajunge la 14,3%.*

7.2.1. Genul

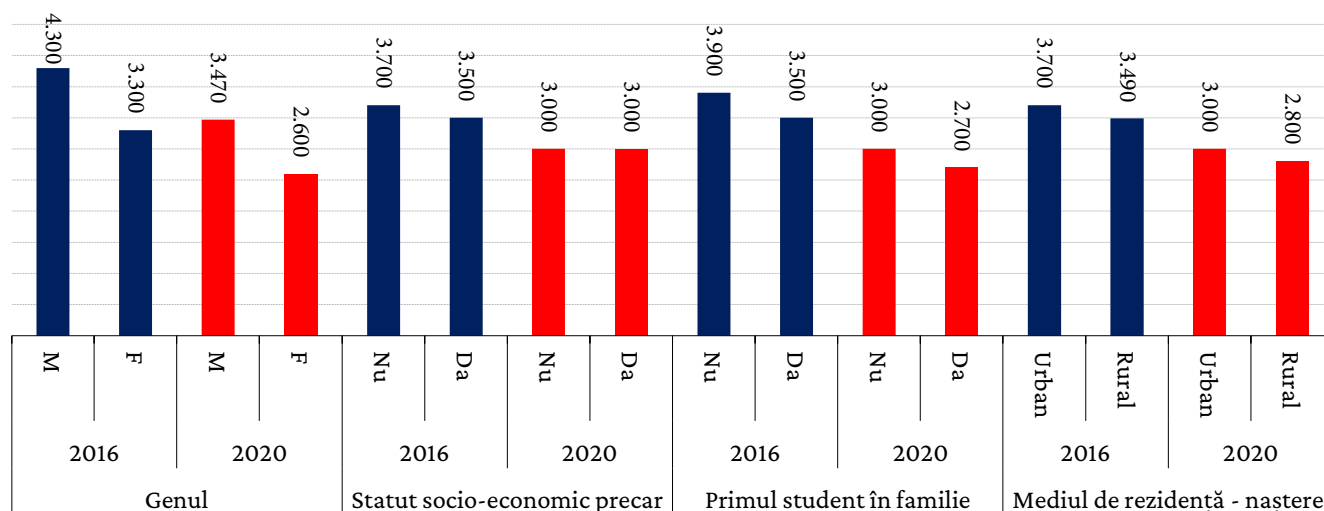
Distribuția medianelor veniturilor nete lunare indică o serie de disparități din punct de vedere socioeconomic. Absolvenții de gen **feminin** câștigă cu peste o treime mai puțin decât cei de gen **masculin**. Astfel, din punct de vedere al absolvenților de gen feminin de **licență**, diferența scade în timp, însă scăderea este una relativ mică, de la un venit cu **33,5%** mai mic la un an de la absolvire (T+1), la **30,3%** când au trecut cinci ani (T+5). În cazul studiilor de **master**, diferența se păstrează constant la **34,3%**.

7.2.2. Primul student în familie

O altă discrepanță din punct de vedere al contextului familial care se resimte în medianele veniturilor absolvenților de învățământ superior se regăsește în cazul primilor studenți în familie. Aceștia obțin

venituri mai mici cu 11% în comparație cu colegii lor care au un stoc de educație superior în rândul părinților, indiferent de cohorta din care fac parte sau de nivelul de studii absolvit.

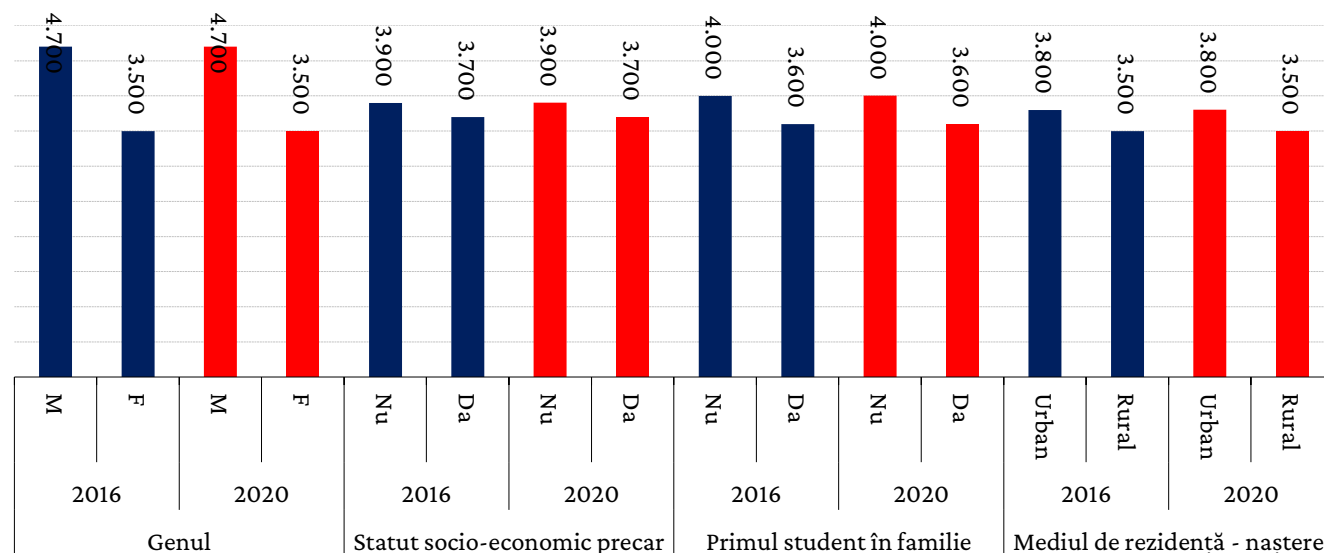
Figură 46. Mediana veniturilor absolvenților de învățământ superior de licență, în noiembrie 2021, în funcție de diferite caracteristici socioeconomice și de școlaritate (sursa: CNAAIS).

7.2.3. Mediul de rezidență al locului de naștere

Absolvenții născuți în mediul rural au câștigat mai puțin decât absolvenții care s-au născut în mediul urban. Astfel, în cazul absolvenților de studii de **licență**, diferența rural-urban între medianele veniturilor a scăzut de la **7,1%** pe termen scurt (T+1), la **6%** pe termen mediu (T+5). În situația celor care au absolvit programe de **master**, diferența se păstrează la un nivel constant, de **8,6%**.

Figură 47. Mediana veniturilor absolvenților de învățământ superior de master, în noiembrie 2021, în funcție de diferite caracteristici socioeconomice și de școlaritate (sursa: CNAAIS).

7.2.4. Examenul de Bacalaureat

Între media obținută la examenul de Bacalaureat, în funcție de categorii de note, și câștigul mediu lunar net există o legătură statistică relevantă. Acest lucru a fost obținut în urma aplicării coeficientului de corelație al rangurilor Kendall. Valorile obținute indică faptul că media la examenul de Bacalaureat poate indica un venit superior cu prevalență în cazul absolvenților de licență.

Studiu privind angajabilitatea absolvenților de învățământ superior din România (2021)

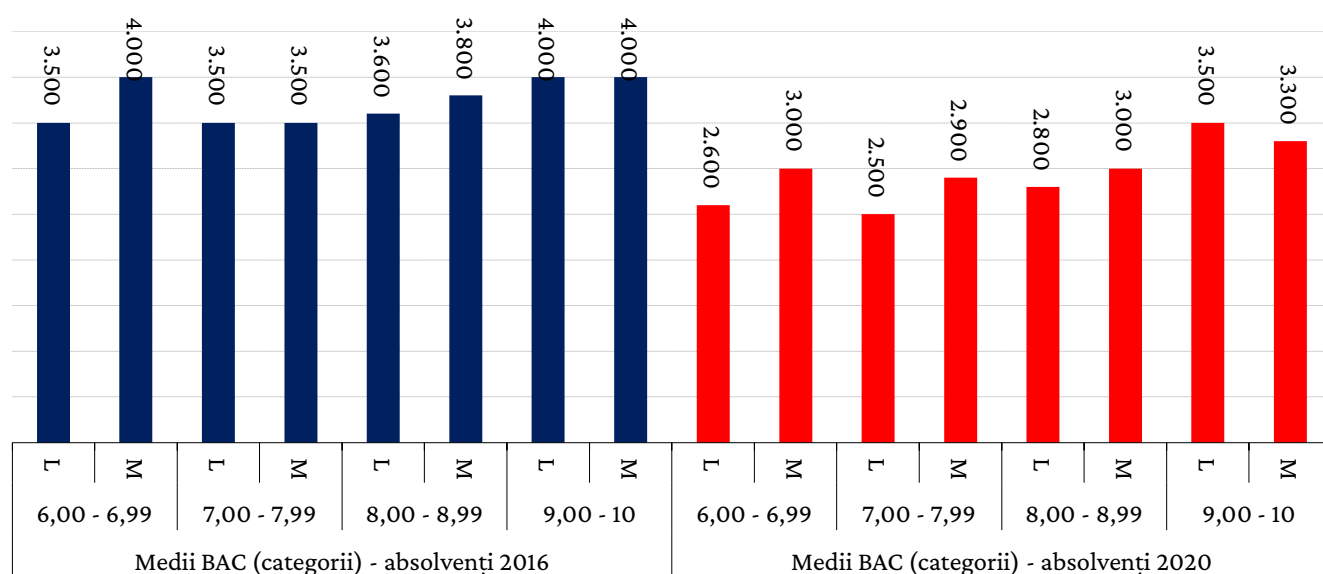
Tabel 16. Coeficientul de corelație rangurilor Kendall între categoriile de medii la examenul Bacalaureat și câștigul lunar net mediu în noiembrie 2021, în funcție de nivelul de studii (sursa: CNAAIS).

		Medie	BAC	Medie	BAC	Medie	BAC
		(general)		(licență)		(master)	
Câștig lunar net mediu	Correlation Coefficient	.080**		.092**		.056**	
	Sig. (2-tailed)	0,000		0,000		0,001	
	N	5503		3563		1940	

** . Legătura statistică este semnificativă la un nivel de încredere de 99%.

În cazul studiilor de **licență**, la un an de la absolvire, mediana veniturilor absolvenților care au obținut o notă între 9-10 la examenul de Bacalaureat poate însemna un venit de până la **34,6%** mai mare decât al celor care au obținut o medie între 6-6,99. Pe termen mediu (T+5), diferența se estompează, însă rămâne la un procent de aproximativ **14,3%**. Pentru absolvenții de **master**, diferențele cele mai mari sunt înregistrate între categoria de absolvenți care a obținut o medie între 9 și 10, respectiv cea care a luat Bacalaureatul cu o medie între 7-7,99, aceasta variind în timp de la **13,8%** (T+1), la **14,3%** (T+5).

Figură 48. Mediana veniturilor absolvenților de studii superioare, în noiembrie 2021, în funcție de media obținută la examenul de Bacalaureat, cohortă și nivel de studii (sursa: CNAAIS).

7.3. Experiențe profesionale pe perioada studiilor

- Finalizarea la termen a studiilor nu este legată de un venit lunar mai mare (-7,5% la nivel general). În cazul celor care au finalizat studiile de licență, impactul negativ crește în timp, iar în cazul celor de la studiile de master, acesta se estompează.
- Absolvenții care au realizat cel puțin un stagiu de practică au, în general, un venit median cu un sfert mai mare. Diferențele pot ajunge la 40% în cazul absolvenților de licență la cinci ani de la finalizarea studiilor.
- Efectuarea unor acțiuni de voluntariat nu tinde să aducă un impact pozitiv asupra veniturilor absolvenților. Cei care au finalizat studiile de master și au realizat astfel de activități câștigă cu aproape 10% mai puțin.
- Realizarea unor mobilități sau stagii de practică externe implică venituri lunare medii mai mari, în general, cu 13,2%. Diferențele sunt semnificativ mai mari în cazul absolvenților de licență, unde acestea ating 28,6% (T+5).
- Un loc de muncă pe perioada studiilor determină, la nivel general, un venit cu 11,4% mai mare. Tendința pozitivă în ceea ce privește acest tip de studenți este constantă, indiferent de nivelul de studii absolvit sau de cohortă.

7.3.1. Finalizarea studiilor la termen

Veniturile mediane ale absolvenților care au finalizat studiile la termen sunt mai mici în comparație cu cele ale absolvenților care au încheiat un nivel de învățământ superior cu întârziere. În cazul absolvenților de **licență**, procentul crește de la **4,8%** (T+1), la **10%** (T+5). Tendința este inversată în cazul absolvenților de **master**, unde procentul scade la **14,3%** (T+1) la **5%** (T+5). Reamintim, însă, faptul că un număr semnificativ

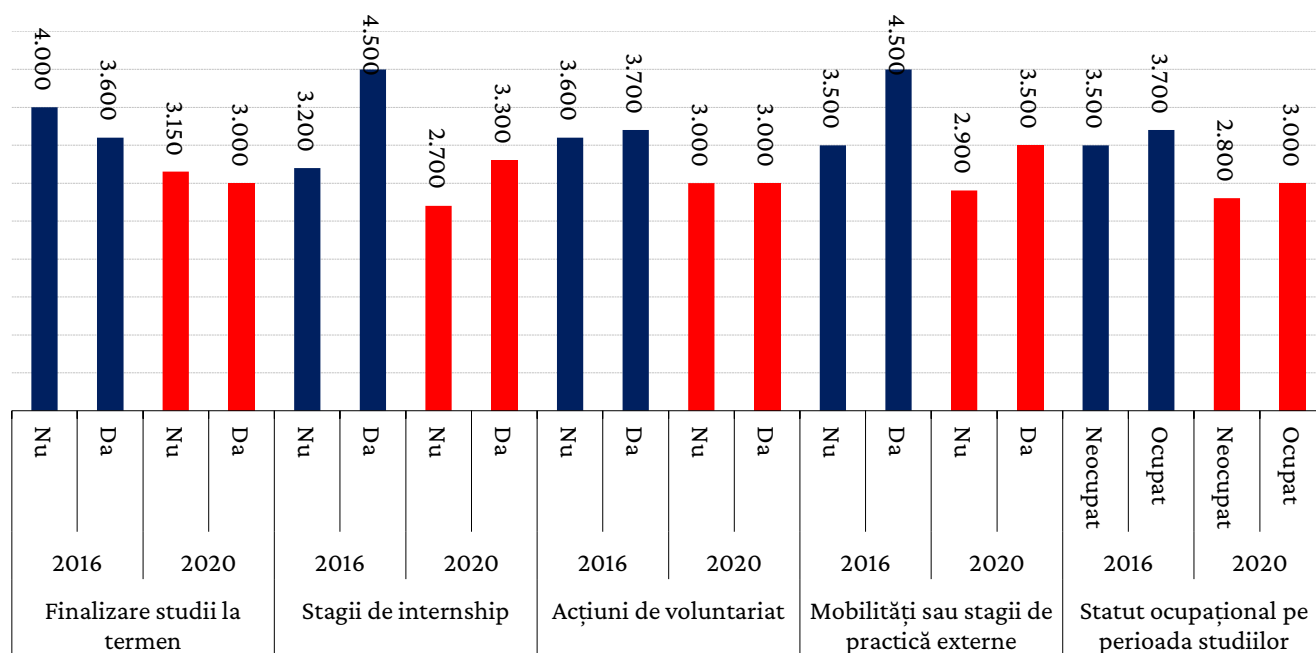

de absolvenți de licență, cel puțin din generația 2016, au continuat studiile universitare prin ciclul superior de master, fapt care implică anumite comportamente în raport cu piața muncii ale absolvenților (ex. întârzierea căutării unui loc de muncă).

7.3.2. Stagii de internship

Efectuarea stagiilor de internship determină venituri semnificativ mai mari, diferența salarială față de cei care nu au efectuat astfel de stagii crescând în timp, în special în cazul absolvenților de **licență**. Astfel, diferența între licențiații care au efectuat un stagiu de internship, sau nu, crește de la 22,2% (T+1) la 40,6% (T+5). Tendința se păstrează și în cazul absolvenților de **master**, unde diferența procentuală între medianele veniturilor lunare crește de la 16,7% (T+1) la 22,9% (T+5).

Figură 49. Mediana veniturilor absolvenților de studii universitare de licență în funcție de diferite experiențe profesionale pe perioada studiilor (sursa: CNAAIS).

7.3.3. Activități de voluntariat

Efectuarea unor stagii de voluntariat nu se reflectă în veniturile medii ale absolvenților de **licență**. Mai mult, în cazul celor care au finalizat studiile de **master**, absolvenții care au realizat activități de voluntariat câștigă cu un procent situat între 7,7% (T+1) și 12,5% (T+5) mai puțini bani lunar, raportat la mediana veniturilor.

7.3.4. Mobilități sau stagii de practică externe

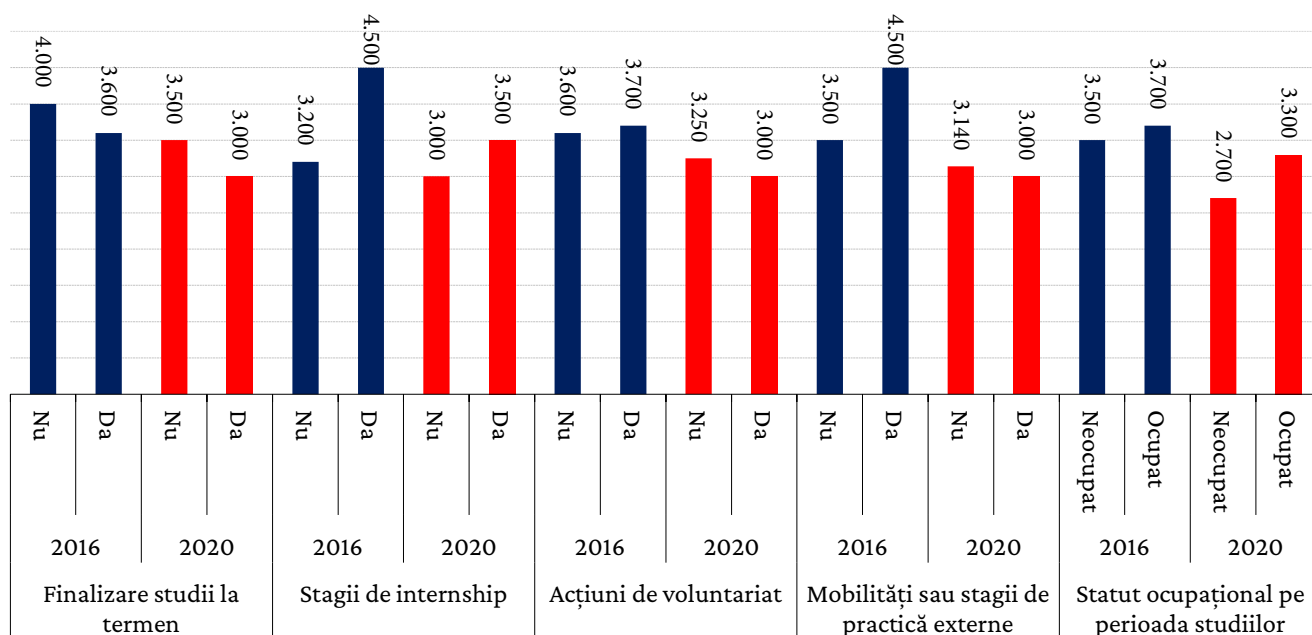
Absolvenții care au realizat mobilități sau stagii de practică externă au venituri mai mari, în special dacă ne raportăm la studenții care au finalizat studiile de **licență**. Astfel, aceștia câștigă cu 20,7% mai mult după un an de la absolvire (T+1), procentul crescând la 28,6% dacă analizăm datele la cinci ani de la încheierea studiilor (T+5). În cazul absolvenților de **master**, chiar dacă în T+1 există o diferență negativă de 6,7%, aceasta se transformă într-una pozitivă la T+5, de 22,2%.

7.3.5. Angajarea pe perioada studiilor

Absolvenții care au lucrat pe perioada studiilor tind să câștige mai mult, indiferent de nivelul de studii sau cohortă. Astfel, în cazul absolvenților de **licență**, procentul scade de la 7,1% (T+1), la 5,7% (T+5), menținându-se, însă, pozitiv. Dacă ne raportăm la absolvenții de **master**, aceștia au venituri mediane mai mari cu un procent cuprins între 22,2% (T+1) și 11,1% (T+5). Prin urmare, raportat la perioada de timp după absolvirea studiilor, discrepanțele între persoanele ocupate și cele neocupate în timpul stagiului universitar se diminuează, rămânând un procent suplimentar în favoarea celor care au fost activi.

Studiu privind angajabilitatea absolvenților de învățământ superior din România (2021)

Figură 50. Mediana veniturilor absolvenților de studii universitare de master în funcție de diferite experiențe profesionale pe perioada studiilor (sursa: CNAAIS).

7.4. Domeniul de studiu

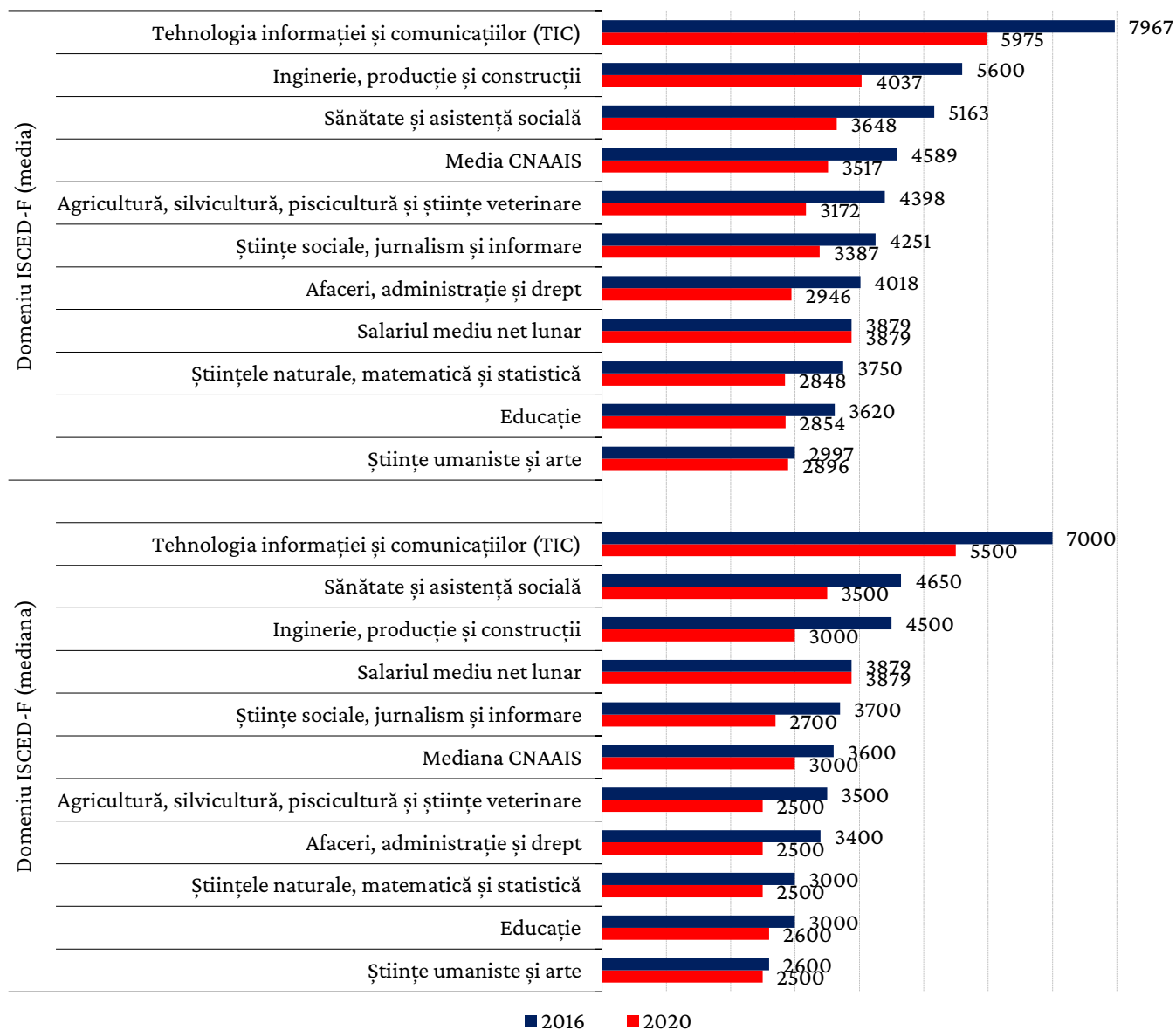
- Absolvenții care înregistrează cele mai mari venituri mediane provin din domeniul **Tehnologia informației și comunicațiilor - TIC**. Cu o mediană cuprinsă între **5.500 lei** (licență, 2020) și **9.500** (master, 2016), aceștia obțin venituri care sunt de **2,2** ori și **3,4** ori mai mari decât domeniile cu medianele cele mai mici, în funcție de cohortă și nivel de studii.
- Absolvenții din domenii precum **Științe umaniste și arte, Educație și Științele naturale, matematică și statistică** nu ating venitul mediu lunar nici la o distanță de cinci ani de la absolvire, indiferent de ciclul de studii urmat.
- La nivel general, indiferent de cohortă sau nivel de studiu, medianele veniturilor obținute de absolvenți sunt următoarele: **Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)** (6.500 lei), **Inginerie, producție și construcții** (4.000 lei), **Sănătate și asistență socială** (3.800 lei), **Științe sociale, jurnalism și informare** (3.500 lei), **Afaceri, administrație și drept** (3.100 lei), **Științele naturale, matematică și statistică** (3.000 lei), **Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare** (3.000 lei), **Educație** (2.900 lei) și **Științe umaniste și arte** (2.600 lei).

Din punct de vedere al veniturilor mediane în funcție de domeniul de studiu ISCED-F, sunt înregistrate diferențe semnificative, în special prin raportare la nivelul de studii absolvit și cohorta din care fac parte absolvenții de studii superioare. Astfel, în cazul studiilor de **licență**, la un an de la finalizarea studiilor (T+1), raportul între veniturile mediane cele mai mari (**Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) – 5.500 lei**) și cele mai mici (**Științe umaniste și arte, Educație, Științele naturale, matematică și statistică – 2.500 lei**) este de **2,2** ori mai mare. Raportul crește la **2,7** la cinci ani de la absolvirea studiilor. Între T+1 și T+5, numărul de domenii ISCED-F care ating mediana crește de la 3 la 4.

De asemenea, pentru absolvenții din 2020 (T+1), media veniturilor lunară depășește salariul mediu net luna din decembrie 2021 (3.879 lei) doar în cazul domeniilor **Inginerie, producție și construcții** (4.037 lei) și **Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)** (5.975 lei). Situația se îmbunătățește în cazul absolvenților din 2016 (T+5), când doar absolvenții din domenii precum **Științe umaniste și arte** (2.997 lei), **Educație** (3.620 lei) și **Științele naturale, matematică și statistică** (3.750 lei) nu ating venitul mediu lunar în momentul aplicării CNAAIS.

Veniturile nete lunare

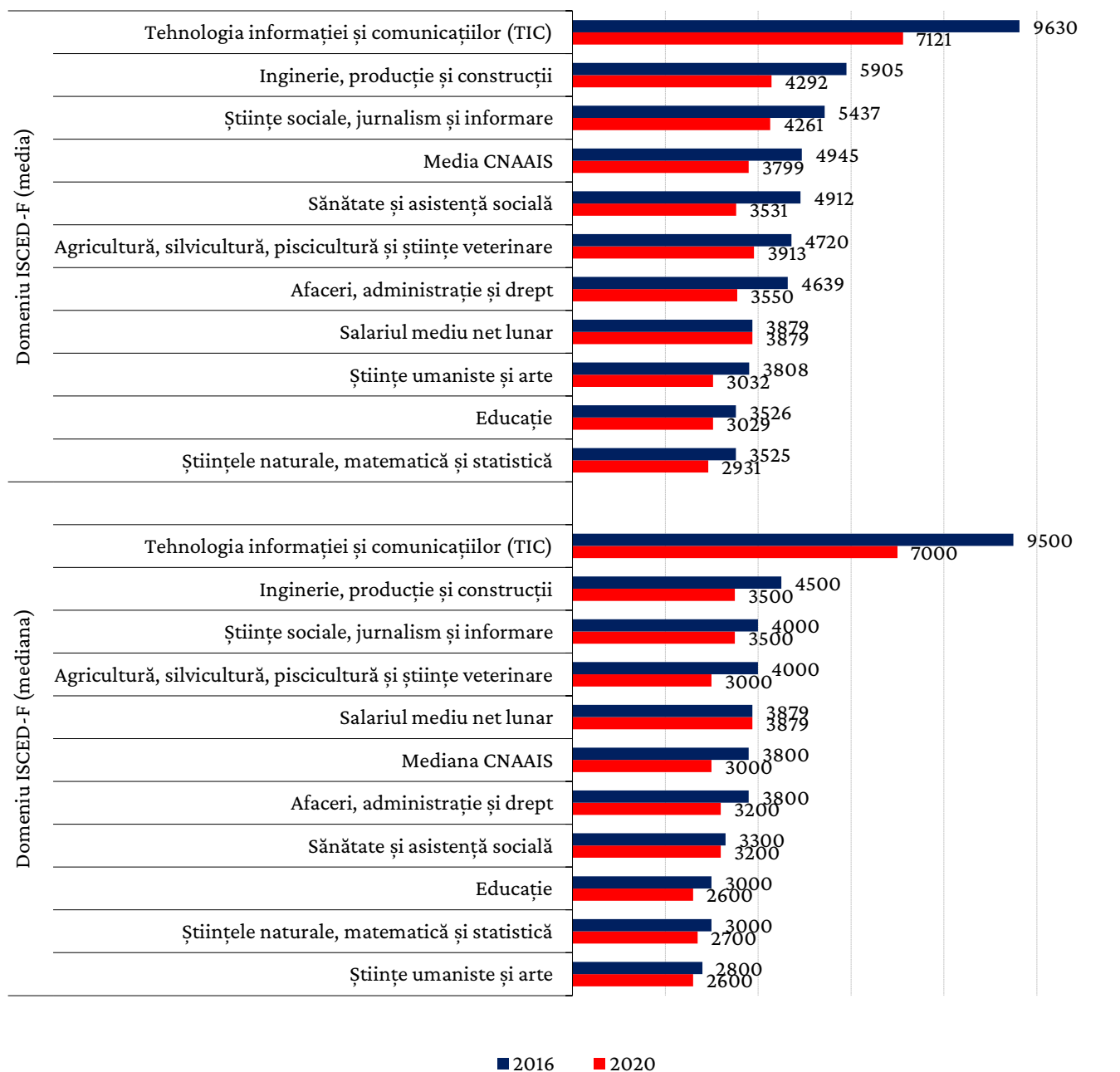
Figură 51. Media și mediana veniturilor absolvenților de învățământ superior de licență în funcție de cohortă și domeniu ISCED-F (sursa: CNAAIS).

Situația se îmbunătățește în ceea ce privește absolvenții de studii de **master**, însă strict prin prisma veniturilor obținute. Astfel, pentru absolvenții la un an (T+1), raportul între mediana veniturilor lunare cele mai mici (*Științe umaniste și arte* și *Educație* – 2.600 lei) și cele mai mari (*Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* – 7.000 lei) este de **2,7**. Acest raport crește în timp, la cinci ani de la absolvire fiind de **3,4**. Între T+1 și T+5, numărul de domenii ISCED-F rămâne constant la 5. Acest lucru indică predeterminarea unor absolvenți din anumite domenii către venituri mai mici sau mai mari.

Studiu privind angajabilitatea absolvenților de învățământ superior din România (2021)

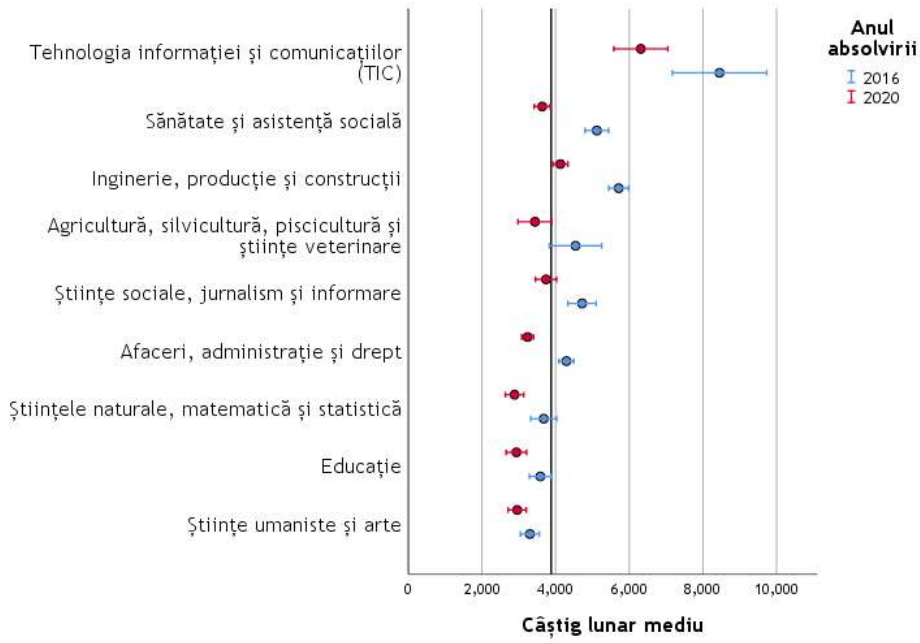
Figură 52. Media și mediana veniturilor absolvenților de învățământ superior de master în funcție de cohortă și domeniu ISCED-F (sursa: CNAAIS).

Pentru absolvenții din 2020 (T+1), media veniturilor lunară depășește salariul mediu net luna din decembrie 2021 (3.879 lei) în cazul domeniilor *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (3.913 lei), *Științe sociale, jurnalism și informare* (4.261 lei), *Inginerie, producție și construcții* (4.292 lei) și *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (7.121 lei). Situația se îmbunătățește în cazul absolvenților din 2016 (T+5), când, din nou, doar absolvenții din domenii precum *Științe umaniste și arte* (3.808 lei), *Educație* (3.526 lei) și *Științele naturale, matematică și statistică* (3.525 lei) nu ating venitul mediu lunar în momentul aplicării CNAAIS, deși sunt relativ aproape.

Veniturile nete lunare

Figură 53. Diagramă cu bare grupate reprezentând media câștigurilor lunare nete în funcție de cohortă și domeniu ISCED-F (sursa: CNAAIS).

8. Convergența între calificarea universitară și statusul ocupațional

8.1. Aspecte metodologice

Pentru a măsura convergența între calificarea universitară respectiv statusul ocupațional al absolvenților activi în piața muncii, am procedat la definirea unei variabile care descrie **discrepanța verticală privind calificarea absolvenților (vertical mismatch)**. **Supracalificarea (verticală)** este considerată în cazul unui absolvent de studii universitare, indiferent de nivel (licență sau master) care are o ocupație a cărei exercitare poate fi realizată cu un nivel inferior de educație (studii preuniversitare). Descrierea *in extenso* a ceea ce vom denumi **supracalificare** poate fi consultată în subcapitolul 4.6.2 *Variabile privind tranziția și inserția în piața muncii*. De asemenea, ne vom referi la **absolvenți calificați** în cele ce urmează ca fiind acei absolvenți în cazul cărora există o convergență între calificarea universitară și statusul ocupațional.

Pentru a putea stabili aprecierea subiectivă a domeniului de studiu raportat la domeniul de activitate, am creat o variabilă pornind de la recodarea răspunsurilor la întrebarea: *Cum apreciați domeniul de activitate în care activați raportat la domeniul studiilor universitare absolvite?* Cele două variante agreeate la nivelul echipei de cercetare au rezultat din următoarele răspunsuri: **în concordanță** (din *în concordanță și conex*) și **diferit** (*diferit, nu poate fi încadrat și calificări nespecifice studiilor universitare*).

De asemenea, respondenții CNAAIS au fost chestionați cu privire la măsura în care studiile universitare i-a ajutat să obțină locul de muncă ocupat. Răspunsurile, bazate pe o scală Likert în 5 trepte¹⁷ au fost grupate în trei categorii: perspectivă negativă – „-” (*într-o foarte mică măsură și în mică măsură*), neutru și perspectivă pozitivă – „+” (*în mare măsură și într-o foarte mică măsură*). Similar, în cadrul CNAAIS, respondenții au avut de răspuns la o întrebare cu privire la importanța prestigiului instituției de învățământ superior în ocuparea locului de muncă din momentul chestionării. Și răspunsurile la această întrebare au fost împărțite în cele trei categorii anterior menționate de răspunsuri.

8.2. Caracteristici socioeconomice

- Absolvenții de învățământ superior de gen feminin tind să fie supracalificați cu cel puțin 4% mai mult față de cei de gen masculin, indiferent de nivelul de studii absolvit sau de cohortă.
- Primii studenți în familie sunt mai puțin predispuși să fie supracalificați în raport cu absolvenții care au un stoc de educație superior în familie. În cazul studiilor de master, această tendință se accentuează în timp, pe când în situația absolvenților de licență, diferențele procentuale se estompează la cinci ani de la absolvire la jumătate față de primul an după încheierea studiilor.
- La un an de la finalizarea studiilor, absolvenții de licență care au provenit dintr-un mediu socioeconomic precar au o rată de supracalificare cu 5,4% mai mare decât cei au avut un context personal mai favorabil.
- Cu cât media obținută la examenul de Bacalaureat este mai mare, cu atât șansele de a fi supracalificat ulterior finalizării studiilor de învățământ superior scad.

8.2.1. Genul

Procentul de absolvenți de gen feminin supracalificați este mai mare decât cel al absolvenților de gen masculin. Astfel, dacă ne raportăm la absolvenții de **licență**, diferența procentuală scade în timp, de la **7,8%** (T+1) la **5,8%** (T+5). În cazul absolventelor de **master**, tendința este inversată și procentul acestora față de absolvenții de gen masculin crește în timp, de la **4,4%** (T+1), la **8,4%** (T+5).

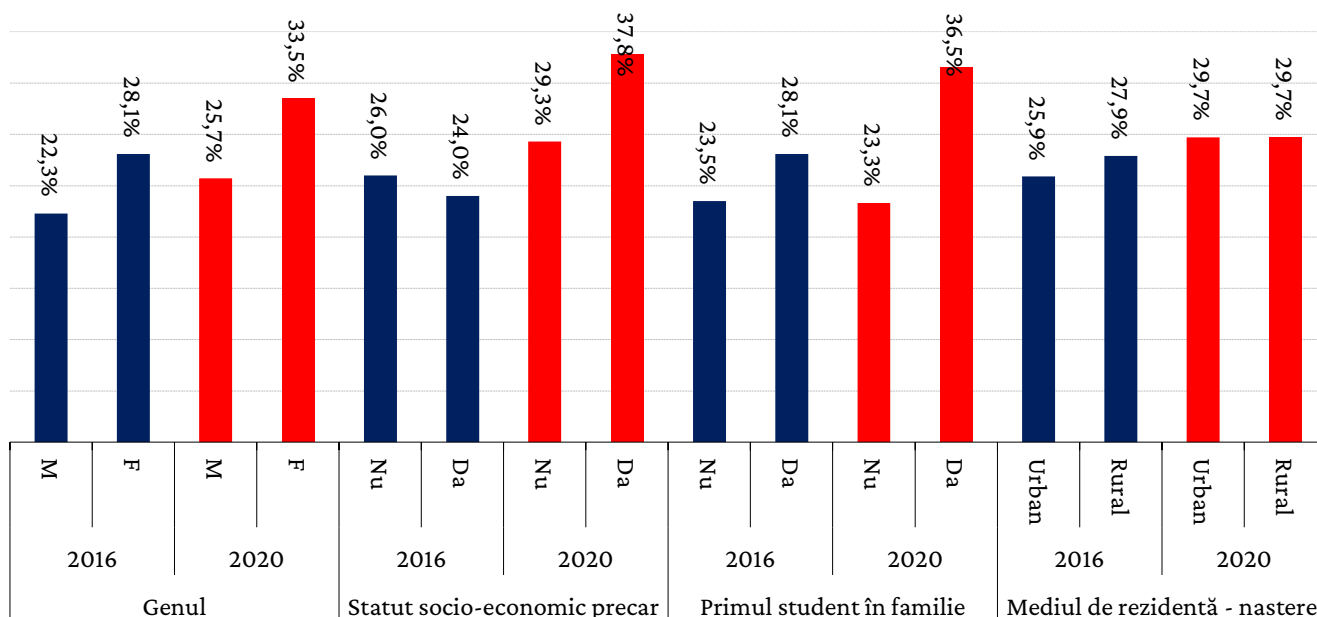
8.2.2. Primul student în familie

Primii studenți în familie au rată de supracalificare mai mică decât colegii care au un părinte absolvent de studii superioare. Astfel, în cazul absolvenților de **licență**, diferența procentuală scade în timp, de la **14,9%** (T+1) la **5,3%** (T+5). Evoluția se inversează în cazul absolvenților de **master**, unde se înregistrează o creștere de la **3,1%** (T+1) la **7,9%** (T+5).

¹⁷ Răspunsurile au fost: 1 – într-o foarte mică măsură, 2 – în mică măsură, 3 – neutru, 4 – în mare măsură, 5 – într-o foarte mare măsură.

Convergența între calificarea universitară și statusul ocupațional

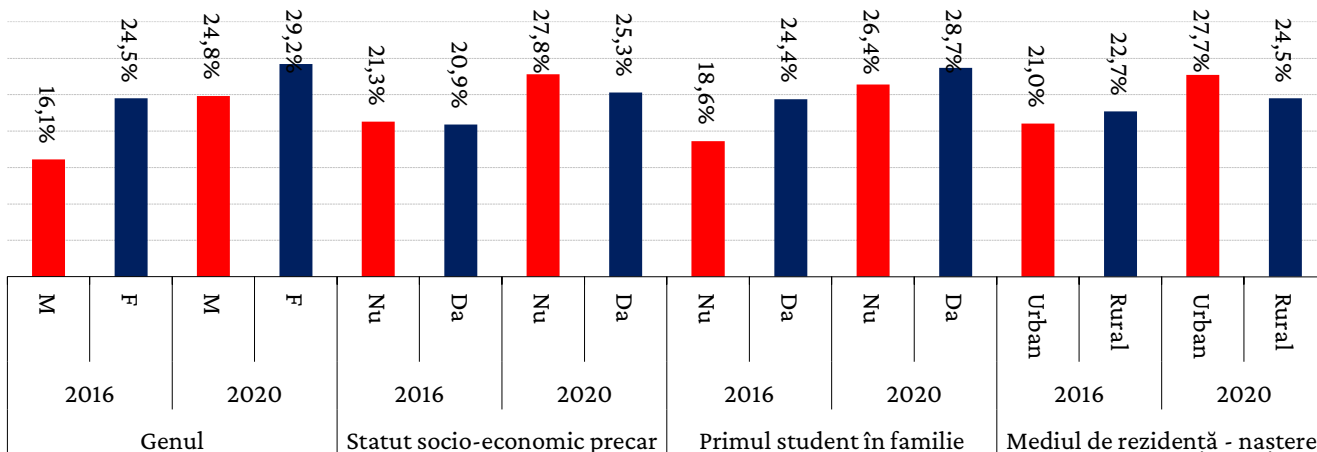
Figură 54. Procentul de absolvenți de învățământ superior de licență, în noiembrie 2021, supracalificați, în funcție de diferite caracteristici socioeconomice și de școlaritate (sursa: CNAAIS).

8.2.3. Statut socio-economic precar

Existența unui statut socio-economic precar în momentul înmatriculării absolvenților pare să indice, pe termen lung, o rată mai mică de supracalificare. Astfel, dacă la un an de la finalizarea studiilor de **licență**, rata de supracalificare în rândul absolvenților de învățământ superior cu un astfel de statut a fost mai mare cu **13,2%** (T+1), cu trecerea timpului rata scade și ajunge la o diferență procentuală de **4,6%**.

Figură 55. Procentul de absolvenți de învățământ superior de master, în noiembrie 2021, supracalificați, în funcție de diferite caracteristici socioeconomice (sursa: CNAAIS).

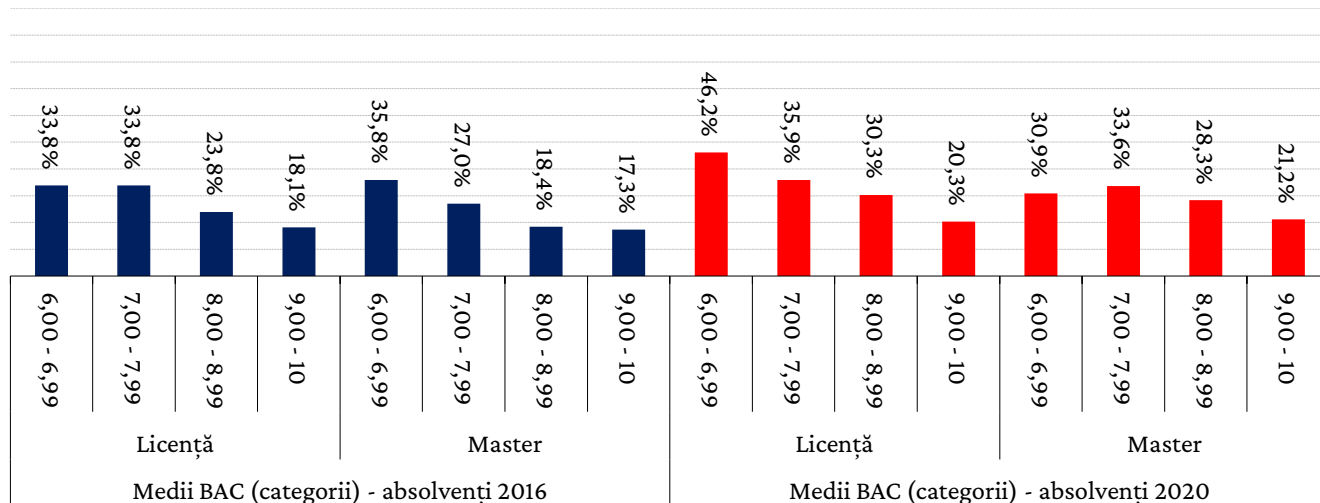

8.2.4. Examenul de Bacalaureat

Media la examenul de Bacalaureat reprezintă un indicator al unei posibile supracalificări. Astfel, cu cât media obținută este mai mare, cu atât șansele de a fi supracalificat ulterior finalizării studiilor scad. Printre cele mai semnificative diferențe sunt cele înregistrate în cazul absolvenților de **licență**, unde un absolvent care a obținut o medie între 9 și 10 la examenul de Bacalaureat are cu **86,7%** mai puține șanse să fie supracalificat la T+5, față de unul care a obținut o medie între 6 și 6,99. La T+1, un absolvent care a obținut o medie între 9 și 10 are șanse cu **127,6%** mai mici să fie supracalificat față de un fost student care a avut o medie cuprinsă între 6 și 6,99. Situația este similară și la master, cu mențiunea că tendința este inversă. Astfel, la T+1, un absolvent cu media între 9 și 10 are cu **45,8%** mai puține șanse să fie supracalificat față de

unul care a înregistrat o medie între 6 și 6,99, fiind înregistrată o diferență procentuală și mai semnificativă la momentul T+5 (106,9%).

Figură 56. Procentul de absolvenți de învățământ superior, în noiembrie 2021, supracalificați în funcție de media obținută la examenul de Bacalaureat, cohortă și nivel de studii (sursa: CNAAIS).

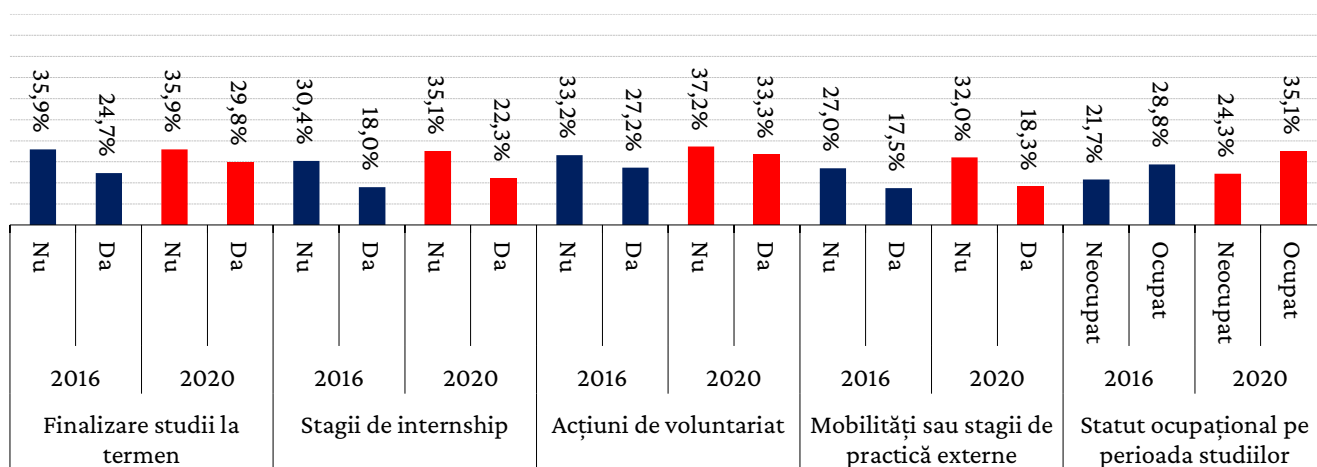
8.3. Experiențe profesionale pe perioada studiilor

- Finalizarea la termen a studiilor scade cu până la 11,2% șansele unui absolvent de licență să fie supracalificat (să fie angajat și să aibă o ocupație ce necesită absolvirea unei forme de învățământ preuniversitar).
- Efectuarea unui stagiu a unei sau mobilități internaționale pe perioada studiilor scade șansele unui absolvent să fie supracalificat cu un procent cuprins între 54,3% (T+5) și 74,39% (T+1) în cazul studiilor de licență, respectiv 129% (T+5) și 39,4% (T+1) în cazul studiilor de master.
- Efectuarea unui stagiu de internship scade șansele unui absolvent să fie supracalificat cu un procent cuprins între 68,9% (T+5) și 57,4% (T+1) în cazul studiilor de licență, respectiv 37,6% (T+5) și 35,7% (T+1) în cazul studiilor de master.
- Absolvenții angajați pe perioada studiilor tind să fie mai degrabă supracalificați după finalizarea stagiului universitar.

8.3.1. Finalizarea studiilor la termen

Absolvirea la termen a studiilor universitare nu poate fi corelată cu un impact pozitiv în ceea ce privește evitarea surpracalificării, dacă ne referim la nivel de **licență**. Astfel, procentul de absolvenți supracalificați care au terminat studiile mai târziu este procentual mai mic față de cei care au finalizat stagiul universitar la termen, cu un procent variind între **6,1%** (T+1) și **11,2%** (T+5).

Figură 57. Procentul de absolvenți de învățământ superior de licență, în noiembrie 2021, supracalificați în funcție de diferite experiențe profesionale pe perioada studiilor (sursa: CNAAIS)..

8.3.2. Stagii de internship

Efectuarea unui stagiu de internship reprezintă unul dintre cei mai importanți predictorii în ceea ce privește evitarea unei ocupații în care absolventul să fie supracalificat. Diferența procentuală între absolvenții de **licență** supracalificați, în funcție de efectuarea unui astfel de stagiu, scade relativ puțin în timp, de la **12,8%** (T+1) la **12,4%** (T+5). De asemenea, la nivelul absolvenților de **master**, această diferență se menține la un nivel similar, scăzând de la **7,9%** (T+1) la **6,4%** (T+5).

8.3.3. Activități de voluntariat

Pe termen scurt (T+1), realizarea unor activități de voluntariat pare să influențeze pozitiv convergența între calificarea universitară și statusul ocupațional, astfel încât la **licență**, procentul de supracalificați este cu **6%** mai mare în favoarea celor care au realizat astfel de activități. Pe termen mediu (T+5), diferența scade procentual (ajungând la 1,2%). În ceea ce privește absolvenții de **master**, tendința se păstrează atât pe termen scurt (3%), cât și pe termen mediu (5,5%).

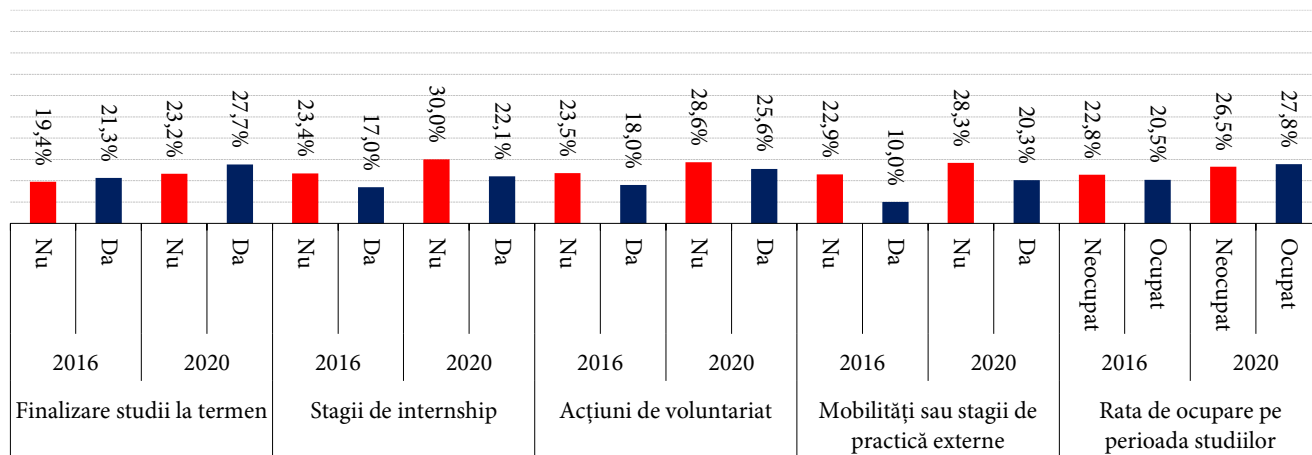
8.3.4. Mobilități sau stagii de practică externe

Efectuarea unei mobilități de practică reprezintă un factor determinant în evitarea supracalificării ulterior finalizării studiilor universitare. În cazul studiilor de **licență**, diferența procentuală scade, în timp, de la **13,7%** (T+1) la **9,5%** (T+5). În ceea ce privește studiile de **master**, această diferență crește în timp, de la **8%** (T+1) la **12,9%** (T+5).

8.3.5. Angajarea pe perioada studiilor

În cazul absolvenților de învățământ superior de **licență** care au fost angajați pe perioada studiilor poate fi identificată o rată de supracalificare mai mare, în comparație cu cei care nu au fost angajați. Procentul scade, însă, de la **10,8%** (T+1) la **7,1%** (T+5). În cazul absolvenților de **master**, tendința este inversată, astfel procentul scade de la **1,3%** (T+1) la **-2,3%** (T+5).

Figură 58. Procentul de absolvenți de învățământ superior de master, în noiembrie 2021, supracalificați în funcție de diferite experiențe profesionale pe perioada studiilor (sursa: CNAAIS).

8.4. Domeniul de studiu

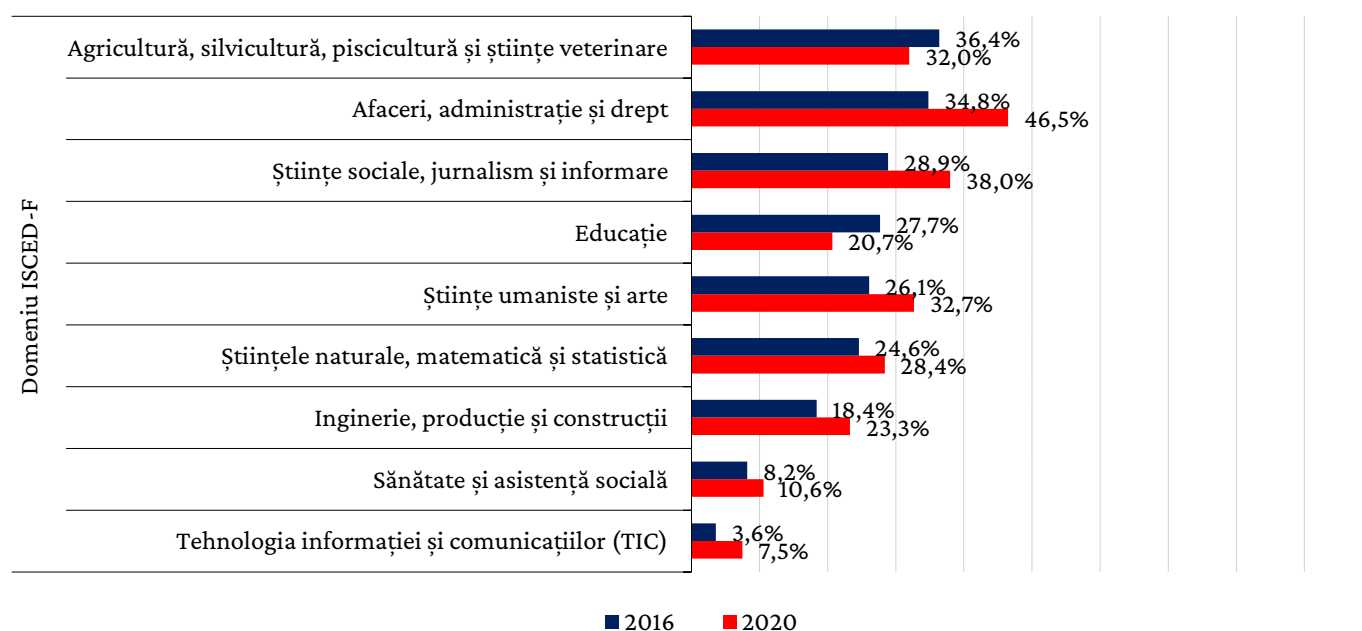
- Rata de supracalificare în funcție de domenii: Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) (5,5%), Sănătate și asistență socială (9,3%), Inginerie, producție și construcții (20,5%), Educație (25%), Științele naturale, matematică și statistică (25,9%), Științe umaniste și arte (28,9%), Științe sociale, jurnalism și informare (33,0%), Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare (33,9%), Afaceri, administrație și drept (39,6%).
- Absolvenții de licență din domeniul Educație sunt singurii care obțin, în general, venituri lunare medii nete mai mari în momentul în care sunt supracalificați.

- Un absolvent supracalificat de licență din domeniul Sănătate și asistență socială câștigă, în medie, cu 97,5% mai puțin decât unul care lucrează în acord cu calificările obținute. Similar, la master, un absolvent supracalificat în domeniul Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) câștigă, în medie, cu 74,4% mai puțin decât unul calificat.

Cea mai mică rată de supracalificare în cazul absolvenților de studii universitare la un an de la finalizarea acestora (T+1) s-a înregistrat în domeniul *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* – **7,5%**. La polul opus, aproape 1 din 2 absolvenți din domeniul *Afaceri, administrație și drept* (**46,5%**) erau supracalificați. Un procent apropiat s-a înregistrat în cazul absolvenților de la *Științe sociale, jurnalism și informare* (**38%**). Dacă ne raportăm la T+5, procentele au variat între **3,6%** (*Tehnologia informației și comunicațiilor – TIC*) și **36,4%** (*Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare*).

Din punct de vedere al evoluției în timp a ratei de supracalificare, procentul absolvenților aflați în această situație scade în funcție de creșterea numărului de ani de la absolvire. Dacă ne raportăm la domeniile de studii ISCED-F, aceasta scade între T+1 și T+5 cu un procent cuprins între **2,4%** (*Sănătate și asistență socială*) și **11,7%** (*Afaceri, administrație și drept*). Un regres, prin creșterea procentului de absolvenți supracalificați, s-a înregistrat în cazul a două domenii, respectiv *Educație* (**7%**) și *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (**4,4%**).

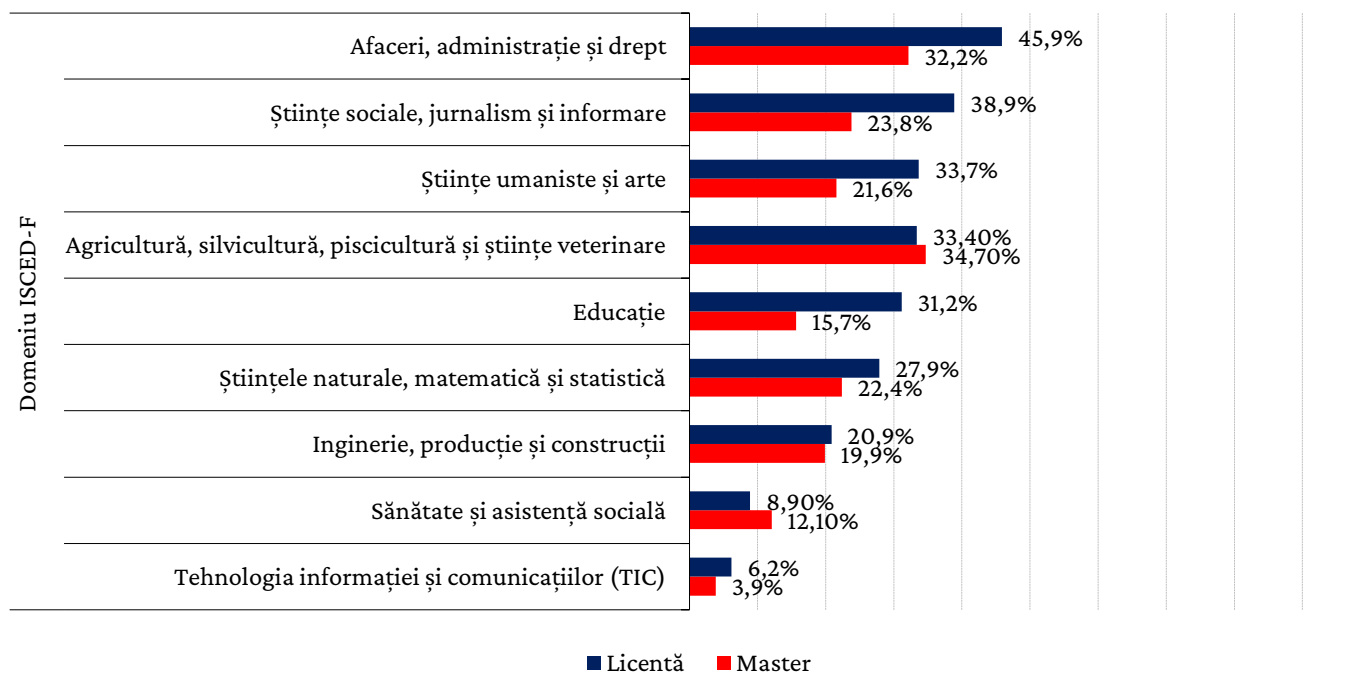
Figură 59. Procentul de absolvenți de învățământ superior supracalificați în funcție de domeniul ISCED-F și cohortă (sursa: CNAAIS).

În ceea ce privește analiza procentului de absolvenți supracalificați din perspectiva diferenței de nivel de studiu, am identificat două domenii ISCED-F în care absolvenții de studii de **master** au un procent mai mare de supracalificare decât cei care au finalizat **licența**. Este vorba de domeniul *Sănătate și asistență socială*, unde s-a înregistrat o diferență procentuală de **3,2%**, respectiv *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (**1,3%**). În cazul primului domeniu menționat, acest lucru poate fi explicat printr-o prevalență în cazul absolvenților de licență a unuia dintre domeniile de studiu cu cea mai mare rată de ocupare, *Medicină*. Astfel, **41,6%** dintre respondenții de licență CNAAIS din domeniul ISCED-F *Sănătate și asistență socială* au absolvit studii în domeniul *Medicină*, pe când în cazul studiilor de master s-a înregistrat doar un procent de **9,9%**.

Convergența între calificarea universitară și statusul ocupațional

Figură 60. Procentul de absolvenți de învățământ superior supracalificați în funcție de domeniul ISCED-F și nivel de studii (sursa: CNAAIS).

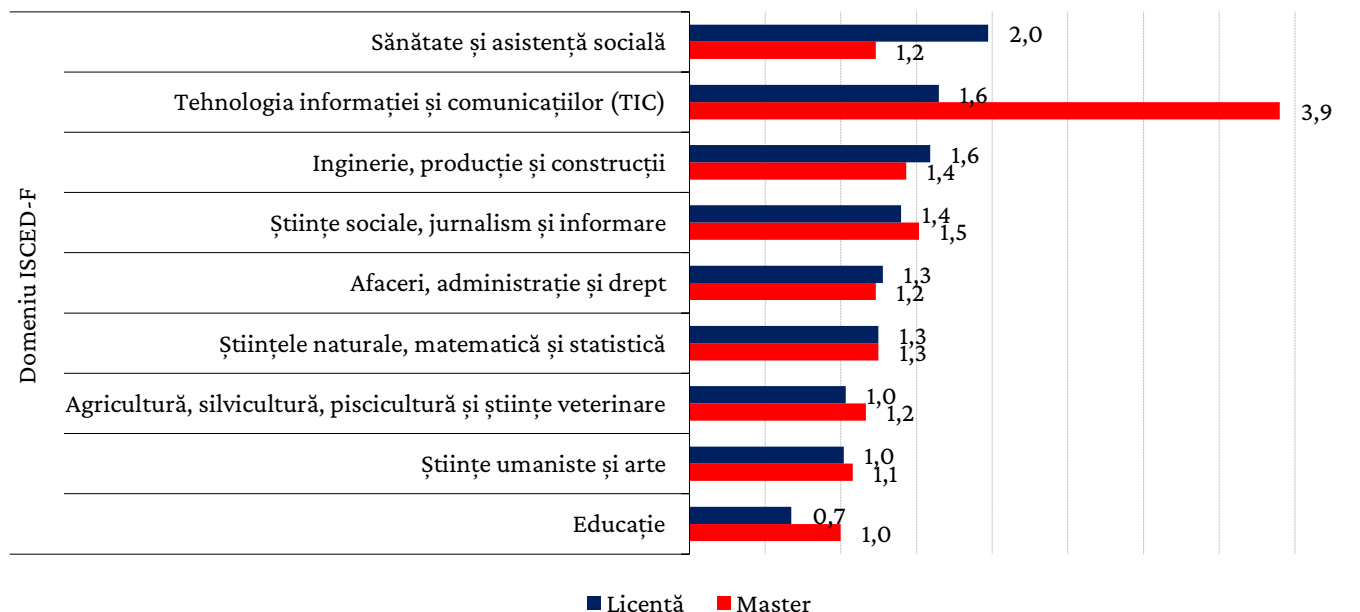

În unele cazuri diferențe relativ mici, (sub 6%), în cazul domeniilor *Inginerie, producție și construcții* (1%), *Tehnologia informației și comunicațiilor* (TIC) (2,3%) sau *Științele naturale, matematică și statistică* (5,5%). În situația unor domenii precum *Științe umaniste și arte* (12,1%), *Afaceri, administrație și drept* (13,7%) *Științe sociale, jurnalism și informare* (15,1%) sau *Educație* (15,5%), absolvirea unui nivel de studii superioare scade semnificativ șansele absolvenților de învățământ universitar de a lucra într-o poziție pentru care sunt supracalificați.

Una dintre cele mai vizibile consecințe ale supracalificării este, în general, obținerea unor venituri medii nete lunare mai mici. Singurul domeniu al cărui absolvenți obțin venituri mai mari în cazul în care sunt supracalificați este *Educație*. Astfel, absolvenții de **licență** din acest domeniu care sunt încadrați ca fiind supracalificați au venituri cu **32,5%** mai mari decât colegii lor care au o ocupație conform calificării lor din punct de vedere al nivelului de educație absolvit.

Studiu privind angajabilitatea absolvenților de învățământ superior din România (2021)

Figură 61. Raportul între veniturile absolvenților calificați și cei supracalificați, în funcție de domeniul ISCED-F și nivel de studiu (sursa: CNAAIS).

De asemenea, absolvenții de licență din domeniul *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* au mediane similare ale veniturilor nete lunare, indiferent dacă sunt supracalificați sau nu. În rest, absolvenții care sunt supracalificați obțin venituri mai mici decât absolvenții din același domeniu încadrați conform nivelului de studii absolvit cu un procent cuprins între **2%** (*Științe umaniste și arte*) și **97,5%** (*Sănătate și asistență socială*).

În cazul absolvenților de **master**, cei care au finalizat studii în domeniul *Educație* obțin mediane ale veniturilor lunare similare, indiferent de ciclul de studii absolvit. Diferențele procentuale pozitive în favoarea celor care nu sunt supracalificați variază între **8%** (*Științe umaniste și arte*) și **290%** (*Tehnologia informației și comunicațiilor – TIC*).

8.5. Impactul asupra veniturilor

- Per ansamblu, statutul de supracalificat aduce venituri medii lunare nete (3.165 lei) cu până la 1.354 lei mai mici în comparație cu un absolvent calificat la locul de muncă (4.519 lei).
- Raportul între veniturile mediane ale absolvenților cu calificări adecvate ocupației și a celor supracalificați scade în funcție de nivelul de studii absolvit.
- Diferența de venituri medii între absolvenții cu calificări adecvate ocupației și a celor supracalificați crește în timp, ajungând de la 1,33 ori (T+1) la 1,45 (T+5).
- Absolvenții de licență din domeniul *Educație* supracalificați sunt singurii care obțin venituri mai mari decât cei care au un loc de muncă corespunzător nivelului lor de studii (cu până la 32,5% raportat la mediane).
- Absolvenții din domeniul *Tehnologia Informației și Comunicațiilor (TIC)* care sunt angajați în acord cu calificările universitare câștigă de până la 1,6 ori (licență), respectiv 3,9 ori (master) mai mult decât cei supracalificați.
- Cele mai mici diferențe între veniturile absolvenților calificați la locul de muncă și ale celor supracalificați s-au înregistrat în cazul domeniilor *Educație* (L – 0,7 ori, M – 1), *Științe umaniste și arte* (L – 1, M – 1,1) sau *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (L – 1, M – 1,2).
- Domenii în care s-au înregistrat diferențe semnificative între absolvenții calificați și cei supracalificați la locul de muncă, pe lângă *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* sunt *Științe sociale, jurnalism și informare* (L – 1,4 ori, M – 1,5 ori), *Inginerie, producție și construcții* (L – 1,6 ori, M – 1,4 ori) sau *Afaceri, administrație și drept* (L – 1,3 ori, M – 1,2 ori).

În general, absolvenții de învățământ superior care au o ocupație ce necesită studii de un nivel educațional inferior obțin venituri mai mici decât cei care sunt încadrați conform calificărilor obținute. Situația este reflectată în acest sens și în cazul răspunsurilor colectate prin intermediul CNAAIS:

- Absolvenții de **licență** calificați au venituri mediane de până la **1,44** ori mai mari decât cei supracalificați, raportul fiind similar și în cazul veniturilor medii (**1,4** ori).

- Absolvenții de **master** calificați au venituri mediane de până la **1,39 ori** mai mari decât cei supracalificați, raportul fiind apropiat și în cazul veniturilor medii (**1,22** ori).
- Pe **termen scurt (T+1)**, absolvenții calificați câștigă venituri mediane cu până la **1,46** ori mai mari decât cei supracalificați, un raport similar înregistrându-se și în cazul veniturilor medii (**1,33** ori).
- Pe **termen mediu (T+5)**, absolvenții cu o ocupație convergentă calificării universitare obțin venituri mediane de până la **1,34** ori mai mari decât în cazul celor supracalificați, fiind consemnat un raport apropiat și în cazul veniturilor medii (**1,31** ori).

Tabel 17. Veniturile medii și mediane nete ale absolvenților de învățământ superior, în funcție de nivelul de studiu, anul absolvirii și convergența între calificarea universitară și statusul ocupațional (sursa: CNAAIS).

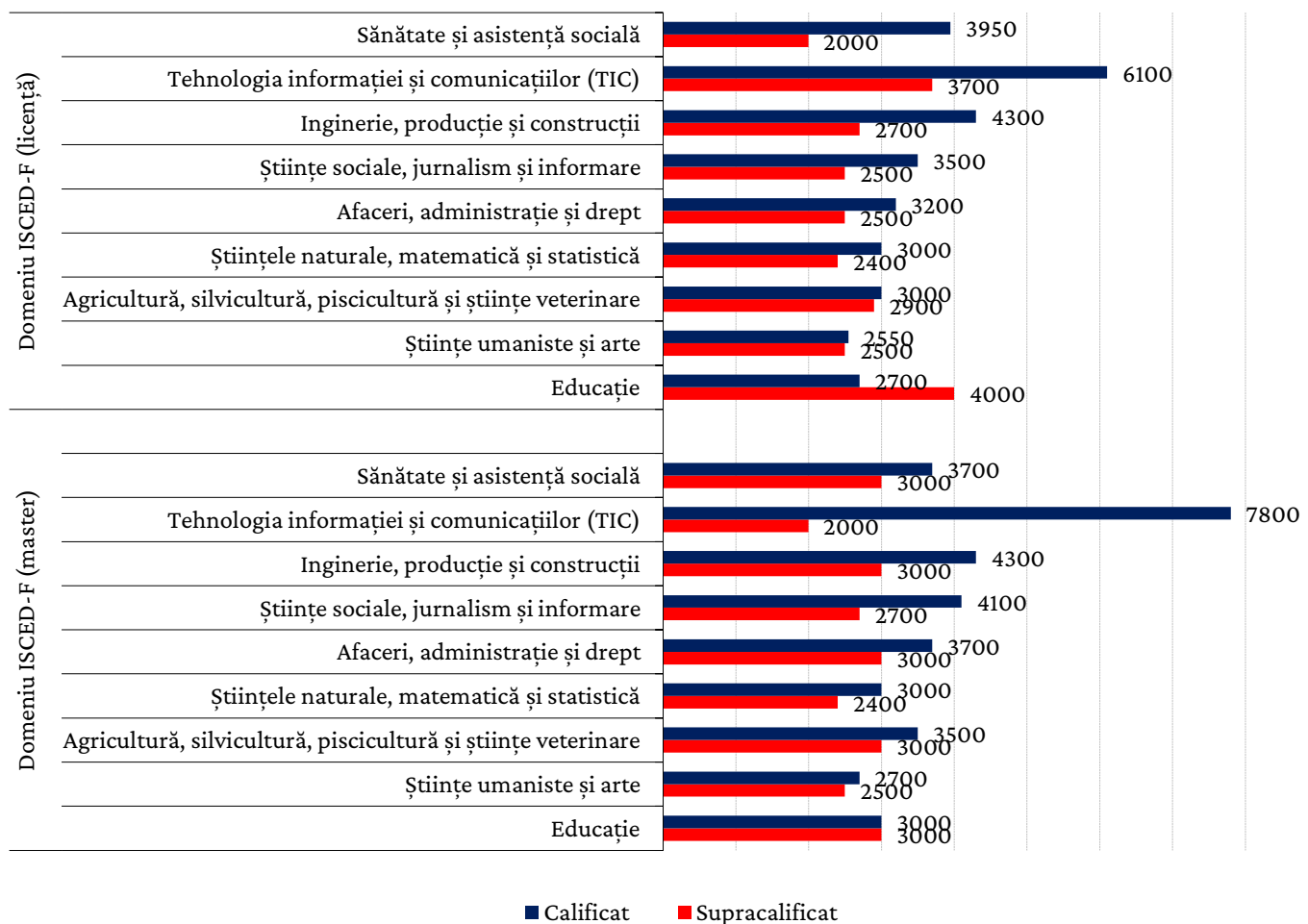
Categorie	Subcategorie	Absolvenți calificați la locul de muncă		Absolvenți supracalificați la locul de muncă	
		Venit mediu net	Venit median net	Venit mediu net	Venit median net
Nivelul de studii	Licență	4.423	3.500	3.071	2.500
	Master	4.677	3.650	3.355	2.999
Anul absolvirii	2016 (T+5)	5.006	4.000	3.434	3.000
	2020 (T+1)	3.843	3.200	2.876	2.440

În ceea ce privește raportul medianelor veniturilor nete între absolvenții de învățământ superior de **licență** calificați pentru locul de muncă și cei supracalificați, remarcăm următoarele situații:

- Există un singur domeniu de studiu ISCED-F în care absolvenții care lucrează conform calificărilor universitare obțin venituri mai mici decât cei supracalificați – *Educație*, raport 0,7.
- Cele mai mari raporturi între veniturile mediane nete ale absolvenților calificați în raport cu cei supracalificați s-au înregistrat în cazul absolvenților din domenii precum *Sănătate și asistență socială* (2 ori), *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (1,6 ori) sau *Inginerie, producție și construcții*.
- Prin comparație, în cazul absolvenților din domenii precum *Științe umaniste și arte* (1) sau *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (1) se înregistrează paritate între veniturile celor calificați și ale celor supracalificați.

Studiu privind angajabilitatea absolvenților de învățământ superior din România (2021)

Figură 62. Distribuția veniturilor (mediane) nete obținute în funcție de domeniul de studiu ISCED-F și de nivelul de studii absolvit (sursa: CNAAIS).

În cazul absolvenților de **master**, situația privind raporturile între veniturile (mediane) nete ale absolvenților calificați și supracalificați este următoarea:

- Nu există niciun domeniu în care absolvenții supracalificați să obțină venituri nete mai mari decât cei calificați.
- Domeniile aproape de paritate din acest punct de vedere sunt *Educație* (1) și *Științe umaniste și arte* (1,1 ori).
- Cel mai mare raport între veniturile absolvenților calificați și cei supracalificați s-a înregistrat în domeniul *Tehnologia informațiilor și comunicațiilor (TIC)* (3,9 ori), urmat de *Științe sociale, jurnalism și informare* (1,5) și *Inginerie, producție și construcții* (1,4).

8.6. Reflectări subiective

- *Ocuparea absolvenților într-un domeniu de activitate diferit de domeniul de studiu reprezintă una dintre principalele cauze ale supracalificării absolvenților de învățământ superior.*
- *Un nivel de studii superior, genul masculin al absolventului sau un stoc superior de educație în familie implică o perspectivă mai pozitivă cu privire la concordanța între domeniul de studiu și cel de activitate.*
- *Efectuarea unui stagiu de internship (3,29 ori), a unei mobilități sau stagiu de practică externă (3,26 ori) sau a unor activități de voluntariat (2,73 ori) crește semnificativ șansele ca absolvenții să considere că au o ocupație într-un domeniu de activitate concordant cu domeniul de studiu.*
- *Diferențele de venit între cei care au apreciat domeniul de activitate ca fiind concordant cu cel de studiu cresc în timp, dar sunt mai mici raportat la un nivel de studiu superior.*

- Opțiunea absolvenților pentru un domeniu diferit de activitate față de cel specific studiilor este una dintre principalele cauze ale supracalificării absolvenților de învățământ superior.
- Doar jumătate dintre absolvenții de învățământ superior au apreciat în mod pozitiv utilitatea studiilor universitare raportat la ocupația din prezent. Percepția pozitivă se intensifică în timp și este mai mare în cazul absolvenților de master decât în cazul celor de licență.
- Domeniile în care absolvenții au apreciat cel mai mult studiile absolvite sunt Sănătate și asistență socială (72%), Educație (60,6%) și Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) (57,8%). Prin comparație, absolvenții care au indicat cea mai mică utilitate a studiilor raportată la locul de muncă sunt cei din Științe umaniste și arte (46%), Afaceri, administrație și drept (45,3%) și Științe sociale, jurnalism și informare (37,7%).
- Percepția pozitivă cu privire la utilitatea studiilor universitare absolvite în obținerea unui loc de muncă este corelată cu câștigarea unor venituri lunare medii mai mari.
- Absolvirea unei instituții de învățământ superior prestigioase în percepția absolvenților indică câștiguri lunare medii mai mari.

8.6.1. Concordanță domeniu de studiu – domeniu de activitate

Raportat la principalele variabile care descriu caracteristici socioeconomice și de școlaritate sau experiențe profesionale pe perioada studiilor s-au înregistrat diferențe notabile în următoarele cazuri:

- În cazul absolvenților de **master**, diferența între cei care au considerat că există o concordanță între domeniul de studiu și cel de activitate, respectiv cei care au apreciat că acestea sunt diferite, este de **49,8%** în favoarea primei categorii menționate.
- Absolvenții de gen **masculin** apreciază mai des decât cei de gen **feminin** că au un domeniu de activitate în concordanță cu studiile absolvite.
- **Primii studenți în familie** consideră mai frecvent decât cei cu un stoc superior de educație în familie că au un domeniu de activitate în concordanță cu studiile absolvite.
- Realizarea unui **stagiu de internship** conduce la o diferență de **53,4%** între absolvenții care au apreciat că există o concordanță între domeniul de activitate și cel aferent studiilor absolvite.
- Efectuarea unei **mobilități sau stagiului de practică externă** implică o diferență de **53%** între absolvenții care au apreciat că există o concordanță între domeniul de activitate și cel aferent studiilor absolvite.

Tabel 18. Aprecierea subiectivă a domeniului de activitate din noiembrie 2021, raportat la domeniul de studiu în raport cu diferite caracteristici socioeconomice și de școlaritate sau experiențe profesionale pe perioada studiilor (sursa: CNAAIS).

		În concordanță	Diferit
Nivelul de studii	Licență	69,4%	30,6%
	Master	74,9%	25,1%
Anul absolvirii	2016 (T+5)	71,0%	29,0%
	2020 (T+1)	71,9%	28,1%
Genul	Masculin	73,0%	27,0%
	Feminin	70,3%	29,7%
Statut socioeconomic precar	Nu	71,6%	28,4%
	Da	70,0%	30,0%
Primul student în familie	Nu	72,3%	27,7%
	Da	70,3%	29,7%
Finalizare studii la termen	Nu	63,7%	36,3%
	Da	72,0%	28,0%
Stagii de internship	Nu	68,3%	31,7%
	Da	76,7%	23,3%
Acțiuni de voluntariat	Nu	69,9%	30,1%
	Da	73,2%	26,8%
Mobilități sau stagii de practica externe	Nu	70,6%	29,4%
	Da	76,5%	23,5%
Rata de ocupare pe perioada studiilor	Persoană neocupată	71,6%	28,4%
	Persoană ocupată	71,2%	28,8%

Altminteri, diferențele între absolvenții care au apreciat că se resimte o concordanță între domeniul de studiu absolvit și domeniul de activitate se regăsesc și în ceea ce privește veniturile mediane nete obținute.

- În cazul absolvenților de **licență**, cei care au apreciat că au o ocupație într-un domeniu de activitate concordant cu domeniul de studiu câștigă cu aproximativ un sfert mai mult decât cei care au indicat un răspuns negativ, atât pe termen scurt de la absolvire (**25%**), cât și pe termen mediu (**26,7%**).
- În cazul absolvenților de **master**, cei care au apreciat că au o ocupație într-un domeniu de activitate concordant cu domeniul de studiu câștigă cu peste **10%** mai mult decât cei care au indicat un răspuns negativ, atât pe termen scurt de la absolvire (**10,3%**), cât și pe termen mediu (**14,3%**).

Tabel 19. Aprecierea subiectivă a domeniului de activitate din noiembrie 2021, raportat la domeniul de studiu în raport cu diferite caracteristici socioeconomice și de școlaritate sau experiențe profesionale pe perioada studiilor (sursa: CNAAIS).

		Licență		Master	
		În concordanță	Diferit	În concordanță	Diferit
Anul absolvirii	2016	3.800	3.000	4.000	3.500
	2020	3.000	2.400	3.200	2.900

Ulterior, am testat din punct de vedere statistic în ce măsură absolvenții de învățământ superior apreciază în mod obiectiv situația în care sunt calificați sau supracalificați, prin calcularea coeficientului de corelație Pearson între indicatorul mai sus amintit și cel care a determinat supracalificarea într-o manieră obiectivă și care descrie *discrepanța verticală privind calificarea absolvenților*.

Tabel 20. Coeficientul de corelație Pearson între discrepanța verticală privind calificarea absolvenților (supracalificare) și concordanța (subiectivă) între domeniul de studiu și domeniul de activitate (sursa: CNAAIS).

		Concordanță (subiectivă) domeniu de studiu – domeniu de activitate (licență)	Concordanță (subiectivă) domeniu de studiu – domeniu de activitate (master)	Concordanță (subiectivă) domeniu de studiu – domeniu de activitate (general)
Discrepanța verticală privind absolvirea (supracalificare)	Pearson Correlation	.350**	.308**	.338**
	Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000
	N	3630	2079	5709

** . Legătura statistică este semnificativă la un nivel de încredere de 99%.

Rezultatul a indicat o legătură statistică **relevantă** și de intensitate **medie**, care poate fi explicată printr-o percepție relativ ridicată a absolvenților privitoare la concordanța între domeniul de studiu absolvit și domeniul de activitate în care sunt încadrați. Rezultatul este supus unor limitări (ex. existența unei ocupații într-un domeniu de activitate diferit domeniului de studiu nu implică automat necesitatea unor calificări educaționale inferioare), însă indică faptul că opțiunea absolvenților pentru un domeniu diferit de activitate față de cel specific studiilor este una dintre principalele cauze ale supracalificării absolvenților de învățământ superior.

Remarcăm, de asemenea, faptul că în cazul absolvenților de **licență**, legătura statistică dintre variabilele analizate este mai mare, ceea ce subliniază încă o dată faptul că această categorie de absolvenți se confruntă cu dificultăți mai mari în integrarea în piața muncii.

8.6.2. Utilitatea studiilor absolvite

Principalele rezultate obținute în urma interpretării răspunsurilor sunt:

- Percepția pozitivă cu privire la utilitatea studiilor crește în timp.
- Aceasta este mai mare în cazul absolvenților de studii superioare cu un nivel superior.
- Domeniile în care absolvenții au apreciat cel mai mult utilitatea studiilor raportat la angajare sunt *Sănătate și asistență socială* (72%), *Educație* (60,6%) și *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (57,8%).
- La polul opus, absolvenții care au apreciat cel mai negativ utilitatea studiilor raportat la statutul ocupațional sunt *Științe umaniste și arte* (46%), *Afaceri, administrație și drept* (45,3%) și *Științe sociale, jurnalism și informare* (37,7%).

Convergența între calificarea universitară și statusul ocupațional

Tabel 21. Distribuția răspunsurilor privind importanța studiilor absolvite în obținerea locului de muncă actual în funcție de cohortă, nivel de studii și domeniu ISCED-F (sursa: CNAAIS).

Categorie	Subcategorii	-	Neutru	+
Anul absolvirii	2016 (T+5)	30,2%	16,2%	53,6%
	2020 (T+1)	32,0%	18,0%	50,0%
Nivelul de studii	Licență	32,7%	16,7%	50,6%
	Master	28,1%	17,4%	54,6%
ISCED-F	Educație	21,1%	18,2%	60,6%
	Științe umaniste și arte	41,8%	12,2%	46,0%
	Științe sociale, jurnalism și informare	41,2%	21,1%	37,7%
	Afaceri, administrație și drept	34,4%	20,3%	45,3%
	Științele naturale, matematică și statistică	34,8%	15,3%	49,9%
	Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)	26,4%	15,8%	57,8%
	Inginerie, producție și construcții	28,4%	17,0%	54,6%
	Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	31,2%	17,3%	51,5%
Sănătate și asistență socială	16,3%	11,7%	72,0%	

În vederea stabilirii unei legături statistice între câștigul lunar mediu net și percepția utilității studiilor universitare absolvite în obținerea locului de muncă am calculat coeficientul de corelație al rangurilor Kendall. Rezultatul indică o legătură statistică relevantă, cu o intensitate scăzută. Prin urmare, o percepție pozitivă cu privire la utilitatea studiilor universitare absolvite în obținerea unui loc de muncă indică venituri lunare medii mai mari.

Tabel 22. Coeficientul de corelație al rangurilor Kendall între câștigul lunar mediu net și percepția rolului studiilor universitare absolvite în obținerea locului de muncă (sursa: CNAAIS).

		Percepție rol studii absolvite în ocupare
Câștig lunar mediu net	Correlation Coefficient	.105**
	Sig. (2-tailed)	.000
	N	6261

** . Legătura statistică este semnificativă la un nivel de încredere de 99%.

8.6.3. Importanța prestigiului instituției de învățământ superior în ocupare

Cele mai importante aspecte care au rezultat în urma interpretării rezultatelor sunt:

- Procentul de respondenți care au apreciat importanța prestigiului instituției de învățământ superior în obținerea locului de muncă este unul relativ scăzut, însă crește cu un procent mic în timp.
- Similar, absolvenții cu un nivel superior de studii au apreciat într-o mai mare măsură faptul că prestigiul instituției de învățământ superior i-a ajutat în obținerea locului de muncă.
- Domeniile în care absolvenții au apreciat că prestigiul instituției de învățământ superior a avut un rol important în angajare sunt *Sănătate și asistență socială* (35,4%), *Educație* (30,7%) și *Inginerie, producție și construcții*.
- Absolvenții din domenii precum Științele naturale, matematică și statistică (21,7%), Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) (20,4%) și Științe sociale, jurnalism și informare (18,5%) sunt cei care au indicat cel mai puțin frecvent importanța prestigiului instituției de învățământ superior în obținerea locului de muncă.

Studiu privind angajabilitatea absolvenților de învățământ superior din România (2021)

Tabel 23. Distribuția răspunsurilor privind importanța prestigiului instituției de învățământ superior absolvite în obținerea locului de muncă actual în funcție de cohortă, nivel de studii și domeniu ISCED-F (sursa: CNAAIS).

Categorie	Subcategorie	-	Neutru	+
Anul absolvirii	2016 (T+5)	49,2%	23,5%	27,3%
	2020 (T+1)	49,1%	25,9%	24,9%
Nivelul de studii	Licență	50,9%	23,6%	25,5%
	Master	46,2%	26,2%	27,6%
ISCED-F	Educație	40,2%	29,0%	30,7%
	Științe umaniste și arte	59,0%	14,9%	26,0%
	Științe sociale, jurnalism și informare	58,8%	22,7%	18,5%
	Afaceri, administrație și drept	50,9%	26,4%	22,8%
	Științele naturale, matematică și statistică	51,2%	27,2%	21,7%
	Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)	50,1%	29,5%	20,4%
	Inginerie, producție și construcții	45,8%	25,0%	29,2%
	Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	47,5%	28,5%	24,0%
Sănătate și asistență socială	40,4%	24,2%	35,4%	

În vederea stabilirii unei legături statistice între câștigul lunar mediu net și percepția importanței instituției de învățământ superior absolvite în obținerea locului de muncă am calculat coeficientul de corelație al rangurilor Kendall. Rezultatul indică o legătură statistică relevantă, cu o intensitate scăzută. Putem concluziona că absolvenții care consideră că au absolvit o instituție de învățământ superior prestigioasă tind să obțină venituri lunare medii mai mari.

Tabel 24. Coeficientul de corelație rangurilor Kendall între câștigul lunar mediu net și percepția rolului instituției de învățământ superior absolvite în obținerea locului de muncă (sursa: CNAAIS).

		Percepție rol prestigiul universității în ocupare
Câștig lunar mediu net	Correlation Coefficient	.044**
	Sig. (2-tailed)	.000
	N	6261

** . Legătura statistică este semnificativă la un nivel de încredere de 99%.

9. Abilități și competențe

Educația joacă un rol extrem de important în formarea de abilități și competențe. Concret, diferența de abilități dintre cei care urmează o formă de învățământ și cei care nu urmează este echivalentul a aproximativ doi ani și jumătate suplimentari de educație (OECD 2017). De asemenea, în procesul de recrutare, **angajatorii tind să aleagă tineri care dețin diplome și certificate de calificare deoarece persoanele cu diplome superioare reprezintă**, de obicei, **garanția că acele persoane dețin abilități și competențe ridicate** (OECD 2017). Prin urmare, dobândirea și dezvoltarea unor abilități și competențe sunt vitale pentru facilitarea inserției pe piața forței de muncă.

Instituțiile de învățământ superior sunt deseori criticate că nu pregătesc absolvenții pentru piața forței de muncă, mai exact pentru ceea ce presupune partea practică a calificării lor. Prin urmare, instituțiile au depus mai mult efort pentru rezolvarea acestor probleme identificate (Abelha 2020). De exemplu, în România sunt reglementate serviciile de consiliere în carieră¹⁸, iar cel mai important act normativ este OMEN nr. 650/2014 *pentru aprobarea Metodologiei-cadru privind organizarea și funcționarea centrelor de consiliere și orientare în carieră în sistemul de învățământ superior din România*. Una dintre cele mai importante activități menționate în acest ordin fiind „*facilitarea relației dintre studenți și piața muncii, astfel încât aceștia să cunoască nevoile și provocările reale ale pieței muncii*” (Deaconu și Hâj 2020).

9.1. Aspecte metodologice

Dacă analizăm literatura de specialitate pe acest subiect al abilităților și competențelor, cele mai întâlnite trei tipuri de abilități necesare studenților pentru a se angaja sunt: abilități socio-emoționale, abilități cognitive și abilități tehnice și profesionale (Alpaydın 2022). În cadrul CNAAIS, respondenții au fost invitați să își estimeze nivelul în ceea ce privește anumite abilități și/sau competențe, în special din ultimele două categorii menționate, după cum urmează:

- Abilități personale specifice domeniului studiat;
- Abilități de comunicare;
- Abilități de lucru în echipă;
- Competențe lingvistice străine;
- Abilități de rezolvare a problemelor;
- Abilități de bază IT (utilizarea pachetului Microsoft Office);
- Abilități avansate IT (programare, operare software complex);
- Abilități de planificare și organizare;

Pentru a putea măsura în ce măsură abilitățile și competențele sunt influențate de anumite caracteristici socioeconomice și de școlaritate, respectiv de anumite experiențe profesionale pe perioada studiilor, am utilizat o scală Likert de la 0 la 5, unde variantele de răspuns au fost: 0 – *nu am competență*; 1 – *într-o foarte mică măsură*; 2 – *în mică măsură*; 3 – *neutru*; 4 – *în mare măsură*; 5 – *în foarte mare măsură*. Acestea au fost afișate ca atare respondenților. Nu am luat în considerare în aplicarea testelor statistice de mai jos, respectiv alte prelucrări. De asemenea, unele prelucrări au fost realizate ținând cont de fiecare răspuns în parte pentru a putea stabili mai bine anumite caracteristici ale variabilelor utilizate, fiind recodate în funcție de percepția asupra aptitudinilor și competențelor: 1+2 = negativ, 3 = neutru, 4+5 = pozitiv. Doar persoane ocupate. Dacă sunt neocupate, se menționează.

9.2. Venitul net lunar

- *Dezvoltarea abilităților lingvistice străine, de rezolvare a problemelor și cele în domeniul IT, implică obținerea unui venit mediu net lunar mai mare.*
- *Absolvenții de licență care au abilități mai ridicate de comunicare obțin venituri mai mici. În cazul studiilor de master, acest tip de abilități nu mai este relevant din punct de vedere statistic.*

¹⁸ OMEC nr. 3235/2005 *privind organizarea ciclului de studii universitare de licență* și Legea educației naționale nr. 1/2011.

- Dezvoltarea abilităților profesionale specifice domeniului studiat joacă un rol important, în special pe termen scurt de la absolvirea studiilor (T+1), în obținerea unor câștiguri lunare mai mari.
- Capacitatea de bază de a opera sisteme electronice este corelată în mod direct cu câștiguri lunare superioare.
- Însușirea unor abilități avansate în domeniul IT reprezintă cea mai sigură opțiune de a avea venituri mai mari.
- Abilitatea de a lucra în echipă nu influențează într-o manieră relevantă din punct de vedere statistic, veniturile lunare obținute de absolvenții de învățământ superior.

Una dintre cele mai facile modalități de a verifica modul în care abilitățile și competențele influențează ocuparea absolvenților de învățământ superior este aceea de a raporta scorul obținut la venitul net lunar. Astfel, tabelul de corelație de mai jos prezintă relația directă între venit și o serie de competențe individuale, fiind arătat empiric faptul că cei cu un venit mai ridicat posedă un grad mai ridicat pentru competențele lingvistice străine, abilitățile de rezolvare a problemelor, precum și abilitățile IT (indiferent dacă vorbim de abilități de bază, ori avansate). Acest rezultat se menține în timp, fiind valabil în cazul ambelor cohorte analizate. În subsidiar, nu există o relație semnificativă statistic între venit și un set de abilități ce țin de planificare și organizare, respectiv posibila eficientizare a activității.

Tabel 25. Coeficientul de corelație Pearson între veniturile medii lunare nete și măsurarea nivelului unor abilități și competențe, în funcție de cohortă (sursa: CNAAIS).

		Abilități profesionale specifice domeniului studiat	Abilități de comunicare	Abilități de lucru în echipă	Competențe lingvistice străine	Abilități de rezolvare a problemelor	Abilități de bază IT	Abilități avansate IT	Abilități de planificare și organizare
2016 (T+5)	Pearson Correlation	.013	-.042*	-.017	.205**	.131**	.121**	.291**	.019
	Sig. (2-tailed)	.462	.018	.340	.000	.000	.000	.000	.296
	N	3096	3133	3112	3118	3125	3116	2648	3122
2020 (T+1)	Pearson Correlation	.083**	-.001	.013	.187**	.117**	.114**	.242**	.010
	Sig. (2-tailed)	.000	.952	.537	.000	.000	.000	.000	.639
	N	2400	2405	2406	2401	2404	2395	2068	2400

*. Legătura statistică este semnificativă la un nivel de încredere de 95%.

** . Legătura statistică este semnificativă la un nivel de încredere de 99%.

Rezultatul corelărilor între nivelul de studiu absolvit și abilitățile deținute de absolvenți ne indică următoarele aspecte:

- În cazul absolvenților de studii universitare de **licență**, abilitățile profesionale specifice domeniului studiat au un rol semnificativ mai important decât în cazul celor de **master**.
- Absolvenții de **licență** care au abilități mai ridicate de *comunicare* obțin venituri mai mici. În cazul studiilor de **master**, acest tip de abilități nu mai este relevant din punct de vedere statistic.
- *Competențele lingvistice avansate* sunt un indicator bun al unor venituri lunare mai mari, în special în cazul absolvenților de **master**.
- Similar, *abilitățile de rezolvare a problemelor* sunt relevante pentru obținerea unor câștiguri mai mari, în special în cazul absolvenților de **master**.
- Pe lângă *abilitățile de bază în domeniul IT*, cele *avansate* reprezintă și în acest caz un determinant al unor venituri mai mari. La fel ca în alte cazuri de mai sus, acestea joacă un rol mai important în cazul absolvenților de **master**.

Abilități și competențe

Tabel 26. Coeficientul de corelație Pearson între veniturile medii lunare nete și măsurarea nivelului unor abilități și competențe, în funcție de nivel de studiu (sursa: CNAAIS).

		Abilități profesionale specifice domeniului studiat	Abilități de comunicare	Abilități de lucru în echipă	Competențe lingvistice străine	Abilități de rezolvare a problemelor	Abilități de bază IT	Abilități avansate IT	Abilități de planificare și organizare
Licență	Pearson Correlation	.053**	-.045**	-.009	.189**	.114**	.110**	.267**	-.011
	Sig. (2-tailed)	.002	.008	.579	.000	.000	.000	.000	.503
	N	3486	3523	3505	3513	3513	3498	2979	3515
Master	Pearson Correlation	.020	.004	.015	.214**	.145**	.140**	.269**	.059**
	Sig. (2-tailed)	.359	.848	.500	.000	.000	.000	.000	.009
	N	2010	2015	2013	2006	2016	2014	1736	2006

** . Legătura statistică este semnificativă la un nivel de încredere de 99%.

Din punct de vedere al medianelor veniturilor obținute în funcție de evaluarea proprie a aptitudinilor și competențelor remarcăm următoarele:

- O percepție pozitivă în ceea ce privește *abilitățile de rezolvare a problemelor* indică venituri mai mari cu până la **29,6%** (L) și **30,%** (M). Similar, *abilitățile avansate în IT* aduc venituri celor care au apreciat că au aceste aptitudini cu până la **33,3%** (L) și **25%** (M) mai mari.
- Abilitățile pozitive în ceea ce privește *lucrul în echipă* (L: **-14,3%**, M: **-12,9%**), respectiv *comunicarea* (M: **-16,7%**) sunt corelate cu venituri mai mici.
- Prezența unor *competențe lingvistice străine* (L: **31,1%**, M: **23,3%**) și ale unor *abilități de planificare și organizare* (M: **29,6%**) implică venituri semnificativ mai mari.

Tabel 27. Medianele veniturilor nete lunare ale absolvenților în funcție de evaluarea abilităților și competențelor proprii (sursa: CNAAIS).

Abilități și competențe	Evaluare	Venituri medii nete (licență)	Venituri medii nete (master)
(r) Abilități profesionale specifice domeniului	-	3.000	3.500
	Neutru	3.000	3.500
	+	3.500	3.500
(r) Abilități de comunicare	-	3.200	3.000
	Neutru	3.300	3.500
	+	3.200	3.500
(r) Abilități de lucru în echipă	-	2.800	3.100
	Neutru	3.000	3.200
	+	3.200	3.500
(r) Competențe lingvistice străine	-	2.670	3.000
	Neutru	3.000	3.000
	+	3.500	3.700
(r) Abilități de rezolvare a problemelor	-	2.600	2.700
	Neutru	2.700	3.000
	+	3.400	3.500
(r) Abilități de bază IT	-	3.000	3.000
	Neutru	3.000	3.000
	+	3.335	3.500
(r) Abilități avansate IT	-	3.000	3.200
	Neutru	3.000	3.300
	+	4.000	4.000
(r) Abilități de planificare și organizare	-	3.150	2.700

Abilități și competențe	Evaluare	Venituri medii nete (licență)	Venituri medii nete (master)
	Neutru	3.100	3.300
	+	3.200	3.500

9.3. Domeniul de studiu

- Nu există diferențe semnificative în ceea ce privește capacitatea de a lucra în echipă, respectiv abilitățile de planificare și organizare prin raportare la domeniul de studiu al absolvenților.
- În schimb, dacă ne referim la competențe precum cele avansate în IT, există diferențe semnificative între absolvenții din domeniul Educație (media răspunsurilor: 2,54) și Tehnologia informației și comunicațiilor – TIC (media răspunsurilor: 4,19).
- În general, absolvenții tind să își aprecieze în mod pozitiv abilitățile și competențele indiferent de domeniul studiat, excepții notabile înregistrându-se în cazul competențelor în IT (de bază sau avansate) sau a competențelor lingvistice străine.
- Absolvenții care consideră că și-au dezvoltat cel mai puțin abilități profesionale specifice domeniului studiat sunt cei din domeniul Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare (3,86). La polul opus, cei mai bine pregătiți absolvenți conform domeniului studiat se consideră a fi cei din Educație (4,46).

Absolvenții de învățământ superior și-au evaluat, în general, aptitudinile și competențele proprii la un nivel ridicat raportat la domeniu:

- Capacitatea de a lucra în echipă, precum și abilitățile de planificare și organizare sunt competențele cele mai frecvent întâlnite în rândul absolvenților, diferențele înregistrate între media minimă și cea maximă fiind cele mai mici. Diferențele între cea mai mică medie înregistrată, respectiv cea mai mare au fost de **7,1%** (abilități de lucru în echipă, min.: 4,35 - Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC); max.: 4,66 - Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare) și **7,4%** (abilități de planificare și organizare, min.: 4,08 – Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC), max.: 4,38 – Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare).
- Cea mai mare diferență din punct de vedere al mediei înregistrate între domeniile de studiu se regăsește în cazul abilităților avansate în IT, fiind de **65%**. Astfel, dacă absolvenții din domeniul ISCED-F Educație au înregistrat o medie de **2,54**, cei din domeniul Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) au avut o medie a răspunsurilor de **4,19**.
- Diferențe semnificative s-au înregistrat și în cazul următoarelor abilități și competențe:
  - Abilități profesionale specifice domeniului studiat – **15,5%**, min.: Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare (3,86), max.: Educație (4,46).
  - Competențe lingvistice străine – **13,3%**, min.: Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare (3,86), max.: Științe umaniste și arte (4,18).

Tabel 28. Scorurile medii obținute în evaluarea aptitudinilor și competențelor de către absolvenți, în funcție de domeniul de studiu (sursa: CNAAIS).

	Educație	Științe umaniste și arte	Științe sociale, jurnalism și informare	Afaceri, administrație și drept	Științele naturale, matematică și statistică	Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)	Inginerie, producție și construcții	Agricultură, piscicultură și științe veterinare silvicultură,	Sănătate și asistență socială
Abilități profesionale specifice domeniului studiat	4,46	4,25	3,95	4,01	4,05	4,10	4,00	3,86	4,28
Abilități de comunicare	4,53	4,39	4,45	4,37	4,36	4,07	4,17	4,41	4,30
Abilități de lucru în echipă	4,64	4,47	4,49	4,53	4,54	4,35	4,47	4,66	4,48

	Educație	Științe umaniste și arte	Științe sociale, jurnalism și informare	Afaceri, administrație și drept	Științele naturale, matematică și statistică	Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)	Inginerie, producție și construcții	Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	Sănătate și asistență socială
Competențe lingvistice străine	3,83	4,18	4,00	3,90	3,97	4,06	3,90	3,69	3,99
Abilități de rezolvare a problemelor	4,26	4,44	4,38	4,40	4,38	4,51	4,38	4,33	4,32
Abilități de baza IT	4,31	4,31	4,40	4,43	4,50	4,64	4,50	4,28	4,15
Abilități avansate IT	2,54	2,89	2,77	2,77	2,89	4,19	3,35	2,72	2,57
Abilități de planificare și organizare	4,26	4,28	4,26	4,28	4,22	4,08	4,17	4,38	4,26

Pentru a înțelege mai bine raportarea absolvenților dintr-un anumit domeniu la una dintre aptitudinile sau competențele evaluate, am analizat distribuția răspunsurilor în funcție de tendință (negativă, neutră, pozitivă). Rezultatele din acest punct de vedere sunt relevante printr-o mai clară delimitare între domenii. Astfel, în urma evaluărilor realizate putem concluziona următoarele:

- Mai bine de jumătate dintre absolvenți din *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (**65,1%**) au evaluat în mod pozitiv abilitățile profesionale specifice domeniului studiat, în timp ce aproape 9 din 10 absolvenți din *Educație* (**89,6%**) au indicat acest lucru.
- Abilitățile de *comunicare* sunt cel mai puțin frecvent regăsite în cazul absolvenților din domeniul *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (**76,2%**), pe când în cazul celor din *Științe sociale, jurnalism și informare* (**92,2%**), respectiv *Educație* (**92,6%**), acestea s-au regăsit în cazul a mai bine de 9 din 10 absolvenți.
- Aproape toți absolvenții din domeniul *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (98,9%) au evaluat într-un mod pozitiv abilitățile proprii de *a lucra în echipă*. Prin comparație, procentul înregistrat în cazul celor care au finalizat studii în domeniul *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* este de „doar” **87,4%**.
- În cazul *competențelor lingvistice străine*, mai puțin de 6 din 10 absolvenți au apreciat de o manieră pozitivă existența acestora raportându-ne la domenii precum *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (54,9%) sau *Educație* (59,6%). La polul opus, aproape 8 din 10 absolvenți din domeniile *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (**75,5%**) sau *Științe umaniste și arte* (79,1%) au indicat acest lucru.
- În ceea ce privește *abilitățile de rezolvare a problemelor*, peste 8 din 10 absolvenți în domeniul *Educație* (**82,9%**) au indicat un răspuns pozitiv cu privire la dobândirea acestora. Cel mai frecvent s-au înregistrat răspunsuri pozitive în cazul absolvenților din domenii precum *Inginerie, producție și construcții* (**91,2%**), *Științe umaniste și arte* (**92,1%**) sau *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (**92,2%**).
- *Abilitățile de bază în domeniul IT* au fost cel mai puțin frecvent regăsite în cazul absolvenților de la *Sănătate și asistență socială* (**79,4%**). Cele mai frecvente răspunsuri pozitive au fost obținute în cazul absolvenților din *Științele naturale, matematică și statistică* (**91,1%**).
- În ceea ce privește *abilitățile avansate în domeniul IT*, doar aproximativ 2 din 10 absolvenți din domenii precum *Educație* (**20,5%**), *Afaceri, administrație și drept* (**26,2%**) sau *Sănătate și asistență socială* (**26,3%**) au indicat existența acestui tip de abilități. Prin comparație, peste 7 din 10 absolvenți în *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (**74,8%**) au indicat existența acestui tip de abilități.

- Între 7 și 9 absolvenți de studii superioare, indiferent de domeniu, au indicat existența unor *abilități de planificare și organizare*. Astfel, procentul a variat între **77,2%** (*Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)*) și **88,8%** (*Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare*).

Tabel 29. Distribuția răspunsurilor obținute în evaluarea aptitudinilor și competențelor de către absolvenți, în funcție de domeniul de studiu (sursa: CNAAIS).

Abilități și competențe	Evaluare	Educație	Științe umaniste și arte	Științe sociale, jurnalism și informare	Afaceri, administrație și drept	Științele naturale, matematică și statistică	Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)	Inginerie, producție și construcții	Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	Sănătate și asistență socială
(r) Abilități profesionale specifice domeniului	-	3,7%	4,5%	7,8%	6,5%	8,0%	5,4%	7,1%	6,4%	1,4%
	Neutru	6,7%	9,8%	21,0%	17,8%	14,7%	20,2%	15,4%	28,5%	9,8%
	+	89,6%	85,7%	71,1%	75,7%	77,3%	74,4%	77,4%	65,1%	88,8%
(r) Abilități de comunicare	-	0,0%	1,5%	0,4%	1,8%	2,1%	4,7%	2,9%	0,0%	1,6%
	Neutru	7,4%	9,8%	7,4%	9,7%	11,4%	19,1%	16,0%	10,1%	11,1%
	+	92,6%	88,6%	92,2%	88,5%	86,5%	76,2%	81,2%	89,9%	87,3%
(r) Abilități de lucru în echipă	-	1,2%	2,3%	1,2%	0,2%	2,5%	3,0%	0,5%	0,0%	1,6%
	Neutru	3,1%	8,4%	9,2%	7,3%	5,6%	9,6%	7,6%	1,1%	4,7%
	+	95,7%	89,3%	89,7%	92,5%	91,9%	87,4%	91,9%	98,9%	93,7%
(r) Competențe lingvistice străine	-	9,6%	9,8%	8,0%	7,2%	6,3%	7,1%	7,8%	9,5%	6,9%
	Neutru	30,7%	11,1%	18,9%	25,4%	23,2%	17,4%	23,2%	35,6%	22,1%
	+	59,6%	79,1%	73,0%	67,4%	70,5%	75,5%	69,0%	54,9%	71,0%
(r) Abilități de rezolvare a problemelor	-	3,6%	1,6%	1,1%	0,8%	3,1%	0,0%	1,0%	0,0%	1,0%
	Neutru	13,5%	6,4%	12,5%	8,5%	6,7%	7,8%	7,9%	10,0%	11,9%
	+	82,9%	92,1%	86,4%	90,7%	90,2%	92,2%	91,2%	90,0%	87,2%
(r) Abilități de bază IT	-	2,2%	3,6%	2,5%	1,3%	0,0%	0,0%	0,4%	1,1%	4,5%
	Neutru	14,9%	10,4%	13,0%	10,4%	8,9%	13,9%	9,4%	13,5%	16,1%
	+	82,9%	86,0%	84,4%	88,3%	91,1%	86,1%	90,2%	85,4%	79,4%
(r) Abilități avansate IT	-	55,6%	41,0%	45,3%	42,3%	43,8%	6,7%	29,1%	45,4%	57,8%
	Neutru	23,8%	29,2%	26,1%	31,5%	24,0%	18,5%	24,1%	24,7%	15,8%
	+	20,5%	29,8%	28,6%	26,2%	32,2%	74,8%	46,8%	30,0%	26,3%
(r) Abilități de planificare și organizare	-	3,7%	5,3%	2,7%	3,8%	4,6%	4,7%	3,4%	3,3%	4,2%
	Neutru	13,5%	12,7%	12,6%	9,8%	11,4%	18,0%	14,9%	7,9%	14,9%
	+	82,8%	82,1%	84,7%	86,4%	84,1%	77,2%	81,7%	88,8%	80,9%

9.4. Caracteristici socioeconomice

- În vederea stabilirii unor potențiale corelații între caracteristicile socioeconomice luate în considerare la nivelul analizei CNAAIS și abilitățile și competențele măsurate prin intermediul chestionarului, am calculat coeficientul de corelație Pearson între cele două seturi de indicatori, atât la nivel de ciclu de studiu, cât și la nivel de cohortă. Principalele concluzii identificate au fost:
- Absolvenții de gen **feminin** tind să atingă niveluri mai mari în ceea ce privește abilitățile de comunicare și lucru în echipă decât cei de gen **masculin**, indiferent de nivelul de studii sau de cohortă.
- Pe de altă parte, absolvenții de gen **masculin** tind să performeze în ceea ce privește abilitățile de rezolvare a problemelor, precum și cele de bază sau avansate în IT. Legăturile statistice sunt mai relevante în cazul generației de absolvenți din 2016.
- **Primii studenți în familie** tind să dețină competențe lingvistice străine într-o măsură mai mare decât absolvenții care au un stoc superior de educație în familie. Similar, nivelul acestora în ceea ce privește abilitățile de bază, dar și cele avansate în IT este superior. Fenomenul este regăsit în special în cazul absolvenților de studii universitare de licență.
- Din punct de vedere al **statutului socioeconomic precar** în perioada desfășurării studiilor, diferențele sunt, în marea majoritate a cazurilor, nerelevante din punct de vedere statistic, situație care se regăsește și în funcție de **forma de finanțare a studiilor**.

Abilități și competențe

Tabel 30. Coeficientul de corelație Pearson între diferite caracteristici socioeconomice și măsurarea nivelului unor abilități și competențe, în funcție de nivel de ciclu de studiu și cohortă (sursa: CNAAIS).

			Abilități specifice studiat	Abilități de comunicare	Abilități de lucru în echipă	Competențe lingvistice străine	Abilități de rezolvare a problemei	Abilități de bază IT	Abilități avansate IT	Abilități de planificare și organizare
General	Genul	Pearson Correlation	-0,007	,099**	,071**	-0,014	-,045**	-,067**	-,223**	,085**
		Sig. (2-tailed)	0,549	0,000	0,000	0,213	0,000	0,000	0,000	0,000
		N	6368	6411	6393	6391	6400	6381	5447	6391
	Forma de finanțare	Pearson Correlation	,029*	,066**	,033**	-0,006	,035**	-0,012	-0,002	,047**
		Sig. (2-tailed)	0,012	0,000	0,006	0,599	0,003	0,322	0,844	0,000
		N	6368	6411	6393	6391	6400	6381	5447	6391
	Primul student în familie	Pearson Correlation	-,034**	-,028*	-0,005	-,130**	-,042**	-,037**	-,041**	-0,021
		Sig. (2-tailed)	0,004	0,017	0,710	0,000	0,001	0,002	0,001	0,079
		N	6314	6356	6338	6337	6345	6326	5396	6337
	Statut socioeconomic precar	Pearson Correlation	0,022	0,017	0,023	0,015	0,021	,025*	0,017	0,020
		Sig. (2-tailed)	0,060	0,154	0,054	0,200	0,075	0,037	0,174	0,086
		N	6368	6411	6393	6391	6400	6381	5447	6391
Licență	Genul	Pearson Correlation	0,008	,099**	,054**	-0,018	-,061**	-,068**	-,240**	,077**
		Sig. (2-tailed)	0,568	0	0	0,202	0	0	0	0
		N	4037	4077	4061	4067	4065	4050	3439	4066
	Forma de finanțare	Pearson Correlation	,054**	,083**	,034*	0,003	,051**	0,002	-0,008	,054**
		Sig. (2-tailed)	0	0	0,024	0,82	0,001	0,901	0,583	0
		N	4037	4077	4061	4067	4065	4050	3439	4066
	Primul student în familie	Pearson Correlation	-0,028	-0,021	0,011	-,131**	-,033*	-,037*	-,042**	-0,019
		Sig. (2-tailed)	0,061	0,161	0,462	0	0,03	0,014	0,007	0,21
		N	4003	4042	4026	4033	4030	4015	3406	4032
	Statut socioeconomic precar	Pearson Correlation	0,003	0,019	,032*	0,018	0,002	0,001	0,004	0,009
		Sig. (2-tailed)	0,836	0,207	0,035	0,205	0,869	0,925	0,795	0,544
		N	4037	4077	4061	4067	4065	4050	3439	4066
Master	Genul	Pearson Correlation	-0,034	,100**	,102**	-0,007	-0,018	-,067**	-,195**	,099**
		Sig. (2-tailed)	0,085	0,000	0,000	0,733	0,368	0,001	0,000	0,000
		N	2331	2334	2332	2324	2335	2331	2008	2325
	Forma de finanțare	Pearson Correlation	-0,009	0,038	0,036	-0,025	0,010	-0,035	0,008	,040*
		Sig. (2-tailed)	0,628	0,058	0,076	0,186	0,608	0,078	0,688	0,045
		N	2331	2334	2332	2324	2335	2331	2008	2325
	Primul student în familie	Pearson Correlation	-,046*	-,042*	-0,032	-,129**	-,058**	-0,038	-,040*	-0,024
		Sig. (2-tailed)	0,018	0,034	0,111	0,000	0,004	0,058	0,048	0,225
		N	2311	2314	2312	2304	2315	2311	1990	2305
	Statut socioeconomic precar	Pearson Correlation	,050**	0,013	0,007	0,010	,052**	,064**	0,037	0,038
		Sig. (2-tailed)	0,010	0,529	0,739	0,618	0,009	0,001	0,063	0,055
		N	2331	2334	2332	2324	2335	2331	2008	2325

			Abilități profesionale specifice domeniului studiat	Abilități de comunicare	Abilități de lucru în echipă	Competențe lingvistice străine	Abilități de rezolvare a problemelor	Abilități de bază IT	Abilități avansate IT	Abilități de planificare și organizare
T+5 (2016)	Genul	Pearson Correlation	0,008	,099**	,054**	-0,018	-,061**	-,068**	-,240**	,077**
		Sig. (2-tailed)	0,568	0,000	0,000	0,202	0,000	0,000	0,000	0,000
		N	4037	4077	4061	4067	4065	4050	3439	4066
	Forma de finanțare	Pearson Correlation	,054**	,083**	,034*	0,003	,051**	0,002	-0,008	,054**
		Sig. (2-tailed)	0,000	0,000	0,024	0,820	0,001	0,901	0,583	0,000
		N	4037	4077	4061	4067	4065	4050	3439	4066
	Primul student în familie	Pearson Correlation	-0,028	-0,021	0,011	-,131**	-,033*	-,037*	-,042**	-0,019
		Sig. (2-tailed)	0,061	0,161	0,462	0,000	0,030	0,014	0,007	0,210
		N	4003	4042	4026	4033	4030	4015	3406	4032
	Statut socioeconomic precar	Pearson Correlation	0,003	0,019	,032*	0,018	0,002	0,001	0,004	0,009
		Sig. (2-tailed)	0,836	0,207	0,035	0,205	0,869	0,925	0,795	0,544
		N	4037	4077	4061	4067	4065	4050	3439	4066
T+1 (2020)	Genul	Pearson Correlation	-0,034	,100**	,102**	-0,007	-0,018	-,067**	-,195**	,099**
		Sig. (2-tailed)	0,085	0,000	0,000	0,733	0,368	0,001	0,000	0,000
		N	2331	2334	2332	2324	2335	2331	2008	2325
	Forma de finanțare	Pearson Correlation	-0,009	0,038	0,036	-0,025	0,010	-0,035	0,008	,040*
		Sig. (2-tailed)	0,628	0,058	0,076	0,186	0,608	0,078	0,688	0,045
		N	2331	2334	2332	2324	2335	2331	2008	2325
	Primul student în familie	Pearson Correlation	-,046*	-,042*	-0,032	-,129**	-,058**	-0,038	-,040*	-0,024
		Sig. (2-tailed)	0,018	0,034	0,111	0,000	0,004	0,058	0,048	0,225
		N	2311	2314	2312	2304	2315	2311	1990	2305
	Statut socioeconomic precar	Pearson Correlation	,050**	0,013	0,007	0,010	,052**	,064**	0,037	0,038
		Sig. (2-tailed)	0,010	0,529	0,739	0,618	0,009	0,001	0,063	0,055
		N	2331	2334	2332	2324	2335	2331	2008	2325

9.5. Experiențe profesionale pe perioada studiilor

- La nivel general, se pot identifica o serie de tendințe în ceea ce privește impactul unor experiențe profesionale desfășurate pe perioada studiilor, în raport cu evaluarea subiectivă a aptitudinilor și competențelor realizată de către respondenți.
- În ceea ce privește **abilitățile profesionale specifice domeniului**, cea mai mică rată de răspunsuri pozitive s-a înregistrat în cazul celor care nu au finalizat studiile la termen (69,4%), respectiv a celor care nu au efectuat activități de voluntariat (75,7%). La polul opus, absolvenții care au efectuat mobilități sau stagii de practică externă (83,3%), au realizat activități de voluntariat (82,6%) sau care au realizat stagii de internship sunt printre cei care au manifestat cel mai frecvent un răspuns pozitiv.
- Efectuarea unor mobilități sau stagii de practică externă (90,6%), a unor acțiuni de voluntariat (90,5%) sau a unor stagii de internship (88,2%) reprezintă cel mai bun predictor al unei evaluări pozitive în ceea ce privește **abilitățile de comunicare**.
- În contextul în care peste 9 din 10 absolvenți își apreciază pozitiv **abilitățile de lucru în echipă**, indiferent de diferitele experiențe profesionale din perioada studiilor analizate, menționăm că cele mai frecvente răspunsuri de acest tip s-au înregistrat în cazul celor care au realizat activități de voluntariat (93,8%).
- Cele mai mici rate ale unor răspunsuri pozitive în ceea ce privește aprecierea **competențelor lingvistice străine** s-au înregistrat în cazul absolvenților care nu au efectuat un stagiu de internship (65,4%), nu au efectuat mobilități sau stagii de practică externe (66,9%) sau nu au efectuat acțiuni de voluntariat (67,2%). Prin comparație, absolvenții care au efectuat mobilități externe

Abilități și competențe

(87%), cei care au finalizat stagii de internship (76,9%) sau cei care au realizat acțiuni de voluntariat (72,7%) sunt cei în rândul cărora s-au înregistrat cele mai mari rate ale unor răspunsuri pozitive în ceea ce privește propriile competențe lingvistice străine.

- Deși aproape 9 din 10 absolvenți și-au evaluat într-un pozitiv **abilitățile de rezolvare a problemelor**, cele mai frecvente răspunsuri pozitive s-au înregistrat în cazul absolvenților care au efectuat o mobilitate externă (93,1%), au efectuat un internship (91,6%) sau au fost implicați în activități de voluntariat (90,9%).
- În ceea ce privește evaluarea **abilităților de bază în IT**, în mod curent peste 8 din 10 absolvenți au apreciat că au astfel de competențe, însă cele mai mari rate de răspuns pozitiv s-au înregistrat în cazul absolvenților care au realizat un stagiu de internship (89,7%), nu au finalizat studiile la termen (89,1%) sau au fost implicați în activități de voluntariat (88,8%). Cele mai mici rate de răspuns au fost înregistrate în cazul absolvenților care nu au fost angajați pe perioada studiilor (86,3%), nu au realizat acțiuni de voluntariat (85,5%) sau nu au urmat un stagiu de internship (85,3%).
- Diferențe semnificative în funcție de experiențele profesionale din perioada studiilor s-au înregistrat în cazul evaluării **abilităților avansate în IT**. Astfel, cele mai frecvente răspunsuri pozitive au fost întâlnite în cazul absolvenților care au efectuat un stagiu de internship (44,8%) sau a celor care au accesat o mobilitate sau un stagiu de practică externă (38,2%). La polul opus, cele mai mici rate ale răspunsurilor pozitive s-au înregistrat în cazul absolvenților care nu au fost angajați pe perioada studiilor (32,5%), respectiv nu au efectuat un stagiu de internship (27,9%).
- Evaluarea propriilor **abilități de planificare și organizare** a fost cea mai frecvent întâlnită în cazul absolvenților care au efectuat mobilități sau stagii de practică externe (86%), au realizat activități de voluntariat (85%) sau a făcut cel puțin un internship pe perioada studiilor universitare (84,1%). Cele mai mici procente s-au înregistrat în cazul absolvenților care nu au făcut voluntariat (82,2%) sau care nu au fost angajați pe perioada studiilor (81,4%).

Tabel 31. Distribuția răspunsurilor obținute în evaluarea aptitudinilor și competențelor de către absolvenți, în funcție de experiențele profesionale pe perioada studiilor (sursa: CNAAIS).

		Finalizare studii la termen		Stagii de internship		Actiuni de voluntariat		Mobilitati sau stagii de practica externe		Ocupare pe perioada studiilor	
		Nu	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu	Da	Ocupat	Neocupat
(r) Abilități profesionale specifice domeniului	-	8,2%	5,7%	5,9%	6,0%	7,1%	4,4%	6,3%	3,5%	7,7%	4,7%
	Neutru	22,4%	14,8%	16,4%	13,7%	17,2%	13,1%	15,7%	13,2%	15,1%	15,6%
	+	69,4%	79,4%	77,7%	80,4%	75,7%	82,6%	78,0%	83,3%	77,2%	79,6%
(r) Abilități de comunicare	-	1,1%	1,9%	1,7%	2,1%	2,4%	1,1%	1,9%	1,3%	2,8%	1,2%
	Neutru	12,3%	11,5%	12,6%	9,7%	14,0%	8,4%	12,1%	8,1%	11,7%	11,4%
	+	86,6%	86,6%	85,7%	88,2%	83,6%	90,5%	86,0%	90,6%	85,5%	87,4%
(r) Abilități de lucru în echipă	-	0,7%	1,0%	1,2%	0,7%	1,2%	0,7%	0,9%	1,9%	1,5%	0,7%
	Neutru	6,8%	6,9%	6,2%	8,1%	8,0%	5,4%	7,1%	5,8%	6,8%	7,0%
	+	92,5%	92,1%	92,6%	91,2%	90,8%	93,8%	92,1%	92,3%	91,7%	92,3%
(r) Competențe lingvistice străine	-	4,0%	8,1%	9,7%	4,6%	8,7%	6,7%	8,6%	2,3%	7,0%	8,3%
	Neutru	24,1%	22,5%	25,0%	18,5%	24,1%	20,6%	24,4%	10,6%	23,6%	21,9%
	+	71,9%	69,4%	65,4%	76,9%	67,2%	72,7%	66,9%	87,0%	69,4%	69,7%
(r) Abilități de rezolvare a problemelor	-	0,5%	1,3%	1,5%	0,8%	1,2%	1,2%	1,4%	0,0%	1,3%	1,2%
	Neutru	9,7%	9,0%	9,9%	7,5%	10,0%	7,9%	9,4%	6,9%	9,9%	8,5%
	+	89,8%	89,7%	88,6%	91,6%	88,8%	90,9%	89,2%	93,1%	88,8%	90,3%
(r) Abilități de bază IT	-	0,8%	1,8%	2,0%	1,1%	1,4%	2,0%	1,7%	1,5%	2,4%	1,2%
	Neutru	10,1%	11,5%	12,6%	9,2%	13,1%	9,2%	11,5%	10,8%	11,3%	11,4%
	+	89,1%	86,8%	85,3%	89,7%	85,5%	88,8%	86,8%	87,7%	86,3%	87,4%
(r) Abilități avansate IT	-	44,3%	39,8%	45,0%	32,2%	39,5%	40,9%	40,5%	37,8%	40,4%	39,9%
	Neutru	20,8%	26,0%	27,1%	23,0%	26,3%	24,5%	25,8%	24,0%	27,1%	24,6%
	+	35,0%	34,3%	27,9%	44,8%	34,1%	34,6%	33,7%	38,2%	32,5%	35,5%
(r) Abilități de planificare și organizare	-	1,1%	4,1%	4,0%	3,6%	4,2%	3,3%	4,1%	2,3%	4,9%	3,1%
	Neutru	15,9%	12,5%	13,0%	12,3%	13,6%	11,7%	12,9%	11,8%	13,7%	12,1%
	+	83,0%	83,4%	83,0%	84,1%	82,2%	85,0%	83,0%	86,0%	81,4%	84,7%

9.6. Alte aspecte privind ocuparea

- La nivelul ambelor cohorte, indiferent de nivelul studiilor absolvite, auto-evaluarea abilităților și competențelor diferă semnificativ în funcție de anumite variabile care descriu ocuparea absolvenților de învățământ superior, după cum urmează:
- Absolvenții care lucrează în acord cu calificările universitare obținute sunt cu până la **11,9%** mai satisfăcuți de **abilitățile profesionale specifice domeniului studiat** (80,1%), în raport cu cei care au un loc de muncă care nu necesită absolvirea studiilor superioare (68,2%). Similar, absolvenții care dețin o funcție de conducere (80,4%) înregistrează un procent mai mare cu 6% decât cei care nu au o astfel de poziție în ceea ce privește evaluarea proprie a abilităților profesionale specifice domeniului (74,4%). În aceeași măsură, absolvenții cu statut de liber-profesionist (80,8%) tind să fie mai pozitivi în evaluarea abilităților profesionale specifice domeniului decât cei care nu sunt în această situație (76,2%).
- În privința **abilităților de comunicare**, cea mai semnificativă diferență s-a înregistrat între absolvenții care au o funcție de coordonare (89%) și cei care nu dețin o astfel de poziție (83,9%). O diferență de 2,5% s-a înregistrat și în cazul absolvenților liber-profesioniști sau nu.
- Dacă ne raportăm la **abilitățile de lucru în echipă**, diferențele între categoriile de absolvenți în funcție de convergența între ocupație și studiile universitare (-0,4%), deținerea unei funcții de conducere (-2,4%) sau statutul de liber-profesionist sunt mai degrabă nesemnificative (1,3%).
- În schimb, în ceea ce privește **competențele lingvistice străine**, procentul de absolvenți supracalificați care au evaluat într-un mod pozitiv (**61,5%**) existența acestora este cu **9%** mai mic decât al celor în cazul cărora există o convergență între studiile universitare și ocupație (**70,5%**). Similar, absolvenții care au un statut de liber-profesionist (76,6%) au cu până la **9,4%** mai frecvent astfel de competențe dezvoltate.
- În ceea ce privește **competențele de bază în IT**, acestea se regăsesc mai puțin frecvent în cazul absolvenților supracalificați (5,8%), fără funcție de conducere (-2,1%) sau care nu sunt liber-profesioniști (-3,7%).
- Absolvenții de studii universitare supracalificați au cu până la **15,2%** mai puțin frecvent **competențe avansate în domeniul IT** (23,4%) în comparație cu cei care sunt absolvenți activi în piața muncii și au o ocupație în acord cu studiile absolvite. O diferență semnificativă se înregistrează și în cazul absolvenților care au statutul de liber-profesionist, aceștia având cu **9%** mai des dezvoltat acest tip de competențe (42,6%).

Tabel 32. Distribuția răspunsurilor obținute în evaluarea aptitudinilor și competențelor de către absolvenți, în funcție de diferite aspecte privind ocuparea (sursa: CNAAIS).

		Supracalificat		Funcție de coordonare		Acțiuni de voluntariat		Liber-profesionist	
		Nu	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu	Da
(r) Abilități profesionale specifice domeniului	-	4,3%	9,6%	5,8%	5,4%	5,9%	2,8%	4,4%	8,7%
	Neutru	15,6%	23,9%	19,8%	14,2%	17,9%	16,4%	15,4%	23,1%
	+	80,1%	66,5%	74,4%	80,4%	76,2%	80,8%	80,1%	68,2%
(r) Abilități de comunicare	-	1,6%	2,4%	2,0%	1,4%	1,8%	2,3%	1,7%	2,1%
	Neutru	12,6%	11,9%	14,0%	9,6%	12,7%	9,6%	12,7%	11,9%
	+	85,8%	85,7%	83,9%	89,0%	85,6%	88,1%	85,6%	86,0%
(r) Abilități de lucru în echipă	-	1,4%	0,7%	1,0%	1,5%	1,2%	1,2%	1,4%	0,7%
	Neutru	7,7%	8,0%	8,8%	5,9%	7,7%	9,0%	7,7%	7,9%
	+	90,9%	91,4%	90,2%	92,6%	91,1%	89,8%	90,9%	91,3%
(r) Competențe lingvistice străine	-	7,3%	10,4%	8,3%	7,8%	8,4%	4,8%	7,4%	9,8%
	Neutru	22,5%	28,3%	23,7%	24,6%	24,4%	18,6%	22,1%	28,6%
	+	70,1%	61,3%	68,0%	67,6%	67,2%	76,6%	70,5%	61,5%
(r) Abilități de rezolvare a problemelor	-	0,9%	2,3%	1,5%	0,9%	1,3%	1,5%	0,8%	2,3%
	Neutru	9,2%	11,5%	11,6%	6,5%	10,1%	6,1%	8,7%	12,3%
	+	89,9%	86,2%	86,9%	92,6%	88,7%	92,4%	90,4%	85,4%
(r) Abilități de bază IT	-	2,1%	2,6%	2,4%	2,0%	2,3%	1,2%	2,1%	2,6%
	Neutru	10,7%	15,5%	12,6%	10,8%	12,0%	11,3%	10,4%	15,6%

Abilități și competențe

		Supracalificat		Funcție de coordonare		Acțiuni de voluntariat		Liber-profesionist	
		<i>Nu</i>	<i>Da</i>	<i>Nu</i>	<i>Da</i>	<i>Nu</i>	<i>Da</i>	<i>Nu</i>	<i>Da</i>
	+	87,1%	81,9%	85,1%	87,2%	85,7%	87,5%	87,5%	81,7%
	-	37,5%	48,9%	41,3%	39,0%	40,8%	35,2%	37,2%	48,3%
(r) Abilități avansate IT	Neutru	24,3%	28,4%	25,6%	25,0%	25,6%	22,2%	24,2%	28,3%
	+	38,1%	22,6%	33,1%	36,0%	33,6%	42,6%	38,6%	23,4%
	-	3,2%	4,9%	4,1%	2,8%	3,7%	2,5%	3,2%	4,6%
(r) Abilități de planificare și organizare	Neutru	14,0%	14,3%	16,0%	10,8%	14,2%	12,2%	14,2%	13,8%
	+	82,9%	80,8%	80,0%	86,4%	82,1%	85,3%	82,6%	81,6%
	-								

10. Perspective și certitudini în viață și carieră

10.1. Aspecte metodologice

În vederea cartografierii principalelor perspective ale absolvenților de învățământ superior în ceea ce privește viața și cariera personală, aceștia au fost invitați să noteze pe o scală Likert mai multe afirmații considerate relevante de către echipa de cercetare, după cum urmează:

- Nr. crt. 1-7 -> variantele de răspuns au fost: 0 – *nu este cazul*, 1 – *dezacord total*, 2 – *dezacord*, 3 – *nici acord, nici dezacord*, 4 – *acord*, 5 – *total de acord*.
- Nr. crt. 8-10 -> variantele de răspuns au fost: 1 – *deloc sau într-o foarte mică măsură*, 2 – *în mică măsură*, 3 – *neutru*, 4 – *în mare măsură*, 5 – *absolut sau într-o foarte mare măsură*.

Tabel 33. Tabel cu afirmațiile referitoare la perspective și certitudini în viață și carieră aplicate în cadrul CNAAIS.

Nr. crt.	Afirmație	Denumire variabilă
1.	Beneficiez de autonomie la locul de muncă.	<i>Autonomie la locul de muncă</i>
2.	Am siguranța locului de muncă.	<i>Siguranța locului de muncă</i>
3.	Am oportunități de a învăța lucruri noi și de a-mi dezvolta competențele și abilitățile.	<i>Oportunități de dezvoltare</i>
4.	Beneficiez de câștiguri în raport cu așteptările mele.	<i>Câștig conform așteptărilor</i>
5.	Sunt deschis către noi provocări și locuri de muncă.	<i>Deschidere spre nou</i>
6.	Am perspective bune în ceea ce privește cariera.	<i>Perspective bune de carieră</i>
7.	Sunt mulțumit(ă) de statutul social pe care îl am.	<i>Statut social satisfăcător</i>
8.	Am atins un echilibru între viață și profesie	<i>Echilibru viață-profesie</i>
9.	Am șansa de a face ceva util pentru societate	<i>Activitate utilă societății</i>
10.	În ce măsură ați recomanda traseul educațional și profesional urmat de dumneavoastră?	<i>Recomandă propriul traseu educațional și profesional</i>

În cazul afirmațiilor cuprinse între nr. crt. 1-7 din tabelul de mai sus, varianta *nu este cazul* nu a fost luată în considerare. Din punct de vedere al prelucrării datelor, similar ca în cazul capitolului anterior, acestea au fost recodate pentru a surprinde mai bine percepția absolvenților ($1+2 = \text{negativ}$, $3 = \text{neutru}$, $4+5 = \text{pozitiv}$), respectiv tendințele înregistrate în cazul acestora, pornind de la unele criterii cum ar fi nivelul de studii sau cohorta. Remarcăm faptul că, după caz, tendințele au fost ilustrate în funcție de diferiți indicatori, care vor fi prezentați în cazul fiecărui subcapitol. În prezentul studiu am luat în considerare doar absolvenții de studii universitare activi în piața muncii.

10.2. General

- *Autonomia la locul de muncă crește în timp, respectiv o dată cu absolvirea unui nivel de studiu superior.*
- *Perspectiva pozitivă cu privire la siguranța locului de muncă crește în timp, în special în cazul absolvenților de master. Pe de altă parte, absolvenții celui de-al doilea ciclu de studii sunt mai puțini încrezători în securitatea locului de muncă pe care îl au, comparativ cu absolvenții de licență.*
- *Peste trei sferturi dintre absolvenți au considerat că beneficiază de oportunități de a învăța lucruri noi și de a-și dezvolta competențe și abilitățile la locul de muncă.*
- *Doar jumătate dintre absolvenții de învățământ superior au apreciat că obțin câștiguri conform așteptărilor.*
- *Aproape 80% dintre absolvenți s-au arătat a fi deschiși către noi provocări și locuri de muncă, tendința fiind în scădere pe măsură ce timpul de la finalizarea studiilor crește.*
- *Peste 7 din 10 absolvenți au apreciat că au perspective bune în ceea ce privește cariera, procentul acestora scăzând în timp în cazul absolvenților de licență.*
- *Mai mult de 6 din 10 absolvenți au considerat că au un statut social mulțumitor.*
- *Absolvenții de la master apreciază mai mult decât cei de la licență că au atins un echilibru între viață și profesie. Procentul absolvenților care consideră acest lucru crește în timp.*
- *Aproape 8 din 10 absolvenți sunt mulțumiți de starea lor de sănătate.*
- *Peste 7 din 10 absolvenți se consideră fericiți, procentul acestora crescând în timp.*

10.2.1. Autonomia la locul de muncă

În vederea evaluării succesului profesional al absolvenților, este necesar a considera, pe lângă indicatorii obiectivi (precum rata de ocupare și nivelul salarial), și factorii subiectivi precum gradul de autonomie la locul de muncă. Autonomia, definită prin autogovernare și lipsa unui control excesiv, influențează atât bunăstarea individuală, cât și eficiența la locul de muncă (Forbes și Jermier, 2015).

Oferirea unui anumit grad de autonomie poate contribui la creșterea angajamentului și îmbunătățirea performanțelor angajaților, prin crearea unui context motivațional intrinsec (Meyer, 2008). Având o serie de studii pe diferite grupuri țintă, s-a constatat inclusiv faptul că o **autonomie sporită dată de angajator poate duce la creșterea productivității angajaților**. Mai mult, autonomia oferită și, implicit, cea percepută de angajați a avut o creștere exponențială odată cu adaptarea activităților curente la tele-muncă (Johannsen, 2020).

Deși autonomia percepută la locul de muncă diferă în funcție de contextele naționale, se remarcă faptul că această percepție este în mod pozitiv influențată de gradul de specificitate al competențelor solicitate de către angajator și de omogenitatea organizației (Esser, 2012). Astfel, autonomia la locul de muncă poate fi caracterizată de activități având complexitate ridicată, pentru care sunt necesare o **serie de competențe specifice și care se desfășoară fără supervizarea continuă de către un superior ierarhic**.

Odată cu creșterea gradului de autonomie percepută, este sporit și sentimentul de realizare a unor activități semnificative. Una dintre teoriile studiate este aceea că nu doar nivelul salarial este luat în considerare atunci când se acceptă un loc de muncă, ci și gradul în care activitatea respectivă este percepută a fi una semnificativă. Hu (2017) a observat că pe lângă **nivelul salarial**, și aspecte precum **gradul de autonomie** la locul de muncă sunt luate în considerare tot mai des de către indivizi. Salariații tind tot mai mult să accepte locuri de muncă în care **deși câștigă mai puțin decât în cazul altor oferte primite, autonomia de care beneficiază este semnificativ mai mare**. Această teorie susține inclusiv că angajații sunt dispuși să accepte locuri de muncă având salarii mai mici dacă munca pe care o desfășoară este una semnificativă. Mai mult, angajații tind să păstreze un loc de muncă ce le oferă un grad de autonomie sporit, în detrimentul tranziției către locuri de muncă mai bine plătite (Hu, 2017).

Autonomia la locul de muncă crește în timp, diferența procentuală între cele două generații, 2016 (T+5) și 2020 (T+1) fiind de **4,8%** în cazul studiilor de *licență*, respectiv **4,6%** pentru *master*. Similar, absolvenții ciclului de *licență* beneficiază de o autonomie mai redusă la locul de muncă în comparație cu cei de la *master* (6% - T+5, 6,2% - T+1).

10.2.2. Siguranța locului de muncă

Preocupările asupra siguranței locului de muncă au debutat odată cu apariția și popularizarea unor forme de angajare temporară (Teichler, 2015). La nivel teoretic, contractele de muncă pe perioadă determinată sau colaborările de scurtă durată conduc în mod automat la o scădere a percepției siguranței locului de muncă în timp. Scăderea siguranței percepute a locului de muncă este determinată și de o serie de factori precum sectorul de activitate, nivelul de studii și tipul muncii întreprinse. Campbell și Price (2016) ilustrează existența unui mediu precar de activitate ce conduce la o siguranță scăzută a locului de muncă în contextul angajaților sezonieri a căror vârstă și nivel de studii nu permite realizarea de venituri din alte surse. Un alt factor ce determină insecuritatea angajaților este reprezentat de politicile naționale în domeniul economiei și protecției sociale (Anderson, Pontusson, 2007).

Sumarizând, siguranța locului de muncă este dată, pe de o parte, de factori obiectivi precum tipul perioadei de angajare sau venitul salarial determinat de nivelul studiilor. De asemenea, un mediu de lucru precar este, în general, caracteristic unei clase sociale inferioare. Acesta este caracterizat de insecuritate socială, riscuri de sănătate sau de întreprinderea unor activități care nu necesită calificări. Pe de altă parte, percepția asupra siguranței locului de muncă are o notă de subiectivism în funcție de contextul personal (MacDonald: 167-174, 2009).

În ceea ce privește **siguranța locului de muncă**, percepția respondenților crește în timp, atât în cazul absolvenților de *licență* (+1,1%), dar mai ales în cazul celor de *master* (4,1%). Absolvenții primului ciclu de studiu au, în general, o percepție mai puțin crescută în ceea ce privește siguranța locului de muncă decât cei care au finalizat studiile de *master* (1,1% - T+5, 4,1% - T+1).

10.2.3. Oportunități de dezvoltare

Oportunitățile de dezvoltare profesională sunt, în principal, date de cursuri de formare, mentorat și consiliere în carieră oferite de către angajatori la locul de muncă. Creșterea performanței angajaților este influențată, în mod evident, prin calitatea formării de care aceștia beneficiază, împreună cu mediul de lucru în ansamblu (Carlisle, 2019).

Aceste oportunități de dezvoltare reprezintă un predictor al indicatorilor subiectivi privind satisfacția generală a angajaților (Martini, 2016). Mai mult, satisfacția vis-à-vis de calitatea formării la locul de muncă influențează în mod direct și satisfacția generală cu privire la locul de muncă (Schmidt, 2007). Totodată, Rau (2006) a evidențiat importanța construirii unui mediu de lucru care să ofere oportunități de dezvoltare personală prin cursuri de formare, inclusiv asupra stării de sănătate a angajaților.

Peste trei sferturi dintre absolvenți au apreciat că beneficiază de **oportunități de a învăța lucruri noi și de a-și dezvolta competențe și abilitățile la locul de muncă**. Diferențele între cele două cicluri de studii, indiferent de cohortă, sunt reduse.

10.2.4. Câștiguri conform așteptărilor

Aproximativ jumătate dintre absolvenți au apreciat că **obțin câștiguri conform așteptărilor**. Percepția se îmbunătățește semnificativ în timp în ceea ce privește absolvenții de *master* (6,1%). De asemenea, pe termen scurt de la absolvire (T+1), aceștia tind să fie mai nemulțumiți de câștiguri în comparație cu absolvenții de la *licență* (-3,6%), situația inversându-se în timp (T+5) și ajungând la o diferență procentuală de (1,6%). Chestionarul pilot Eurograduate arată că 50% dintre absolvenții de învățământ superior declară că nu sunt mulțumiți de nivelul salarial (Comisia Europeană 2020b). La nivelul Uniunii Europene, 25% dintre persoanele având studii superioare sunt în mare măsură mulțumite de statutul financiar și 58,5% sunt în măsură medie (Eurostat, 2022).

10.2.5. Deschidere spre nou

Deschiderea spre nou se referă la o curiozitate crescută, la o minte deschisă și la acceptarea de noi experiențe (McCrae și Costa, 2003). Totodată, deschiderea spre nou este asociată cu nonconformismul și creativitatea, care conduc la noi descoperiri, învățături și invenții în cadrul și pentru activitățile desfășurate de către indivizi (Ashton, 2018). Pe de altă parte, un nivel crescut de deschidere către noi experiențe conduce la un consum de energie ridicat odată cu angrenarea în activități generatoare de idei (Ashton, 2018).

Aceasta reprezintă o trăsătură de personalitate destul de vastă și ambiguu definită în literatura de specialitate. McCrae (2003) subliniază că, deși există o legătură între deschidere și inteligență, nu este clar dacă nivelul de educație contribuie la sporirea deschiderii spre noi experiențe, sau existența acestei trăsături în mod accentuat duce la nevoia personală de educație și de educare. Totuși, această trăsătură de personalitate este unul dintre cei mai nesemnificativi predictorii ai succesului profesional și performanțelor la locul de muncă (Griffin, 2004).

Deși aproape 8 din 10 absolvenți au arătat că sunt **deschiși către noi provocări și locuri de muncă**, merită menționat faptul că această deschidere scade în timp, în special în cazul studiilor de *licență* (-2,7%), dar și ale celor de *master* (-0,2%).

10.2.6. Perspectivă bună de carieră

Percepția angajaților asupra perspectivelor de carieră oferite de locul de muncă are un impact semnificativ asupra satisfacției generale a acestora privind viața profesională (Theodossiou, 2009). Perspectivă de carieră sunt influențate de suportul organizațional oferit angajaților, prin oportunitățile de dezvoltare profesională (Kraimer, 2011). De asemenea, Wan (2014) a evidențiat faptul că percepția asupra

perspectivelor de carieră nu este în mod necesar influențată de natura activităților desfășurate, ci mai degrabă de statutul social perceput.

Mai mult de 70% dintre absolvenții de studii universitare au apreciat că au **perspective bune în ceea ce privește cariera**, însă merită semnalat faptul că procentul acestora scade în timp în cazul studiilor universitare de *licență* (-3,4%). De asemenea, pe termen scurt de la absolvire (T+1), procentul de absolvenți care privesc într-un mod pozitiv evoluția profesională este mai mare în cazul celor de la *licență* comparativ cu cei de la *master* (1,2%). Prin comparație, pe termen mediu (T+5), diferența procentuală este în favoarea absolvenților de *master* (2,8%).

10.2.7. Statut social satisfăcător

Statutul social este influențat, în mod direct, de educație. La începutul perioadei adulte, statutul social dobândit marchează tranziția pe scara socială de la o generație la alta. Statutul social conferit de educație oferă perspective în ceea ce privește starea de sănătate, câștigurile salariale, succesul profesional și bunăstarea (Mirowsky, 2003). Totodată, percepția asupra propriului statut social este influențată și de natura activităților desfășurate de către angajați (Wan, 2014).

Percepția asupra propriului statut social influențează modalitatea de autoevaluare a abilităților individuale. Aceste abilități percepute au, la rândul lor, un impact asupra modului de realizare a sarcinilor și, ulterior, asupra dezvoltării profesionale (Gonzales-Jimenez, 2022). Preocupările individuale pentru statutul social au efecte asupra integrării în grupuri de indivizi ale căror abilități și interese sunt percepute a fi similare (Rege, 2008).

Mai bine de 6 din 10 absolvenți au apreciat că au un **statut social mulțumitor**. În cazul studiilor de *licență*, nu am înregistrat o evoluție în timp care să prezinte o relevanță din punct de vedere statistic, însă absolvenții de *master* tind să fie mai mulțumiți pe termen mediu (T+5) cu până la **5,6%** în comparație cu statutul după primul an de la absolvire (T+1).

10.2.8. Echilibru viață-profesie

Chiar dacă nu există o definiție general acceptată asupra echilibrului viață-profesie (Kalliath, 2015), acest concept a fost dezvoltat în ultimele decenii ca urmare a evoluției tot mai rapide a pieței muncii și a identificării nevoilor angajaților. Spre exemplu, din perspectivă socioprofesională, bunăstarea angajaților aduce beneficii inclusiv organizației, contribuind la reducerea absenteismului de la muncă și a costurilor asociate concediilor medicale (Meyer, 2008).

Pe de altă parte, politicile publice din domeniul muncii asociază echilibrul viață-profesie cu timpul necesar a fi investit pentru a întemeia și întreține o familie. Astfel, Comisia Europeană promovează o serie de politici care să minimizeze diferențele de gen în cazul părinților angajați și care sunt concentrate asupra flexibilității orelor de muncă (Comisia Europeană 2022). Datele statistice la nivel european urmăresc, de asemenea, acest echilibru din perspectiva timpului. Spre exemplu, indicatorii măsurabili ai echilibrului viață-profesie se referă la gradul de angajabilitate al adulților în funcție de numărul de copii și vârsta acestora, la procentul persoanelor casnice și la durata medie a traseului acasă-serviciu pentru angajați (Eurostat 2022).

Percepția pozitivă cu privire la **echilibrul între viață și profesie** crește în timp, atât în cazul absolvenților de *licență* (5%), cât și a celor de *master* (7%). În subsidiar, atât pe termen scurt (T+1) – 6,8%, cât și pe termen mediu (T+5) – 8,8%, absolvenții de la *master* tind să fi obținut un echilibru între viață și profesie mai des.

10.2.9. Altele

- Raportat la **șansa de a face ceva util pentru societate**, aproximativ 6 din 10 studenți au indicat un răspuns pozitiv. Diferențele în funcție de nivelul de studii sau cohortă nu sunt semnificative.
- Aproximativ trei sferturi dintre absolvenți se declară satisfăcuți în ceea ce privește **starea de sănătate**. Nu există diferențe semnificative în funcție de nivelul de studii sau cohortă.

- Peste 70% dintre absolvenți se consideră **fericiți**. Chiar dacă nu s-au înregistrat diferențe semnificative între nivele de studiu, sentimentul tinde să fie mai acut o dată cu trecerea anilor (+4,5% - licență, +3,1% - master).

Tabel 34. Distribuția răspunsurilor obținute în evaluarea perspectivelor și certitudinilor în viață și carieră, în funcție de nivelul de studii și de cohortă (sursa: CNAAIS).

		2016 (T+5)		2020 (T+1)	
		Nivelul de studii		Nivelul de studii	
		Licență	Master	Licență	Master
(r) Autonomie	-	11,2%	9,0%	14,2%	10,3%
	Neutru	25,4%	21,7%	27,2%	24,9%
	+	63,4%	69,4%	58,6%	64,8%
(r) Siguranță	-	10,7%	7,4%	11,1%	9,8%
	Neutru	14,2%	13,5%	14,9%	15,2%
	+	75,1%	79,1%	74,0%	75,0%
(r) Oportunități dezvoltare	-	8,7%	7,9%	10,3%	9,1%
	Neutru	15,5%	13,0%	13,8%	15,4%
	+	75,8%	79,2%	75,9%	75,5%
(r) Câștig conform așteptărilor	-	24,9%	22,7%	26,6%	25,6%
	Neutru	24,0%	24,6%	23,2%	27,8%
	+	51,1%	52,7%	50,2%	46,6%
(r) Deschidere spre nou	-	7,6%	5,5%	6,4%	5,9%
	Neutru	13,6%	13,0%	12,2%	12,3%
	+	78,7%	81,6%	81,4%	81,8%
(r) Perspective bune de carieră	-	9,2%	7,2%	8,4%	8,2%
	Neutru	17,3%	16,5%	14,7%	16,1%
	+	73,5%	76,3%	76,9%	75,7%
(r) Statut social satisfăcător	-	12,6%	9,6%	13,7%	13,2%
	Neutru	22,0%	18,9%	20,6%	20,9%
	+	65,4%	71,5%	65,7%	65,9%
(r) Echilibru viață-profesie	-	21,4%	16,4%	25,8%	22,3%
	Neutru	29,0%	25,0%	29,5%	26,2%
	+	49,7%	58,5%	44,7%	51,5%
(r) Activitate utilă societății	-	16,6%	14,1%	16,4%	15,4%
	Neutru	22,4%	21,8%	22,3%	21,8%
	+	61,0%	64,1%	61,3%	62,7%
(r) Satisfacția cu starea de sănătate	-	7,5%	7,8%	8,6%	8,2%
	Neutru	18,5%	17,0%	16,8%	16,9%
	+	74,0%	75,2%	74,5%	74,9%
(r) Percepția stării de fericire	-	7,4%	7,4%	9,7%	8,6%
	Neutru	20,8%	19,9%	23,1%	21,8%
	+	71,8%	72,7%	67,3%	69,6%
(r) Recomandă propriul traseu educațional și profesional	-	25,3%	20,2%	25,8%	19,5%
	Neutru	28,4%	23,7%	24,6%	26,9%
	+	46,4%	56,1%	49,6%	53,6%

10.3. Venitul net lunar

Din punct de vedere al veniturilor mediane nete, am obținut o serie de rezultate de interes prin raportarea la evaluarea respondenților cu privire la perspectivele și certitudinile în viața și cariera acestora. Ținând cont de diferența în timp, de la absolvenți la un an (T+1) și cei la cinci ani (T+5), respectiv în ceea ce privește nivelul de studii, am obținut următoarele rezultate:

- O **autonomie** mai mare la locul de muncă implică venituri mai mari. Raportul între veniturile celor care au apreciat că beneficiază de autonomie, respectiv cei care au apreciat că nu beneficiază de această facilitate crește în timp, de la 20% (T+1), la 33,3% (T+5).
- **Siguranța locului de muncă** este corelată cu câștiguri mai mari ale absolvenților. Absolvenții care apreciază că au o astfel de certitudine câștigă cu **20%** mai mult pe termen scurt (T+1), diferența crescând în timp la **28%** (T+5).
- Și **existența unor oportunități de a învăța lucruri noi și de a dezvolta competențe și abilități** poate fi privită în contextul obținerii unor venituri mai mari. Astfel, cei care beneficiază de un astfel de context câștigă cu aproape o treime mai mult, atât pe termen scurt (T+1 – 30,4%), cât și pe termen mediu (T+5 – 33,3%).
- Absolvenții care percep că obțin **câștiguri conform așteptărilor** înregistrează venituri semnificativ mai mari decât cei nemulțumiți. Diferența procentuală variază între **40%** pe termen scurt (T+1) și **60,7%** pe termen mediu (T+5).
- **Deschiderea spre noi provocări și locuri de muncă** este un indicator al unor venituri mai mari. Astfel, diferența procentuală între absolvenții care pot fi considerați mai temerari și cei care au un apetit mai scăzut raportat la schimbări este de **11,1%** pe termen scurt (T+1) și crește la **23,3%** pe termen lung.
- Și în cazul absolvenților care consideră că au **perspective bune în ceea ce privește cariera** se înregistrează o diferență procentuală semnificativă față de absolvenții nemulțumiți, aceasta variind în timp de la **27,1%**, la **33,3%**.
- **Mulțumirea față de statutul social atins** este corelată semnificativ de veniturile încasate. Astfel, cei care apreciază că sunt în această postură câștigă cu **39,1%** mai mult după absolvire (T+1), diferența procentuală ajungând la **48,1%** pe termen mediu (T+5).
- Absolvenții care câștigă mai mulți bani sunt mai aproape de a fi atins un **echilibru între viață și profesie**. Veniturile acestora cresc, raportat la mediană, cu **15,4%** pe termen scurt (T+1) la **23,9%** pe termen mediu (T+5).
- Percepția absolvenților cu privire la desfășurarea unei **activități utile societății** este, într-o bună măsură, corelată cu existența unor venituri mai mari, diferența procentuală variind între **15,4%** (T+1) și **23,9%** (T+5).
- **Satisfacția cu starea de sănătate** este corelată cu venituri mai mari doar în cazul absolvenților aflați la 5 ani de la absolvire. Nu se înregistrează diferențe între medianele veniturilor în funcție de tendința răspunsurilor la această întrebare pe termen scurt (T+1).
- Similar, **starea de fericire** poate fi corelată cu câștiguri mai mari în special în cazul absolvenților maturi (T+5 – 20%).
- Dorința de a **recomanda propriul traseu educațional și profesional** poate fi legată, în special pe termen mediu (T+5 – 21,2%) de atingerea unor praguri de venituri mai mari.

Tabel 35. Distribuția veniturilor mediane nete lunare obținute în evaluarea perspectivelor și certitudinilor în viață și carieră, în funcție de nivelul de studii și de cohortă (sursa: CNAAIS).

		2016 (T+5)		2020 (T+1)	
		Nivelul de studii		Nivelul de studii	
		Licență	Master	Licență	Master
(r) Autonomie	-	3.000	3.000	2.500	2.500
	Neutru	3.400	3.300	2.700	3.000
	+	4.000	4.000	3.000	3.500
(r) Siguranță	-	3.000	2.900	2.500	2.500
	Neutru	3.000	3.100	2.500	2.700
	+	3.840	4.000	3.000	3.400
(r) Oportunități dezvoltare	-	3.000	2.900	2.300	2.700
	Neutru	3.500	3.200	2.600	2.900
	+	4.000	4.000	3.000	3.300
(r) Câștig conform așteptărilor	-	2.800	3.000	2.500	2.562
	Neutru	3.500	3.500	2.800	3.000
	+	4.500	4.800	3.500	4.000
(r) Deschidere spre nou	-	3.000	3.000	2.700	2.700

		2016 (T+5)		2020 (T+1)	
		Nivelul de studii		Nivelul de studii	
		Licență	Master	Licență	Master
	Neutru	3.500	3.500	2.800	3.000
	+	3.700	4.000	3.000	3.127
(r) Perspective bune de carieră	-	3.000	2.700	2.360	2.500
	Neutru	3.100	3.000	2.600	2.800
	+	4.000	4.000	3.000	3.300
(r) Statut social satisfăcător	-	2.700	2.900	2.300	2.500
	Neutru	3.400	3.300	2.600	3.000
	+	4.000	4.200	3.200	3.500
(r) Echilibru viață-profesie	-	3.000	3.000	2.600	2.700
	Neutru	3.500	3.300	3.000	3.000
	+	4.000	4.100	3.000	3.500
(r) Activitate utilă societății	-	3.100	3.400	2.600	2.800
	Neutru	3.800	4.000	3.000	3.000
	+	3.840	4.000	3.000	3.200
(r) Satisfacția cu starea de sănătate	-	3.000	3.200	3.000	3.200
	Neutru	3.700	3.500	2.700	3.000
	+	3.600	4.000	3.000	3.000
(r) Percepția stării de fericire	-	3.000	3.000	2.800	2.700
	Neutru	3.500	3.500	2.800	3.000
	+	3.600	4.000	3.000	3.000
(r) Recomandă propriul traseu educațional și profesional	-	3.300	3.100	2.600	2.700
	Neutru	3.400	3.600	2.900	3.000
	+	4.000	4.000	3.000	3.500

10.4. Domeniul de studiu

Luând în considerare domeniul de studiu ISCED-F pentru a aprecia percepția absolvenților în ceea ce privește perspectivele și certitudinile în viață și carieră, am avut o abordare bazată pe cohortă, în funcție de anul de finalizare a studiilor. Astfel, cele mai importante rezultate obținute sunt:

- Imediat după finalizarea studiilor (T+1), absolvenții care au cel mai ridicat nivel de **autonomie** provin din domeniile *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (85,5%), *Educație* (69%) și *Științe sociale, jurnalism și informare* (68,4%). Cel mai scăzut nivel de autonomie este înregistrat în cazul absolvenților din domeniile *Afaceri, administrație și drept* (58,3%), *Științe umaniste și arte* (55,5%), respectiv *Sănătate și asistență socială* (45,1%). Pe termen mediu (T+5), ierarhia este relativ similară, însă procentul maxim de absolvenți este mai scăzut – *Tehnologia informației și comunicațiilor - TIC* (75,5%), urmat de *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (73,1%) și *Științe sociale, jurnalism și informare* (69,5%).
- În ceea ce privește **siguranța locului de muncă**, pe termen scurt de la absolvire (T+1), cele mai ridicate procente s-au înregistrat în cazul absolvenților din domeniul *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (92,9%), urmat de *Științe sociale, jurnalism și informare* (79,9%) și *Afaceri, administrație și drept* (78,5%). La polul opus, cele mai precare locuri de muncă din perspectiva siguranței sunt ocupate de absolvenți din domeniile *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (71,4%), *Științe umaniste și arte* (62%), respectiv *Sănătate și asistență socială* (66,1%). Pe

termen mediu (T+5), aproape toți respondenții din domeniul *Tehnologia informației și comunicațiilor - TIC* (96,4%) sunt siguri pe locul de muncă din prezent, fiind urmași de cei din domeniul *Inginerie, producție și construcții* (78,8%), *Educație* (78,7%) sau *Științe sociale, jurnalism și informare* (78,5%). Absolvenții din domenii precum *Științele naturale, matematică și statistică* (75,2%), *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (74,5%) sau *Sănătate și asistență socială* (71,5%) apreciază într-un procent mai scăzut faptul că au un loc de muncă sigur.

- La un an de la finalizarea studiilor universitare (T+1), absolvenții din domenii precum *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (86,9%), *Științele naturale, matematică și statistică* (80,1%) sau *Inginerie, producție și construcții* (78,3%) sunt cei mai predispuși să obțină un loc de muncă în care să existe oportunități de a învăța lucruri noi, care să contribuie la **dezvoltarea competențelor și abilităților**.

Studiu privind angajabilitatea absolvenților de învățământ superior din România (2021)

Tabel 36. Distribuția răspunsurilor obținute în evaluarea perspectivelor și certitudinilor în viață și carieră, în funcție de domeniul de studiu și de cohortă (sursa: CNAAIS).

		2016 (T+5)									2020 (T+1)								
		Educație	Științe umaniste și arte	Științe sociale, jurnalism și informare	Afaceri, administrație și drept	Științele naturale, matematică și statistică	Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)	Inginerie, producție și construcții	Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe	Sănătate și asistență socială	Educație	Științe umaniste și arte	Științe sociale, jurnalism și informare	Afaceri, administrație și drept	Științele naturale, matematică și statistică	Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)	Inginerie, producție și construcții	Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe	Sănătate și asistență socială
(r) Autonomie	-	7,4%	11,9%	8,8%	11,4%	10,4%	11,9%	7,9%	5,0%	17,1%	8,5%	17,2%	8,7%	12,5%	10,1%	3,3%	10,9%	19,4%	19,1%
	Neutru	29,1%	21,6%	21,6%	23,8%	29,3%	12,7%	23,2%	21,9%	28,5%	22,5%	27,3%	22,9%	29,2%	31,1%	11,3%	23,4%	18,7%	35,8%
	+	63,5%	66,5%	69,5%	64,8%	60,3%	75,5%	68,9%	73,1%	54,4%	69,0%	55,5%	68,4%	58,3%	58,8%	85,5%	65,7%	61,9%	45,1%
(r) Siguranță	-	8,4%	12,4%	6,2%	10,5%	7,1%	0,0%	7,7%	15,7%	14,4%	13,8%	19,5%	7,1%	8,1%	8,9%	2,9%	9,2%	10,5%	15,7%
	Neutru	13,0%	18,0%	15,3%	12,9%	17,7%	3,6%	13,5%	9,8%	14,0%	14,6%	18,5%	13,0%	13,4%	14,4%	4,3%	15,1%	18,1%	18,3%
	+	78,7%	69,6%	78,5%	76,7%	75,2%	96,4%	78,8%	74,5%	71,5%	71,6%	62,0%	79,9%	78,5%	76,8%	92,9%	75,7%	71,4%	66,1%
(r) Oportunități dezvoltare	-	5,3%	12,1%	9,0%	8,1%	8,0%	3,2%	6,7%	12,4%	10,8%	8,3%	13,1%	7,6%	10,5%	6,2%	3,9%	9,0%	12,3%	12,3%
	Neutru	9,1%	12,7%	16,2%	16,2%	15,0%	8,1%	13,6%	6,0%	19,6%	13,2%	15,7%	14,5%	15,6%	13,7%	9,2%	12,7%	17,0%	15,6%
	+	85,6%	75,2%	74,7%	75,7%	76,9%	88,7%	79,6%	81,6%	69,6%	78,5%	71,2%	77,9%	73,9%	80,1%	86,9%	78,3%	70,7%	72,1%
(r) Câștig conform așteptărilor	-	27,4%	28,3%	25,5%	22,7%	33,2%	17,6%	22,1%	28,4%	20,2%	28,7%	30,2%	24,3%	26,9%	25,2%	9,3%	23,7%	36,6%	28,8%
	Neutru	19,7%	28,8%	20,6%	24,0%	23,4%	23,0%	22,4%	19,4%	32,1%	28,5%	30,1%	20,9%	27,7%	22,5%	17,7%	24,4%	16,4%	25,8%
	+	52,9%	42,9%	53,9%	53,3%	43,3%	59,3%	55,5%	52,2%	47,7%	42,8%	39,7%	54,8%	45,4%	52,3%	73,0%	51,9%	47,0%	45,3%
(r) Deschidere spre nou	-	12,9%	11,8%	7,3%	8,1%	4,1%	1,8%	4,9%	3,7%	5,0%	5,7%	10,0%	7,4%	5,9%	5,7%	3,7%	4,1%	10,6%	6,5%
	Neutru	15,9%	14,8%	12,5%	12,4%	14,7%	22,0%	11,8%	17,3%	14,0%	14,3%	15,2%	12,9%	11,7%	18,1%	8,8%	10,1%	11,5%	12,9%
	+	71,2%	73,4%	80,2%	79,4%	81,2%	76,2%	83,3%	79,0%	81,0%	79,9%	74,8%	79,7%	82,4%	76,2%	87,5%	85,8%	77,9%	80,5%
(r) Perspective bune de carieră	-	4,7%	15,6%	6,5%	8,3%	6,8%	7,1%	6,2%	11,3%	11,9%	5,9%	14,0%	5,8%	7,1%	8,4%	1,8%	7,8%	9,7%	11,3%
	Neutru	14,7%	16,1%	14,3%	16,3%	20,7%	11,9%	15,9%	19,9%	23,6%	9,6%	19,8%	13,5%	16,3%	20,1%	5,8%	12,5%	17,0%	18,5%
	+	80,6%	68,3%	79,3%	75,4%	72,5%	81,0%	77,9%	68,7%	64,6%	84,5%	66,2%	80,7%	76,7%	71,5%	92,4%	79,7%	73,2%	70,2%

Perspective și certitudini în viață și carieră

		2016 (T+5)									2020 (T+1)								
		Educație	Științe umaniste și arte	Științe sociale, jurnalism și informare	Afaceri, administrație și drept	Științele naturale, matematică și statistică	Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)	Inginerie, producție și construcții	Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe	Sănătate și asistență socială	Educație	Științe umaniste și arte	Științe sociale, jurnalism și informare	Afaceri, administrație și drept	Științele naturale, matematică și statistică	Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)	Inginerie, producție și construcții	Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe	Sănătate și asistență socială
(r) Statut social satisfăcător	-	7,1%	22,1%	8,5%	10,1%	13,8%	8,9%	10,2%	13,8%	11,3%	5,9%	14,5%	13,2%	14,9%	15,2%	2,6%	12,7%	15,9%	15,9%
	Neutru	15,2%	15,1%	21,5%	23,6%	26,5%	16,7%	20,3%	26,6%	19,5%	18,3%	23,4%	21,1%	24,1%	19,2%	8,0%	19,3%	22,3%	19,5%
	+	77,7%	62,8%	70,1%	66,3%	59,7%	74,4%	69,5%	59,6%	69,2%	75,8%	62,1%	65,7%	61,0%	65,6%	89,4%	68,1%	61,8%	64,5%
(r) Echilibru viață-profesie	-	10,0%	24,1%	19,5%	20,4%	23,0%	20,7%	17,5%	23,1%	19,7%	12,2%	29,5%	22,2%	26,6%	23,8%	12,7%	23,1%	30,8%	26,5%
	Neutru	18,6%	27,1%	28,5%	28,4%	24,7%	20,8%	29,6%	22,4%	29,2%	24,3%	23,0%	25,2%	30,1%	27,0%	30,3%	28,9%	29,6%	31,1%
	+	71,4%	48,8%	52,0%	51,2%	52,3%	58,4%	52,9%	54,5%	51,1%	63,5%	47,5%	52,6%	43,4%	49,2%	57,0%	48,0%	39,6%	42,3%
(r) Activitate utilă societății	-	5,0%	19,1%	18,9%	18,6%	17,7%	16,6%	16,7%	13,0%	5,8%	6,1%	16,0%	21,1%	22,1%	12,2%	10,3%	15,4%	17,1%	9,6%
	Neutru	17,8%	19,8%	24,7%	27,1%	19,2%	28,3%	25,1%	18,4%	9,2%	12,1%	19,7%	20,9%	27,9%	19,9%	26,6%	23,8%	20,8%	16,1%
	+	77,2%	61,1%	56,3%	54,3%	63,1%	55,1%	58,1%	68,5%	85,0%	81,8%	64,4%	58,0%	50,0%	67,9%	63,1%	60,8%	62,1%	74,3%
(r) Satisfacția cu starea de sănătate	-	6,4%	10,0%	9,9%	5,2%	4,8%	10,8%	8,2%	9,0%	8,7%	7,8%	11,6%	8,7%	10,1%	5,1%	5,4%	7,7%	4,9%	8,4%
	Neutru	11,2%	18,9%	19,1%	18,1%	19,8%	22,0%	16,7%	21,2%	18,9%	14,4%	18,0%	17,3%	16,3%	22,2%	14,6%	17,6%	15,1%	15,4%
	+	82,4%	71,0%	71,0%	76,8%	75,4%	67,2%	75,1%	69,8%	72,5%	77,8%	70,3%	74,0%	73,6%	72,7%	80,0%	74,8%	80,0%	76,2%
(r) Percepția stării de fericire	-	4,3%	11,9%	8,5%	6,3%	7,6%	8,3%	7,1%	4,3%	7,2%	2,8%	11,4%	8,4%	10,1%	7,9%	7,6%	10,3%	8,3%	8,4%
	Neutru	18,6%	20,3%	19,7%	21,0%	22,7%	23,3%	21,4%	31,5%	13,8%	13,8%	23,3%	26,7%	21,7%	21,4%	19,6%	23,6%	22,6%	22,1%
	+	77,1%	67,8%	71,8%	72,6%	69,7%	68,4%	71,5%	64,1%	79,1%	83,3%	65,3%	64,8%	68,1%	70,6%	72,8%	66,1%	69,1%	69,5%
(r) Recomandă propriul traseu educațional și profesional	-	19,2%	35,1%	24,7%	18,9%	31,3%	5,4%	19,3%	32,6%	29,1%	10,5%	32,8%	22,3%	22,7%	19,6%	12,6%	20,2%	25,4%	32,9%
	Neutru	20,6%	24,4%	27,4%	29,6%	32,2%	11,4%	25,1%	20,7%	29,6%	20,8%	25,9%	28,6%	27,5%	35,9%	12,3%	23,9%	26,2%	22,5%
	+	60,2%	40,5%	47,9%	51,5%	36,5%	83,2%	55,7%	46,7%	41,2%	68,7%	41,3%	49,1%	49,8%	44,5%	75,1%	55,9%	48,4%	44,6%

- Pe termen mediu (T+5), absolvenții din domenii precum *Tehnologia informației și comunicațiilor – TIC* (88,7%), *Educație* (85,6%) sau *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (81,6%) au menționat cel mai frecvent existența unor oportunități de dezvoltare, cele mai mici procente în acest sens înregistrându-se în cazul absolvenților din domenii precum *Științe umaniste și arte* (75,2%), *Științe sociale, jurnalism și informare* (74,7%) sau *Sănătate și asistență socială* (69,6%).
- La un an de la absolvire (T+1), cei mai mulțumiți absolvenți prin prisma **câștigurilor obținute conform așteptărilor** sunt cei din domeniile *Tehnologia informației și comunicațiilor – TIC* (73%), urmați la mare distanță de cei de la *Științe sociale, jurnalism și informare* (54,8%) sau *Științele naturale, matematică și statistică* (52,3%). Cei mai nemulțumiți dintre absolvenți au finalizat studii în domenii precum *Sănătate și asistență socială* (45,3%), *Afaceri, administrație și drept* (45,4%), *Educație* (42,8%) sau *Științe umaniste și arte* (39,7%). Pe termen mediu, procentele absolvenților satisfăcuți de câștigurile obținute scad simțitor, cele mai mari procente regăsindu-se tot în domeniile *Tehnologia informației și comunicațiilor – TIC* (59,3%), *Inginerie, producție și construcții* (55,5%) și *Științe sociale, jurnalism și informare* (53,9%). Cele mai mici rate de satisfacție au fost înregistrate în cazul absolvenților din domenii precum *Sănătate și asistență socială* (47,7%), *Științele naturale, matematică și statistică* (43,3%) sau *Științe umaniste și arte* (42,9%).
- În ceea ce privește **deschiderea către noi provocări și locuri de muncă**, cele mai mari rate ale unor răspunsuri pozitive la un an de la absolvire (T+1) s-au înregistrat în cazul absolvenților din domeniile *Tehnologia informației și comunicațiilor – TIC* (87,5%), *Inginerie, producție și construcții* (85,8%) sau *Afaceri, administrație și drept* (82,4%). Pe de cealaltă parte, în cazul absolvenților din domenii precum *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (77,9%), *Științele naturale, matematică și statistică* (76,2%) sau *Științe umaniste și arte* (74,8%) se înregistrează rate mai mici ale unor răspunsuri pozitive de acest tip. Pe termen mediu de la absolvire (T+5), procentele scad, însă absolvenții din domenii precum *Inginerie, producție și construcții* (83,3%), *Științele naturale, matematică și statistică* (81,2%) sau *Științele sociale, jurnalism și informare* (80,2%) sunt cei mai predispuși să fie deschiși către noi provocări sau locuri de muncă. Cele mai mici procente s-au înregistrat în cazul absolvenților din domenii precum *Tehnologia informației și comunicațiilor – TIC* (76,2%), *Științe umaniste și arte* (73,4%) sau *Educație* (71,2%).
- La un an după finalizarea studiilor (T+1), cele mai pozitive **perspective în carieră** au fost înregistrate în cazul absolvenților din domeniile *Tehnologia informației și comunicațiilor – TIC* (92,4%), *Educație* (84,5%) sau *Științe sociale, jurnalism și informare* (80,7%). La polul opus, absolvenții în rândul cărora s-a înregistrat cea mai negativă tendință în ceea ce privește perspectiva de carieră provin din domeniile *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (73,2%), *Științele naturale, matematică și statistică* (71,5%) sau *Științe umaniste și arte* (66,2%). La cinci ani de la absolvire (T+5), absolvenții din domenii precum *Tehnologia informației și comunicațiilor – TIC* (81%), *Educație* (80,6%) sau *Științe sociale, jurnalism și informare* (79,3%) sunt cei care consideră că au cele mai pozitive perspective în carieră. Pe de cealaltă parte, absolvenții din domeniile *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (68,7%), *Științe umaniste și arte* (68,3%) sau *Sănătate și asistență socială* (64,6%) sunt cei care au cele mai mici rate de răspuns pozitiv cu privire la viitorul carierei lor.
- Absolvenții din domenii precum *Tehnologia informației și comunicațiilor – TIC* (89,4%), *Educație* (75,8%) sau *Inginerie, producție și construcții* (68,1%) sunt cei în rândul cărora se înregistrează cea mai mare rată a răspunsurilor pozitive cu privire la **satisfacția privind statutul social** la un an de la finalizarea studiilor (T+1). La polul opus, absolvenții precum cei din *Științe umaniste și arte* (62,1%), *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (61,8%) sau *Afaceri, administrație și drept* (61%) sunt cei mai nemulțumiți de progresul lor social. Pe termen mediu de la absolvire (T+5), absolvenții din domenii precum *Educație* (77,7%), *Tehnologia informației și comunicațiilor – TIC* (74,4%) sau *Științe sociale, jurnalism și informare* (70,1%) sunt cei mai mulțumiți cu privire la statutul lor social. Prin comparație, absolvenții din domenii precum *Științe umaniste și arte* (62,8%), *Științele naturale, matematică și statistică* (59,7%) sau *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (59,6%) au un grad mai ridicat de nemulțumire.

- La un an de la absolvirea studiilor (T+1), absolvenții din domenii precum *Educație* (63,5%), *Tehnologia informației și comunicațiilor – TIC* (57%) sau *Științe sociale, jurnalism și informare* (52,6%) sunt cei în rândul cărora s-a înregistrat cel mai frecvent un **echilibru între viață și profesie**. Prin comparație, în cazul absolvenților din domenii precum *Afaceri, administrație și drept* (43,4%), *Sănătate și asistență socială* (42,3%) sau *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (39,6%) a fost înregistrat cel mai puțin frecvent această stare de echilibru. Pe termen mediu (T+5), procentele înregistrate au crescut, absolvenții din domenii precum *Educație* (71,4%), *Tehnologia informației și comunicațiilor – TIC* (58,4%) sau *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* fiind cei în rândul cărora sunt cele mai mari șanse să se atingă acest echilibru. Pe de cealaltă parte, absolvenții din domenii precum *Afaceri, administrație și drept* (51,2%), *Sănătate și asistență socială* (51,1%) sau *Științe umaniste și arte* (48,8%) sunt cei în rândul cărora se înregistrează cel mai mic procent de absolvenți care consideră că atins acest echilibru.
- De departe, absolvenții din domeniile *Educație* (81,8%) și *Sănătate și asistență socială* (74,3%) și *Științele naturale, matematică și statistică* (67,9%) sunt cei care au apreciat că **au șansa de a face ceva util pentru societate**, chiar și la un an de la finalizarea studiilor. Prin comparație, absolvenții din domenii precum *Inginerie, producție și construcții* (60,8%), *Științe sociale, jurnalism și informare* (58%) sau *Afaceri, administrație și drept* (50%) au apreciat în cea mai mică măsură că pot fi utili pentru societate. La cinci ani de la finalizarea studiilor (T+5), procentele înregistrate sunt mai mari, și în acest caz cele mai mari valori înregistrându-se în cazul absolvenților din domenii precum *Sănătate și asistență socială* (85%), *Educație* (77,2%) și *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (68,5%). Cele mai mici procente s-au înregistrat în cazul absolvenților din domeniile *Științe sociale, jurnalism și informare* (56,3%), *Tehnologia informației și comunicațiilor – TIC* (55,1%), *Afaceri, administrație și drept* (54,3%).
- Peste **70%** dintre absolvenții de învățământ superior la un an distanță de la finalizarea studiilor (T+1) se consideră **mulțumiți de starea de sănătate**, cele mai mari procente înregistrându-se în cazul domeniilor *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (80%), *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (80%) sau *Educație* (77,8%). Procente mai mici au fost semnalate în cazul absolvenților din domeniile *Afaceri, administrație și drept* (73,6%), *Științele naturale, matematică și statistică* (72,7%) sau *Științe umaniste și arte* (70,3%). Pe termen mediu, (T+5) cele mai mari procente de satisfacție cu privire la starea de sănătate au fost identificate în cazul absolvenților din domenii precum *Educație* (82,4%), *Afaceri, administrație și drept* (76,8%) sau *Științele naturale, matematică și statistică* (75,4%).
- În ceea ce privește **percepția cu privire la fericire**, pe termen scurt de la finalizarea studiilor (T+1), aceasta este regăsită cel mai frecvent în cazul absolvenților din domeniul *Educație* (83,3%), *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (72,8%) sau *Științele naturale, matematică și statistică* (70,6%). Cele mai mici procente au fost regăsite în cazul absolvenților din domeniile *Inginerie, producție și construcții* (66,1%), *Științe umaniste și arte* (65,3%) sau *Științe sociale, jurnalism și informare* (64,8%). Pe termen mediu de la finalizarea studiilor, cei mai fericiți absolvenți au finalizat studiile în domenii precum *Sănătate și asistență socială* (79,1%), *Educație* (77,1%) sau *Afaceri, administrație și drept* (72,6%). Prin comparație, cele mai mici procente regăsite se află în cazul absolvenților din domeniile *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (68,4%), *Științe umaniste și arte* (67,8%) sau *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (64,2%).
- 75,1% dintre absolvenții la un an de la finalizarea studiilor în cadrul domeniului *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)*, respectiv 68,7% din domeniul *Educație* **au recomandat propriul traseu educațional și profesional**. Prin comparație, doar 44,6% dintre absolvenții în *Sănătate și asistență socială*, respectiv **44,5%** dintre cei în *Științele naturale, matematică și statistică* au apreciat într-un mod pozitiv parcursul lor profesional. Pe termen mediu, diferențele între valorile minime și maxime cresc, astfel încât **83,2%** dintre absolvenții în *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* au apreciat propriul traseu educațional și profesional, pe când doar **36,5%** dintre cei care studiat un program de studiu specific *Științelor naturale, matematică și statistică* au considerat parcursul lor demn de urmat.

11. Impactul pandemiei de Covid-19 asupra traseului profesional al absolvenților

- Criza sanitară a avut un impact similar asupra traseului profesional al absolvenților de studii superioare de gen feminin și masculin din ambele cohorte, neexistând diferențe semnificative de gen raportate la statusul ocupațional al respondenților.
- Rezultatele studiului CNAAIS arată însă că, indiferent de caracteristicile individuale, pandemia de Covid-19 a afectat într-un grad mai ridicat absolvenții neocupați profesional, decât pe aceia care, la momentul anchetei aveau un loc de muncă.
- Rezultatele CNAAIS arată că influența unor caracteristici socio-demografice, economice și educaționale, care ar fi putut duce la un dezavantaj pe piața muncii în timpul pandemiei a fost estompată de existența unui loc de muncă. Astfel, în rândul absolvenților ocupați profesional, caracteristici precum genul, statutul socioeconomic, faptul de a fi primul student în familie, media de la examenul de Bacalaureat sau finalizarea studiilor la termen nu au creat diferențe semnificative în modul în care respondenții au simțit că pandemia le-a afectat traseul profesional.
- Aproape jumătate (43,5%) dintre persoanele neocupate și cu un statut socioeconomic precar în momentul înmatriculării au considerat că pandemia de Covid-19 le-a afectat traseul profesional într-o mare, respectiv foarte mare măsură. În schimb, doar 25,8% dintre persoanele ocupate, dar cu un statut socioeconomic precar au considerat că pandemia le-a afectat traseul profesional într-o mare și foarte mare măsură.
- În rândul persoanelor neocupate, criza sanitară a avut un impact mai mare asupra traseului profesional al celor care nu au finalizat la termen studiile (42,8%) în comparație cu colegii acestora care au terminat la timp (39,5%). Acest lucru este vizibil mai ales pentru absolvenții din cohorta 2020.
- Efectuarea unor stagii de internship a determinat un impact semnificativ mai scăzut al pandemiei de Covid-19 asupra absolvenților, indiferent de cohortă.
- Participarea la acțiuni de voluntariat au făcut ca absolvenții neocupați profesional din cohorta 2020 să simtă că pandemia de Covid-19 le-a afectat traseul profesional într-o mai mică măsură, față de colegii lor care nu au urmat astfel de programe de formare.
- În special absolvenții neocupați profesional din domeniile Științe sociale, jurnalism și informare (49,5%) și Afaceri, administrație și drept (40,8%) s-au declarat afectați profesional într-o mare și foarte mare măsură de pandemie.
- Mediana câștigului lunar net al absolvenților care au considerat că pandemia le-a afectat într-o mare/foarte mare măsură fie traseul profesional era de 3.000 lei, cu 16,6% mai mică decât mediana câștigului lunar al absolvenților pentru care pandemia a avut un impact mic/foarte mic fie asupra parcursului profesional.
- Impactul pandemiei este, de altfel, vizibil și în diferențele de câștig lunar net mediu. Absolvenții al căror traseu profesional a fost în mică/foarte mică măsură afectat de pandemie au raportat câștiguri medii lunare nete de 4.477 lei, față de 3.636 lei, câștigul lunar net mediu al absolvenților afectați profesional într-o mare și foarte mare măsură de Covid-19.

11.1. Contextul general

Declanșarea pandemiei de Covid-19 la începutul anului 2020 a determinat guvernele din întreaga lume să pună în aplicare măsuri sanitare restrictive, distanțarea socială jucând un rol cheie. Multe afaceri au fost închise temporar pentru a preveni răspândirea virusului. Criza de Covid-19 a avut un **impact semnificativ asupra vieții economice și a pieței muncii**. Tinerii se numără printre grupurile afectate în mod disproporționat de actuala pandemie atât pe termen scurt, cât și pe termen lung (ILO 2021a). Oportunitățile de angajare pentru tineri rămân, în general puternic afectate de criza Covid-19, aceștia riscând o inserție întârziată pe piața muncii.

Deja la începutul anului 2020, Organizația Internațională a Muncii (OIM) a descris **impactul timpuriu al Covid-19 asupra tinerilor ca fiind sistematic, profund și disproporțional** (ILO 2020). În 2021, OIM discuta despre riscul de a avea o „generație izolată” (*lockdown generation*), afirmând că pierderea de locuri de muncă la nivel global, de 8,7 % în rândul tinerilor (15-24 ani), a fost de peste două ori mai mare decât pierderea locurilor de muncă în rândul adulților (3,7%) (ILO 2021b). **Mulți tineri și-au pierdut locul de muncă în timpul pandemiei deoarece erau adesea angajați cu contracte temporare**. Angajații temporari au fost printre cei mai grav afectați de pandemia de Covid-19 (Parlamentul European 2021).

Deși pandemia a afectat întreaga piață a muncii, impactul a fost diferit, în funcție și de nivelul de studii absolvit. Spre exemplu, ponderea tinerilor cu vârsta între 15 și 29 ani (în totalul populației din aceeași grupă de vârstă) care nu au un loc de muncă sau care nu urmează un curs de educație sau formare (NEET) a evoluat diferit în timpul pandemiei, în funcție de nivelul de studii. Deși procentele de tineri NEET au crescut în 2020 și 2021 pentru toate nivelurile de studii, cel mai mic procent al tinerilor NEET, atât la nivelul UE (UE-27), cât și în România a fost în rândul absolvenților de studii superioare (10,1% în România în 2021) (Eurostat 2022).

Persoanele cu studii liceale și postliceale, iar într-o și mai mare măsură cele cu studii primare și gimnaziale, rămân confruntate mult mai des cu riscul de a deveni NEET. În plus, un studiu al OECD (2021b) arată că tinerii cu un nivel de educație scăzut sau mediu au raportat, în timpul pandemiei, într-o mai mare măsură întreruperi în activitatea profesională decât persoanele cu studii superioare, diferențele rămânând însă minime (OECD 2021c).

Criza de Covid-19 a adăugat noi provocări pentru proaspeții absolvenți în căutarea unui loc de muncă. Constrația economică de la începutul lui 2020 și incertitudinile cauzate de pandemie au dus, inevitabil, la un număr limitat de locuri vacante, multe firme fiind reticente în a angaja tineri într-un moment în care economiile au o performanță slabă, iar profiturile sunt în scădere, atitudine care, de altfel, reflectă modelele observate pe durata crizelor economice din trecut (OECD 2021c).

Recesiunea cauzată de Covid-19 este însă diferită de cele anterioare din mai multe privințe. Spre deosebire de recesiunile economice anterioare care au rezultat din factori financiari, declanșarea crizei actuale a fost o pandemie venită într-o perioadă de creștere economică și stabilitate financiară. Ca urmare, o dată cu diminuarea sau trecerea pandemiei, redresarea economică a avut loc într-un ritm mai rapid decât în timpul unei recesiuni tipice (Albrecht 2022).

În schimb, spre deosebire de crizele economice anterioare, în cazul tuturor grupelor de vârstă, pandemia a dus la un număr mai ridicat de tranziții de la statutul de angajat la cel de persoană inactivă (+2,4%), decât tranziții de la statutul de angajat la cel de șomer (+1,5%)¹⁹. Prin urmare, la nivel european, inactivitatea a crescut mai mult decât șomajul, ceea ce înseamnă că rata șomajului reflectă doar o parte din locurile de muncă pierdute în timpul pandemiei (Parlamentul European 2021).

La nivelul UE, rata de ocupare a forței de muncă a scăzut mai puțin decât PIB-ul, iar creșterea șomajului a fost controlată. Acest lucru s-a datorat printre altele, implementării unor măsuri de retenție a locurilor de muncă, dar și scăderii abrupte a numărului de ore lucrate și a ratei de activitate pe măsură ce oamenii au încetat să își caute de lucru (Parlamentul European 2021).

Pandemia de Covid-19 și măsurile de izolare necesare pentru a stopa răspândirea virusului au condus, în 2020, la o contracție severă a Produsului Intern Brut (PIB) cu 6,1% (UE-27). După o scădere bruscă în trimestrul doi al anului 2020, PIB-ul a revenit însă puternic în al treilea trimestru, stabilizându-se în ultimul trimestru al anului (Comisia Europeană 2021).

Comparând al treilea trimestru din 2020 cu al treilea trimestru din 2019, toate statele din UE au înregistrat o scădere a ratei de ocupare a tinerilor. Cele mai mari scăderi ale ponderii angajaților cu vârsta cuprinsă între 15 și 29 de ani au depășit chiar și 5 puncte procentuale în Lituania, Portugalia, Irlanda și Spania. Pe de altă parte, Ungaria, Finlanda, Franța, Austria și România au raportat scăderi mai mici, de „doar” 2 puncte procentuale (Eurostat 2022). În cazul României, la nivelul ambelor cohorte analizate, 87,2% dintre absolvenți și-au găsit un loc de muncă sau au păstrat locul de muncă din perioada studiilor, procentul diferind în funcție de cohortă, de la 92,4% (2016) la 81,1% (2020). Dincolo de impactul pandemiei, era de așteptat ca generația din 2020 să aibă o rată de angajare mai mică decât absolvenții din 2016, rata de ocupare a proaspeților absolvenți fiind corelată cu perioada trecută de la finalizarea studiilor. Acest lucru tinde să reflecte creșterea șanselor de angajare odată cu creșterea perioadei de la momentul absolvirii studiilor.

11.2. Aspecte metodologice

Absolvenții care au participat la studiul CNAAIS au răspuns la o întrebare care a vizat impactul pandemiei de Covid-19 asupra traseului profesional, respectiv (*E.08. În ce măsură considerați că pandemia de COVID-19 a afectat traseul profesional urmat de dumneavoastră?*).

Răspunsurile au fost colectate prin intermediul unei scale Likert, care a avut următoarele variante de răspuns: 1 – *deloc sau într-o foarte mică măsură*, 2 – *în mică măsură*, 3 – *neutru*, 4 – *în mare măsură*, 5 – *absolut*

---

¹⁹ Angajații care își pierd locul de muncă se regăsesc fie „șomeri” (în căutarea activă a unui nou loc de muncă), fie „inactivi” (retragerea de pe piața muncii prin necăutarea activă a unui nou loc de muncă).

sau într-o foarte mare măsură. Din punct de vedere al prelucrării datelor, similar ca și în cazul capitoului anterior, acestea au fost recodate pentru a surprinde mai bine percepția absolvenților (1+2 = într-o mică sau foarte mică măsură, 3 = neutru, 4+5 = într-o mare sau foarte mare măsură), respectiv tendințele înregistrate în cazul acestora, pornind de la mai mulți indicatori. În cele ce urmează, ne vom referi cu precădere la răspunsurile care au influențat respondenții într-o mare sau foarte mare măsură.

11.3. Aspecte generale

Numărul total de persoane noi angajate la nivelul UE a scăzut fără precedent, la doar 5 milioane de persoane în trimestrul II din 2020. Apoi, începând cu trimestrul III din același an, a fost înregistrată o tendință ascendentă în ceea ce privește numărul de locuri de muncă noi create, în cel de-al II-lea trimestru din 2021 fiind înregistrat un nivel similar cu cel pre-pandemic (trimestrul IV 2019), pentru ca în trimestrul III din 2021 să fie depășit (8 milioane de noi locuri de muncă) (Comisia Europeană 2021).

În România s-a înregistrat o tendință similară cu cea de la nivel european. Astfel, după o scădere semnificativă în trimestrul II din 2020 (doar 1.154.000 persoane noi angajate), începând cu trimestrul III din 2020 s-a înregistrat din nou o tendință pozitivă, nivelul pre-pandemic fiind atins în trimestrul II din 2021 (Comisia Europeană 2021). De remarcat, însă, este faptul că scăderea procentuală între numărul de noi angajați din trimestrul IV 2019 și trimestrul II din 2020 a fost mult mai mică la nivelul României (0,3%) în comparație cu UE (1,1%).

Tabel 37. Percepția impactului pandemiei de Covid-19 asupra traseului profesional al absolvenților în funcție de statutul ocupațional și cohortă.

	2016 (T+5)			2020 (T+1)		
	General	Neocupat	Ocupat	General	Neocupat	Ocupat
Într-o foarte mică/mică măsură	53,6%	34,0%	55,6%	40,1%	27,3%	43,4%
Neutru	23,0%	31,7%	22,1%	29,1%	30,3%	28,8%
Într-o foarte mare/mare măsură	23,4%	34,3%	22,3%	30,7%	42,4%	27,8%

În primul și în primul rând, trebuie să menționăm că impactul pandemiei de Covid-19 a fost semnificativ mai resimțit asupra absolvenților din 2020. Diferența între absolvenții care au resimțit într-o mare sau foarte mare măsură efectele pandemiei, din punct de vedere al cohortei, este de 5,5% în favoarea absolvenților la cinci ani distanță de la finalizarea studiilor (T+5).

Remarcăm diferențe semnificative la nivelul ambelor cohorte în ceea ce privește impactul pandemiei de Covid-19 în funcție de statutul ocupațional. Astfel, mai bine de 4 din 10 absolvenți din 2020 (T+1) care nu au avut un loc de muncă la un an de la finalizarea studiilor au resimțit într-o mare sau foarte mare măsură factorii disruptivi ai contextului pandemic (42,4%), spre deosebire de „doar” 27,8% în cazul absolvenților ocupați. Similar, în cazul absolvenților aflați la cinci ani de la finalizarea studiilor (T+5), procentul celor care au resimțit acut efectele pandemiei, însă au obținut venituri, a fost cu 12% mai mic decât al celor neocupați.

11.4. Caracteristici socioeconomice

Din punct de vedere al **genului** nu am înregistrat diferențe semnificative între respondenții de gen *masculin* sau *feminin*, indiferent de cohortă. În schimb, dacă ne raportăm la **statutul socioeconomic precar** raportat pe perioada studiilor, remarcăm diferențe semnificative în cazul absolvenților neocupați (T+1 – 4,2%, T+5 – 4,3%). Angajarea după finalizarea studiilor, respectiv păstrarea locului de muncă din perioada acestora, a influențat într-un mod determinant percepția absolvenților care au întâmpinat dificultăți financiare în timpul efectuării studiului universitar.

Dacă ne raportăm la **primii studenți în familie** care au absolvit studiile în 2020 (T+1), aceștia au fost mai puțin afectați în cazul în care au fost angajați (+1,2%), însă au resimțit mai puternic impactul dacă nu au obținut venituri (-2,9%). Pe termen mediu de la absolvire (T+1), primii studenți în familie par să fi fost mai rezilienți, atât în cazul în care au avut un loc de muncă în momentul chestionării (+1,1%), dar mai ales în cazul absolvenților neocupați (+7,3%).

Din punct de vedere al **statutului** civil, *persoanele necăsătorite și neocupate profesional* au raportat mai des (44,8%) faptul că pandemia le-a afectat într-o mare și foarte mare măsură parcursul profesional, față de persoanele căsătorite și neocupate profesional (26,9%).

În cazul generației 2020, **media la examenul de Bacalaureat** a fost un predictor al unui impact mai redus în rândul absolvenților, în special în cazul absolvenților ocupați, unde respondenții care au obținut cel puțin media 8 au fost cu până la **6,7%** mai puțin afectați în funcție de diferite categorii de medie.

Tabel 38. Percepția impactului pandemiei de Covid-19 asupra traseului profesional al absolvenților în funcție de statutul ocupațional, cohortă și caracteristici socioeconomice.

		2016 (T+5)		2020 (T+1)	
		Neocupat	Ocupat	Neocupat	Ocupat
Genul	<i>Masculin</i>	45,7%	21,8%	37,3%	26,3%
	<i>Feminin</i>	31,9%	22,6%	44,9%	28,7%
Statut socioeconomic precar	<i>Nu</i>	33,8%	22,1%	41,8%	27,5%
	<i>Da</i>	38,1%	23,4%	46,0%	29,5%
Primul student în familie	<i>Nu</i>	37,5%	22,9%	40,9%	28,4%
	<i>Da</i>	30,2%	21,8%	43,8%	27,2%
Statut civil	<i>Căsătorit(ă)</i>	23,3%	22,2%	33,4%	25,9%
	<i>Necăsătorit(ă)</i>	47,3%	22,2%	44,2%	28,5%
	<i>Divorțat(ă)/Văduv(ă)</i>	74,1%	19,1%	26,0%	19,8%
	<i>Uniune consensuală</i>	41,0%	29,2%	43,9%	30,4%
Medie (categorii)	BAC <i>6,00 – 6,99</i>	38,7%	20,2%	44,2%	31,7%
	<i>7,00 – 7,99</i>	27,0%	22,7%	40,9%	32,3%
	<i>8,00 – 8,99</i>	33,7%	23,1%	45,1%	25,6%
	<i>9,00 – 10</i>	37,2%	23,0%	40,4%	26,3%

11.5. Experiențe profesionale pe perioada studiilor

Nefinalizarea la termen a studiilor a reprezentat un factor care a influențat un impact mai mare al pandemiei de Covid-19 asupra traseului profesional în cazul ambelor cohorte (T+1 – 6%, T+5 – 3,5%). **Stagiile de internship au estompat din efectul pandemiei asupra integrării profesionale.** Absolvenții neocupați profesional care au urmat stagii de internship au raportat mai rar faptul că pandemia le-a afectat într-o mare și foarte mare măsură parcursul profesional față de cei care nu au urmat astfel de stagii. Acest fapt este vizibil în special în cazul absolvenților din cohorta 2020, unde 44,3% dintre absolvenții neocupați și care nu au urmat un stagiul de internship au raportat că pandemia le-a afectat traseul profesional într-o importantă măsură, față de 36,9% dintre cei neocupați dar care au luat parte la un stagiul de internship, diferența fiind de 7,3 puncte procentuale.

Implicarea în activități de **voluntariat** a condus la un impact mai redus al pandemiei de Covid-19, la nivelul ambelor cohorte, însă doar în cazul absolvenților neocupați (T+1 – 2,7%, T+5 – 5,5%). În schimb, participarea la **mobilități sau stagii de practică externă** în perioada studiilor pare să fi contribuit la o percepție mai acută asupra impactului pandemiei în cazul absolvenților din 2016 (+18,2%), printre cauze regăsindu-se și faptul că începând cu martie 2020, mobilitatea populației a fost semnificativ restrânsă de condiții drastice în ceea ce privește deplasarea în afara domiciliului și transportul național sau internațional.

Tabel 39. Percepția impactului pandemiei de Covid-19 asupra traseului profesional al absolvenților în funcție de statutul ocupațional, cohortă sau experiențe profesionale pe perioada studiilor.

		2016 (T+5)		2020 (T+1)	
		Neocupat	Ocupat	Neocupat	Ocupat
Finalizare studii la termen	<i>Nu</i>	37,5%	23,0%	48,2%	26,9%
	<i>Da</i>	34,0%	22,2%	42,2%	27,8%
Stagii de internship	<i>Nu</i>	33,3%	23,6%	44,3%	28,4%
	<i>Da</i>	37,7%	20,0%	36,9%	26,6%
Acțiuni de voluntariat	<i>Nu</i>	36,8%	19,9%	43,7%	26,6%
	<i>Da</i>	31,3%	25,3%	41,0%	29,2%
Mobilități sau stagii de practică externe	<i>Nu</i>	32,7%	21,7%	42,5%	27,8%
	<i>Da</i>	50,9%	26,4%	42,0%	27,5%

11.6. Domeniul de studiu

În cazul **absolvenților ocupați** din anul 2020 (T+1), domeniile de studiu în care au fost cei mai mulți respondenți afectați din punct de vedere profesional de contextul pandemic au fost *Sănătate și asistență socială* (36,8%), *Științe umaniste și arte* (31,6%) sau *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (30,9%). La polul opus, printre cei mai puțin afectați absolvenți sunt cei din domenii precum *Inginerie, producție și construcții* (22%) și, la mare distanță, *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (doar 7,2%). Procentele sunt mai mari dacă ne raportăm la **absolvenții neocupați**. Astfel, cei mai afectați absolvenți provin din domeniile *Științe umaniste și arte* (49%), *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (47,3%) sau *Științele naturale, matematică și statistică* (46,5%). La polul opus regăsim absolvenți din domenii precum *Științe sociale, jurnalism și informare* (40,6%), *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (31,6%) sau *Educație* (21,7%).

Tabel 40. Percepția impactului pandemiei de Covid-19 asupra traseului profesional al absolvenților în funcție de domeniul de studiu și cohortă.

	2016 (T+5)						2020 (T+1)					
	Neocupat			Ocupat			Neocupat			Ocupat		
	-	N	+	-	N	+	-	N	+	-	N	+
Sănătate și asistență socială	17,4%	40,1%	42,5%	35,1%	24,2%	40,8%	18,9%	37,2%	43,9%	34,7%	28,5%	36,8%
Științe umaniste și arte	11,4%	38,2%	50,4%	50,9%	15,0%	34,1%	24,3%	26,7%	49,0%	35,1%	33,3%	31,6%
Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare	51,1%	30,4%	18,5%	57,5%	28,7%	13,7%	40,1%	28,3%	31,6%	42,2%	26,9%	30,9%
Educație	25,0%	15,2%	59,7%	58,2%	18,6%	23,3%	39,8%	38,4%	21,7%	39,6%	30,9%	29,6%
Științele naturale, matematică și statistică	29,7%	44,8%	25,4%	46,9%	23,6%	29,5%	28,1%	25,4%	46,5%	43,3%	28,3%	28,4%
Științe sociale, jurnalism și informare	10,6%	51,7%	37,7%	60,3%	18,4%	21,3%	31,0%	28,4%	40,6%	46,5%	25,3%	28,2%
Afaceri, administrație și drept	41,6%	24,2%	34,2%	60,6%	22,5%	16,9%	26,3%	29,6%	44,2%	39,9%	32,1%	28,0%
Inginerie, producție și construcții	63,5%	19,6%	16,9%	60,2%	24,9%	14,9%	24,8%	34,5%	40,7%	51,2%	26,8%	22,0%
Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)	33,3%	0,0%	66,7%	80,2%	14,7%	5,1%	19,7%	33,1%	47,3%	68,4%	24,4%	7,2%

Dacă ne raportăm la **absolvenții ocupați** în momentul în care au trecut 5 ani de la momentul finalizării studiilor, printre cei mai afectați se regăsesc cei care au absolvit programe de studiu în domenii precum *Sănătate și asistență socială* (40,8%), *Științe umaniste și arte* (34,1%) sau *Științele naturale, matematică și statistică* (29,5). Prin comparație, cei mai puțin afectați sunt cei care finalizat programe de studiu în domenii precum *Inginerie, producție și construcții* (14,9%), *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (13,7%) sau, la mare distanță, *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)*, cu doar 5,1%.

În ceea ce privește **absolvenții neocupați**, cei mai afectați s-au declarat cei care au finalizat studii în domenii precum *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (66,7%), *Educație* (59,7%) sau *Științe umaniste și arte* (50,4%). Printre cei mai puțin afectați au fost cei care au absolvit în domeniile *Științele naturale, matematică și statistică* (25,4%), *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (18,5%) sau *Inginerie, producție și construcții* (16,9%).

11.7. Venitul net lunar

În continuare, pentru a vedea care este legătura între percepția impactului pandemiei de Covid-19 asupra veniturilor lunare nete ale absolvenților de învățământ superior, am luat în considerare doar acei absolvenți ocupați care au obținut venituri mai mici de 25.000 lei. Prin urmare, rezultatele ne arată că la nivelul medianelor, absolvenții care au fost afectați într-o mare sau foarte măsură de contextul epidemiologic grav au câștigat cu până la **17,6%** (generația 2020), respectiv **33,3%** (generația 2016). Diferențele procentuale sunt mai mari dacă ne raportăm la medie, unde avem venituri mai mari cu **23,8%** în cazul celor care nu au resimțit atât de acut pandemia de Covid-19 în cazul generației 2020, respectiv **18,73%** în situația absolvenților din 2016.

Tabel 41. Percepția impactului pandemiei de Covid-19 asupra traseului profesional al absolvenților în funcție de veniturile nete lunare și cohortă.

	2016 (T+5)		2020 (T+1)	
	Mediană	Medie	Mediană	Medie
Într-o foarte mică/mică măsură	4.000	4.760	3.000	3.771
Nețru	3.500	4.480	3.000	3.492
Într-o foarte mare/mare măsură	3.000	4.009	2.550	3.046

12. Concluzii

Importanța unui studiu cu privire la angajabilitatea absolvenților de învățământ superior poate fi argumentată din mai multe perspective. În primul și în primul rând, este necesar să avem o imagine de ansamblu asupra modului în care absolvenții universităților românești se integrează în piața muncii. Studiul utilizează atât variabile cantitative, cât și calitative pentru a descrie ocuparea, ținând seama inclusiv de statutul ocupațional din perioada studiilor.

În al doilea rând, România a adoptat în ultimii ani o serie de acte normative pentru a transpune recomandările existente la nivel internațional privind monitorizarea parcursului profesional al absolvenților de învățământ superior. Prin infrastructura dezvoltată în vederea implementării CNAAIS, România poate furniza date comparabile cu alte state din Spațiul European al Educației, respectiv Spațiul European al Învățământului Superior.

Nu în ultimul rând, un astfel de studiu vine în sprijinul potențialilor candidați la studiile universitare. Practic, aceștia pot avea o perspectivă mai realistă asupra așteptărilor și provocărilor pe care le vor întâmpina în momentul în care vor absolvi studiile universitare. Traseul educațional este unul care, la nivel teoretic, ar trebui să fie flexibil. Deciziile privind cariera, însă, pornesc de la opțiunile majore privind domeniul de studiu (și mai puțin instituția de învățământ superior) după cum vom vedea. Am încercat în analiza de mai sus să subliniem informațiile relevante pentru aceștia. Lectura prezentului studiu va fi susținută și de o platformă de vizualizare a datelor cu privire la angajabilitatea absolvenților de învățământ superior, astfel încât să existe posibilități de înțelegere din multiple perspective a datelor colectate.

Studiul de față poate reprezenta un bun instrument în vederea fundamentării unor politici bazate pe date pentru a crește gradul de convergență între oferta educațională a instituțiilor de învățământ superior cu piața muncii. Deși s-au depus eforturi semnificative în acest sens în ultimii ani, în special după adoptarea Legii educației naționale nr. 1/2011, universitățile din România nu au reușit să ofere un răspuns adecvat la dinamica pieței forței de muncă în cazul tuturor domeniilor de studiu. În cele ce urmează, am încercat să grupăm concluziile noastre în funcție de capitolele dezvoltate în cadrul analizei.

12.1. Implementarea la nivel național a politicilor comunitare și situația la nivelul instituțiilor de învățământ superior

România a implementat într-un timp record mare parte din recomandările Consiliului UE privind monitorizarea parcursului profesional al absolvenților. Astfel, dacă în 2020, conform unui raport al Comisiei Europene, implementarea recomandărilor Consiliului UE este estimată a se realiza într-o perioadă de 6 ani, la finele anului 2022, mare parte dintre aceste recomandări au fost îndeplinite.

România participă la principala inițiativă comunitară care culege date privind parcursul profesional al absolvenților de învățământ superior - studiul pilot EUROGRADUATE 2022. Alături de încă alte 16 state membre UE, România va participa în toamna anului 2022 la cea de-a doua implementare pilot a studiului la nivel european privind monitorizarea traseului profesional al absolvenților de învățământ superior. Exercițiul derulat la nivel comunitar va colecta date pentru absolvenții de învățământ superior ai nivelurilor ISCED 6 și 7. Cele două cohorte vizate de studiu sunt 2020/2021 (T+1) și 2016/2017 (T+5). De asemenea, România a dezvoltat un punct național de referință în cadrul Rețelei europene de monitorizare a parcursului absolvenților.

Ministerul Educației a primit responsabilitatea de a urmări traseul profesional al absolvenților de învățământ superior, operaționalizând acest atribut printr-o colaborare cu UEFISCDI. În ultimii ani, printr-o serie de modificări legislative, capacitatea și instrumentele MED de a colecta date privind absolvenții de învățământ superior au fost semnificativ îmbunătățite:

- MEd are obligația de a **urmări traseul profesional al absolvenților de învățământ superior**, prin accesarea unor informații din registrul general de evidență a salariaților (art. 5 lit. q) din HG nr. 369/2021).
- MEd a desemnat UEFISCDI drept instituție responsabilă cu pilotarea sistemului de monitorizare a anagajabilității absolvenților de învățământ superior din România (OMEd nr. 4.504/2021).
- MEd a operaționalizat participarea României la studiul pilot Eurograduate 2022 prin intermediul UEFISCDI (OMEd nr. 5.241/2021).

Progresele înregistrate în ultimii ani pot fi pierdute în lipsa unor demersuri care să asigure sustenabilitatea activităților suport privind monitorizarea parcursului profesional al absolvenților. Dezvoltarea unor resurse materiale și umane în ceea ce privește urmărirea traseului profesional al absolvenților a implicat o serie de costuri, chiar dacă nu la un nivel ridicat. Inițiativele din trecut care au vizat monitorizarea absolvenților de învățământ superior s-au dovedit a fi nesustenabile pe termen lung în lipsa unei continuități a finanțării. Datele colectate pot și vor servi în elaborarea unor viitoare studii, însă este important să fie asigurată o continuitate din acest punct de vedere. Analizele care necesită a fi dezvoltate în perioada următoare vizează subiecte precum:

- Calcularea costurilor cu școlarizarea absolvenților de învățământ superior în cazul absolvenților în cazul cărora a fost identificată o discrepanță verticală între calificare și ocupație.
- Stabilirea unei metodologii de identificare a discrepanțelor orizontale între calificare și ocupație.
- Operaționalizarea unor indicatori pentru a furniza datele necesare pentru calcularea discrepanței între oferta educațională și necesarul de forță de muncă.
- Interpretarea datelor CNAAIS în comparație cu datele colectate în cadrul exercițiilor anterioare (ex. SAPM).

Continuarea demersurilor privind interconectarea bazelor de date administrative relevante pentru monitorizarea parcursului profesional al absolvenților este importantă. Calitatea datelor obținute în urmă viitoarelor interconectări ale unor baze de date precum Registrul Matricol Unic, Registrul general de evidență a salariaților sau PatrimVen va îmbunătăți analizele privind inserția în piața muncii a absolvenților de învățământ superior. De asemenea, acest proces oferă echipelor de cercetare posibilitatea de a aplica noi formule de calcul, respectiv de a calcula indicatori relevanți pentru prognozarea necesarului forței de muncă.

Practicile neunitare și absența unui impact real al politicilor de monitorizare a absolvenților de învățământ superior necesită adoptarea unui cadru legislativ și sprijinirea universităților cu instrumente adecvate. Modul în care universitățile analizate în cadrul studiului CNAAIS realizează monitorizarea parcursului profesional al absolvenților este neuniform. O treime dintre acestea nu au un regulament cadru sau o metodologie în baza căreia să efectueze aceste operațiuni administrative. Legislația națională conține unele prevederi însă acestea sunt vag specificate. O abordare unitară, cu respectarea autonomiei universitare, prin particularizarea unor instrumente dezvoltate la nivel național în contextul universităților poate debloca și chiar genera o altă dinamică în cadrul acestui proces.

Este necesară clarificarea responsabilităților structurilor implicate în procesul de monitorizare a absolvenților. Nu este întotdeauna clar care sunt persoanele sau organismele responsabile cu monitorizarea fluxului administrativ. Procesul este, în general, un atribut al Centrelor de Consiliere și Orientare în Carieră (conform OMEN nr. 650/2014), însă există o serie de prevederi relevante din acest punct de vedere în legislația primară și secundară privind asigurarea internă și externă a calității în învățământul superior. Prin urmare, chiar dacă activitățile sunt realizate de regulă de către CCOC-uri, acestea sunt raportate prin intermediul structurilor abilitate să implementeze politicile de asigurare internă a calității. În contextul penuriei de resurse cu care se confruntă Centrele de consiliere și orientare în carieră, acestea nu sunt pregătite să implementeze politici adecvate privind monitorizarea parcursului profesional al absolvenților. De asemenea, este necesară o mai clară stabilire a atribuțiilor între structurile responsabile de **managementul academic** și cele de **managementul executiv**.

Calitatea datelor colectate privind angajabilitatea absolvenților de învățământ superior poate fi îmbunătățită, iar procesul de monitorizare poate fi extins în timp. Chiar dacă indicatorii colectați la nivelul universităților sunt relevanți, calitatea acestora are de suferit prin faptul că doar un număr redus de absolvenți sunt chestionați, fără a fi aplicate anumite tehnici de ponderare și/sau eșantionare în vederea creșterii acurateței acestora. De asemenea, momentele în care aceștia sunt chestionați trebuie mai clar definite (ex. T+1, T+3, T+5). Chestionarea absolvenților înainte de finalizarea studiilor privind ocuparea este dezirabilă, însă aceasta reprezintă mai degrabă un strat calitativ aplicat cercetărilor de acest tip și nicidecum îndeplinirea obligațiilor legale din această perspectivă. Contractele de studii ar putea să prevadă obligativitatea studenților de a completa o serie de chestionare necesare desfășurării activităților de cercetare la nivel instituțional. De asemenea, consolidarea comunităților de alumni dezvoltate în urma procesului de evaluare externă a calității poate constitui un bun mediu în ceea ce privește colectarea unor date relevante privind inserția profesională a absolvenților.

12.2. Robustețea Chestionarului Național privind Angajabilitatea Absolvenților de Învățământ Superior

Aplicarea CNAAIS a contribuit la construcția unui cadru conceptual și metodologic robust în ceea ce privește monitorizarea absolvenților la nivel național. Pornind de la Recomandarea Consiliului UE (2017/C 423/01), CNAAIS a integrat toate principiile relevante privind instrumentele utilizate: aplicarea unor chestionare ca instrument de urmărire a parcursului profesional, colectarea de date calitative despre profilul socioeconomic al absolvenților, precum și despre percepția acestora privind integrarea în piața forței de muncă, posibilitatea derulării unor analize longitudinale sau corelarea datelor colectate printr-un mecanism suplău cu alte date administrative. Chestionarul utilizat a cuprins 64 de întrebări împărțite în 3 categorii.

Instrumentul utilizat a permis validarea în întregime a faptului că toți aceștia sunt absolvenți ai unor instituții de învățământ superior din România, în cohortele vizate. Selecția respondenților a fost realizată în baza unui procedeu non-probabilist, pentru a permite două rute de acces: prin invitație via e-mail, respectiv prin validarea pe platformă prin intermediul unui identificator personal. 100% dintre răspunsurile selectate pentru analiză aparțin unor absolvenți înscriși în Registrul Matricol Unic. De asemenea, CNAAIS a fost diseminat în rândul a aproximativ 30 de instituții de învățământ superior care au delegat o persoană de legătură cu echipa națională de cercetare.

Prelucrarea datelor a ținut cont de limitările existente, prin aplicarea unor măsuri care să conducă la un mai mare grad de acuratețe. Eroarea provocată de auto selecția participanților a fost limitată prin aplicarea unui ponderi care a ținut cont de gen și de domeniul fundamental de studii, conform nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare adoptat în fiecare an universitar. Trebuie să remarcăm, însă, faptul că analizând profilul respondenților CNAAIS în funcție de mai multe variabile (ex. ciclul de studiu, gen, cohortă etc.), diferențele procentuale între categoriile de respondenți și cele existente în populația generală de absolvenți sunt apropiate.

Rezultatele obținute în urma aplicării CNAAIS sunt relevante pentru sistemul universitar din România. Numărul total de respondenți CNAAIS a fost de 8.857, din care 7.303 au finalizat completarea chestionarului, iar 6.636 au fost luate în considerare după curățarea bazei de date. Aplicarea unor măsuri de limitare a erorilor în cadrul CNAAIS, precum și aplicarea unor măsuri privind ponderarea și filtrarea răspunsurilor a condus la obținerea unor rezultate relevante și valide din punct de vedere statistic. În ciuda dezbaterilor privind abordările de ordin metodologic în ceea ce privește chestionarea populației țintă, echipa de cercetare a fundamentat prin trimiteri la literatura de specialitate opțiunea pentru această abordare.

12.3. Tranziția către piața muncii

Absolvenții de învățământ superior au o capacitate foarte ridicată de a se integra în piața muncii. Acesta variază de la **81,1%** pe termen scurt (2020 – T+1), la **92,4%** pe termen mediu (2016 – T+5). Practic, aproape 9 din 10 absolvenți s-au angajat după finalizarea studiilor. Există variații în funcție de domeniile de

studiu. Spre exemplu, în cazul absolvenților de licență, procentul absolvenților de învățământ superior care au avut cel puțin un loc de muncă de la momentul absolvirii până în noiembrie 2021, inclusiv prin păstrarea locului de muncă a variat de la 90% (*Educație, Științe umaniste și arte*) la 96% (*Tehnologia informației și comunicațiilor – TIC*). În cazul absolvenților de master, procentele au variat între 88,2% (*Științe umaniste și arte*), la 98,7% (*Tehnologia informației și comunicațiilor – TIC*).

În contextul în care jumătate dintre studenții de la licență lucrează pe perioada studiilor, forma de învățământ cu frecvență trebuie regândită.

- Activitatea didactică cuprinde, în general, un număr de ore cuprins între 22 și 28 de ore săptămânal, pornind de la standardele specifice ale comisiilor de specialitate ARACIS. Pe lângă acestea, un număr de ore semnificativ este dedicat și activităților specifice pregătirii individuale a studenților. Având în vedere faptul că totalul de ore pe care un student cu frecvență ar trebui să îl dedice participării și pregătirii la cursurile universitare depășește 8 ore/zi, dar 52,3% dintre aceștia lucrează, devine evident că se impune o flexibilizare masivă a organizării procesului educațional.
- Mai mult, dintre respondenții care au declarat că au lucrat pe perioada studiilor, **50,8%** au afirmat că au lucrat *full-time* (8 ore/zi). Prin urmare, este necesar ca instituțiile de învățământ superior să reorganizeze procesul didactic. Un pas semnificativ în acest sens, determinat însă de transformările digitale provocate de pandemia de Covid-19, îl reprezintă introducerea unei ponderi de activități în format online sincron, diferențiat pe tip de activitate și ciclu de studiu. Este de urmărit modul în care hibridizarea formei de învățământ cu frecvență va contribui la declinul abandonului universitar provocat de ocuparea pe perioada studiilor.
- În plus, în contextul dezvoltării unor forme de certificare formală a competențelor necesare în piața muncii precum *micro-credențialele*, respectiv a declinului major al absolvenților de învățământ liceal care au absolvit examenul de Bacalaureat, devine evidentă necesitatea unui răspuns mai ferm și mai complex din partea Ministerului Educației, precum și a instituțiilor de învățământ superior în ceea ce privește acest fenomen. Răspunsul trebuie să țină cont și de particularitățile domeniilor de studiu.

Mai mult de jumătate dintre absolvenții de învățământ superior angajați pe perioada studiilor își păstrează ocupația și angajatorul după finalizarea studiilor. Fără a fi abordat acest subiect dintr-o perspectivă calitativă, tendința clară a studenților de a-și păstra locul de muncă după finalizarea studiilor poate fi explicată de ocuparea de către studenți a unor locuri de muncă de calitate, respectiv o perspectivă mai apropiată a angajatorilor față de nevoile tinerilor angajați. Nu este exclus ca alte fenomene psihologice (teama de a ieși din zona de confort și de a limita posibile stări de anxietate crescute) să conducă la această situație. În plus, absolvenții născuți în mediul rural tind să își păstreze mai des locul de muncă după finalizarea studiilor cu până la 8,9% mai mult. Veniturile obținute contribuie semnificativ la decizia absolvenților de a-și păstra locul de muncă.

Voluntariatul și mobilitățile externe îi fac pe absolvenți mai deschiși către noi provocări în piața muncii. De asemenea, acestea pot genera venituri mai mari la primul loc de muncă după finalizarea studiilor de licență.

- Există o apetență mai scăzută pentru păstrarea locului de muncă din perioada studiilor, după absolvire, în cazul absolvenților care au efectuat activități de voluntariat (-6,7%) sau cei care au efectuat mobilități sau stagii de practică externe (-10,7%). Aptitudinile și competențele dobândite sau întărite de aceste experiențe profesionale îi fac pe acești absolvenți mai adaptabili și mai deschiși către obținerea unui loc de muncă diferit de cel din perioada studiilor.
- Efectuarea unui stagiu de internship sau ale unor mobilități externe a generat venituri mediane cu cel puțin 11%, indiferent de cohortă, raportat la studiile universitare de licență.

Pandemia de Covid-19 a afectat semnificativ rata de ocupare pe perioada studiilor în cazul absolvenților de licență sau a absolvenților din anumite domenii.

- Între generațiile 2016 și 2020 de absolvenți de învățământ superior de licență s-a înregistrat un declin de 5,4%, generat, într-o mare parte, de contractia majoră a pieței muncii din perioada pandemiei, respectiv de relocarea către localitățile de domiciliu a absolvenților din acel an. Pe de

cealaltă parte, este de menționat tendința de creștere semnificativă în cazul absolvenților de master a celor care au lucrat pe perioada studiilor (+7,8%).

- Cea mai mare scădere s-a înregistrat în cazul absolvenților din domeniul *Științe sociale, jurnalism și informare*, unde procentul celor care s-au angajat pe perioada studiilor a scăzut cu **20,6%** între cele două generații de absolvenți. O situație similară s-a înregistrat și în cazul domeniului *Științe naturale, matematică și statistică* (-8,5%). Cele mai mari creșteri s-au înregistrat în cazul absolvenților din domenii precum *Educație* (+9,4%) sau *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (+8,6%).

Absolvenții de gen feminin, cei născuți în mediul rural și primii studenți în familie au obținut venituri mai mici de la primul loc de muncă avut ulterior finalizării studiilor.

- În cazul absolventelor de licență, diferența procentuală față de absolvenții de gen masculin a scăzut în timp, de la **25%** (2016) la **13,6%** (2020). La nivelul absolvenților de master, tendința este inversată, însă diferențele procentuale au rămas semnificative (2016 – 13,3%, 2020 – 20%).
- Primii studenți în familie au obținut venituri mai mici la primul loc de muncă, atât în cazul absolvenților de licență (2016 – 12,5%, 2020 – 13,6%), cât și a studiilor de master (2016 – 6,25%, 2020 – 5%).
- Și locul nașterii în rural poate determina venituri mai scăzute, după cum am putut observa atât în cazul absolvenților de licență (2016 – 6,3%, 2020 – 7,1%), dar și de master (2020 – 11%).

Percepția cu privire la ușurința găsirii unui loc de muncă indică obținerea unor venituri mai mari. Absolvenții de licență care au avut așteptări realiste de la integrarea în piața muncii au avut câștiguri mai mari.

- Ușurința obținerii unui loc de muncă după finalizarea studiilor indică câștiguri de până la 1,5 ori mai mari în cazul absolvenților de licență, respectiv 1,4 ori la master, în comparație cu absolvenții care s-au confruntat cu o inserție mai dificilă în piața muncii.
- Un alt predictor al unor venituri mai mari la primul loc de muncă este dat de așteptările realiste pe care le au absolvenții. Cei care au avut abordări concrete privind angajarea au obținut câștiguri mai mari de 1,5 ori (pentru ambele generații) față de cei care au așteptări realiste într-o foarte mică măsură.

Absolvenții din domeniile cu o rată mare de angajare sunt și cei mai bine plătiți la primul loc de muncă. Cea mai ușoară tranziție către piața muncii din punct de vedere al veniturilor este în cazul absolvenților de licență din domeniul *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)*. În cazul generației 2016, aceștia au câștigat de până la 1,7 ori mai mult decât un absolvent din domenii precum *Științe umaniste și arte*, respectiv *Afaceri, administrație și drept*. În cazul absolvenților de licență din 2020, cei din domeniul *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* au obținut venituri de până la 1,8 ori mai mari decât colegii de la *Științe umaniste și arte; Afaceri, administrație și drept; Științele naturale, matematică și statistică* sau *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare*. Situația este similară în cazul absolvenților de master.

Jumătate dintre absolvenții de învățământ superior din România își găsesc un loc de muncă în maxim 3 luni de la finalizarea studiilor (intervalul maxim luat în considerare fiind de 12 luni). Intervalul mediu variază între 3,5 luni (generația 2020) și 3,6 luni (generația 2016). Mai mult, generația de absolvenți din 2020 a resimțit impactul pandemiei de Covid-19 raportat la condițiile existente în piața muncii. Astfel, jumătate dintre absolvenții din generația 2016 și-au găsit un loc de muncă în doar 2 luni, spre deosebire de generația 2020 când același procent de absolvenți a devenit ocupat în piața muncii după 3 luni.

12.4. Situația absolvenților pe piața forței de muncă

Cu aproape 9 din 10 absolvenți de învățământ superior angajați în noiembrie 2021 (86,3%), această categorie are cea mai mare rată de ocupare comparativ cu absolvenții altor forme de educație. Procentul crește semnificativ, de la 80,5% la un an de la absolvire (2020), la 91,2% când au trecut cinci ani de la finalizarea studiilor (2016). Situația se înscrie în tendința existentă la nivelul UE, însă media la nivel național este superioară mediei UE-27.

Comparativ cu rata de ocupare medie din regiunea de dezvoltare natală sau de domiciliu, cea a absolvenților de învățământ superior este cu 13% mai mare la nivel general. Aceștia au șanse cu până la 20% mai mari să se angajeze în raport cu populația generală, pe termen scurt de la absolvire. Diferența între rata de ocupare a absolvenților de învățământ superior în comparație cu populația generală din regiunea de dezvoltare natală sau de domiciliu în momentul înmatriculării la studii se dublează în decurs de cinci ani de la finalizarea studiilor. Aceștia sunt, în medie, mai angajabili cu aproape 45% în plus (T+5).

Un nivel superior de educație universitară indică o rată de ocupare mai mare cu 8%. Rata generală de ocupare este de **83,9%** în cazul absolvenților de licență, respectiv **90,8%** în cazul celor de master. Diferența este dată și de faptul că o parte semnificativă dintre absolvenții de licență își continuă studiile de master.

Caracteristicile socioeconomice și de școlaritate joacă un rol important în angajabilitatea absolvenților de învățământ superior pe termen scurt și mediu, acestea fiind atenuate în timp și cu absolvirea ciclului masteral. Criterii precum statutul socioeconomic precar sau nivelul educațional scăzut al părinților indică rate de ocupare mai mici, care se scad în timp. În schimb, diferența între rata de ocupare între absolvenții de gen masculin și feminin crește în timp, fiind mai mare în cazul unui nivel de studii universitare inferior.

O notă mare obținută la examenul de Bacalaureat reprezintă un bun determinant al unei inserții mai ușoare în piața muncii imediat după finalizarea studiilor universitare. Cea mai mare rată de ocupare s-a înregistrat în cazul generației de absolvenți din 2020 în rândul celor care au avut media cuprinsă între 9 și 10. Pe termen mediu, diferența între categoriile de medii obținute la Bacalaureat se estompează.

Efectuarea unui stagiu de internship, a unei mobilități externe, dar și un statut ocupațional activ pe perioada studiilor determină șanse mai mari de angajare după absolvire.

- Absolvenții care au efectuat un stagiu de internship au șanse mai mari să fie ocupați, în special pe termen scurt, la un an de la finalizarea studiilor (licență: +9,2%, master: +3,1%). În timp (T+5), diferența se estompează, însă rămâne semnificativă (licență: +4,8%, master: +2,9%).
- În cazul absolvenților care au efectuat o mobilitate sau un stagiu de practică extern s-a înregistrat o diferență de aproximativ 5% mai mare în ceea ce privește rata de ocupare, la un an de la finalizarea studiilor, indiferent de ciclu.
- Pe termen scurt de la finalizarea studiilor, absolvenții care au lucrat au șanse de 1,24 ori (licență), respectiv 1,18 ori (master) mai mari să fie activi în piața muncii.

Ratele de ocupare variază semnificativ în funcție de domeniul absolvit.

- Pe termen scurt (T+1), cele mai mari rate de ocupare s-au înregistrat în domeniile precum **Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)** (89,9%), **Inginerie, producție și construcții** (87,6%) și **Sănătate și asistență socială** (86,8%). La polul opus se situează absolvenții din domeniile precum **Științe sociale, jurnalism și informare** (77,6%), **Științe umaniste și arte** (71,8%) și **Științele naturale, matematică și statistică** (67,0%).
- Pe termen mediu (T+5), cele mai mari rate de ocupare s-au înregistrat în domeniile **Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)** (94,8%), **Sănătate și asistență socială** (94,1%), **Științe sociale, jurnalism și informare** (94,0%) și **Inginerie, producție și construcții** (94,0%). Prin comparație, cele mai mici rate au fost înregistrate în domeniile precum **Științe umaniste și arte** (86,40%), **Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare** (86,40%) sau **Științele naturale, matematică și statistică** (83,30%).

Târgurile de cariere, familia, prietenii sau internship-urile reprezintă principalele medii în care absolvenții de studii universitare își găsesc un loc de muncă. Agenția publică pentru ocuparea forței de muncă, rețelele sociale sau site-urile de profil nu reprezintă o opțiune pentru absolvenții de învățământ superior în căutarea unui loc de muncă după finalizarea studiilor.

12.5. Venituri nete lunare

Pe termen mediu, la cinci ani de la finalizarea studiilor, absolvenții de învățământ superior au câștigat între 4.488 lei (*licență*) și 4.848 lei (*master*). Pe termen scurt de la absolvire (un an), veniturile variază între 3.453 lei (*licență*) și 3.742 lei (*master*). Datele sunt valabile pentru noiembrie 2021.

Contextul socioeconomic determină, uneori chiar și pe termen mediu de la absolvire, venituri mai mici pentru anumite categorii de absolvenți:

- **Absolvenții de gen feminin câștigă în mod constant cu peste 30% mai puțin decât absolvenții de gen masculin.** În cazul studiilor de licență, diferențele salariale se estompează în timp (T+1 – 33,5%, T+5 – 30,3%), însă situația este general nefavorabilă absolventelor.
- Primii studenți în familie câștigă cu 11% mai puțin decât colegii care au un stoc superior de educație. Diferența se menține constantă indiferent de ciclul de studiu sau de cohortă.
- Analiza a reliefat discrepanțe semnificative între veniturile absolvenților născuți în mediul rural, respectiv cei născuți în urban. Prima categorie menționată are venituri mai mici cu cel puțin 6% raportat la mediană.
- În special în cazul absolvenților de *licență*, **o notă mai mare la examenul de Bacalaureat aduce venituri semnificativ mai mari.** La un an de la absolvire, mediana veniturilor absolvenților care au obținut o notă între 9-10 la examenul de Bacalaureat poate însemna un venit de până la 34,6% mai mare decât al celor care au obținut o medie între 6-6,99. Pe termen mediu (T+5), diferența se estompează, însă rămâne la un procent de aproximativ 14,3%.

Realizarea unor stagii de internship sau efectuarea unor mobilități externe contribuie la obținerea unor venituri mai mari, atât pe termen scurt, cât și pe termen mediu de la finalizarea studiilor, indiferent de ciclul de studii absolvit.

- În cazul absolvenților de *licență*, veniturile cresc în timp, în cazul celor care au efectuat stagii de internship, de la 22,2% (T+1) la 40,6% (T+5). Tendința se păstrează și la *master*, câștigurile crescând de la 16,7% (T+1) la 22,9% (T+5).
- În ceea ce privește absolvenților de *licență* care au efectuat un o mobilitate sau un stagiu de practică extern, diferența veniturilor față de cei care nu au beneficiat de o astfel de experiență profesională crește în timp, de la 20,7% (T+1) la 28,6% (T+5). În cazul absolvenților de *master*, diferența ajunge în timp (T+5) la 22,2%.

Există variații semnificative de venituri între absolvenți în funcție de domeniu. Astfel, cei din domeniul Tehnologia informației și comunicațiilor – TIC obțin cele mai mari câștiguri, acestea fiind cuprinse între de 2,2 și 3,4 ori mai mult decât medianele absolvenților din domeniile cu cele mai scăzute venituri fiind cuprins.

- În cazul absolvenților de licență la un an de la finalizarea studiilor (T+1), media veniturilor lunară depășește salariul mediu net luna din noiembrie 2021 (3.879 lei) doar în cazul domeniilor *Inginerie, producție și construcții* (4.037 lei) și *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (5.975 lei). Situația se îmbunătățește în cazul absolvenților din 2016 (T+5), când doar absolvenții din domenii precum *Științe umaniste și arte* (2.997 lei), *Educație* (3.620 lei) și *Științele naturale, matematică și statistică* (3.750 lei) nu ating venitul mediu lunar în momentul aplicării CNAAIS.
- Dacă ne raportăm la absolvenții de *master* la un an de la finalizarea studiilor, media veniturilor lunară depășește salariul mediu net luna din decembrie 2021 (3.879 lei) în cazul domeniilor *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (3.913 lei), *Științe sociale, jurnalism și informare* (4.261 lei), *Inginerie, producție și construcții* (4.292 lei) și *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (7.121 lei). Situația se îmbunătățește în cazul absolvenților din 2016 (T+5), când, din nou, doar absolvenții din domenii precum *Științe umaniste și arte* (3.808 lei), *Educație* (3.526 lei) și *Științele naturale, matematică și statistică* (3.525 lei) nu ating venitul mediu lunar în momentul aplicării CNAAIS.

12.6. Supracalificarea (convergența între calificarea universitară și statusul ocupațional)

Absolventele de gen feminin sunt mai predispuse să fie supracalificate la locul de muncă. Indiferent de cohortă sau nivel de studiu, rezultatele indică un o rată superioară de supracalificare cu minim 4% în raport cu absolvenții de gen masculin. Diferențele cresc în timp dacă ne raportăm la absolventele de master - de la **4,4%** (T+1), la **8,4%** (T+5), în timp ce la absolventele de licență diferența procentuală scade - de la **7,8%** (T+1) la **5,8%** (T+5).

Șansa primilor absolvenți din familie de studii universitare de a fi supracalificați este semnificativ mai mare în comparație cu absolvenții din familii cu stoc superior de educație. În cazul absolvenților de licență, diferența se estompează în timp – de la 14,9% (T+1) la 5,3% (T+5). Prin comparație, în cazul absolvenților de master aceasta crește de la 3,1% (T+1) la 7,9% (T+5).

Absolvenții care au avut un statut socioeconomic precar pe perioada studiilor sunt vulnerabili în fața locurilor de muncă în care sunt supracalificați. Acest fenomen este întâlnit cu precădere în cazul studiilor de licență, în special pe termen scurt de la absolvire. În context, angajarea pe perioada studiilor conduce la o rată mai mare de supracalificare în cazul acestor absolvenți.

O medie mare la examenul de Bacalaureat reprezintă unul dintre cei mai buni predictorii în ceea ce privește evitarea supracalificării la locul de muncă ulterior finalizării studiilor universitare. În cazul absolvenților de licență, un absolvent care a obținut o medie între 9 și 10 la examenul de Bacalaureat are cu 86,7% (T+1), respectiv 127,6% (T+5) șanse mai mici să fie supracalificat față de un fost student care a avut o medie cuprinsă între 6 și 6,99. Situația este similară și la master, cu mențiunea că tendința este inversă. Astfel, la T+1, un absolvent cu media între 9 și 10 are cu 45,8% mai puține șanse să fie supracalificat față de unul care a înregistrat o medie între 6 și 6,99, fiind înregistrată o diferență procentuală și mai semnificativă la momentul T+5 (106,9%).

Efectuarea unui stagiu sau a unei mobilități internaționale, respectiv a unui stagiu de internship scade cu cel puțin 54% șansele absolvenților de a fi supracalificați. Efectuarea unui stagiu a unei mobilități internaționale pe perioada studiilor scade șansele unui absolvent să fie supracalificat cu un procent cuprins între 54,3% (T+5) și 74,39% (T+1) în cazul studiilor de licență, respectiv 129% (T+5) și 39,4% (T+1) în cazul studiilor de master. Efectuarea unui stagiu de internship scade șansele unui absolvent să fie supracalificat cu un procent cuprins între 68,9% (T+5) și 57,4% (T+1) în cazul studiilor de licență, respectiv 37,6% (T+5) și 35,7% (T+1) în cazul studiilor de master.

Similar ca și în cazul veniturilor, diferența între rata de supracalificare variază semnificativ în cazul domeniilor de studii. Rata de supracalificare în funcție de domenii: Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) (5,5%), Sănătate și asistență socială (9,3%), Inginerie, producție și construcții (20,5%), Educație (25%), Științele naturale, matematică și statistică (25,9%), Științe umaniste și arte (28,9%), Științe sociale, jurnalism și informare (33,0%), Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare (33,9%), Afaceri, administrație și drept (39,6%).

Statutul de supracalificat aduce venituri medii lunare nete (3.165 lei) cu până la 1.354 lei mai mici în comparație cu un absolvent calificat la locul de muncă (4.519 lei). Diferența de venituri medii între absolvenții cu calificări adecvate ocupației și a celor supracalificați crește în timp, ajungând de la 1,33 ori (T+1) la 1,45 (T+5).

Absolvenții de licență supracalificați din domeniul *Educație* sunt singurii care obțin venituri mai mari decât cei care au un loc de muncă corespunzător nivelului lor de studii (cu până la 32,5% raportat la mediane). Prin comparație, absolvenții din domeniul *Tehnologia Informației și Comunicațiilor (TIC)* care sunt angajați în acord cu calificările universitare câștigă de până la 1,6 ori (licență), respectiv 3,9 ori (master) mai mult decât cei supracalificați.

Din punct de vedere al reflectării subiective a respondenților CNAAIS, am identificat mai multe concluzii:

- Un nivel de studii superior, genul masculin al absolventului sau un stoc superior de educație în familie implică o perspectivă mai pozitivă cu privire la concordanța între domeniul de studiu și cel de activitate.
- Opțiunea absolvenților pentru un **domeniu diferit de activitate față de cel specific studiilor** este una dintre principalele cauze ale supracalificării absolvenților de învățământ superior.

Doar jumătate dintre absolvenții de învățământ superior au apreciat în mod pozitiv utilitatea studiilor universitare raportat la ocupația din prezent. Percepția pozitivă se intensifică în timp și este mai mare în cazul absolvenților de master decât în cazul celor de licență. Domeniile în care absolvenții au apreciat cel mai mult studiile absolvite sunt *Sănătate și asistență socială* (72%), *Educație* (60,6%) și *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (57,8%). Prin comparație, absolvenții care au indicat cea mai mică utilitate a studiilor raportată la locul de muncă sunt cei din *Științe umaniste și arte* (46%), *Afaceri, administrație și drept* (45,3%) și *Științe sociale, jurnalism și informare* (37,7%).

Percepția pozitivă cu privire la utilitatea studiilor universitare absolvite în obținerea unui loc de muncă este corelată cu câștigarea unor venituri lunare medii mai mari. Similar, absolvirea unei instituții de învățământ superior prestigioase în percepția absolvenților indică câștiguri lunare medii mai mari.

12.7. Abilități și competențe

Cunoașterea limbilor străine, capacitatea de a rezolva probleme, precum și competențele în domeniul IT (în special cele avansate) aduc venituri mai mari absolvenților de învățământ superior. În schimb, absolvenții care obțin venituri mai mari, în special din domenii precum *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)*, nu au dezvoltat competențe în domeniul comunicării sau abilități de lucru în echipă.

Nu există diferențe semnificative între absolvenți în funcție de domeniu raportat la abilitatea de a lucra în echipă sau cea de planificare și organizare. În schimb, în cazul unor competențe precum cele avansate în IT, se înregistrează diferențe semnificative în funcție de domeniu (*Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* – 4,19; *Educație* – 2,54). Diferențe semnificative s-au înregistrat și în cazul *competențelor lingvistice străine*: min.: *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (3,86), max.: *Științe umaniste și arte* (4,18).

Mai puțin de 7 din 10 absolvenți din domeniul *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (65,1%) se consideră bine pregătiți în domeniul absolvit. Prin comparație, aproape 9 din 10 absolvenți din *Educație* (89,6%) au indicat acest lucru.

În general, majoritatea absolvenților de învățământ superior își analizează într-un mod pozitiv abilitățile și competențele dobândite în urma finalizării studiilor universitare. O excepție notabilă în acest sens este dată de abilitățile avansate în IT, care sunt la un nivel general scăzut. Spre exemplu doar aproximativ 2 din 10 absolvenți din domenii precum *Educație* (20,5%), *Afaceri, administrație și drept* (26,2%) sau *Sănătate și asistență socială* (26,3%) au indicat existența acestui tip de abilități.

Primii studenți în familie dețin niveluri auto-evaluate mai mari în ceea ce privește competențele lingvistice străine, respectiv abilitățile în IT (de bază și avansate). Pe de altă parte, statutul socioeconomic precar nu pare să influențeze din punct de vedere statistic nivelurile de competențe și aptitudini dobândite.

Absolventele de gen feminin performează mai bine în ceea ce privește abilitățile de comunicare și de lucru în echipă. Acestea sunt mai puțin oneroase în comparație cu alte competențe sau abilități. Pe de cealaltă parte, absolvenții de gen masculin au niveluri mai ridicate de competențe de bază sau avansate în IT, generatoare ale unor venituri mai mari.

Studenții activi pe perioada studiilor în diferite contexte profesionale sunt și cei mai mulțumiți de abilitățile profesionale specifice domeniului studiat. Cei mai bine pregătiți absolvenți în domeniul studiat sunt printre cei care au efectuat mobilități sau stagii de practică externă, au realizat activități de voluntariat sau au efectuat un stagiu de internship. Nefinalizarea la termen a studiilor determină un nivel mai scăzut al abilităților profesionale specifice domeniului.

În general, absolvenții care au realizat un stagiul de internship sau au accesat o mobilitate externă sunt printre cei care au dezvoltat cel mai mult abilitățile și competențele chestionate prin CNAAIS. Acest lucru este invariabil față de domeniul absolvit și este extins în cazul tuturor abilităților și competențelor chestionate.

Funcțiile de coordonare și ocuparea în acord cu calificările universitare obținute determină o frecvență mai mare a răspunsurilor pozitive în cazul evaluării abilităților și competențelor dobândite pe perioada studiilor. Prin comparație, liber-profesioniștii tind mai degrabă să nu performeze în cazul competențelor lingvistice străine sau a abilităților de rezolvare a problemelor.

12.8. Perspective și certitudini în viață și carieră

Procentul absolvenților care consideră că beneficiază de autonomie la locul de muncă crește în timp.

De asemenea, un grad mai mare de autonomie la locul de muncă conduce la creșterea veniturilor. Printre absolvenții care beneficiază de un grad mai ridicat de autonomie se numără cei din domenii precum *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (80,3%), *Științe sociale, jurnalism și informare* (69,0%) sau *Inginerie, producție și construcții* (67,5%). La polul opus se regăsesc cei de la domenii precum *Științe umaniste și arte* (62,0%), *Științele naturale, matematică și statistică* (59,8%) sau *Sănătate și asistență socială* (50,0%).

Absolvenții care au câștiguri mai mari sunt și cei care o siguranță mai mare a locului de muncă.

Aceasta crește în timp, însă este mai scăzută în cazul absolvenților de master prin comparație cu cei de licență. Cei mai siguri absolvenți pe locul de muncă sunt cei din domeniile *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (94,6%), *Științe sociale, jurnalism și informare* (79,1%) sau *Inginerie, producție și construcții* (77,5%). Prin comparație, cel mai „mic” grad de certitudine s-a înregistrat în cadrul absolvenților din domenii precum *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (72,8%), *Sănătate și asistență socială* (69,0%) și *Științe umaniste și arte* (66,4%).

Existența unor oportunități de a învăța lucruri noi și de a dezvolta competențe și abilități este regăsită mai frecvent în cazul absolvenților cu venituri mai mari. Pe de altă parte, mai bine de 75% dintre absolvenți au apreciat că se regăsesc în această situație. Frecvența cea mai mare a situațiilor în care absolvenții au regăsit aceste oportunități a fost identificată în cazul domeniilor *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (87,8%), *Educație* (82,8%) sau *Inginerie, producție și construcții* (79,1%). Cele mai puține răspunsuri pozitive au fost înregistrate în cazul absolvenților de la *Afaceri, administrație și drept* (75,0%), *Științe umaniste și arte* (73,6%) sau *Sănătate și asistență socială* (70,8%).

Puțin peste jumătate dintre absolvenții ocupați au venituri conform așteptărilor. Cei mai mulțumiți absolvenți din acest punct de vedere câștigă mai mult cu un procent cuprins între **40%** pe termen scurt (T+1) și **60,7%** pe termen mediu (T+5). Printre absolvenții cei mai mulțumiți din acest punct de vedere se regăsesc cei din domenii precum *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (66,1%), *Științe sociale, jurnalism și informare* (54,3%) sau *Inginerie, producție și construcții* (54,0%). Cea mai mică rată de satisfacție cu privire la venituri a fost înregistrată în domenii precum *Sănătate și asistență socială* (46,6%), *Științele naturale, matematică și statistică* (46,5%) sau *Științe umaniste și arte* (41,6%).

Marea majoritate a absolvenților de învățământ superior au apreciat că sunt deschiși către noi provocări și locuri de muncă.

Această deschidere este corelată, totodată, și cu obținerea unor venituri mai mari. Cea mai mare rată de apreciere cu privire la acest subiect a fost identificată în rândul absolvenților din domenii precum *Inginerie, producție și construcții* (84,4%), *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (81,7%) sau *Sănătate și asistență socială* (80,8%). O rată mai mică de răspunsuri pozitive a fost înregistrată în rândul absolvenților din domeniile *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (78,4%), *Educație* (74,7%) sau *Științe umaniste și arte* (74,0%).

Mai mult de 6 din 10 absolvenți au considerat că au un statut social mulțumitor. Totuși, diferența de venituri între absolvenții cei mai mulțumiți și cei mai puțin fericiți cu statutul obținut este una semnificativă. Aceasta crește în timp, de la 39% (la un an de la absolvire), la 48,1% (la cinci ani de la absolvire.). Cei mai mulți absolvenți din acest punct de vedere absolvit domenii precum *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)*

(81,7%), *Educație* (77,0%) sau *Inginerie, producție și construcții* (68,9%). Prin comparație, absolvenții din domenii precum *Științe umaniste și arte* (62,5%), *Științele naturale, matematică și statistică* (61,7%) sau *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (60,8%) s-au arătat mai puțin frecvent mulțumiți.

Absolvenții au nevoie de timp ulterior finalizării studiilor pentru a ajunge la un echilibru între viață și profesie. Persoanele mai mulțumite din acest punct de vedere obțin venituri mai mari cu un procent cuprins între cu **15,4%** pe termen scurt de la absolvire (T+1) și **23,9%** pe termen mediu (T+5). Absolvenții care au apreciat cel mai mult că au atins un echilibru între viață și profesie provin din domeniile *Educație* (68,3%), *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (57,8%) sau *Științe sociale, jurnalism și informare* (52,3%). Printre cei mai puțin echilibrați absolvenți se numără cei din domeniile *Afaceri, administrație și drept* (48,1%), *Sănătate și asistență socială* (47,0%) sau *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (46,4%).

Peste 6 din 10 absolvenți au apreciat că prin activitatea desfășurată este utilă societății. Cei mai mulțumiți din acest punct de vedere câștigă venituri mai mari cu un procent care variază între 15,4% (T+1) și 23,9% (T+5). Printre absolvenții care consideră cel mai mult că desfășoară o activitate utilă societății sunt cei din domeniile de studiu *Sănătate și asistență socială* (79,9%), *Educație* (79,0%) sau *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (65,0%). Cele mai mici procente din acest punct de vedere a fost înregistrat în cazul unor domenii precum *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (59,2%), *Științe sociale, jurnalism și informare* (57,1%) sau *Afaceri, administrație și drept* (52,5%).

Marea majoritate a absolvenților apreciază că sunt mulțumiți de starea lor de sănătate (aproape 80%). Nu au fost înregistrate diferențe majore în ceea ce privește veniturile obținute de cei mai mult sau mai puțin mulțumiți din acest punct de vedere. Cei mai fericiți absolvenți cu starea lor de sănătate provin din domenii precum *Educație* (80,6%), *Afaceri, administrație și drept* (75,5%) sau *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (75,4%). Rate mai mici ale satisfacției cu privire la sănătate s-au înregistrat în cazul absolvenților din domenii precum *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (73,5%), *Științe sociale, jurnalism și informare* (72,3%) sau *Științe umaniste și arte* (70,8%).

Banii nu aduc fericirea, dar o întrețin. Peste 7 din 10 absolvenți de învățământ superior au apreciat că se consideră persoane mai degrabă fericite. Există, totuși, diferențe semnificative în ceea ce privește veniturile între cei mai mulțumiți și cei mai puțin mulțumiți, în special pe termen mediu (20%). Cei mai fericiți absolvenți provin din domeniile *Educație* (79,5%), *Sănătate și asistență socială* (74,6%) sau *Afaceri, administrație și drept* (70,8%). Procentele cele mai mici în ceea ce privește percepția stării de fericire s-au înregistrat în cazul absolvenților din domenii precum *Științe sociale, jurnalism și informare* (68,7%), *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (66,9%) sau *Științe umaniste și arte* (66,8%).

Mai puțin de jumătate dintre absolvenții de licență și aproape 6 din 10 absolvenți de master au recomandat propriul traseu educațional și profesional. Intenția de a face această recomandare poate fi corelată cu un venit mai mare, doar în cazul absolvenților aflați la 5 ani de la finalizarea studiilor. Absolvenții care se consideră cel mai în măsură provin din domenii precum *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (79,2%), *Educație* (63,5%) sau *Inginerie, producție și construcții* (55,8%). Procente semnificativ mai mici s-au înregistrat în rândul absolvenților din domeniile *Sănătate și asistență socială* (42,8%), *Științe umaniste și arte* (40,8%) sau *Științele naturale, matematică și statistică* (39,3%).

12.9. Impactul pandemiei de Covid-19 asupra traseului profesional al absolvenților

Nu a fost înregistrat un impact diferențiat în funcție de gen în ceea ce privește traseul profesional al absolvenților. În cazul absolvenților ocupați, criteriile socioeconomice care ar fi putut determina un context mai dificil nu au avut un impact în contextul pandemiei de Covid-19. Astfel, caracteristici precum genul, statutul socioeconomic, faptul de a fi primul student în familie, media de la examenul de Bacalaureat sau finalizarea studiilor la termen nu au creat diferențe semnificative în modul în care respondenții au simțit că pandemia le-a afectat traseul profesional.

Absolvenții neocupați profesional au resimțit semnificativ mai mult contextul provocat de criza sanitară. Aproape jumătate dintre acestea au declarat că s-au aflat în această situație, cele mai afectate fiind

persoanele care au avut un statut socioeconomic precar pe perioada studiilor sau care nu au finalizat timp studiile. Absolvenții neocupați care au realizat activități de voluntariat au fost printre cei mai puțin afectați de contextul sanitar extraordinar.

Efectuarea unor stagii de internship a determinat un impact semnificativ mai scăzut al pandemiei de Covid-19 asupra absolvenților, indiferent de cohortă.

Cei mai afectați absolvenți neocupați profesional au absolvit studiile în domenii precum *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (53,9%), *Științe umaniste și arte* (49,5%) sau *Sănătate și asistență socială* (43,5%). Prin comparație, cei mai puțin afectați absolvenți de acest tip au finalizat studii în domenii ca *Educație* (34,3%), *Inginerie, producție și construcții* (32,3%) sau *Agricultură, silvicultură, piscicultură și științe veterinare* (27,7%).

Cei mai afectați absolvenți ocupați din punct de vedere profesional au finalizat studiile în domenii precum *Sănătate și asistență socială* (38,9%), *Științe umaniste și arte* (33,0%) sau *Științele naturale, matematică și statistică* (29,1%). La polul opus se regăsesc absolvenți din domenii precum *Afaceri, administrație și drept* (21,5%), *Inginerie, producție și construcții* (18,0%) sau *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)* (6,1%).

Mediana câștigului lunar net al absolvenților care au considerat că pandemia le-a afectat într-o mare/foarte mare măsură fie traseul profesional a fost cu 16,6% mai mică decât a celor în cazul cărora a avut un impact mic/foarte mic fie asupra parcursului profesional. Impactul pandemiei este, de altfel, vizibil și în diferențele de câștig lunar net mediu. Absolvenții al căror traseu profesional a fost în mică/foarte mică măsură afectat de pandemie au raportat câștiguri medii lunare nete de 4.477 lei, față de 3.636 lei, câștigul lunar net mediu al absolvenților afectați profesional într-o mare și foarte mare măsură de Covid-19.

13. Bibliografie

1. Albrecht, C., Freundl, V., Kinne, L., & Stitteneder, T. (2021). "Corona Class of 2020": A Lost Generation?. In *CESifo Forum* (Vol. 22, No. 04, pp. 53-58). München: ifo Institut-Leibniz-Institut für Wirtschaftsforschung an der Universität München.
2. Anderson, C. J., & Pontusson, J. (2007). Workers, worries and welfare states: Social protection and job insecurity in 15 OECD countries. *European Journal of Political Research*, 46(2), 211-235.
3. Ashton, M. C. (2018). The Evolutionary Function of Personality, in *Individual differences and personality*. Academic Press: 157-158.
4. Barth, M., Godemann, J., Rieckmann, M., & Stoltenberg, U. (2007). Developing key competencies for sustainable development in higher education. *International Journal of sustainability in higher education*.
5. Brilli, Y., Del Boca, D., & Pronzato, C. D. (2016). Does child care availability play a role in maternal employment and children's development? Evidence from Italy. *Review of Economics of the Household*, 14(1), 27-51.
6. Broton, K. M., Goldrick-Rab, S., & Benson, J. (2016). Working for college: The causal impacts of financial grants on undergraduate employment. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 38(3), 477-494.
7. Campbell, I., & Price, R. (2016). Precarious work and precarious workers: Towards an improved conceptualisation. *The Economic and Labour Relations Review*, 27(3), 314-332.
8. Cipollone, A., Patacchini, E., & Vallanti, G. (2014). Female labour market participation in Europe: novel evidence on trends and shaping factors. *IZA Journal of European Labor Studies*, 3(1), 1-40.
9. Carlisle, J., Bhanugopan, R., & D'Netto, B. (2019). Enhancing task performance through effective training: The mediating role of work environment and moderating effect of non-mandatory training. *Journal of Business Research*, 104, 340-349.
10. Choi, Y. (2018). Student employment and persistence: Evidence of effect heterogeneity of student employment on college dropout. *Research in Higher Education*, 59(1), 88-107.
11. Comisia Europeană (2020a). *The European higher education area in 2020 : Bologna process implementation report*, Publications Office, 2020, <https://data.europa.eu/doi/10.2797/756192>.
12. Comisia Europeană (2020b). EUROGRADUATE Pilot Survey. Key findings.
13. Comisia Europeană (2021). Employment and social developments in Europe 2021: towards a strong social Europe in the aftermath of the COVID-19 crisis: reducing disparities and addressing distributional impacts: annual review. Publications Office: 24.
14. Comisia Europeană (2022). *Work-life balance*, articol disponibil la adresa web <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1311&langId=en>.
15. Comunicatul Ministerial de la București (2012).
16. Comunicatul Ministerial de la Leuven/Louvain la Neuve (2009).
17. Comunicatul Ministerial de la Londra (2007).
18. Comunicatul Ministerial de la Yerevan (2015).
19. Engle, J., & Tinto, V. (2008). Moving beyond access: College success for low-income, first-generation students. Pell Institute for the Study of Opportunity in Higher Education.
20. Esser, I., & Olsen, K. M. (2012). Perceived job quality: Autonomy and job security within a multi-level framework. *European sociological review*, 28(4), 443-454.
21. Eurostat (2022). <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>.
22. Forbes, L.C., Jermier, J. (2015). Workplace autonomy, în: *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences (Second Edition)*: 718-721, ISBN 978-0-08-097087-5.
23. González-Jiménez, V. (2022). Social status and motivated beliefs. *Journal of Public Economics*, 211, 104662.

23. Gray, D., & Stevenson, C. (2020). How can 'we' help? Exploring the role of shared social identity in the experiences and benefits of volunteering. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 30(4), 341-353.
24. Griffin, B., & Hesketh, B. (2004). Why openness to experience is not a good predictor of job performance. *International Journal of Selection and Assessment*, 12(3), 243-251.
25. Hâj, C.M., Țucă, P.L. (2022). Access to Higher Education: Losing Precious Human Resources Before the Start Line. In: Curaj, A., Salmi, J., Hâj, C.M. (eds) *Higher Education in Romania: Overcoming Challenges and Embracing Opportunities*. Springer, Cham.
26. Herțeliu, C., Alexe-Coteț, D., Hâj, C.M., Pârvan, A.T. (2022). Defining and Measuring Dropout Phenomenon in Romanian Public Universities. In: Curaj, A., Salmi, J., Hâj, C.M. (eds) *Higher Education in Romania: Overcoming Challenges and Embracing Opportunities*. Springer, Cham.
27. Hovdhaugen, E. (2015). Working while studying: The impact of term-time employment on dropout rates. *Journal of Education and Work*, 28(6), 631-651.
28. Hu, J., & Hirsh, J. B. (2017). Accepting lower salaries for meaningful work. *Frontiers in Psychology*, 8, 1649.
29. Hyslop, D. R. (1999). State dependence, serial correlation and heterogeneity in intertemporal labor force participation of married women. *Econometrica*, 67(6), 1255-1294.
30. Ilett, D. (2019). A Critical Review of LIS Literature on First-Generation Students. *Portal: Libraries and the Academy*, 19(1), 177-196.
31. ILO (2020). *Youth and Covid-19: impacts on jobs, education, rights and mental well-being*, document disponibil la adresa web https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/documents/publication/wcms_753057.pdf.
32. ILO (2021a). *ILO Monitor: COVID-19 and the world of work. Seventh edition Updated estimates and analysis*, document disponibil la adresa web https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/briefingnote/wcms_767028.pdf.
33. ILO (2021b). *ILO Monitor: COVID-19 and the world of work. Seventh edition Updated estimates and analysis*, document disponibil la adresa web: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/briefingnote/wcms_767028.pdf.
34. Inman, W. E., & Mayes, L. (1999). The importance of being first: Unique characteristics of first generation community college students. *Community college review*, 26(4), 3-22.
35. Jasko, K., Pyrkosz-Pacyna, J., Czarnek, G., Dukała, K., & Szastok, M. (2020). The STEM graduate: immediately after graduation, men and women already differ in job outcomes, attributions for success, and desired job characteristics. *Journal of Social Issues*, 76(3), 512-542.
36. Johannsen, R., & Zak, P. J. (2020). Autonomy raises productivity: An experiment measuring neurophysiology. *Frontiers in Psychology*, 11, 963.
37. Kalliath, T., & Brough, P. (2008). Work-life balance: A review of the meaning of the balance construct. *Journal of Management & Organization*, 14(3), 323-327.
38. Keane, M. P., & Sauer, R. M. (2009). Classification error in dynamic discrete choice models: Implications for female labor supply behavior. *Econometrica*, 77(3), 975-991.
39. Kraimer, M. L., Seibert, S. E., Wayne, S. J., Liden, R. C., & Bravo, J. (2011). Antecedents and outcomes of organizational support for development: The critical role of career opportunities. *Journal of Applied Psychology*, 96(3), 485.
40. MacDonald, R. (2009). Precarious work. Risk, choice and poverty traps, în: *Handbook of youth and young adulthood. New perspectives and agendas*, Taylor and Francis: 167-174. ISBN 978-0-203-88196-5.
41. Martinez, E. F., Bilges, D. C., Shabazz, S. T., Miller, R., & Morote, E. S. (2012). To work or not to work: Student employment, resiliency, and institutional engagement of low-income, first-generation college students. *Journal of Student Financial Aid*, 42(1), 3.
42. Martini, M., & Cavenago, D. (2017). The role of perceived workplace development opportunities in enhancing individual employability. *International Journal of Training and Development*, 21(1), 18-34.

43. Mascherini, M., Bisello, M., & Rioboo Leston, I. (2016). The gender employment gap: Challenges and solutions.
44. McCrae, R. (2004). Openness to Experience, în: *Encyclopedia of Applied Psychology*, Vol. 2: 707.
45. Meyer, J.P., Gagne, M. (2008). Employee engagement from a self-determination theory perspective, in *Industrial and Organizational Psychology*, Vol. 1: 60-62.
46. Mirowsky, J., & Ross, C. E. (2017). Education, social status, and health. Routledge.
47. OECD (2021b). *Young people's concerns during Covid-19: Results from risks that matter 2020*, document disponibil la adresa web <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/young-people-s-concerns-during-covid-19-results-from-risks-that-matter-2020-64b51763/>
48. OECD (2017), *Education at a Glance 2017: OECD Indicators*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/eag-2017-en>.
49. OECD (2021a), *OECD Employment Outlook 2021: Navigating the COVID-19 Crisis and Recovery*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/5a700c4b-en>.
50. OECD (2022), *OECD Employment Outlook 2022: Building Back More Inclusive Labour Markets*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/1bb305a6-en>.
51. OECD, (2021c), What have countries done to support young people in the COVID-19 crisis? Tackling Coronavirus (COVID-19). Contributing to a Global Effort, document disponibil la adresa web <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/what-have-countries-done-to-support-young-people-in-the-covid-19-crisis-ac9f056c/>.
52. Parlamentul European (2021). *Youth in Europe: Effects of Covid-19 on their economic and social situation*, document disponibil la adresa web, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/662942/IPOL_STU\(2021\)662942_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/662942/IPOL_STU(2021)662942_EN.pdf).
53. Rau, R. (2006). Learning opportunities at work as predictor for recovery and health. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 15(2), 158-180.
54. Recomandarea Consiliului UE nr. 2017/C 423/01 *privind monitorizarea parcursului profesional al absolvenților*, document disponibil la adresa web: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017H1209\(01\)&from=es](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017H1209(01)&from=es).
55. Rege, M. (2008). Why do people care about social status?. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 66(2), 233-242.
56. Sanahuja Vélez, G., & Ribes Giner, G. (2015). Effects of business internships on students, employers, and higher education institutions: A systematic review. *Journal of employment counseling*, 52(3), 121-130.
57. Schmidt, S. W. (2007). The relationship between satisfaction with workplace training and overall job satisfaction. *Human resource development quarterly*, 18(4), 481-498.
58. Theodossiou, I., & Zangelidis, A. (2009). Career prospects and tenure–job satisfaction profiles: evidence from panel data. *The Journal of Socio-Economics*, 38(4), 648-657.
59. UEFISCDI (2021a). Policy brief. Mobilități de scurtă (durată) – studenți. Analiza datelor statistice privind mobilitățile studentești incoming și outgoing – evoluții 2014/2015 – 2018/2019.
60. Wan, Y. K. P., Wong, I. A., & Kong, W. H. (2014). Student career prospect and industry commitment: The roles of industry attitude, perceived social status, and salary expectations. *Tourism Management*, 40, 1-14.

14. Anexe

14.1. Anexa 1 – Lista instituțiilor de învățământ superior care au participat prin intermediul experților instituționali la descrierea procesului de monitorizare a parcursului profesional al absolvenților

- Academia de Studii Economice din București,
- Școala Națională de Studii Politice și Administrative,
- Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi” din Iași,
- Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași,
- Universitatea de Arhitectură „Ion Mincu” București,
- Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca,
- Universitatea din Craiova,
- Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați,
- Universitatea „George Bacovia” din Bacău,
- Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu,
- Universitatea de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” din Cluj-Napoca,
- Universitatea de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa” din Iași,
- Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila” din București,
- Universitatea de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie „George Emil Palade” din Târgu Mureș,
- Universitatea Națională de Educație Fizică și Sport,
- Universitatea din București, Universitatea Națională de Muzică din București,
- Universitatea din Pitești,
- Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară Cluj-Napoca,
- Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava,
- Universitatea Tehnică de Construcții București,
- Universitatea de Vest din Timișoara,
- Universitatea Politehnică din Timișoara,
- Universitatea din Oradea.

14.2. Anexa 2 – Întrebările adresate prin intermediul CNAAIS

A. DATE PERSONALE

Informații generale

A.01. Genul

- Masculin
 Feminin
 Prefer să nu răspund

A.02. Data nașterii

___/___/_____ (zz/ll/anan)

A.03a. Locul nașterii

Județul: .....

A.03b. Locul nașterii

Localitatea: .....

A.04. Domiciliul stabil

- Similar cu locul nașterii -> **Se sare la întrebarea A.05**
 În România -> Se sare la întrebarea A.04a.
 În străinătate -> Se sare la întrebarea A.04c.

A.04a. Domiciliul stabil

Județul: .....

A.04b. Domiciliul stabil

Localitatea: .....

A.04c. Domiciliul stabil

Statul: .....

A.04d. Domiciliul stabil

- Mediul urban
- Mediul rural

A.05. Starea civilă

- Căsătorit(ă)
- Necăsătorit(ă)
- Divorțat(ă)/Văduv(ă)
- Uniune consensuală
- Prefer să nu răspund

A.06. Stare socială specială

- Orfan de un părinte -> se afișează doar Părinte 1 la A.08.
- Orfan de ambii părinți -> Se sare la întrebarea C.10.
- Provenit din sistemul de protecție a copiilor -> **Se sare la întrebarea C.10.**
- Provenit din familie monoparentală -> **se afișează doar Părinte 1 la A.08.**
- Nu este cazul

A.07. Situație medicală specială

- Da, persoană cu dizabilități
- Da, persoană cu boli grave și incurabile
- Da, alte situații
- Nu este cazul

A.08. Ultimul nivel de educație absolvit de părinți

Părinte 1

☐ Fără studii	☐ Studii postliceale
☐ Învățământ primar	☐ Studii universitare de licență
☐ Învățământ gimnazial	☐ Studii universitare de master/de lungă durată
☐ Învățământ liceal	☐ Studii universitare de doctorat

Părinte 2

☐ Fără studii	☐ Studii postliceale
☐ Învățământ primar	☐ Studii universitare de licență
☐ Învățământ gimnazial	☐ Studii universitare de master/de lungă durată
☐ Învățământ liceal	☐ Studii universitare de doctorat

B. STUDII ABSOLVITE

Studii preuniversitare absolvite

B.01. Filiera

- Filiera teoretică (profilurile umanist și real)
- Filiera tehnologică (profilurile tehnic, servicii, resurse naturale și protecția mediului)
- Filiera vocațională (profilurile militar, teologic, sportiv, artistic și pedagogic)

B.02. Domeniul

Domeniul de studii: .....

B.03. Forma de învățământ

- Învățământ de zi
- Învățământ seral
- Învățământ cu frecvență redusă
- Învățământ la distanță

B.04. Anul absolvirii

Anul: _ _ _ _ _

B.05. Sesiunea în care a fost susținut Examenul de Bacalaureat

- Vară
- Toamnă

Anul: _ _ _ _ _

B.06. Media generală la Examenul de Bacalaureat

- 6,00 – 6,99
- 7,00 – 7,99
- 8,00 – 8,99
- 9,00 – 9,99
- 10

Studii universitare absolvite

C.01. Care este ultimul nivel de studii absolvit?

- Studii universitare de licență
- Studii universitare de master
- Studii universitare de doctorat

C.02. Instituția de învățământ superior

Denumirea instituției: .....

C.03. Programul de studii / specializarea / domeniul de studii

Specializarea/domeniul de studii: .....

C.04. Forma de învățământ

- Învățământ cu frecvență
- Învățământ cu frecvență redusă
- Învățământ la distanță

C.05. Forma de finanțare a studiilor

☐ Susținut de la buget	☐ Cu taxă - Bursier
☐ Cu taxă - în lei	☐ Cu taxă - Cont Propriu Nevalutar – CPNV
☐ Cu taxă - în valută	☐ Cu taxă - finanțare din alte surse legal constituite

C.06. Tipul de bursă obținut

- Nebursier

- Bursă a statului român
- Bursa Meritul Olimpic (MEd)
- Bursă de excelență/performanță
- Bursă de merit
- Bursă de studiu
- Bursă socială
- Alt tip de bursă din surse legal constituite
- Bursă de ajutor social, ocazională
- Bursă rurală (MEd)
- Bursă doctorală (grant doctoral)
- Bursă doctorală Programul operațional sectorial Dezvoltarea resurselor umane/Programul operațional Capital uman
- Alt tip de bursă din venituri extrabugetare

C.07. Media generală de finalizare a ultimului ciclu de studii absolvit

Media înscrisă pe diploma de absolvire a ultimului ciclu de studii absolvit.

- 6,00 – 6,99
- 7,00 – 7,99
- 8,00 – 8,99
- 9,00 – 9,99
- 10

C.08. Anul universitar (înscriere)

Anul: _ _ _ _ _

C.09. Anul universitar (finalizare)

Anul în care ați obținut diploma de finalizare a studiilor.

Anul: _ _ _ _ _

C.10. Ați finalizat la termen ultimul ciclu de studii superioare absolvit?

- Da
- Nu

C.11. Pe durata ultimului ciclu de studii superioare absolvit, ați efectuat stagii de internship?

- Da
 Nu

C.12. Pe durata ultimului ciclu de studii superioare absolvit, ați efectuat acțiuni de voluntariat?

- Da
 Nu

C.13. Pe durata ultimului ciclu de studii superioare absolvit, ați beneficiat de mobilități sau stagii de practică în afara granițelor țării?

- Da
 Nu

C.14. Ați urmat cursuri autorizate ANC de formare profesională ulterior finalizării ultimelor studiilor universitare?

- Nu
 1-2 cursuri
 3-4 cursuri
 Cel puțin 5 cursuri

D. Experiența profesională

Tranziția către piața muncii

D.01. Ați avut un loc de muncă plătit pe durata studiilor?

- Da, full-time (8 ore)
 Da, part-time (4 ore)
 Da, prin desfășurarea unor activități independente
 Nu -> Se sare la întrebarea D.03.

D.02. Ați păstrat locul de muncă ulterior absolvirii studiilor universitare?

- Da
 Nu

D.03. Ați reușit să vă angajați ulterior finalizării studiilor universitare?

- Da

Nu -> Se sare la întrebarea D.03b.

Nu caut un loc de muncă -> Se sare la întrebarea E.01

D.03a. Care a fost intervalul de timp în care ați căutat un loc de muncă? (luni)

Numărul de luni: ..... -> **Se sare la întrebarea D.04.**

D.03b. De cât timp căutați un loc de muncă (luni)?

Numărul de luni: .....

D.04. Estimați numărul de angajatori contactați sau care au luat contactul cu dumneavoastră în perioada în care ați căutat primul loc de muncă.

Un număr de ..... angajatori.

D.05. Cât de greu a fost să vă găsiți primul loc de muncă după finalizarea studiilor universitare?

0	1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sunt continuare în căutarea unui loc de muncă	în Foarte ușor	Ușor	Nici ușor, nici greu	Greu	Foarte greu

D.06. Care a fost câștigul lunar net („în mână”) mediu pe care l-ați avut la primul loc de muncă după finalizarea studiilor universitare (fără a include ore suplimentare, tichete de masă, bonusuri sau alte plăți)?

Suma: .....

D.07. În ce măsură apreciați că așteptările referitoare la tranziția către piața muncii după absolvirea studiilor universitare au fost realiste?

0	1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐	☐

nu este cazul   într-o   foarte   într-o   mică   neutru   în   mare   într-o   foarte
mică măsură   măsură   măsură   măsură   măsură   măsură   măsură

Statut actual

E.01. Care este situația dumneavoastră actuală?

- Angajat(ă) cu contract de muncă pe durată determinată
- Angajat(ă) cu contract de muncă pe perioadă nedeterminată
- Aflat(ă) în incapacitate de muncă din motive medicale -> **Se sare la întrebarea E.04**
- Casnic(ă) -> Se sare la întrebarea E.04
- Contract de colaborare pe perioadă scurtă (sub 6 luni)
- Student(ă) -> Se sare la întrebarea E.04
- Șomer(ă) -> Se sare la întrebarea E.04
- Lucrător independent
- Lucrez ca Persoană fizică autorizată (PFA)
- Altele -> Vă rugăm să precizați în căsuța de mai jos situația.

E.02. Aveți un loc de muncă în:

- Mediul privat
- Mediul public

E.02a. Cum ați găsit acest loc de muncă?

- Websiteuri de profil (anunțuri de angajare)
- Târguri de locuri de muncă
- Stagii de practică sau internship
- Prin plasament profesional desfășurat în timpul studiilor universitare
- Prin familie sau prieteni
- Prin intermediul instituției de învățământ superior absolvită (ex. centrul de consiliere și orientare în carieră, cadre didactice, facultate)
- Agenția publică de ocupare a forței de muncă (ANOFM/AJOFM)
- Agenție privată de ocupare a forței de muncă

- Rețele de socializare (Facebook, LinkedIn, Instagram)
- Prin examen național de repartizare (ex. rezidențiatul)
- Prin examen național de titularizare în învățământul preuniversitar
- Am fost abordat direct de angajator
- Am propria afacere
- Lucrez pentru o afacere de familie

E.02b. Care este ocupația dumneavoastră?

Ocupația: .....

E.02c. Aveți în coordonare (directă sau indirectă) alți membri ai personalului?

- Da
- Nu

E.02d. Sunteți angajat cu normă întreagă?

- Da
- Nu, lucrez cu normă parțială

E.02e. Câte ore lucrați, în medie, la locul de muncă pe săptămână (cu excepția orelor suplimentare)?

Numărul de ore: .....

E.02f. Care este câștigul lunar net mediu (fără a include ore suplimentare, tichete de masă, bonusuri sau alte plăți)?

Suma: .....

E.02g. Cum apreciați domeniul de activitate în care activați raportat la domeniul studiilor universitare absolvite?

- În concordanță cu domeniul studiat
- Conex cu domeniul studiat
- Diferit de domeniul studiat
- Nu poate fi încadrat într-un anumit domeniu

Calificările necesare în domeniul de activitate nu sunt specifice studiilor universitare

E.02h. În ce măsură apreciați că studiile universitare absolvite v-au ajutat să obțineți acest job?

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐
într-o foarte mică măsură	în mică măsură	neutru	în mare măsură	într-o foarte mare măsură

E.02i. Considerați că prestigiul instituției de învățământ superior absolvite v-a ajutat să obțineți acest job?

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐
într-o foarte mică măsură	în mică măsură	neutru	în mare măsură	într-o foarte mare măsură

E.02j. Aveți un part-time job, pe lângă norma de bază?

Da
 Nu

E.02k. Cum catalogați următoarele afirmații? (0 – nu este cazul, 1 – dezacord total, 2 – dezacord, 3 – nici acord, nici dezacord, 4 – acord, 5 – total de acord).

0	1	2	3	4	5	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	Beneficiez de autonomie la locul de muncă.
☐	☐	☐	☐	☐	☐	Am siguranța locului de muncă.
☐	☐	☐	☐	☐	☐	Am oportunități de a învăța lucruri noi și de a-mi dezvolta competențele și abilitățile.
☐	☐	☐	☐	☐	☐	Beneficiez de câștiguri în raport cu așteptările mele.
☐	☐	☐	☐	☐	☐	Sunt deschis către noi provocări și locuri de muncă.
☐	☐	☐	☐	☐	☐	Am perspective bune în ceea ce privește cariera.
☐	☐	☐	☐	☐	☐	Sunt mulțumit(ă) de statutul social pe care îl am.
☐	☐	☐	☐	☐	☐	Am atins un echilibru între viață și profesie.
☐	☐	☐	☐	☐	☐	Am șansa de a face ceva util pentru societate.

E.03a. Sunteți în căutarea unui loc de muncă?

Da

Nu -> se sare la întrebarea E.04

E.03b. De cât timp căutați un loc de muncă?

Numărul de luni: .....

E.03c. Care este câștigul lunar net mediu pe care îl urmăriți (fără a include ore suplimentare, tichete de masă, bonusuri sau alte plăți)?

Suma: .....

E.04. Vă rugăm să estimați nivelul dumneavoastră de competență pentru următoarele abilități: (0 – nu am competență, 1 – foarte scăzut, 2 – scăzut, 3 – satisfăcător, 4 – ridicat, 5 – foarte ridicat).

0   1   2   3   4   5

Abilități profesionale specifice domeniului studiat

Abilități de comunicare

Abilități de lucru în echipă

Competențe lingvistice străine

Abilități de rezolvare a problemelor

Abilități de bază IT (utilizarea pachetului Microsoft Office)

Abilități avansate IT (programare, operare software complex)

Abilități de planificare și organizare

E.05. În ce măsură sunteți mulțumit/ă de starea dumneavoastră de sănătate?

1

2

3

4

5

deloc sau într-o
foarte mică măsură

într-o mică măsură

neutru

în mare măsură

absolut sau într-o
foarte mare măsură

E.06. În ce măsură vă considerați o persoană fericită?

1		2		3		4		5	
	☐		☐		☐		☐		☐
deloc foarte măsură	sau	într-o mică	în mică măsură	neutru		în mare măsură		absolut foarte măsură	sau într-o mare

E.07. În ce măsură ați recomanda traseul educațional și profesional urmat de dumneavoastră?

1		2		3		4		5	
	☐		☐		☐		☐		☐
deloc foarte măsură	sau	într-o mică măsură	în mică măsură	neutru		în mare măsură		absolut foarte măsură	sau într-o mare

E.08. În ce măsură considerați că pandemia de COVID-19 a afectat traseul profesional urmat de dumneavoastră?

1		2		3		4		5	
	☐		☐		☐		☐		☐
deloc foarte măsură	sau	într-o mică	în mică măsură	neutru		în mare măsură		absolut foarte măsură	sau într-o mare

E.09. În ce măsură considerați că pandemia de COVID-19 a afectat traseul educațional urmat de dumneavoastră?

1		2		3		4		5	
	☐		☐		☐		☐		☐
deloc foarte măsură	sau	într-o mică	în mică măsură	neutru		în mare măsură		absolut foarte măsură	sau într-o mare

14.3. Anexa 3 – Ponderi aplicate respondenților CNAAIS

Categorie	% populație	% eșantion	Pondere
c2015-2016 licenta MatSti barbati	1,166%	0,894%	1,304
c2015-2016 licenta MatSti femei	1,515%	1,196%	1,266
c2015-2016 licenta StiIng barbati	6,214%	3,180%	1,954
c2015-2016 licenta StiIng femei	3,047%	2,060%	1,479
c2015-2016 licenta StiBioMed barbati	1,704%	0,333%	5,116
c2015-2016 licenta StiBioMed femei	4,491%	1,242%	3,616
c2015-2016 licenta StiSoc barbati	2,592%	1,454%	1,782
c2015-2016 licenta StiSoc femei	9,057%	4,665%	1,941
c2015-2016 licenta StiUmArt barbati	1,353%	0,530%	2,552
c2015-2016 licenta StiUmArt femei	2,738%	1,075%	2,547
c2015-2016 licenta StiSpoEF barbati	0,654%	0,151%	4,329
c2015-2016 licenta StiSpoEF femei	0,422%	0,151%	2,786
c2015-2016 master MatSti barbati	0,559%	0,606%	0,923
c2015-2016 master MatSti femei	0,931%	1,060%	0,878
c2015-2016 master StiIng barbati	3,415%	2,968%	1,151
c2015-2016 master StiIng femei	2,105%	1,802%	1,168
c2015-2016 master StiBioMed barbati	0,129%	0,242%	0,533
c2015-2016 master StiBioMed femei	1,038%	0,439%	2,364
c2015-2016 master StiSoc barbati	1,918%	1,590%	1,206
c2015-2016 master StiSoc femei	6,188%	4,952%	1,250
c2015-2016 master StiUmArt barbati	0,869%	0,348%	2,498
c2015-2016 master StiUmArt femei	1,450%	1,015%	1,428
c2015-2016 master StiSpoEF barbati	0,366%	0,242%	1,514
c2015-2016 master StiSpoEF femei	0,267%	0,167%	1,602
c2019-2020 licenta MatSti barbati	1,085%	1,484%	0,731
c2019-2020 licenta MatSti femei	1,191%	1,575%	0,756
c2019-2020 licenta StiIng barbati	5,423%	6,618%	0,819
c2019-2020 licenta StiIng femei	2,827%	4,044%	0,699
c2019-2020 licenta StiBioMed barbati	1,694%	1,151%	1,472
c2019-2020 licenta StiBioMed femei	3,935%	4,150%	0,948
c2019-2020 licenta StiSoc barbati	2,596%	3,423%	0,758

Anexe

Categorie	% populație	% eșantion	Pondere
c2019-2020 licenta StiSoc femei	7,722%	11,661%	0,662
c2019-2020 licenta StiUmArt barbati	1,014%	1,363%	0,744
c2019-2020 licenta StiUmArt femei	2,305%	3,347%	0,689
c2019-2020 licenta StiSpoEF barbati	0,576%	0,500%	1,152
c2019-2020 licenta StiSpoEF femei	0,389%	0,545%	0,714
c2019-2020 master MatSti barbati	0,455%	0,878%	0,518
c2019-2020 master MatSti femei	0,712%	1,242%	0,573
c2019-2020 master StIng barbati	2,820%	4,013%	0,703
c2019-2020 master StIng femei	1,858%	4,104%	0,453
c2019-2020 master StiBioMed barbati	0,104%	0,167%	0,623
c2019-2020 master StiBioMed femei	0,594%	1,302%	0,456
c2019-2020 master StiSoc barbati	1,524%	2,484%	0,614
c2019-2020 master StiSoc femei	4,991%	9,829%	0,508
c2019-2020 master StiUmArt barbati	0,713%	0,863%	0,826
c2019-2020 master StiUmArt femei	1,225%	2,029%	0,604
c2019-2020 master StiSpoEF barbati	0,293%	0,409%	0,716
c2019-2020 master StiSpoEF femei	0,248%	0,454%	0,547

14.4. Lista figurilor

FIGURĂ 1. OBIECTIVELE PRINCIPALE ALE PROCESULUI DE MONITORIZARE AL ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR (COMISIA EUROPEANĂ 2020A).....	7
FIGURĂ 2. MĂSURI PRIVIND OPERAȚIONALIZAREA CONDIȚIEI FAVORIZANTE 4.3 – „UN CADRU DE POLITICĂ STRATEGIC PENTRU SISTEMUL DE EDUCAȚIE ȘI FORMARE LA TOATE NIVELURILE”.....	8
FIGURĂ 3. PROCENTUL INSTITUȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR CARE AU ADOPTAT METODOLOGII ȘI REGULAMENTE VIZÂND MONITORIZAREA PARCURSULUI PROFESIONAL AL ABSOLVENȚILOR.	11
FIGURĂ 4. DISTRIBUȚIA PROCENTUALĂ A ORGANISMELOR CARE MONITORIZEAZĂ PARCURSUL PROFESIONAL AL ABSOLVENȚILOR, ÎN FUNCȚIE DE TIP.	12
FIGURĂ 5. MODEL DE FLUX DECIZIONAL LA NIVELUL MANAGEMENTULUI EXECUTIV ÎN CAZUL SISTEMULUI DE MONITORIZARE A PARCURSULUI PROFESIONAL AL ABSOLVENȚILOR.	13
FIGURĂ 6. DISTRIBUȚIA PROCENTUALĂ A INSTITUȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR ÎN FUNCȚIE DE MODALITATEA DE CHESTIONARE A ABSOLVENȚILOR.....	14
FIGURĂ 7. REPREZENTARE VIZUALĂ A NUMĂRULUI DE RESPONDENȚI CNAAIS ÎN FUNCȚIE DE DIFERITE CRITERII.	18
FIGURĂ 8. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR CNAAIS ÎN FUNCȚIE DE JUDEȚUL DE DOMICILIU (N=6.313).	20
FIGURĂ 9. DISTRIBUȚIA ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR OCUPAȚI PE PERIOADA STUDIILOR ÎN FUNCȚIE DE DIFERITE ELEMENTE DE ȘCOLARITATE ȘI CONTEXT SOCIOECONOMIC (SURSA: CNAAIS).....	28
FIGURĂ 10. DISTRIBUȚIA ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR OCUPAȚI PE PERIOADA STUDIILOR ÎN FUNCȚIE DE DOMENIUL ISCED-F (SURSA: CNAAIS).....	28
FIGURĂ 11. DISTRIBUȚIA ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR OCUPAȚI PE PERIOADA STUDIILOR, RAPORTAT LA TIPUL DE LOC DE MUNCĂ, ÎN FUNCȚIE DE DIFERITE ELEMENTE DE ȘCOLARITATE ȘI CONTEXT SOCIOECONOMIC (SURSA: CNAAIS).	29
FIGURĂ 12. DISTRIBUȚIA ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR OCUPAȚI PE PERIOADA STUDIILOR, RAPORTAT LA TIPUL DE LOC DE MUNCĂ, ÎN FUNCȚIE DE DOMENIUL ISCED-F (SURSA: CNAAIS).....	29
FIGURĂ 13. DISTRIBUȚIA ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR OCUPAȚI PE PERIOADA STUDIILOR ȘI CARE ȘI-AU PĂSTRAT LOCUL DE MUNCĂ ULTERIOR ABSOLVIRII ÎN FUNCȚIE DE DIFERITE ELEMENTE DE ȘCOLARITATE ȘI CONTEXT SOCIOECONOMIC (SURSA: CNAAIS).	30
FIGURĂ 14. PROCENTUL ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR CARE AU AVUT CEL PUȚIN UN LOC DE MUNCĂ DE LA MOMENTUL ABSOLVIRII PÂNĂ ÎN NOIEMBRIE 2021, ÎN FUNCȚIE DE DIFERITE ELEMENTE DE ȘCOLARITATE ȘI DE CONTEXT SOCIOECONOMIC (LICENȚĂ) (SURSA: CNAAIS).	32
FIGURĂ 15. PROCENTUL ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR CARE AU AVUT CEL PUȚIN UN LOC DE MUNCĂ, DE LA MOMENTUL ABSOLVIRII PÂNĂ ÎN NOIEMBRIE 2021, ÎN FUNCȚIE DE DIFERITE ELEMENTE DE ȘCOLARITATE ȘI DE CONTEXT SOCIOECONOMIC (MASTER) (SURSA: CNAAIS).	33
FIGURĂ 16. PROCENTUL DE ABSOLVENȚI DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR CARE AU AVUT CEL PUȚIN UN LOC DE MUNCĂ, DE LA MOMENTUL ABSOLVIRII PÂNĂ ÎN NOIEMBRIE 2021, ÎN FUNCȚIE DE DIFERITE EXPERIENȚE PROFESIONALE PE PARCURSUL STUDIILOR (LICENȚĂ) (SURSA: CNAAIS)....	33
FIGURĂ 17. PROCENTUL DE ABSOLVENȚI DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR CARE AU AVUT CEL PUȚIN UN LOC DE MUNCĂ, DE LA MOMENTUL ABSOLVIRII PÂNĂ ÎN NOIEMBRIE 2021, ÎN FUNCȚIE DE DIFERITE EXPERIENȚE PROFESIONALE PE PARCURSUL STUDIILOR (MASTER) (SURSA: CNAAIS). ..	34
FIGURĂ 18. PROCENTUL DE ABSOLVENȚI DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR CARE AU AVUT CEL PUȚIN UN LOC DE MUNCĂ, DE LA MOMENTUL ABSOLVIRII PÂNĂ ÎN NOIEMBRIE 2021, ÎN FUNCȚIE DE CICLUL DE STUDII ABSOLVIT, DOMENIUL ISCED-F (SURSA: CNAAIS).	35
FIGURĂ 19. MEDIANA VENITURILOR OBTINUTE LA PRIMUL LOC DE MUNCĂ ULTERIOR FINALIZĂRII STUDIILOR UNIVERSITARE, ÎN FUNCȚIE DE DIFERITE CARACTERISTICI SOCIOECONOMICE ȘI DE ȘCOLARITATE (LICENȚĂ) (SURSA: CNAAIS).	36
FIGURĂ 20. MEDIANA VENITURILOR OBTINUTE LA PRIMUL LOC DE MUNCĂ ULTERIOR FINALIZĂRII STUDIILOR UNIVERSITARE ÎN FUNCȚIE DE DIFERITE CARACTERISTICI SOCIOECONOMICE ȘI DE ȘCOLARITATE (MASTER) (SURSA: CNAAIS).....	37
FIGURĂ 21. MEDIANA VENITURILOR OBTINUTE LA PRIMUL LOC DE MUNCĂ ULTERIOR FINALIZĂRII STUDIILOR UNIVERSITARE ÎN FUNCȚIE DE DIFERITE EXPERIENȚE PROFESIONALE PE PERIOADA STUDIILOR (LICENȚĂ) (SURSA: CNAAIS).	37
FIGURĂ 22. MEDIANA VENITURILOR OBTINUTE LA PRIMUL LOC DE MUNCĂ ULTERIOR FINALIZĂRII STUDIILOR UNIVERSITARE ÎN FUNCȚIE DE DIFERITE EXPERIENȚE PROFESIONALE PE PERIOADA STUDIILOR (MASTER) (SURSA: CNAAIS).....	38
FIGURĂ 23. MEDIANA VENITURILOR OBTINUTE LA PRIMUL LOC DE MUNCĂ ÎN FUNCȚIE DE PERCEȚIA PRIVIND DIFICULTATEA GĂSIRII UNUI LOC DE MUNCĂ (LICENȚĂ) (SURSA: CNAAIS).....	39
FIGURĂ 24. MEDIANA VENITURILOR OBTINUTE LA PRIMUL LOC DE MUNCĂ ÎN FUNCȚIE DE PERCEȚIA PRIVIND DIFICULTATEA GĂSIRII UNUI LOC DE MUNCĂ (MASTER) (SURSA: CNAAIS).	39
FIGURĂ 25. MEDIANA VENITURILOR OBTINUTE LA PRIMUL LOC DE MUNCĂ ÎN FUNCȚIE DE PERCEȚIA REALISTĂ CU PRIVIRE LA TRANZIȚIA CĂTRE PIAȚA MUNCII (LICENȚĂ) (SURSA: CNAAIS).	39
FIGURĂ 26. MEDIANA VENITURILOR OBTINUTE LA PRIMUL LOC DE MUNCĂ ÎN FUNCȚIE DE PERCEȚIA REALISTĂ CU PRIVIRE LA TRANZIȚIA CĂTRE PIAȚA MUNCII (MASTER) (SURSA: CNAAIS).....	39
FIGURĂ 27. MEDIANA VENITURILOR LA PRIMUL LOC DE MUNCĂ ÎN FUNCȚIE DE DOMENIUL ISCED-F ȘI DOMENIUL FUNDAMENTAL DE STUDII (LICENȚĂ) (SURSA: CNAAIS).....	40
FIGURĂ 28. MEDIANA VENITURILOR LA PRIMUL LOC DE MUNCĂ ÎN FUNCȚIE DE DOMENIUL ISCED-F ȘI DOMENIUL FUNDAMENTAL DE STUDII (MASTER) (SURSA: CNAAIS).....	40
FIGURĂ 29. INTERVALUL DE TIMP ÎN CARE ABSOLVENȚII AU CĂUTAT PRIMUL LOC DE MUNCĂ ULTERIOR FINALIZĂRII STUDIILOR, INDIFERENT DE CICLU, ÎN FUNCȚIE DE DOMENIUL ISCED-F (SURSA: CNAAIS).....	42
FIGURĂ 30. RATA DE OCUPARE A ABSOLVENȚILOR DE STUDII SUPERIOARE ÎN ROMÂNIA COMPARATIV CU MEDIA UE-27/28, PENTRU ABSOLVENȚII CU VÂRSTA CUPRINSĂ ÎNTRE 15-34 ANI (SURSA: EUROSTAT).	45

FIGURĂ 31. RATA GENERALĂ DE OCUPARE A ABSOLVENȚILOR DE STUDII SUPERIOARE ÎN COMPARAȚIE CU RATA DE OCUPARE A PROASPEȚILOR ABSOLVENȚI DE STUDII SUPERIOARE, CU VÂRSTA PÂNĂ ÎN 34 ANI (SURSA: EUROSTAT)	46
FIGURĂ 32. RATA DE OCUPARE A PROASPEȚILOR ABSOLVENȚI (CU VÂRSTA ÎNTRE 20-34 ANI) ÎN FUNCȚIE DE NIVELUL DE STUDII ABSOLVIT (SURSA: EUROSTAT)	46
FIGURĂ 33. RATA DE OCUPARE ÎN NOIEMBRIE 2021 A ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR DIN 2016 RAPORTATĂ LA RATA DE OCUPARE DIN REGIUNEA DE DEZVOLTARE DE NAȘTERE (TRIMESTRUL IV, 2021) (SURSA: DATE AGREGATE DIN INS TEMPO ȘI CNAAIS)	47
FIGURĂ 34. RATA DE OCUPARE ÎN NOIEMBRIE 2021 A ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR DIN 2020 RAPORTATĂ LA RATA DE OCUPARE DIN REGIUNEA DE DEZVOLTARE DE NAȘTERE (TRIMESTRUL IV, 2021) (SURSA: DATE AGREGATE DIN INS TEMPO ȘI CNAAIS)	48
FIGURĂ 35. RATA DE OCUPARE ÎN NOIEMBRIE 2021 A ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR DIN 2016 RAPORTATĂ LA RATA DE OCUPARE DIN REGIUNEA DE DEZVOLTARE DE DOMICILIU ÎN MOMENTUL ÎNMATRICULĂRII (TRIMESTRUL IV, 2021) (SURSA: DATE AGREGATE DIN INS TEMPO ȘI CNAAIS)	48
FIGURĂ 36. RATA DE OCUPARE ÎN NOIEMBRIE 2021 A ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR DIN 2020 RAPORTATĂ LA RATA DE OCUPARE DIN REGIUNEA DE DEZVOLTARE DE DOMICILIU ÎN MOMENTUL ÎNMATRICULĂRII (TRIMESTRUL IV, 2021) (SURSA: DATE AGREGATE DIN INS TEMPO ȘI CNAAIS)	49
FIGURĂ 37. RATA DE OCUPARE ÎN 2021 PENTRU ABSOLVENȚII DE STUDII UNIVERSITARE, PE TERMEN SCURT - GENERAȚIA 2020 (T+1) ȘI PE TERMEN MEDIU - GENERAȚIA 2016 (T+5), CICLUL LICENȚĂ, ÎN FUNCȚIE DE DIFERITE CARACTERISTICI SOCIOECONOMICE ȘI DE ȘCOLARITATE (SURSA: CNAAIS)	50
FIGURĂ 38. RATA DE OCUPARE PENTRU ABSOLVENȚII DE STUDII UNIVERSITARE, ÎN NOIEMBRIE 2021, PE TERMEN SCURT - GENERAȚIA 2020 (T+1) ȘI PE TERMEN LUNG - GENERAȚIA 2016 (T+5), CICLUL MASTER, ÎN FUNCȚIE DE DIFERITE CARACTERISTICI SOCIOECONOMICE ȘI DE ȘCOLARITATE (SURSA: CNAAIS)	50
FIGURĂ 39. RATA DE OCUPARE ÎN NOIEMBRIE 2021 A ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR ÎN FUNCȚIE DE MEDIA LA EXAMENUL DE BACALAUREAT ȘI NIVELUL DE STUDII ABSOLVIT (SURSA: CNAAIS)	53
FIGURĂ 40. RATA DE OCUPARE A ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR, ÎN NOIEMBRIE 2021, ÎN FUNCȚIE DE DIFERITE EXPERIENȚE PROFESIONALE PE PERIOADA STUDIILOR (LICENȚĂ) (SURSA: CNAAIS)	54
FIGURĂ 41. RATA DE OCUPARE A ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR, ÎN NOIEMBRIE 2021, ÎN FUNCȚIE DE DIFERITE EXPERIENȚE PROFESIONALE PE PERIOADA STUDIILOR (MASTER) (SURSA: CNAAIS)	55
FIGURĂ 42. RATA DE OCUPARE A ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR, ÎN NOIEMBRIE 2021, RAPORTAT LA DOMENIUL FUNDAMENTAL DE STUDII ȘI DOMENIUL ISCED-F, ÎN FUNCȚIE DE COHORTĂ (SURSA: CNAAIS)	56
FIGURĂ 43. RATA DE OCUPARE A ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR, ÎN NOIEMBRIE 2021, RAPORTAT LA DOMENIUL ISCED-F, PENTRU AMBELE COHORTE, ÎN FUNCȚIE DE CICLU DE STUDIU (SURSA: CNAAIS)	57
FIGURĂ 44. MEDIUL ÎN CARE ABSOLVENȚII DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR ȘI-AU GĂSIT LOCUL DE MUNCĂ ÎN FUNCȚIE DE COHORTĂ (SURSA: CNAAIS)	58
FIGURĂ 45. MEDIUL ÎN CARE ABSOLVENȚII DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR ȘI-AU GĂSIT LOCUL DE MUNCĂ ÎN FUNCȚIE DE CICLUL DE STUDII (SURSA: CNAAIS)	59
FIGURĂ 46. MEDIANA VENITURILOR ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR DE LICENȚĂ, ÎN NOIEMBRIE 2021, ÎN FUNCȚIE DE DIFERITE CARACTERISTICI SOCIOECONOMICE ȘI DE ȘCOLARITATE (SURSA: CNAAIS)	61
FIGURĂ 47. MEDIANA VENITURILOR ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR DE MASTER, ÎN NOIEMBRIE 2021, ÎN FUNCȚIE DE DIFERITE CARACTERISTICI SOCIOECONOMICE ȘI DE ȘCOLARITATE (SURSA: CNAAIS)	61
FIGURĂ 48. MEDIANA VENITURILOR ABSOLVENȚILOR DE STUDII SUPERIOARE, ÎN NOIEMBRIE 2021, ÎN FUNCȚIE DE MEDIA OBTINUTĂ LA EXAMENUL DE BACALAUREAT, COHORTĂ ȘI NIVEL DE STUDII (SURSA: CNAAIS)	62
FIGURĂ 49. MEDIANA VENITURILOR ABSOLVENȚILOR DE STUDII UNIVERSITARE DE LICENȚĂ ÎN FUNCȚIE DE DIFERITE EXPERIENȚE PROFESIONALE PE PERIOADA STUDIILOR (SURSA: CNAAIS)	63
FIGURĂ 50. MEDIANA VENITURILOR ABSOLVENȚILOR DE STUDII UNIVERSITARE DE MASTER ÎN FUNCȚIE DE DIFERITE EXPERIENȚE PROFESIONALE PE PERIOADA STUDIILOR (SURSA: CNAAIS)	64
FIGURĂ 51. MEDIA ȘI MEDIANA VENITURILOR ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR DE LICENȚĂ ÎN FUNCȚIE DE COHORTĂ ȘI DOMENIU ISCED-F (SURSA: CNAAIS)	65
FIGURĂ 52. MEDIA ȘI MEDIANA VENITURILOR ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR DE MASTER ÎN FUNCȚIE DE COHORTĂ ȘI DOMENIU ISCED-F (SURSA: CNAAIS)	66
FIGURĂ 53. DIAGRAMĂ CU BARE GRUPATE REPREZENTÂND MEDIA CÂȘTIGURILOR LUNARE NETE ÎN FUNCȚIE DE COHORTĂ ȘI DOMENIU ISCED-F (SURSA: CNAAIS)	67
FIGURĂ 54. PROCENTUL DE ABSOLVENȚI DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR DE LICENȚĂ, ÎN NOIEMBRIE 2021, SUPRACALIFICAȚI, ÎN FUNCȚIE DE DIFERITE CARACTERISTICI SOCIOECONOMICE ȘI DE ȘCOLARITATE (SURSA: CNAAIS)	69
FIGURĂ 55. PROCENTUL DE ABSOLVENȚI DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR DE MASTER, ÎN NOIEMBRIE 2021, SUPRACALIFICAȚI, ÎN FUNCȚIE DE DIFERITE CARACTERISTICI SOCIOECONOMICE (SURSA: CNAAIS)	69
FIGURĂ 56. PROCENTUL DE ABSOLVENȚI DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR, ÎN NOIEMBRIE 2021, SUPRACALIFICAȚI ÎN FUNCȚIE DE MEDIA OBTINUTĂ LA EXAMENUL DE BACALAUREAT, COHORTĂ ȘI NIVEL DE STUDII (SURSA: CNAAIS)	70
FIGURĂ 57. PROCENTUL DE ABSOLVENȚI DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR DE LICENȚĂ, ÎN NOIEMBRIE 2021, SUPRACALIFICAȚI ÎN FUNCȚIE DE DIFERITE EXPERIENȚE PROFESIONALE PE PERIOADA STUDIILOR (SURSA: CNAAIS)	70
FIGURĂ 58. PROCENTUL DE ABSOLVENȚI DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR DE MASTER, ÎN NOIEMBRIE 2021, SUPRACALIFICAȚI ÎN FUNCȚIE DE DIFERITE EXPERIENȚE PROFESIONALE PE PERIOADA STUDIILOR (SURSA: CNAAIS)	71
FIGURĂ 59. PROCENTUL DE ABSOLVENȚI DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR SUPRACALIFICAȚI ÎN FUNCȚIE DE DOMENIUL ISCED-F ȘI COHORTĂ (SURSA: CNAAIS)	72

Studiu privind angajabilitatea absolvenților de învățământ superior din România (2021)

FIGURĂ 60. PROCENTUL DE ABSOLVENȚI DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR SUPRACALIFICAȚI ÎN FUNCȚIE DE DOMENIUL ISCED-F ȘI NIVEL DE STUDII (SURSA: CNAAIS).....	73
FIGURĂ 61. RAPORTUL ÎNTRE VENITURILE ABSOLVENȚILOR CALIFICAȚI ȘI CEI SUPRACALIFICAȚI, ÎN FUNCȚIE DE DOMENIUL ISCED-F ȘI NIVEL DE STUDIU (SURSA: CNAAIS).	74
FIGURĂ 62. DISTRIBUȚIA VENITURILOR (MEDIANE) NETE OBȚINUTE ÎN FUNCȚIE DE DOMENIUL DE STUDIU ISCED-F ȘI DE NIVELUL DE STUDII ABSOLVIT (SURSA: CNAAIS).	76

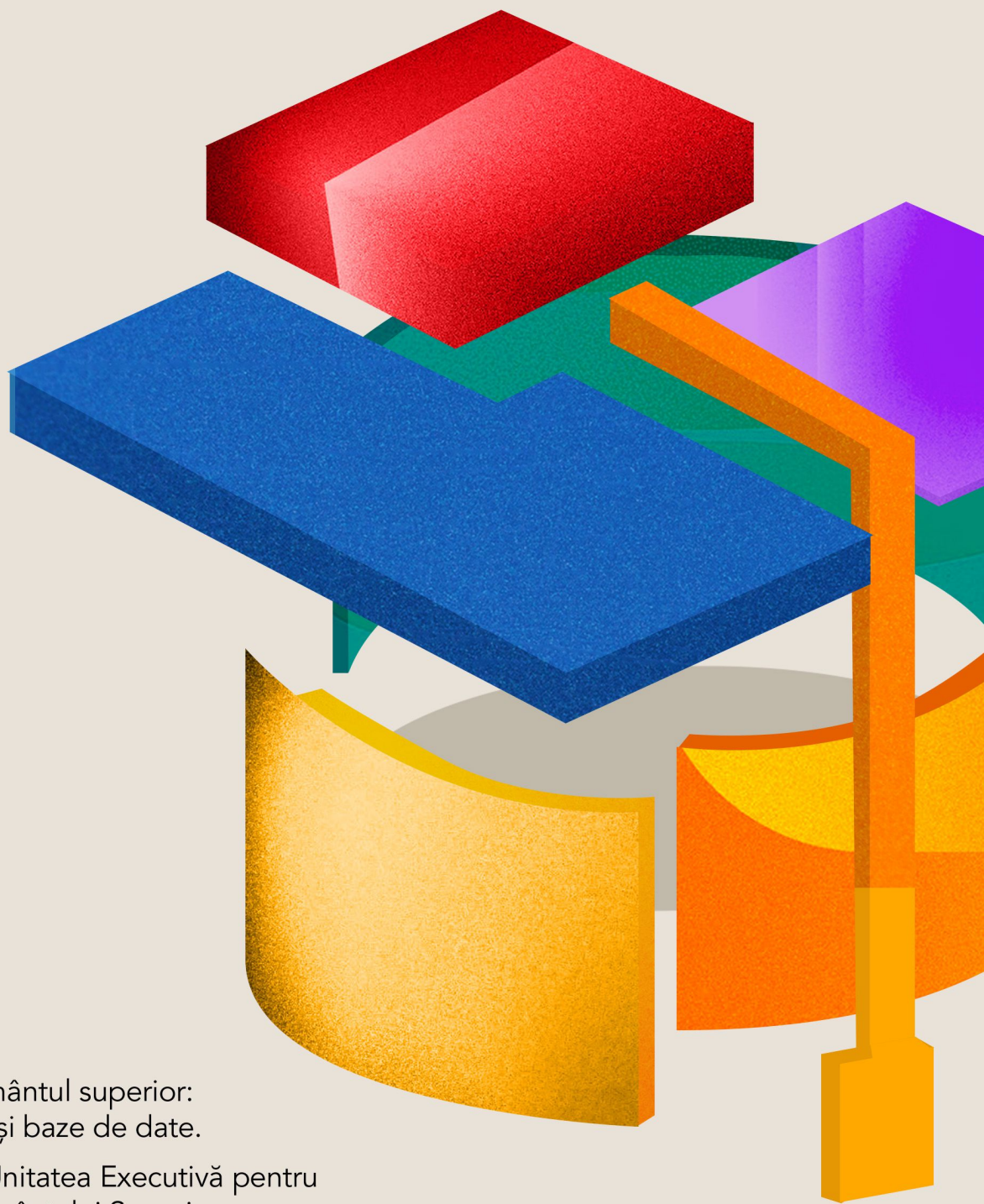
14.5. Lista tabelelor

TABEL 1. STRUCTURA ÎNTREBĂRILOR DIN CNAAIS ÎN FUNCȚIE DE CATEGORII ȘI SUB-CATEGORII, RESPECTIV NUMĂRUL DE ÎNTREBĂRI APLICATE. ...	16
TABEL 2. EXEMPLU DE ÎNTREBARE CARE A UTILIZAT SCALĂ LIKERT - E.04. „VĂ RUGĂM SĂ ESTIMAȚI NIVELUL DUMNEAVOASTRĂ DE COMPETENȚĂ PENTRU URMĂTOARELE ABILITĂȚI”	17
TABEL 3. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR CNAAIS ÎN FUNCȚIE DE RUTA DE ACCES LA CHESTIONAR.....	17
TABEL 4. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR CNAAIS ÎN FUNCȚIE DE CICLUL DE STUDII ABSOLVIT ȘI PRIN RAPORTARE LA DATELE DIN RMU.	19
TABEL 5. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR CNAAIS ÎN FUNCȚIE DE GEN ȘI PRIN RAPORTARE LA DATELE DIN RMU.	19
TABEL 6. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR CNAAIS ÎN FUNCȚIE DE GEN ȘI PRIN RAPORTARE LA DATELE DIN RMU.	20
TABEL 7. DISTRIBUȚIA RESPONDENȚILOR CNAAIS ÎN FUNCȚIE DE REGIUNEA DE DEZVOLTARE, RAPORTAT LA JUDEȚUL DE NAȘTERE/DOMICILIU.	21
TABEL 8. DISTRIBUȚIA ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR OCUPAȚI PE PERIOADA STUDIILOR CARE ȘI-AU PĂSTRAT LOCUL DE MUNCĂ ULTERIOR FINALIZĂRII STUDIILOR ÎN FUNCȚIE DE DIFERITE EXPERIENȚE PROFESIONALE PE PARCURSUL STUDIILOR (SURSA: CNAAIS).	31
TABEL 9. STATISTICI PRIVIND VENITURILE NETE LA PRIMUL LOC DE MUNCĂ PENTRU STUDENȚII OCUPAȚI PE PERIOADA STUDIILOR UNIVERSITARE, ÎN FUNCȚIE DE PĂSTRAREA SAU NU A LOCULUI DE MUNCĂ (SURSA: CNAAIS).	31
TABEL 10. INTERVALUL DE TIMP ÎN CARE ABSOLVENȚII AU CĂUTAT PRIMUL LOC DE MUNCĂ ULTERIOR FINALIZĂRII STUDIILOR, ÎN FUNCȚIE DE MAI MULȚI INDICATORI.	41
TABEL 11. INTERVALUL DE TIMP ÎN CARE ABSOLVENȚII AU CĂUTAT PRIMUL LOC DE MUNCĂ ULTERIOR FINALIZĂRII STUDIILOR, ÎN FUNCȚIE DE DOMENIUL ISCED-F ȘI NIVEL DE STUDIU ABSOLVIT (SURSA: CNAAIS).	43
TABEL 12. RATA DE OCUPARE A PROASPEȚILOR ABSOLVENȚI DE STUDII SUPERIOARE CU VÂRSTA ÎNTRE 15-34 ANI, ÎN FUNCȚIE DE GEN (SURSA: EUROSTAT).....	51
TABEL 13. RATA DE OCUPARE ÎN NOIEMBRIE 2021 A ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR, ÎN FUNCȚIE DE GEN, COHORTĂ ȘI NIVEL DE STUDIU (SURSA: CNAAIS).....	51
TABEL 14. RATA DE OCUPARE GENERALĂ A ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR ÎN NOIEMBRIE 2021 ȘI PROCENTUL DE ABSOLVENȚI ÎN FUNCȚIE DE GEN, RAPORTAT LA DOMENIILE DE STUDIU ISCED-F (SURSA: CNAAIS).	52
TABEL 15. COEFICIENTUL DE CORELAȚIE PEARSON ÎNTRE CATEGORIILE DE MEDII LA EXAMENUL BACALAUREAT ȘI STATUTUL DE PERSOANĂ OCUPATĂ (SAU NU A ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR), ÎN FUNCȚIE DE COHORTĂ (SURSA: CNAAIS).....	53
TABEL 16. COEFICIENTUL DE CORELAȚIE RANGURILOR KENDALL ÎNTRE CATEGORIILE DE MEDII LA EXAMENUL BACALAUREAT ȘI CÂȘTIGUL LUNAR NET MEDIU ÎN NOIEMBRIE 2021, ÎN FUNCȚIE DE NIVELUL DE STUDII (SURSA: CNAAIS).	62
TABEL 17. VENITURILE MEDII ȘI MEDIANE NETE ALE ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR, ÎN FUNCȚIE DE NIVELUL DE STUDIU, ANUL ABSOLVIRII ȘI CONVERGENȚA ÎNTRE CALIFICAREA UNIVERSITARĂ ȘI STATUSUL OCUPAȚIONAL (SURSA: CNAAIS).....	75
TABEL 18. APRECIEREA SUBIECTIVĂ A DOMENIULUI DE ACTIVITATE DIN NOIEMBRIE 2021, RAPORTAT LA DOMENIUL DE STUDIU ÎN RAPORT CU DIFERITE CARACTERISTICI SOCIOECONOMICE ȘI DE ȘCOLARITATE SAU EXPERIENȚE PROFESIONALE PE PERIOADA STUDIILOR (SURSA: CNAAIS).	77
TABEL 19. APRECIEREA SUBIECTIVĂ A DOMENIULUI DE ACTIVITATE DIN NOIEMBRIE 2021, RAPORTAT LA DOMENIUL DE STUDIU ÎN RAPORT CU DIFERITE CARACTERISTICI SOCIOECONOMICE ȘI DE ȘCOLARITATE SAU EXPERIENȚE PROFESIONALE PE PERIOADA STUDIILOR (SURSA: CNAAIS).	78
TABEL 20. COEFICIENTUL DE CORELAȚIE PEARSON ÎNTRE DISCREPAȚIA VERTICALĂ PRIVIND CALIFICAREA ABSOLVENȚILOR (SUPRACALIFICARE) ȘI CONCORDANȚA (SUBIECTIVĂ) ÎNTRE DOMENIUL DE STUDIU ȘI DOMENIUL DE ACTIVITATE (SURSA: CNAAIS).	78
TABEL 21. DISTRIBUȚIA RĂSPUNSURILOR PRIVIND IMPORTANȚA STUDIILOR ABSOLVITE ÎN OBTINEREA LOCULUI DE MUNCĂ ACTUAL ÎN FUNCȚIE DE COHORTĂ, NIVEL DE STUDII ȘI DOMENIU ISCED-F (SURSA: CNAAIS).....	79
TABEL 22. COEFICIENTUL DE CORELAȚIE AL RANGURILOR KENDALL ÎNTRE CÂȘTIGUL LUNAR MEDIU NET ȘI PERCEPȚIA ROLULUI STUDIILOR UNIVERSITARE ABSOLVITE ÎN OBTINEREA LOCULUI DE MUNCĂ (SURSA: CNAAIS).....	79
TABEL 23. DISTRIBUȚIA RĂSPUNSURILOR PRIVIND IMPORTANȚA PRESTIGIULUI INSTITUȚIEI DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR ABSOLVITE ÎN OBTINEREA LOCULUI DE MUNCĂ ACTUAL ÎN FUNCȚIE DE COHORTĂ, NIVEL DE STUDII ȘI DOMENIU ISCED-F (SURSA: CNAAIS).	80
TABEL 24. COEFICIENTUL DE CORELAȚIE RANGURILOR KENDALL ÎNTRE CÂȘTIGUL LUNAR MEDIU NET ȘI PERCEPȚIA ROLULUI INSTITUȚIEI DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR ABSOLVITE ÎN OBTINEREA LOCULUI DE MUNCĂ (SURSA: CNAAIS).....	80
TABEL 25. COEFICIENTUL DE CORELAȚIE PEARSON ÎNTRE VENITURILE MEDII LUNARE NETE ȘI MĂSURAREA NIVELULUI UNOR ABILITĂȚI ȘI COMPETENȚE, ÎN FUNCȚIE DE COHORTĂ (SURSA: CNAAIS).....	82
TABEL 26. COEFICIENTUL DE CORELAȚIE PEARSON ÎNTRE VENITURILE MEDII LUNARE NETE ȘI MĂSURAREA NIVELULUI UNOR ABILITĂȚI ȘI COMPETENȚE, ÎN FUNCȚIE DE NIVEL DE STUDIU (SURSA: CNAAIS).	83
TABEL 27. MEDIANELE VENITURILOR NETE LUNARE ALE ABSOLVENȚILOR ÎN FUNCȚIE DE EVALUAREA ABILITĂȚILOR ȘI COMPETENȚELOR PROPRII (SURSA: CNAAIS).....	83
TABEL 28. SCORURILE MEDII OBTINE ÎN EVALUAREA APTITUDINILOR ȘI COMPETENȚELOR DE CĂTRE ABSOLVENȚI, ÎN FUNCȚIE DE DOMENIUL DE STUDIU (SURSA: CNAAIS).	84
TABEL 29. DISTRIBUȚIA RĂSPUNSURILOR OBTINUTE ÎN EVALUAREA APTITUDINILOR ȘI COMPETENȚELOR DE CĂTRE ABSOLVENȚI, ÎN FUNCȚIE DE DOMENIUL DE STUDIU (SURSA: CNAAIS).	86
TABEL 30. COEFICIENTUL DE CORELAȚIE PEARSON ÎNTRE DIFERITE CARACTERISTICI SOCIOECONOMICE ȘI MĂSURAREA NIVELULUI UNOR ABILITĂȚI ȘI COMPETENȚE, ÎN FUNCȚIE DE NIVEL DE CICLU DE STUDIU ȘI COHORTĂ (SURSA: CNAAIS).....	87
TABEL 31. DISTRIBUȚIA RĂSPUNSURILOR OBTINUTE ÎN EVALUAREA APTITUDINILOR ȘI COMPETENȚELOR DE CĂTRE ABSOLVENȚI, ÎN FUNCȚIE DE EXPERIENȚELE PROFESIONALE PE PERIOADA STUDIILOR (SURSA: CNAAIS).	89
TABEL 32. DISTRIBUȚIA RĂSPUNSURILOR OBTINUTE ÎN EVALUAREA APTITUDINILOR ȘI COMPETENȚELOR DE CĂTRE ABSOLVENȚI, ÎN FUNCȚIE DE DIFERITE ASPECTE PRIVIND OCUPAREA (SURSA: CNAAIS).	90

Studiu privind angajabilitatea absolvenților de învățământ superior din România (2021)

TABEL 33. TABEL CU AFIRMAȚIILE REFERITOARE LA PERSPECTIVE ȘI CERTITUDINI ÎN VIAȚĂ ȘI CARIERĂ APLICATE ÎN CADRUL CNAAIS.	92
TABEL 34. DISTRIBUȚIA RĂSPUNSURILOR OBTINUTE ÎN EVALUAREA PERSPECTIVELOR ȘI CERTITUDINILOR ÎN VIAȚĂ ȘI CARIERĂ, ÎN FUNCȚIE DE NIVELUL DE STUDIU ȘI DE COHORTĂ (SURSA: CNAAIS).	96
TABEL 35. DISTRIBUȚIA VENITURILOR MEDIANE NETE LUNARE OBTINUTE ÎN EVALUAREA PERSPECTIVELOR ȘI CERTITUDINILOR ÎN VIAȚĂ ȘI CARIERĂ, ÎN FUNCȚIE DE NIVELUL DE STUDIU ȘI DE COHORTĂ (SURSA: CNAAIS).	97
TABEL 36. DISTRIBUȚIA RĂSPUNSURILOR OBTINUTE ÎN EVALUAREA PERSPECTIVELOR ȘI CERTITUDINILOR ÎN VIAȚĂ ȘI CARIERĂ, ÎN FUNCȚIE DE DOMENIUL DE STUDIU ȘI DE COHORTĂ (SURSA: CNAAIS).	100
TABEL 37. PERCEPȚIA IMPACTULUI PANDEMIEI DE COVID-19 ASUPRA TRASEULUI PROFESIONAL AL ABSOLVENȚILOR ÎN FUNCȚIE DE STATUTUL OCUPAȚIONAL ȘI COHORTĂ.	106
TABEL 38. PERCEPȚIA IMPACTULUI PANDEMIEI DE COVID-19 ASUPRA TRASEULUI PROFESIONAL AL ABSOLVENȚILOR ÎN FUNCȚIE DE STATUTUL OCUPAȚIONAL, COHORTĂ ȘI CARACTERISTICI SOCIOECONOMICE.....	107
TABEL 39. PERCEPȚIA IMPACTULUI PANDEMIEI DE COVID-19 ASUPRA TRASEULUI PROFESIONAL AL ABSOLVENȚILOR ÎN FUNCȚIE DE STATUTUL OCUPAȚIONAL, COHORTĂ SAU EXPERIENȚE PROFESIONALE PE PERIOADA STUDIILOR.....	107
TABEL 40. PERCEPȚIA IMPACTULUI PANDEMIEI DE COVID-19 ASUPRA TRASEULUI PROFESIONAL AL ABSOLVENȚILOR ÎN FUNCȚIE DE DOMENIUL DE STUDIU ȘI COHORTĂ.	108
TABEL 41. PERCEPȚIA IMPACTULUI PANDEMIEI DE COVID-19 ASUPRA TRASEULUI PROFESIONAL AL ABSOLVENȚILOR ÎN FUNCȚIE DE VENITURILE NETE LUNARE ȘI COHORTĂ.....	109

ISBN 978-606-95508-6-1

Calitate în învățământul superior:
internaționalizare și baze de date.

Implementat de Unitatea Executivă pentru
Finanțarea Învățământului Superior, a
Cercetării, Dezvoltării și Inovării.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Program Operațional Capital Uman.
Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii
Europene sau a Guvernului României.